PETRI MOLINÆI P. F.

ΠΑΡΕΡΓΑ.

POEMATUM LIBELLI TRES.

I. Hymni in Symbolum Apostolorum.
II. Ecclesiæ Gemitus.
III. Sylva Variorum.

Huic editioni accessit mantissa aliquot Poematum.

Me verò primum DIVINÆ ante omnia Musæ,
Quarum sacra fero ingenti perculsus amore,
Accipiant, Cœlique vias & sidera monstrent.

CANTABRIGIÆ,
Excudebat *Joann. Hayes*, Celeberrimæ Academiæ Typographus. M. DC. LXXI.
Impensis *Joannis Creed*, Bibliopolæ *Cantab.*

Norman Moore
M.D.

a. d. VI. id. Aug.
MDCCCLXXXIV.
Dom: custodis collegii D. Barth. in Smithf.
Lond.

Prodeant & juventuti nostræ exemplo præluceant, hæc pia, candida, & antiquæ venæ carmina.

Edm. Boldero *Procan.*

Jaco. Fletewood.

Petr. Gunning.

Jo. Pearson.

Illuſtriſsimo Viro D. ROBERTO BOYLEO, *Honoratiſsimi* RICARDI *Primi* Corcagiæ *Comitis Filio.*

Ecolenti mihi memoriâ, Vir Illuſtriſſime, annos illos quum in amœno ſeceſſu, convictu tuo & virtutis tuæ conſuetudine me beavit Deus, verè pronuntiare licet eos ætatis meæ dies mihi candidiſſimos atque lætiſsimos illuxiſſe. Cùm amicitiâ, quâ me quantumvis imparem provocare & tibi adjungere placuit, nihil vel ad eruditionem efficacius, vel ad virtutem exſtimulantius, vel ad honorem præclarius, mihi cœlitus indulgeri potuerit. Quare non abs re vereor nè dum tantum beneficium tuum agnoſco, non tam grati animi debitum perſolvere, quàm exiſtimationi meæ

videar inſervire. Quod quidem ſi publicâ iſtâ nuncupatione ſategero, omnes delicti mei participes habuero qui ad te accedunt. Accedunt verò & ad ſapientiæ tuæ oraculum frequentes commeant omnes qui bonas artes elaborando, & eruditionis theſaurum locupletando, ſed magìs etiam conſuetudine tuâ cupiunt inclareſcere. Eos ego infra poſitus tantùm ſuſpicio, contentus quos ingenio aſſequi nequeo laudibus proſequi. Cùm verò nulla literaturæ pars extra eruditionis tuæ pomœrium poſſit evagari, patere quæſo etiam huic poëtico labori liberum aperiri apud te angulum. Cui ſanè poſtulationi ut te facilem fore mihimet ſpondeam, tria faciunt. Unum eſt quòd ſeveriora ſtudia poëtico melle delenire tibi non eſt inſolens, & in carmine ita excellis, ut niſi excelſiores in te dotes eminerent, ad id unum natus poſſis exiſtimari. Alterum eſt quòd horum poëmatum nonnulla jamdudum in manibus habuiſti, approbâſti, & cum iis familiaritatem inire non aſpernatus es. Potiſſimum eſt quòd cùm ingenii & eruditionis tuæ ſublimitatem immenſum quantum excedat tua erga Deum pietas, & in capaciſſimæ mentis arce regina ſedeat, non poterunt tibi non placere piæ ad Deum aſpirationes,

tiones, quas tutemet poëtico ſpiritu altiùs atque feliciùs attolli non ſemel apud me profeſſus es, expertus apud expertum; adjectis hortamentis, quæ mihi ſunt mandatorum loco, ut iſtam aream ſeriò tererem. Quod igitur ex tua adhortatione tentatum fuit apud te, Vir Illuſtriſſime, depono; tuum tuo jure totum. Neque juri tuo, quæ tua eſt humanitas, quidquam decedere putabis, quòd in ſingulorum libellorum fronte primariæ eruditionis & pietatis viros compello; quorum amicitiæ memoriam cupio cum iſto opuſculo mihi ſuperſtitem. Jam provectæ ſenectutis homo, ab omnibus mihi pridem notis ſemotus, oblecto me in mea eremo clariſſimorum virorum memoriâ quibuſcum neceſſitudo mihi interceſſit; eóſque in mea pagina, quia aliter non datur, mecum habeo, & abſentes alloquor. Quo in numero cui plùs debeam quàm tibi (Noſtri ſeculi decus) novi neminem; Memor quàm ingenuo, quàm conſtanti amore me dignatus ſis, & quid pretii amori tuo conciliet & dignitas tua, & virtus Orbi notiſſima, Deo gratiſſima. Deum (quod unum poteſt gratus animus meus rependere) precibus obnixis ſollicito, ut qui te mirabili ingenio & rerum humana-

rum atque divinarum cognitione ſupra gradus ante te celſiſsimos evexit, altiorémque etiam fecit pietate atque modeſtiâ; idem primaria ſua in te dona, lætiſsimâ inter homines felicitate, & æternâ demum gloriâ ſecum coronet. Vale.

POE-

POEMATUM

Libellus Primus.

HYMNI XIII.

In

SYMBOLUM

Apoſtolorum.

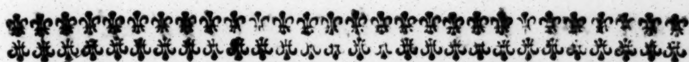
PSAL. 119. verſ. 54.

זְמִירוֹת הָיוּ־לִי חֻקֶּיךָ
בְּבֵית מְגוּרָי

CANTABRIGIÆ,
Excudebat JOANN. HAYES, Celeberrimæ
Academiæ Typographus.
Impenſis *Joann. Creed*, Bibliopolæ *Cant.* 1670.

ANte triennium Hymnos istos cum præfixa Epistola miseram ad Celeberrimum Bochartum, necessarium meum suavissimum. Ille perlectis schedis, sive ex judicio, sive ex amore, me instantissimè & satis pro imperio adhortatus est ut & carmen & Epistolam ederem; quámq; publica ista necessitudinis & amicitiæ nostræ testificatio sibi esset cordi exaggeratius significavit. Virum maximis operibus nobilem, cui vasta rerum atque linguarum cognitio, & mira in difficultatibus enodandis εὐστοχία, peperit qualem justissima fama dare potest immortalitatem, subita mors ipsi felix, nobis acerba, meliori immortalitati transcripsit. Multis ille quidem flebilis occidit, Nulli flebilior quàm mihi *ejus συντρόφῳ, & propemodum ἡλικιώτῃ, qui incomparabilem cognatam sanguinis legem excedente amoris vinculo complectebar, & cœlo receptum etiam amplector. Nolui charissimi capitis mandatis contra ire; Neque istius dedicationis quod expectavit debito me ipsius obitu exsolutum existimavi.*

Viro

Viro Nobilissimo & vere Magno SAMUELI BOCHARTO Amitino suo conjunctissimo, PETRUS MOLINÆUS S. P. D.

Rigesimus agitur annus, Vir Celeberrime & amicissime, ex quo hymnos istos inchoavi, in agrestissimis Brigantum rupibus & sinuosis convallibus agens, quæ horrore venerabili aptissimum ad sacras cogitationes secessum præbebant, & ipsâ locorum facie carminum Genium excitantem. Sed vix quinque Hymnos absolveram, quum me negotiorum turba à Poetico otio & amica Musis sede in tumultuosam scenam protraxit. Et ut aliud ex alio incommodum nasci amat, exceperunt

perunt me longo ordine plurima adversa, & actuosæ vitæ labor, inter quæ longa fuit carminum oblivio, quæ secessum scribentis & otia quærunt. *Jam frigebat versificandi Genius, quum ad horrendam illam Anglicanam defectionem quæ tot monstra peperit sacrâ irâ Poesis incaluit, & versum sponte fecit indignatio. Ubi verò cum rerum facie ira illa paulùm detumuit, deferbuit quoque poeticus ardor, & melioribus occupationibus, sæpe etiam sequioribus avocamentis locum dedit. Tandem aliquid temporis subcisivi nactus in amæni prædioli otio, quod longis procellis jactato divina mihi concessit indulgentia, cæpi de Hymnis meis recogitare, & sic mecum reputare; Non posse me sine aliqua in Deum injuria. cui quicquid hoc est poetici genii & me ipsum debeo, sacrum istum conatum abjicere, Ætatem meam ingravescere, Noctem imminere in qua nemo operari potest; Et ut longiùs mors absit, brevì impetum istum frigore senectutis intermoriturum; Quod quamvìs mihi non fuerit gravissimum, nec me cum Flacco* turpem senectam degere *putaverim si* citharâ carentem, *me tamen summâ operâ niti debere ut antequam hæ scintillæ evanescerent, illis uterer ad accendendum in hominum pectoribus amo-*

rem

rem Dei, qui ſanè legitimus eſt & primitivus Poeſeos uſus: Neque aliud ſunt Moſis, Davidis, *&* Salomonis, *antiquiſsimorum Poetarum Hymni quàm ſacra* ἐρωτικά. *Cúmq; ità ſint comparati noſtri ævi homines, maximè verò populares noſtri, ut nullam* θεώρησιν *quantumvis utilem, niſi inſuper blanda ſit, in animos ſuos deſcendere patiantur, non malè de hoc ſeculo merebitur qui Dei Opt. Max. laudes, & doctrinam ſalutis, illâ amœnitate veſtiet, quæ rebus divinis in delicati palati ingenia promptum & mollem aditum conciliet. Quod quidem carmine aſſequi eſt opus non obvii moliminis; Videtur enim ſeveritas materiæ poetæ alas intervellere, & impetum coercere; cùm præſertim fictioni parùm indulgeat, quæ eſt vel præcipuum Poeſeos opus, unde &* ποίησις. *illi nomen. Eam qui Poetæ adimit non patitur eum plenis velis in altum provehi. Sanè minimè mihi mirum ſit Poetas qui argumenta à pietate aliena ſibi delegerunt, pronuntiare ſanctitate materiæ liberum poeticarum alarum remigium inhiberi. Ego verò etiam adjuvari autumo, & ſi dicere fas eſt, experior. Compeſcit quidem iſta ſanctitas licentioſam illam Poetarum evagationem; ſed dum vetat impetum latiùs excurrere, docet eum altiùs exurgere, & quod latitudini*

titudini

titudini adimit ſublimitate compenſat. Quàm feliciter Religionis myſteria Poeſeos melle condiverim uſus probabit. Equidem voti damnatus fuero, ſi hinc bonæ mentes ad Dei amorem & laudem erigantur; Et Poeſim à veteri ſtudii inutilis *probro, quo eam* Naſonis *pater onerat, vindicavero. Atque eo nomine aliquid Magni* Salmaſii *memoriæ debuero, qui quinque priores hymnos recenſuit & ſcribenti animos addidit. Tu quoque ſermonum noſtrorum candide Judex, pro eo quod poſſides in Rep. literariâ imperio, de his tentamentis pronuntia. Quis enim quid carmen ſapiat rectiùs judicaverit quàm* Bochartus, *qui in re poetica eminet uſque ad miraculum, quémque ingentem omnis eruditionis arbitrum noſtrum ævum agnoſcit, & ventura ſecula venerabuntur? Qui igitur mihi adoleſcenti adoleſcens præcepto & exemplo præiviſti, idem fac ſenex ſeni, & mihi ubi erraverim commonſtra. Atque id tuâ maximè intereſt, nè ſi quid ſequioris notæ te annuente foràs emittam tibi imputetur. At ſi tibi hoc poema ità probatur ut me mihi credere audeas, fortè alia addentur ut fiat juſtum volumen, eáq; à pietate non aliena. Quam ut tuear facile patiar minùs Poeta quàm Chriſtianus audire, ſatìs felix (atque utinam tam felix)*

ſi

si Domini mei gloriam promovero. Quanquam videri possim gloriolæ meæ appetentior, qui hos conatus patrocinio tuo palàm commmendem, unde mea cum tanto viro & sanguinis & consuetudinis conjunctio latiùs innotescit. At sanè jure meo utor quando necessitudine nostrâ & summâ tuâ benevolentiâ me orno, cùm cuique liceat sua sibi vendicare & ad usus suos convertere. Tulit superiore seculo familia nostra Illustrem illum CAROLUM MOLINÆUM: *Ut alia antiquiora & recentiora decora prætercam, Illustrem* SAMUELEM BOCHARTUM *nostro ævo tulit, cui plùs & paterni & materni atavi debent quàm ipse illis. Vale generis nostri decus, & patriæ honos, méque tui amantissimum redama.*

Errata ſic corrigenda.

L*Ib.*1. *Pag.*6. *lin.*16. *lege* fatiſcentum. *p.*12. *l.*5. cœnum. *p.* imperIs. *p.*20. *l.*19. Sic fat[illegible]. *p.* 28. *l.* 13. lævâque. *p.*35. *l.* 7. apellas. *p.*37. *l.*5. Devoluere. *p.* 51. *l.* 18. Calthâque. *Lib.*2. *Epiſt. Lectori*, *p.*5. *l.*20. ſuggillaretur. *p.*13. *l.*33. reiciunt. *p.* 18. *l.*7. reiciat. *p.*19. *l.*4. nodo nectit. *p.*21. *l.*15. Imbecilli. *p.*36. *l.*16. diſcip'lum. *p.*45. *l.* 18. fulvo. Lib.3. *p.*1. *l.*3. defetiſcentes. *p.*46. *l.*5. meus. *p.*47. *l.*17. vinclis. *p.* 59. *l.* 9. merens. *p.*81. *l.*13. Caliciſque. *p.* 84. *l.*4. fluctus. *p.* 93. *l.* 6. conopea. *p.* 95. *l.* 12. Mendacis. *p.* 97. *l.* 2. caſſibus.

IN SYMBOLUM Apostolorum HYMNI XIII.

Hymnus I.

Credo in Deum.

Summe Pater rerum, solio qui celsus Olympi,
Magna super pavidas figis vestigia terras;
Gloria cui capiti, rutilant cui vestibus ignes,
Et circum æternæ radiant tentoria lucis.
Ecce tibi ambabus Pax & Constantia palmis
Hinc atque hinc diadema levant, placidúmque tribunal
Justitia & stabili firmat Clementia fulcro.
At procul Angelici subsellia sacra Senatûs
Te sanctum celebrant; Geniorum albata corona
Stat venerans, trepidísque obtendit vultibus alas:
Omnibus unus amor, quo te per secula læti
Ter sanctum ingeminant, exercitúmque potentem,
Et laudum integrant non enarrabile carmen.
Hei mihi quòd regnum lucis faciémque verendam
Densa tegunt subter glomerato nubila fumo,

Nec jubar æternum nostræ caliginis umbram
Dissipat, & nubem tantùm discriminat ignis.
Qualis in obducta nebularum nocte micantes
Stricturas furtim insinuat lux aurea Phœbi,
Raráque de rupto funduntur lumina nimbo.
At bene consultum miseris generíque caduco
Quòd latet, & totum lippis non explicat orbem ;
Nec subit impuros oculos purissimus ardor :
Ni lateat, carnem immundam mentésque nocentes
Quippe voret rapidus, stipulásque absumat inanes.
Sic ubi terrificæ petîit spectacula lucis,
Distulit Omnipotens Mosem, renuítque benignus;
Obtexítque manu magna sub rupe latentem,
Dum Majestatis non aspectabile lumen
Transiret, dextráque Dei Patriarcha reductâ
Augustum aversæ vidit cervicis honorem.
Scilicet immensam mentem, causásque priores
Consilii æterni nè mens finita capessat :
Posteriora patent, divísque effectibus uso
Fas homini spectare Bonum, Justúmque, Potentémque,
Apparétque operum divina Essentia tergo.
At quæ pauca sui transmittit lumina Numen,
(Vix heu ! vix miserorum interlucentia nocti)
Credere nos non scire docent ; nam sedula rerum
Aggreditur frontem, spectátque Scientia causas,
Impar nôsse Deum, rerum qui maxima causa,
Principium finísque sui ; nescítque catenis
Causarum æternam compingere Majestatem.
Sed quo curta nequit ratione Scientia fulta,
Alma Fides summi scandit penetralia Templi ;
Lusca oculos, sed firma manus ; quæ pauca videre,
Plura tenere valet, robustáque brachia cœlo
Injiciens, oculos tanto in fulgore modestos
Connivet, sentire Deum quàm cernere malens.
Illam non Ratio, sancti sed semina verbi
Progenerant, tacitóque accendit fomite Numen.
Nos igitur tali mentem inspirante magistra
Credimus esse Deum, totum qui Maximus ESSE

Possidet, & seipso sese ditissimus implet;
Quem nihil est extra, qui nil aliunde requirit,
Unde fluunt quæcunque vigent, quo deinde recurrunt,
Immensum pelagus fundíque & littoris expers.
Olli summa quies, quam nec labor improbus urget,
Nec violat solidam rerum Inconstantia Pacem,
Sed movet immoto quæ condidit omnia nutu,
Nunquam sollicitâ disponens singula curâ,
Nec rerum implexus numero, nec pondere pressus.
Huic nec Tempus edax, motûs mensura caduci,
Imminet immotæ menti, nec falce minatur:
Dúmque jubet magno sese volventia Mundo
Tempora continuo sibimet succedere lapsu,
Ipse suum æternus puncto complectitur ævum,
Felix simpliciter, quem non bona multa beârunt,
Nec sibi multiplici nectit virtute coronam,
Una placet; simplex illi substantia Virtus,
Virtutésque Deo cunctæ conflantur in unam.
Ille quidem sese distinguit hypostase trina,
Non triplici; Pater est Sermóque & Spiritus unum,
Nempe vigent & Posse & Nôsse & Velle sub uno;
Térque sibi æqualis semel est Immensus & Idem.
Quò feror alta petens? hìc fessas complicat alas
Celsa Fides nimiùm, nulláque in carmina vires
Addit, & ex alto se tempestiva reducit;
Quò malè ceratis Ratio temeraria pennis
Sæpe volans turpem passa est ambusta ruinam.
Atque utinam parcant docti infelicibus ausis,
Decretum æternum mortali pendere libra,
Quodque latet latuisse velint; Ecclesia nempe
Hinc gemit, & lacera sordet mœstissima palla,
Quòd parcit jam nemo Deo, nec sufficit ulli
Nôsse quod humano comprenditur intellectu.
Indè caput morbi, finis præsaga propinqui
Cana Fides fugiens effœtum deserit Orbem;
Credere non volumus sed cernere: fracta sigilla
Codicis æterni, solus nè solveret Agnus,
Proh facinus! doctósque libet, non esse fideles.

Nec subit excordes animos, incedere visu
Qui properat non posse fide, quæ sola salutis
Præmia fert; & *scire* nefas quod *credere* fas est.
O quondam Omnipotens aliquam demittat Olympo
Magnam animam, certas Rationi figere metas
Quæ valeat, proprióque Fidem describere regno,
Quódque jacet medium communi jure gubernet.
Nè Ratio veritas effræna irrumpat in oras,
Sed venerans miretur, & accersita ministret;
Néve oblita sui, Rationis libera regna
Relligione premat, miscens civilia sacris,
Jam non pura Fides, nascenti conscia typho.
Sed nè dira Fidem fluxæ contagio carnis,
Aut falsùm blandi flectat pellacia Mundi,
Sanctorúmve madens cæsis cervicibus ensis,
Tu Pater infirmam cœlestis robore dextræ
Assiduus firma: da dextrâ supplice dextram
Tangere, da Fidei non unquam amittere clavum.
Heu satìs errorum! væ longùm in turbine nigro
Hæreseon scopulos, ærumnarúmque procellas
Vixdum eluctamur, rabidi ludibria Ponti.
Sed licèt usque furant effusi carcere venti,
Et conjurati sævis cum fluctibus imbres,
Austrorum Pelagíque minis agitata carina
Ire nequit pessum dum credimus: arbiter auræ
Intus adest, vigilem carpens in turbine somnum.
Cúmque Fidem undarum multo firmaverit usu,
Proferet os pelago sacrum, verbóque fugabit
Nubila, subsident fluctus, & sibilus Euri
Voce Dei magnâ conterritus obmutescet.
Quondam etiam fragili carnis compage solutâ,
Aut quum supremos Tellus conceperit ignes,
In priscum ruitura Chaos, tunc libera cœlo
Tollet colla Fides, animos addente ruinâ.
Illa quidem nomen felici morte reponet,
Non acres animos, & de vivace favillâ
Surget Amor, propriósque rogum convertet in ignes;
Et Christo æternùm redamans ardebit amante.

Hæc

Hæc igitur precibus jamjam cœlóque Deóque
Injiciat violenta manus; ſit mater Amoris
Serváque, nec pigeat meliori aſſurgere proli.
Spiritus alme Deus, dulci qui lampade corda
Verus Amor torres, & confers cuſpide vitam,
Carne graves animos divinâ punge ſagittâ;
Subde faces Fidei, fac ſancto ſpiret Amore
Dum viget, & moriens hæredem ſcribat Amorem.

HYMNUS II.

Patrem Omnipotentem, Creatorem Cœli & Terræ.

EUge Deum, pia corda Deum celebrate Parentem,
Ingenitum, fontémque sui, qui singula Verbo
Fecit, & influxu magni sustentat Amoris.
Qui sedet aurato lucis trabeatus amictu,
Et lateri augusto flammatum accingitur ensem,
Tutantem oppressos, debellantémque rebelles.
En Deus auratum levibus dans lora quadrigis
Nimborum vehitur rutilo sublimis in axe,
Fulmineísque rotis latè concussus Olympus
Ingeminat crebros diris mugitibus ignes.
Ergò hominum quatit ossa tremor, stant vertice crines,
Et gelidus currit per membra rigentia sudor,
Ad vocem Cœli horrisonam, quo magna tonante
Æthra ruit, Pontúsque vadis exterritus imis
Æstuat, & gremium Tellus tremebunda reducit.
Euge Deum Natura gemens rerúmque fatiscentum
Ipse pavor celebret, exultemúsque tremendo.
Æquora cum sonitu plangant ad littora laudes,
Laudes Terra parens cæcis tonet ima cavernis;
Flumina longinquo gentes obeuntia tractu
Lætificent laudum mirantes murmure ripas:
Túque cavis laudes spira pulmonibus, Eure,
Inter adorantes submisso vertice sylvas,
Et sata certatim molli assurgentia fluctu;
Auritásque jube modulos addiscere cautes.
At laudum attonitis exceptans artubus auras
Omne pecus mugitu & multiplici balatu
Acceptas referant: tu squamea turba sub undis

Laude

Laude Dei fremito, pinnas arrecta micantes,
Cúmque modos nequeas, numeros servare memento.
Et nemorum querulis mulcens garritibus umbras
Picta cohors sacros argutula dividat hymnos.
Vos gravidæ nubes, vos magni tela Tonantis,
Fulmina, grando, nives, flammæque ad jussa paratæ,
Obsequio laudate Deum, Dominíque coruscet
Multus honos nimbis, & læto fulguret igne.
Vos meliùs puras purissima corpora laudes
Pangite, collisi miris concentibus Orbes
Astriferi, varióque modos miscete meatu.
Secula venturis tacitè cedentia seclis,
Nox Luci, noctíque dies celebrate Tonantis
Perpetuo annorum crescentes ordine laudes.
Túque adeo, tu viva Dei viventis imago,
Præfecte Orbis Homo, cui Terra & Pontus & Aer
Latáque stellati famulatur regia Cœli;
Ecquid servitio Naturam, ingrate, perenni
Nequicquam premis ingentem? tún' cuncta superbus
Accipies reddésque nihil? solúsne creata
Omnia ad Authorem per te nitentia fraudas?
Parce, nec injustus redeuntem intercipe Mundum;
Te mentem agnoscit, te solam hæc machina linguam;
Hæc quoties meritæ solvis præconia laudis,
Mente Deum linguáque colit; te tota silente
Bruta silet, frustráque viam molitur Olympo:
Qualiter Harmonico doctè composita cerebro
Musica charta silet, si vox modulamine prompta
Defuerit, vel charta lyræ consulta canoræ.
Eia hominis mens sacra, choros imitator ovantes
Spirituum, liquidis mulcent qui vocibus aulam
Sideream ingentem, & Cœli Terræque Parenti,
Pro Cœlo & Terra, pro seminibus mirandis
Perfectorum operum, pro sancti robore regni,
Mirificas pangunt divino carmine grates:
Dicite Cœlicolûm linguæ venerabile Mundi
Principium; quænam facies primordia rerum
Anteivit, nullum cùm tempora nulla per Orbem,

Nec mensurandi gliscebant tempore motus,
Et nulla in nullo fulgebant sidera cœlo,
Nullus ubique locus, complendus corpore nullo.
Nec nihilum tamen illud erat; Deus omnia solus,
Ipse sui plenus, divinum implebat amorem
Amplexu proprio, & semet contentus agebat.
Ast ubi collibuit divam exercere potestatem,
Omnipotens utero magni deprompsit inanis
Materiam incultam, informem, quæ tota profundâ
Diluvie & pigris horrebat mersa tenebris,
Pondus iners, brutúmque Chaos, quo condita rerum
Semina sub lento torpebant frigida limo:
Vita tamen suberat, crescentísque embryo Mundi
Naturam tacitâ primùm conceperat aurâ.
Nam sacer ingentes motabat Spiritus alas
Gurgitis in facie, fœcundo pectore grandi
Incumbens massæ Mundúmque fovebat in ovo.
Qualiter ante alias Jovæ dilecta volucres
Incubitu puro mollis fovet ova columba,
Spem sobolis, pernóxque sedens, vi pectoris almâ
Pullitiem niveis excludit sedula conchis.
Ergò ubi fructificâ fotum virtute Parentis
Intepuit, formâque Chaos maturuit ingens;
Ecce Deus sacro sermone silentia rupit,
Magnifico inclamans tonitru, *Lux esto*; repentè
Lux micuit, fulsítque rosis Aurora novellis.
Illa fuit sine Sole dies; ter nóxque diésque
Alternas vertêre vices sine munere Phœbi.
Sol erat ipse Deus, qui natam ab Numine lucem
Æternùm agnosci voluit, Mundíque verendum
Auspicium, rerúmque Deo quæ proxima fulget.
At magnùm enitens utero Natura madente
Prodiit, atque undas Opifex secrevit ab undis.
Nam partem ætherii solidatam fornice Templi
Omnipotens vitreos latè cuneavit in arcus,
Partem aliam pelagi jussit discludier alveo,
Et medium ambabus se pandere firmamentum.
Tum coalere solum, & terrâ concrescere limus

Cœpit

Cœpit, & ostendit calvos sine gramine colles
Cœlo astris vacuo; mox sylvas jussa comantes
Fudit humus, foliis herbísque recentibus halans,
Et florum vario circum se fudit amictu.
Nec mora, maturâ sparsit cunabula fruge
Naturæ infantis, primo quæ grandis in ortu
Tempora pomiferis cinxit nascentia sertis,
Quáque die nata est frontem exporrexit adultam.
Continuò puris maduerunt gramina rivis,
Et nova per lætas trepidè labentia valles
Ipsa sibi pronum signârunt flumina callem.
Jámque tener tremulis vix fidens gressibus Eurus
Blandulus innocuos agitabat in æquore lusus,
Primuláque intactas crispabant flamina lymphas.
Hæc ubi facta, Deus sparsæ per inania lucis
Semina vivificum Phœbi compegit in orbem.
Emicat ille alacer, rerum pulcherrima Cœlo
Ora ferens, ardens oculos, cursúque decoram
Cæsariem jactans, auróque insignis & ostro.
Quem vitæ Genium, divæ quem lucis ocellum
Suspicit, & calidum prægnans Natura maritum.
Qui flammeis invectus equis immania Cœli
Pervolitat spatia, & duodena per astra volutus,
Alternas luci tenebras, brumámque calori
Continuam, certum rapit irrequietus in orbem.
Mox Lunam & stellas, nigræ solamina Noctis
Magna manus statuit, nativo lumine plura
Vivida, pauca almi radiis obnoxia Solis,
Nocturnum exhilarans gemmato emblemate Cœlum.
Discrevítque locis, & condidit orbibus orbes.
Quin ego lora premo, caligantésque profundo
Aspectu demitto oculos, terrásque reviso?
Ut volucres primas tepefactæ effuderit undæ
Humida vis: stupuêre novis concentibus alni
Riparum, & raris sonuerunt plausibus auræ.
At genus æquoreum, phocæque & grandia cete,
Quíque alii tranant crystalla liquentia pisces,
Undai in gremio subiti crevere parentis.

Continuò

Continuò ruptâ pecudes tellure creatæ
In vacuum venêre ſolum, quo primula tutis
Gramina cum bubus placidi carpsêre leones,
Permiſtáſque ovibus pavit Concordia tigres.
Deerat adhuc cui ſe lauto domus ampla paratu
Subjiceret, & cum famulis fabrefacta ſupellex;
Cujus ope optatis Mundus ſe ſolveret ingens
Laudibus, Authori vinclo ſociatus amoris,
Gauderétque ſui magnam cognoſcere cauſam.
Ecce Deus magnum ſibimet conſultor, inivit
Conſilium; Faciamus, ait, qui mente verenda
Nos referat præclarum Hominem; premat ille potente
Imperio brutúmque pecus trepidáſque volucres,
Regnator latè, liquidíque animantia Ponti.
Dixit, & argillam dextrâ pollente ſubactam
Eſſe Hominem juſſit, Mundi grave complementum.
Materiem ſupplevit opus, nam Conditor almus
Condidit effigiem divinam in paupere limo.
Hinc amor Archetypi, celsóque admota Parenti
Cognitio, compóſque ſui, ſed recta voluntas;
Præteritíque ſimul memor & præſaga futuri
Provida mens, ſacróque ſedens Reverentia vultu,
Quadrupedum volucrúmque timor, Mundíque poteſtas
Proxima ſupremæ, formidatúſque character.
Singula finierat, ſolio quum pronus ab alto
Rex Superûm placido luſtravit lumine Mundum,
Arte fruens propriâ, ſibimet mirabilis Author.
Non ille immenſo rerum molimine fractus
Exactum projecit opus, factóque receſſit;
Mirificúmve globum divinâ mente peregit,
Ut foret inſano quîcum fortuna rotatu
Luderet: Ipſe Deus qui fecit ſingula, factis
Imperat, & manuum tractat monimenta ſuarum,
Non numero, non ille morâ, non mole fatiſcens.
Strenua nempe quies vaſto inviolata labore,
Semper agit, proprio ſuſpendit pondere Terram
Ætheris in medio; pelagi quatit humida fræna,
Comprimit inſtabiles objectu littoris undas,

Et

Et mensurato celeres sufflamine ventos
Flare jubet, pluviæ claudit reserátque recessus,
Suscitat alipedes Lucis, Noctisque veredos
Circumagit, certis obliquat flexibus annum,
Ut servet sua signa sator, sua sydera messor,
Æstatíque parem Phœbi secet orbita brumam.
Ergò laborantem magnâ vi sustinet Orbem
Dextra Dei, reparans constante propagine damna
Implacidæ Mortis; sibi mortua bruta supersunt,
Floréfque, stirpésque, & decidui mortales,
Officio sobolis; vivacia semina surgunt,
Nulla suum mentita genus, quæ fœdere certo
Et Cœli tepor atque soli tener educat humor.
Aspice convexo latè fulgentia Cœlo
Sidera, prægnantes fœcundo nectare nimbos,
Terrai spatia ingentis, campósque liquentes,
Quas laxo Natura sinu pulcherrima pandit
Divitias; ubi non dextræ monimenta potentis?
Quæ vacat ora deo? quid non testatur amorem
Virtutémque Dei, magnum qui perpete cura
Servat opus, cui sancta sui dominetur imago?
At quamvìs Furiis Dæmon instructus Averni
Divinam immundo speciem violaverit ungue,
Major in afflictis divina potentia rebus
Emicat; illa fores inferno poste revulsas
Pallentis Lethi cœlesti in limine fixit,
Rursus & è media pressit caligine lucem.
Ergò sibi errorum fecit per devia callem
Gratia, qua major casúque illustrior ipso,
Enituit renovatus Homo, factúsque secundùm,
Patritius Solymæ cœlestis & advena Terræ.
Hunc divinus amor blandè complexus, ocellis
Chariùs asservat, per lubrica Dædala Mundi
Luctantem implexos sursum contendere gressus,
Et patrio tandem servatum in limine sistit.
Nec tamen immensos oculos curámque sagacem
Effugiunt quos ipse latet; non ille profanum
Securúmque Dei neglectus negligit Orbem.

Sed quacunque vagus diffundit lumina Titan
Per populos dat jura Deus, justósque perinde
Nutrit & injustos, pluit in blasphema benigno
Ora cibo; donec sceptro (mirabile) ferreo,
Grandiloquos scelerum artifices, ceu fictile cornum,
Sanguineósque fero confringat in ore molares.
Ille subalternas Cœlo fulgere coronas
Curat, & aurato deductos stamine Reges,
Cognatúmque suo gaudet defendere culmen.
Quondam etiam celsos apices devolvit, & imos
Promit ab obscuro, quos summi in luce theatri
Protinus insueto vestit Reverentia vultu.
Non meriti, non te generis fiducia tollat
Quisquis es; en Judex rerum qui tractat habenas
Nos habet ut talos, numero quos ipse minore
Vel majore notat; nec magna & digna requirit,
Ipse facit dignos, sibimétque est causa favendi.
O justum, O summi non perscrutabile Regis
Consilium! qui quæ brutâ vertigine Mundus
Multiplici temere perplexa ambage volutat,
Ordine disponit tacito; cui justa geruntur
Cœlitus, injustè causis patrata secundis,
Quíque hominum cæcis splendorem accersit ab umbris.
Euge quod ignari facitis præstare volentes,
Sacra Deo soboles, insignis imagine divâ.
Euge Deum celebrate Bonum, celebrate Potentem,
Pangite Justitiæ non vestigabile textum,
Consiliúmque cavâ longè sub nube repôstum.
Undique quà roseo Titan se purpurat ortu,
Aut vespertino nubes discriminat ostro;
Quà candente rotâ sitientes torret arenas,
Aut ubi semestri glacie vælonga riget nox;
Te rerum, Deus alme, Patrem gens omnis adoret,
Corde pio, positóque genu, manibúsque supinis,
Linguáque devotæ reserans penetralia mentis
Immortale decus mortali voce celebret.
Summe Opifex, mihi qui divinæ particulam auræ
Primitus indulsti, deformatúmque refinxti;

Heu

Heu me finge iterum : fac dignus origine magnâ
Sacrificem puras imo sub pectore fibras;
Unde, Pater, puræ tibi fumet adorea laudis.
  Me laudes Aurora tuas matura canentem
Audiat, & sero decedens Vesper Olympo.
Me populis memorante tuæ miracula dextræ,
Personet omne nemus, omnis lætum assonet Echo.
Donec post miseræ perrupta ergastula carnis,
Angelus in cœlis, citharâ spectabilis aureâ,
Dicam insigne recens, attento gratus Olympo.

Hymnus

HYMNUS III.

Et in Jesum Christum Filium ejus unigenitum Dominum nostrum.

QUò me tumentem, Christe rapis tui?
Quid palpitanti pectore fervidum
Exultat? Ohe jam micantes
Est animus super ire zonas.
Hem parce, curro quo jubet impetus
Ardore sacro dulciter impotens,
Festinus alarum beatas
Remigio penetrare sedes.
Audire sanctos jam videor choros,
Longo canentes ordine Principem
Te Christe Mundi, te supremo
Progeniem similem Parenti.
O qui secundus párque simul Deo
Regnas, & unus cum Patre Filius!
O qui coæterno perennas
Cum Genitore beatus ævo!
Tu Sermo, tu Mens, tu Sapientia
Summi Parentis: tu Deus à Deo:
Tu sola proles, cui Jehova
Nil genuit simile aut secundum.
Nondum profundo stabat in æthere
Librata Tellus ponderibus suis,
Non mutua radice colles
Miscuerant lapidosa vincla:
Nondum caloris vivifici penum,
Non alma lucis munera limpidæ

Titan recludebat, rubente
Os nitidum radiatus auro;
  Quum tu paterno lumine fulgidus,
Lætas agebas cum Patre ferias,
Solúsque ditabas Parentem,
Ipse mero locuples Parente.
  En ut verendo magnificus throno,
Sacro decoris lumine gemmeus,
Lætos corona vibrat ignes,
Obsequium generans amore:
  Splendore vultûs mirifico nitens,
Divæ tremendus robore dexteræ,
Armísque, regalíque quassans
Fulmineas humero sagittas.
  Connata puro quem capiti beat
Lato coruscans Gloria syrmate,
Cui nomen haud auri metalla
Aut pretium dederint pyropi.
  Euge O curuli pacifica sedens
Faustus triumpha, Maxime Cœlitum,
Præbente candentes utrinque
Justitiâ & Bonitate bigas.
  Te circa ovantum millia millium
Pæana grandi carmine concinant,
Cœlíque percussi laboret
Aula sacro resonare plausu.
  Exurge Cœlo, Justitiæ jubar,
Quovis renidens sidere dulciùs
Terris, & aspectu benigno
Spes hominum refove jacentes,
  Pandente nobis te jubar aureum,
Soles sereni ducimus aureos;
Condente, mersam morte vitam
Tartareis agimus tenebris.
  Quòd non perimus muneris est tui.
In te movemur, vivimus, & sumus.
Vitæque, sperando beati,
Præcipimus melioris auram.

Per te ſcabellum quæ pedibus foret,
Terram natantem ſtravit in æquore,
Sedémque Cœlorum ſuperbam
Cæruleo laqueavit arcu
Miranda promens ex tenebris Deus,
Te juſſa Verbo. Fecit amabilem,
Tuimet exemplum ſecutus,
Terræ Hominem mediúmque Cœli.
Ille ex creantis ſuave recens manu,
Gnati decorus fulſit imagine,
Parentis æternam creatâ
Effigiem effigie reflectens.
At cùm verendam fœdus imaginem
Orci ſatelles polluerit ſuâ,
En Chriſtus informem reformat
Ad proprios velut antè vultus.
Te Chriſte fabrum, te Dominum ſui,
Te dignitatis prototypum ſuæ,
Te gratus authorem ſalutis
Dicat Homo, celebrétque, amétque.
Vix Mortis atris induerat plagis
Caput ſceleſtum, tu bonus exuis,
Temétque promittens barathro
Semianimem revocas Averni:
Te nempe plenis affore ſeculis
Cedendo victorem, & pede ſaucio
Draconis eliſum prementem
Sinciput, horribiléſque chelas.
Mox lacte verbi, & mollibus imperiis,
Infantiam Orbis leniter educas;
Solóſque, confuſóſque lapſu,
Progenie recreas parentes.
Exinde Mundi, Maximus, Optimus,
Robuſta grandi lora quatis manu;
Legéſque, mercedéſque, pœnáſque,
Arbitrio ſapiente condis.
Nam lætum inungens rore ſacro caput,
Rerum potentem te ſtatuit Pater;

Decúſque

Decúsque & augustum decoris
Temporibus diadema cinxit.
Ergò Israëli, nube latens cavâ,
Vocem imperantem desuper intonas;
Legémque proclamas magistram,
Fulmineo venerandus ore.
Loquente, laxis contremuit Polis
Emota Tellus, ignis edax jugis
Erupit, ardentes favillas
Et piceum glomerans vaporem.

Repentè crebro nubila fulgure
Comprensa latè, cæruleos specus
Rupêre, & horrendo tumultu
Infremuit sine more Cœlum.
Furvos rotabat flamma rapax globos;
Audita cœlo buccina fumidas
Clangebat infandum per auras,
Semineci metuenda turbæ.

Heu nè, inquiebant, grande loquens Deus
Vocis tremendæ non patiens lutum,
Lentámque compagem solutos
In cinerem minuat nocentes!

Tu porrò Legem quando refers novam,
Læto serenus fœdere, fortium
Parcis loquelarum, & severos
A facie radios reducis.

Mortalis oris voce Deum sonans,
Demissa Cœlo munera nuncias
Salutis, indutus nitentem
Ambrosiâ juvenem figurâ.
Qualis quieto fulget in æquore
Clarus videri, sed placidus tamen,
Titan reflexus; nec retundens,
Sed recreans oculos videntum.
Vel quale sudo limpidus æthere,
Mirè venustis Lucifer ignibus

Faustùm renidet, gemmeóque
Ambiguàm facit ore noctem.
Salve diei Phosphore perpetis,
Quem mox remoto carnis operculo
Solem fatemur, liberantem
Nocte oculos animámque morte.

Salve salutis Conditor unicæ,
Qui plus amoris vulnere saucius
Quàm militum armis barbarorum,
Te proprio decoras cruore.

Te per salebras, per vada lubrica,
Per tela, per tesqua Orbis inhospiti,
Crucis triumphantem tropæo
Consequimur, Cruce militantes.

En Christianus sanguis ut undique
Divo redemptus sanguine funditur
Contemptus, impinguátque campos,
Et trepidum pelagus cruentat.

Clausi carinæ fictilis alveo,
Vesanientis ludibrium sali,
Pœnæque, peccatíque, sontes
Ilicet obruimur procellâ.
Heu nè misellos sperne homines homo;
Nè facta dextræ sperne Deus tuæ:
Fratrésque juxta subditósque
Serva Hominis medius Deíque.
Tandem benigno sidere cœlitus
Singultientem respice Conjugem,
O qui colentum te fideli
Utre pius lachrymas reponis.
O quando carnis compede liberos,
Tui sacratos sanguinis unguine,
Reges Sacerdotésque magno
Propitius statues Parenti?
Tandem supremis fulguret ignibus
Nubes Olympo te reducem vehens,

Sis

Sis faustus; optatæque longùm
Rumpe moras propere diei;
Ultrice flammâ terribilis malis,
Bonis amœnùm lucidus aspici;
Mundíque convulsi fideles
Incolumes faciat ruina.

Hymnus IV.

Qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Virgine Maria.

O Quos longa premunt hyberni frigora secli,
Tædia qui vigiles infelicésque tenebras
Vincitis excubiis, vobis pecoríque caventes,
Pastores ovium; vester si pabula verbi
Grex amat, & pernox felices ruminat herbas,
Macti animis, qui curat oves oviúmque magistros
Advenit, & mediam distinguit lumine noctem.
Cernitis ut clarâ devectus nube coruscat,
Quem circum mites accendit Gloria flammas
Angelus, & ridente polum diducit hiatu,
Pacifero trepidum solvens sermone pavorem.
En vobis placido faustus demittor Olympo
Nuncius, & toti quondam lætissimus Orbi;
Nascitur antiqua proavi Davidis in urbe
Ille laborantis dudum expectatio Mundi:
Qui Cœlum & Terram grandi moderatur habenâ
Induit infantem, Mater quem paupere panno
Fasciat, & viles præbent præsepia cunas.
Sic fatus, niveis glomeratim adremigat alis
Progenies lucis, Geniorum turba volucrum,
Et cantu Cœlum omne cient, & laude canorâ
Concelebrant, tali mulcentes æthera metro.
Te Deus immensis excelsum æterna coronet
Laudibus, & propriâ præcingat Gloria luce.
Aurea Pax Cœlo placidè delapsa benigno
Incolat innocuas Terras, hominúmque volentum
Candida sinceras perfundat Gratia mentes.
Succesſere polo. Quid nos, quid nostra moratur

Officia?

Officia? O lætos citior nè Phoſphorus ortus
Acceleret, puerúmque Deum Sol feſtus adoret,
Quàm jubar Eoum Chriſti veneramur ovantes.
Salve magna Salus Mundi, lux alma remotis
Gentibus, atque tui juſtiſſima gloria Judæ.
Ingredere æterni ſoboles æterna parentis,
Nunc hominis nova progenies, quæ fœdere miro
Suſcipis humanam ſervato Numine carnem.
Hui! quæ tanta fuit, ſummi Moderator Olympi,
Cauſa tibi miſeræ reptandi in compede carnis?
Tén' vermem impuris imi ſub fæcibus Orbis
Demerſum, terræ qui victitat excremento,
Incolere? fragilíne Deum te condere teſtâ?
Nimirum facis hiſtoriam quæ fabula nuper,
Devinctum ingenti Sponſæ mortalis amore
Deſcendiſſe polo Superúmque hominúmque Potentem,
Humanáque ſuum Numen veſtîſſe figurâ.
Huc amor, huc te Sponſa Deum deduxit amantem,
Illa tuâ Jeſu redimenda Eccleſia morte.
O magna Angelicæ ſtupeant myſteria mentes,
Pennarum niveo tectæ velamine vultus,
Attonitis homines animis linguíſque favete.
En Amor æternùm ſocius Natíque Patríſque,
SPIRITUS ipſe DEUS, proceſſio magna duorum,
Virginis in gremium puræ deſcendit, & almos
Implevit virtute ſinus lætóque pudore.
Protinus intactæ, dictu mirabile, Matris
Virgineo divum concrevit ſanguine ſemen;
Quo tu, Chriſte, latens, hominem Deus induis, Author
Fis opus, & propriâ Genitor de prole crearis,
Ipſe creans, Pater ipſe tui, Pater ipſe parentis,
Matris alens uterum fœtus, geſtánſque gerentem.
O quàm te memorem mulierum gloria Virgo!
Virgo ſalutanti Superûm veneranda Miniſtro.
Primus amor Cœli, lucis Matuta beatæ;
Magnus honos ſexûs, Geniis miranda coruſcis.
O quam parte ſui condivit Gratia quintâ
Nectaris, & capiti fragrantia balſama ſancto

Cœlitus instillat; quo tu perfusa capillum
Unguine, divinos latè virtutis odores
Spargis, & ambrosiæ decus admirabile frontis.
Scilicet augustæ populos reverentia formæ
Subjicit attonitos, quos Majestate serenâ
Lætificas terrésque simul, victúsque Cupido
Lumina pura fugit castam vibrantia lucem.
Non tibi completæ facies argentea Lunæ
Par micat, aut roseos accendens Lucifer ignes;
Non gemmis radiata comas Aurora superbas,
Et vario sudas pingens emblemate nubes.
   Vos teneræ factæque procis idola puellæ,
Cedite, non tegit hæc vulgares forma recessus,
Non oculi mortale micant, quum conscia Virtus
Demittit placidos, fœtúsque capacia tanti
Intentata pavent conceptum viscera Numen.
   Felix virgo Parens, rerum fœcunda Parente!
Quem penitus fotum Fidei vitalibus auris
Fers utero, sed corde magìs; cui pectus Olympus,
Virgineúmque latus templum, sanctúmque tribunal.
Ecce satellitium summi regale Tonantis
Te Legio Dominam stipat prætoria Cœli:
Prægnantémque thronum Domini pia turba tuetur.
Mox ulnis decimo faustùm te mense jacentem
Sublevat, & dextras tibi porrigit obstetrices.
   Illustres stabuli latebras! præsepia clara
Cunarum officio, collucentésque tenebras!
Angusto cedat tegeti tua regia Cæsar.
Imperiosa truci cedant Capitolia mole.
Hìc micat æterni divina infantia Christi;
Hìc revehens Mundo melioris secula lamnæ,
Una Dei soboles; ingénsque puerpera Virgo,
Et pecudum circà venerans timor obstiparum.
Hìc non visa priùs, nec post spectanda coruscat
Stella salutiferi felix anteambulo Regis.
Ecce novos oculos aperit, nova lumina Cœlum,
Divinúmque larem curâ propiore tuetur.
   Protinus astrorum gens consultissima, stellam

Insuetam

Insuetam stupuêre Magi; non æquore tingi,
Sphærarum rapido non se committere gyro,
Sed signare novum vicino lumine callem.
Ergò sequi quà monstrat iter, magnúmque Salutis
Vestigant famulo signatum sidere sidus.
Nulla quies, mora nulla piis stellamque secutis,
Donec in optato stabuli se culmine sistat.
Ut ventum divi plebeia ad limina Regis,
Inclines puero vestitum Numen adorant:
Thesaurósque graves auro, myrrhæque suaves
Apponunt genibus lachrymas, & idonea Christo
Thurea dona Deo, virgæ sudata Sabææ.
Sed Pietas alio sacrabat aromata thure,
Et stactam fidei & casiam spirabat Amoris.
Altera nascenti quid cessat munera Christo
Fundere luxurians cornu Natura beato?
Et fragrante rosâ, & puniceo hyacintho,
Vernantes inspersa sinus, redimita capillos,
Et vario lætùm sibi discolor indumento.
Floribus implexæ texant cunabula fruges,
Strata croco, laurique vagis illusa corymbis.
Scilicet hoc quondam juvenescet Principe Tellus,
Sole novo splendens, flammísque recocta supremis:
Fundet ager segetes nullo violatus aratro;
Aurea flumineis pendebunt mala salictis:
Sponte suâ, stimulísque rosæ nascentur inermes.
Horrida nectareis mitescet spina racemis.
Lilia pro tribulis, pro rusco laurea surget.
Mutabunt steriles latè pomaria sylvas.
Conversæ solido rupes adamante micabunt.
Et crocei lætis spargentur nubibus imbres.
Sic tibi, sic festo quondam regnetur in Orbe;
Et secli æternùm potiaris Conditor auro:
Te duce Virtutum confundant oscula turmæ,
Alternísque Salus Fidei complexibus hærens.
Euge! decus sacrum quo te Deus alme coronas,
Quære iterum nunc factus Homo: tibi Gloria surgat
Per trepidos casus, per virtutésque, doloresque,

Et ſplendor tenebris, & ſurgat vita ſepulchro.
Interea trepido ſubmiſſi corde genúque,
Te Puer immenſum colimus paupercule Numen,
Et pedibus proni libamus baſia parvis.
O cui participem placuit te reddere noſtri,
Participes nos redde tui : vicibúſque benignis
Mentem, Christe, tuam noſtrâ pro carne repone.

HYMNUS

HYMNUS V.

Passus est sub Pontio Pilato crucifixus, mortuus.

QUò premitis populi, totis quos Regia valvis
Vix recipit densos humeris, tardósque ruendo?
Nempe salutandum natali Cæsar in ostro
Sese offert, nitidos urget cui laurea crines,
Ingenuam viridi laurum mentita smaragdo,
Purpureum medius Procerum, ceu ducit Olympo
Illustres Diana choros, illustrior ipsa.
O vanas hominum mentes! O vana secutas!
Siccine pendentes stupeatis arundine quassa,
Frivola quam vestit perituri gloria fuci?
Huc oculos, populi tandem contendite rectos;
Hic major Salomone, throno quum fulget eburno
Aurea cui gradibus surgunt anabathra superbis,
Stant solidi ex auro bisseni utrinque leones.
Hîc Deus humanos non dedignate dolores,
Candidus & proprio rubicundus sanguine fulges,
Et Regum extinguis victrici morte triumphos.
En Erebus Christi prostratus morte, profundùm
Murmurat, & fracto nequicquam dente coruscat.
En fremit infernus collisâ fronte satelles,
Sub pedibus Rex Magne tuis, calcémque terentis
Ore terit, pressis stridente molaribus iras.
En Mortem propriâ confossam pectora falce.
En Scelus & Sceleris comites à stirpe revulsos
Tartareâ; fugiunt pacati finibus Orbis,
Improba vipereos quatiens Discordia crines,
Incurvúsque Labos, tectóque Infamia vultu,
Et titubans Pavor, & lugentia monstra Dolores
Innumeri, flagróque furens Vindicta cruento.

Parte

Parte aliâ canâtque Fidem, Pacémque serenam,
Fundit ovans divo Tellus respersa cruore.
Justitia & Bonitas adsunt Par nobile Cœlo;
Stat media ambarum Vitæ mirabilis arbos,
Crux Domino insignis, Nemesíque maritat Amorem,
Astra Solo, Morti Vitam, Pœnámque Saluti.
O Deus æternâ decoris radiate coronâ,
Temet amans temétque beans, quo maxima rerum
Perstat, & immoto series Rectore movetur.
Téne tuum Numen, quod Gloria crescere summa
Haud patitur, potuisse attollere demittendo?
Supremúmne decus summum per dedecus auges?
Ut quondam in tabula pictor sic lucida fuscis
Temperat, ut vivens umbris exurgat imago:
Aut ubi terribili contorquens fulmina dextrâ
Altitonans, piceis eructat nubibus ignes,
Acriùs implexæ rutilant fuligine flammæ:
Talis lethiferis effulges, Christe, tenebris,
Major adhuc factus quàm Maximus; ipse dolorum
Fons tibi melle fluit, luménque accenditur umbrâ.
O quicunque sacra carpis de Morte Salutem,
Huc ades, hanc lætis simul & miserantibus hauri
Mortem oculis, lachrymásque Dei cum sanguine misce.
Aspicis ut mortem solo nocturnus in horto
Præcipiens, imis transfixa per ossa medullis
Sentiat irati flammantia tela Parentis?
Scilicet ægra coquit dirus præcordia fervor,
Quo nitente foras totus sudore cruento
Liquitur (infandum, & nulli spectabile seclo)
Excoctísque rubens venis exuberat humor.
Sic sceleris nostri moles gravis incumbebat,
Ut cruor expressus vegrandis pondere præli
Curreret, & Terram divinus tingeret imber.
Protinus armato stipatus milite, gnaro
Lethifer occurrit Furiis accensus Iudas;
Monstrum hominis, nulli non execrabile seclo,
Vejovis inferni soboles, pejórque parente.
Ille dolis instructus, hero, falso ore renidens,

Oscula dat, multam dicens adménsque salutem.
Cætera turba ruit, Jesúmque hoc indice vinclis
Impediunt, Annæque inimica ad limina trudunt,
Mox Caiphæ. Stetit in sævo divina Senatu,
Nec flexit Proceres sanctæ reverentia frontis.
Crimina vana simul, nullo conficta colore,
Allecti falso falsi sub Judice testes
Improperant Justo; tandem Justóque Deóque
Obfuit esse Deum, nocuit Justúmque Benignúmque,
Æternúmque genus dictis factísque tueri;
Hoc crimen fuit, hoc flagris & cæde piandum.
Consurgunt incensi animis, ludibria dio
Ingeminant capiti, sputísque alapísque petitum
Ad fera Romulei Proconsulis atria raptant.
Ille Deum, melior Pharisæo judice, sensit,
Expavítque reum: Scribæ clamore fatigant,
Et justum damnare adigunt, & tradere morti.
Ante tamen vivo lustratis flumine palmis,
Sic, precor, innocui purus sim sanguinis, inquit.
Judæi huic contrà, Nobis sobolíque perennis
Hæreat. Audivit qui Terram & sidera nutu
Quassat, & iratus voti damnavit iniquos;
Ergò gravis soboli serísque nepotibus hæsit,
Ipse sibi horrendum Judæâ cæde parentans.
Ast ubi damnatum sensit perjurus Iudas,
Uritur ultrices gestans in pectore diras,
Ætatémque suam furiatáque devovet ausa.
Tum sceleris nummos irritamenta nefandi
Projicit impatiens, sævum si pectore possit
Excussisse nefas; sed Pax fugit alma scelestos:
Ergò Deum, & semet, lucémque exosus iniquam,
Elidit sceleratam animam; faucésque revinctus
Infelice malum vibratur ab arbore pondus:
Viscera tensa crepant, stimulísque latentibus ardens
Rumpitur, & laqueo pronus demittitur Orco.
At latus ambrosium morti damnatus Iesus
Romanis patiens violandum fascibus offert.
Cœlicolûm parent cui millia mille Monarcha

Se ludos fieri patitur, sanníſque malorum
Servorum excipitur, Regíſque irriſus honore,
Coccineam juſſus ſumítque & ponit abollam.
Pro radiante Poli, plexas diademate ſentes
Geſtat adorandum Cœlo caput ; ergò coronam
Ornat, & ex falſo verum deducit honorem,
Ingenuâ Regem ſe Majeſtate coronans.
  Jámque ſatis ludi, ſitit impia turba cruorem.
Ducitur immani ſub pondere Chriſtus anhelans
Et crucis & noſtri ſceleris ; non ille dolores
Detrectare Crucis, vel ſe ſubducere Morti.
Atqui aderant Domino, ſi quid juſſiſſet, in armis
Angelicæ præſtò dextrâ lęváque cohortes.
Spectabant arrectæ animis, fixíſque micantes
Luminibus, divi quo ſe patientia Regis
Verteret, infernos debellatura dolores.
Et Crucis obſtipæ myſteria ſcrutabantur.
  Interea medius fatali in ſtipite vinctus
Tollitur hinc atque hinc palmas confoſſus Ieſus,
Extantíque ambas confixus in aſſere plantas.
Subſiliunt toto labefacti corpore nervi.
Æſtuat ebullans terebratis artubus ichor,
Rore pluens ſacro, & Terrâ ſitiente receptus
Expiat injuſto violatam ſanguine Terram.
Ergò Salus riguæ gremio Telluris oborta
Pullulat, & juſto tandem placata cruore
Juſtitia, & diſcit Terris inoleſcere Cœlum.
  Te tamen, O tantæ pretium vindéxque Salutis,
Irarum quatiunt decumanis fluctibus undæ ;
Quas Pater humano repetens de crimine pœnam
Accumulat, quas turba furens, quas Dæmonis atri
Virus atrox. Tanti fuerat moliminis Orbem
Tartareo ſceleris conſtrictum exſolvere vinclo.
  Vidit, & avertit ora indignantia Titan,
Involvítque ſuos velis horrentibus ignes,
Pullatus moriente Deo, lucémque peroſus
Ipſe ſuam, & Cœli non dignas lumine Terras :
Cùm nec in Occiduo properaret limite currum

Solvere,

Solvere, ſed medii ſpatio ſudaret Olympi;
Nec Phœbe oppoſito fraternam pectore lucem
Præriperet Terris, alio ſed plena ſub axe.
Sol quoque Juſtitiæ lethi feralibus umbris
Mergitur, at merſus non occidit; immo nec ullam
Eclipſin patitur, ſed lumen continet ultro.
At ſua configi ſpectabat viſcera Mater,
Heu triſtis Mater, gladio trans pectus adacta;
Hanc oculis Jeſus in morte natantibus ægram
Reſpicit, & curâ nunquam moriente, Johannem
Orbæ ſubſtituit comitem Natúmque Parenti.
Nec ſtetit hîc divinus Amor; ſervare latronem
Pœnarum ſocium, ſociúmque adſciſcere regni
Curat, & ignoſci fixus figentibus orat,
Quémque malè effundunt parat illis ſanguine vitam.
Aſt ubi complevit patiendo oracula vatum,
Auxilium ſupplex dextræ ferientis adorat,
Oráque robuſto gemitu morientia ſolvens,
Efflavit divinam animam clamore jubentis,
Séque ſuæ Dominum vitæ mortíſque probavit.
Protinus emoto latè fundamine Tellus
Contremuit, rupti lapides, cautéſque vetuſtæ
Egêrunt grandes laxâ compagine rimas.
Scinditur oppoſitum Templi penetralibus imis
Velum auguſtum ingens, & clauſtris ſpontè reductis
Non aſpectandi vulgo patuêre receſſus.
Surrexêre Patrum longâ compôſta quiete
Juſſa ſepulchrorum de molibus antiquorum
Corpora, & horrificæ paſſim erravêre figuræ.
Territa diriguit magnis gens impia monſtris.
Et priſcum timuêre Chaos, gelidúſque per artus
Horror anhelantes & conſcia corda cucurrit.
Pars melior juga mota quidem, diráſque tenebras,
Sed magìs innocui portentum ſanguinis horret;
Et manibus tunſæ liventia pectora matres
Ora rigant lachrymis, & mœſto murmure vulgus
Dant victas tibi, Chriſte, manus; te, Chriſte, fatentur
Naturæ Dominum, quo Sol patiente labori

Deficit,

Deficit, & feſſi luxatur machina Mundi.
Inventus tamen indomito qui pectore ſaxa
Vinceret ad Chriſti mortem dirupta, latúſque
Exanime intortâ crudelis rumperet haſtâ.
It cruor, & cæſo vivax de pectore lympha,
Ambobúſque fluunt præcordia ſacramentis.
Felicem O duplici ſaturatam nectare Terram!
Sanguineis vitreo diſtinctis flumine venis.
Tale rubet pratum roſeum quod manè ſalutat,
Quum teneras gemmis ros almus acuminat herbas,
Quas vix dimidius naſcenti lumine Titan
Purpurat, ambiguo varians cryſtalla pyropo.
Euge ſalutifero fœcundum vulnere pectus!
O geminos uno fundens de fonte liquores!
Sanguineo nos rore pia, lymphíſque lavato:
Sanguine pœna gravis peccati, & ſanguine labes
Eluitor, labéſque priùs quàm pœna faceſſat.
Maxime cui trepido nutavit cardine Mundus,
Et pavidæ venis rupes crepuêre ſolutis,
Heu pigros animos, divinâ morte tremendus,
Succute; & ingenitam duro ſub pectore cautem
Contere, contrito ducens de corde triumphum.
Mentibus heu fractis clemens illabere victor,
Devictæque viam carnis tibi ſterne ruinâ.
Horreat heu! noſtro contractas crimine pœnas
Saucia mens, clavíſque tuis & cuſpide fixa.
Mox oleo recrea divini ſanguinis ægram,
Salvifico lateris vitam de vulnere fundens.

HYMNUS

HYMNUS VI.

Mortuus & sepultus.

MOrose Titan, túque lugentis Poli
Pullata facies, & tibi Tellus gravis,
Succussa pigrum motibus trepidis latus,
Obambulánsque horrenda Manium cohors
Tumulis citata; túque ruptarum fragor
Moriente Christo rupium, O jam parcite;
Satìs tremoris mentibus datum & solo.
Sol redde lucem, dum suo componimus
Jesum sepulchro. Terra parce motibus,
Liceat quietis ossibus recumbere.
Josephe propera pendulum refigere,
Felix opimas tollere exuvias, Deo
Etiam calentes; ferto Nicodeme opem,
Incipe diurnus Messiam sectarier.
Tu mœsta Nardo Magdalena tempera:
Nec delicatis balsami sudoribus
Myrrhæve lachrymis mortuum unge, sed tuis;
Et cinnamomi suppleat vices amor,
Thuris Sabæi cor pium, stactæ fides;
Tibi ordo totus aggemat fidelium,
Eadémque tecum conferant aromata.
At luctuosis temperate lessibus,
Lachrymis parentet sola Pœnitentia;
Lugere Christum qui Deum credit nequit.
Non ingemiscant Messiæ, gemant sibi
Passæ capillum filiæ Jerusalem,
Hic Mortis atris exsolutus cassibus,
Sibi superstes, & cruore proprio
Torvè decorus, Vejovis Stygii tremor,
Frementis Orci victor exiliet specu;

Et quod cruentis asperatur sentibus,
Recline, pallens, ictibúsque luridum,
Penetrabit astra mox revicturum caput,
Radiísque divæ fulgurabit gloriæ.
Vobismet ergò, filiæ Jerusalem,
Natísque vestris ingemiscite, non Deo.
Uteros tumentes perperámque lacteas
Ferite mammas, heu ! genus ferax malè,
Ferro, rapinis, servituti, vinculis,
Pesti, famíque, ergastulo, cruci, fugæ,
Cruento arenæ barbaræ ludibrio !
Nempe instat illa sanguinis vindex dies,
Quæ cæde cæso justa solvet Messiæ ;
Totámque ab imis erutam radicibus
Gentem, rapaci Martis horridi impete
Vertet ferétque, qualis incubuit solo
Eurus sonoro rura verrens turbine,
Solidásque latâ clade sternens fraxinos.
Jamjam severi dexteris ultricibus
Aptantur enses ; jam fremit Latio ferox
Rabidis Enyo dentibus crepans minas ;
Mox Aquila curvis involabit unguibus,
Ingens, vetusta, cædibus nullis satìs
Potis rigare sanguinis siccam sitim.
Heu quanta lævis excidI prænuntia
Portenta Cœlis ! æthra quàm minacibus
Caperata rugis triste & infandum rubet !
Solymæque dirus ensis imminet super,
Ignitus, horrens : quódque majus prodigIs ;
En mitis ille Titus invitus furit,
Cogente fato. Singula invadit Furor ;
Aras Sacerdos immolatur ad suas,
Proprióque sacrum extinguit ignem sanguine.
Pereunt cruentâ cæde dulces liberi
Ante ora patrum, ante ora natorum patres ;
Ulnísque in ipsa morte adhuc tenacibus
Peritura matres implicantes pignora.
En ut perempti in mutuis amplexibus

Avent miselli conjuges confundere
Animas calentes; Virgines bis occidunt,
Nec antè ferro quàm priùs libidine,
Paucæ beatæ queîs licet castis mori.
Non vagientum, non senum capularium,
Agnoscit ensis fervidus discrimina.
Stagnant cruore porticus, fora, atria,
Sionis ater colle rivus defluit,
Quem mox rotati compitatim incendii
Exsiccat ignis: fumus abscondit diem,
Sed flamma reddit, flamma singulis repens
Stridente tectis intonata turbine.
Ruit illa Templi quà patet Terra inclyti
Verenda moles, Gentium & Judæ timor:
Ardet vetustæ regium gentis decus,
Ingénsque Solyma tota fit rogus sibi.
Has, Christe, morti reddat inferias tuæ
Scelerosa turba: dum reget Phœbus diem,
Noctémque Phœbe, cædis infandæ scelus,
Dirísque Nemesis sæviens ultricibus,
Seris perennis hæreat nepotibus.
Sic semper hostes, Christe, sic pereant tui.
At qui nefandis sempiternus hostibus
Incumbit ultor; ille pœnitentibus
Piísque sanguis expiator hæreat;
Ipsósque diræ cædis expiet reos.
Nos, heu fatemur, heu Redemptor unice
Ignosce fassis, nos tuæ cædis rei:
Te scelere nostro fiximus Regem Cruci,
Superis tremendum: hæc hasta confodit latus,
Hoc felleum acetum est, hîc trabales malleus
Manuum pedúmque nerveæ compagini
Clavos adegit: Tu tamen nocentibus
Quas sauciârunt porrigis miserans manus,
Et morte mortis redimis authores tuæ.
At te scelestis parcere, haud sceleri decet,
Nosmétque nostrum persequi decet scelus.
Tuum ad sepulchrum, Liberator unice,

Quod expiâſti ſanguine occidat ſcelus.
Hîc Livor ater, hîc Amor cæcus ſui,
Hîc impotentis æſtus Iracundiæ,
Rupto tumore Faſtus extremùm crepans,
Alâſque fractus impudicus Aliger,
Hîc Fraudis artes, hîc opum Bulimia,
Ditum Tyrannis, pauperum furacitas,
Frontémque rugis aſperata tetricam
Rixa immoletur; Comus hîc, Gula, Alea,
Hîc turpè titubans Crapula ultimùm cadat.
Sic ſemper hoſtes, Chriſte, ſic pereant tui.
Tuum ad ſepulchrum, Liberator unice,
Hæc monſtra dira penitus, hi nefarii
Mactentur hoſtes, his parentetur tibi.
Munus tibi iſtud eſto buſtuarium.

HYMNUS VII.

Descendit ad Inferos.

EN vitæ Dominus poténsque Mortis,
In cœci penetralibus sepulchri,
Clausis morte oculis, jacens supinus,
(Quod Mundus venerans, & intuentes
Obstipo capite Angeli stupescant)
Regnum mortuus obtinet silentum,
Regnator Superorum & Inferorum.
Ecquid Dæmonibus tuis catenas
Sub caligine perpetes Averni
Jam jam incudibus audiens crepantes,
Nigri Vejovis aula contremiscis ?
Nempe hic est, tetrici Tyranne Averni,
Quem durâ attenuare perstitisti,
Tentator vafer, esuritione,
Per tesqua horrida bis dies viginti ;
Ut cum carne animis fame solutis,
Mox technis subitò omnibus petitus,
Præberet facilem tibi triumphum.
Hunc tu præcipitem ex domo Parentis
Ut sese daret ausus es jubere.
Quin hunc omnibus Angelis verendum,
Tu turpissimus omnium rogâsti
Ut pronus tibi cultor advolutus,
Te rerum Dominum juberet esse,
Prorex scilicet Orbis universi
Sub te Rege latrone mox futurus.
Hunc ut tu malè perderes, appellas
Judæos Furiis agens cruentis,
Romanum quoque militare vulgus
(Hui ! crudele genus, genus profanum)

In sanctum caput unus incitâsti,
Ut flagris lacerum, horridúmque spinis,
Suffixum rigidæ Cruci necarent.
O qui conditus angue, belluarum
Versutissimus unus audiebas,
Quàm tu bellua bruta, belluísque
Appares magìs esse belluinus!
Qui molimine maximo, tuopte
Jumento tibimet malum attulisti.
Hunc jejunia, flagra, sputa, sannæ,
Sudor sanguineus, Crucis dolores,
Clavi, spináque, poculúmque aceto
Diluti malè fellei veneni,
Et Mors denique, Mors pudenda, acerba,
Perfecêre bonum, addidêre forti
Victoris decus, attulêre digno
Evectam super astra dignitatem.
Hâc ipsâ Cruce, ceu trinode clavâ,
Perfregit tibi, virulente Serpens,
Perjurum caput, hui! caput malorum,
Et fractum licèt, atque vix cohærens,
Heu vivax nimis & nimis nocivum,
Frendens dentibus, asperúmque morsu:
Frustra, nam velut Israëlis ægris
Diris morsibus anguium igneorum,
Serpens reddidit æneus salutem
Desperatam, oculo appetente visus;
Te morsúsque tuos, maligne Serpens,
Conspectus Fidei supino ocello
Imbelles facit irritósque Jesus.
Quódque omnes Superi Inferíque, vultu
Pulchrum prodigium stupente cernant,
Quò plùs tu stimulo atque dente sævis,
Hoc plùs viribus & decore præstant
Christi Discipuli, ut priùs Magister.
At jam quassa labat tibi Tyrannis;
Jam nutans tremit, hinc & hinc vacillans,
Portendens sibi proximam ruinam.

Tu de sidereo axe devolutus,
Prono vertice Terreum impetîsti
Orbem, pondere saucium cadentis.
At te longiùs haud ferente Terrâ,
Devolvére modò in Stygis barathrum,
Infra quod nihil est loci malíque,
Quo possis malè tertiúmque volvi.
Illic sulphureo lacu ustulatus,
Torrenti pice luridâque flammâ,
Exhalante olidam tibi mephitim,
Et noxis gravis, & gravis catenis,
Tormentum hoc tibi sponte solus addes,
Urentem invidiam, tuis cruentis
Elapsum unguibus horridísque malis,
Suspectans procul ImperI coruscum
Cœlestis solio & decore Jesum.

HYMNUS VIII.

Tertia die resurrexit à mortuis, ascendit in Cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis.

O Qui diras dans alieni
Sceleris pœnas, tota scelesti,
Juste Redemptor, persolvisti
Debita Mundi, divinus præs
Hominum generis totius unus;
Cùm tu nec asse sis onustus ultimo
Immanis hujus debiti,
Cur tu severo Mortis hæres carceri
Post exsolutum debitum?
En tibi, pacato veniens à Judice, lictor
Aliger excusso reseravit cardine limen
Durum, luctiferum, non exorabile Lethi.
Indignata suis captivum Terra teneri
Visceribus Dominum, sua jam penetralia pandit,
Surgentíque Deo, devolventíque Ministro
Saxea claustra favet, magnos emota per artus,
Et quasi parturiens cæcis concussa cavernis.
Agedum prodi Mortis specubus
Dominus vitæ victor ab imis;
Téque Tonantis summi Natum
Dominâ Lethi virtute proba.
Nam te præter nemo arbitrio
Quisquam proprio posuit vitam
Sumpsítque iterum; mortuus ultrò;
Spontè resurgens. Téne sepulchri

Clausum

Clausum tenebris lux exoriens
Tertia cernat?
Præverte Solis Sol melior diem;
Vultu tenebras discute fulgido:
Attolle matutinus almos
Vivificæ radios diei.
En dulce ridens Luciferi vice,
Te Christe Solem Justitiæ præit
Accensus alatus, rosísque
Pallidulum rubefecit Ortum;
Vestis verendæ syrma trahens sacrum,
Candore puras exuperans nives;
Latéque vibratum coruscat
Ex oculo radiante fulgur.
At mentis impos barbara militum
Custos sepulchri contremuit cohors;
Et luce perculsi stupendâ,
Semineces pepulêre terram.
Lux nempe Christi percutit impios,
Piis serenùm vivida conspici;
Seclíque bubones supernâ
Cæcutiunt pereúntque luce.
Interea Lethi Jesus eduxit ab antro
Sanctum animæ hospitium, divâ virtute recoctum,
Augustum, ambrosium, nulli tractabile damno.
Et cum linteolis quicquid mortale, Deíque
Haud ultrà patiens tumuli sub mole reliquit;
Jam Cœlum spirans, Cœlum, patriámque, Patrémque,
Cœnosam despectat humum; Sed grande Salutis
Perfecturus opus, perfusurúsque recenti
Lætitiâ Matrémque & Discipulos lugentes,
Distulit in Cœlum reditum; paucísque diebus
Indulsit semet Terris, fideíque suorum,
Ora admirantûm redivivi nota Magistri.
At nunc repetit Natum Genitor,
Bísque viginti Fidei jussit
Satìs esse dies. Nunc æthereo
Corpore Christus vix terrenas

Patitur fæces. Nunc cœlesti
Proprius Terræ turbidus aër
Est alienæ spiritus auræ.
Nunc Angelicæ Domino turbæ
Decertanti nuper famulæ,
Victoris avent ora tueri.
Nunc Cœlicolûm sacra Spirituum
Millia, poscunt Mortis avaræ
Claro spoliis ducere festum
Læta triumphum.
Ergò sequens vocem Christum sitientis Olympi,
Protinus ut postrema suis mandata reliquit,
Emicat, & nullo vectus super æthera curru,
Ut quondam ignitæ vatem rapuêre quadrigæ,
Sed raptus virtute suâ, sursum æthera tranât
Arduus, oppositas transcendens vertice nubes.
Procumbunt comites, cursúmque volantis adorant,
Dum licèt, ardentes oculos lachrymísque madentes,
Brachia, distentásque manus, & hiantia sursùm
Ora intendentes: donec spectantia nubes
Lumina corripuit, divum discludere jussa
Nec mortali ultra spectandum lumine corpus.
Ut flos aureolus calendularum,
Quum Sol Hesperio latus cubili
Fessum deposuit, sinum micantem
Lugens contrahit, & recline collum
Languens dejicit, haud putans relicto
Vitalem esse sibi absque Sole vitam:
Solem languiduli suum latere
Mœrent Discipuli exeunte Christo;
In Cœlum licèt, at procul remoto,
Illuc unde negant redire quenquam.
Atqui spes erat ut nigrantis Orci
Ruptis postibus, hostiúmque victor,
Æternum decus, æviternus ipse,
Regno Rex stabiliret Israëlis,
Rector Gentibus omnibus tremendus.
At dum mista gementium

Admiratio

Admiratio queſtibus
Mentes ingenuas quatit,
En Lucis ſoboles, duo
Cœli Principis Angeli,
Albo ſyrmate gemmei,
A Rege alloquium ſuo
Solaménque ferunt pium :
Quid vos attonitos Polo
Figentes oculos, Viri,
Statis ? Qui petit æthera,
De Cœlo repetet ſolum,
Quo Cœlum petîit modo.
Hæc oracula mentibus
Excepêre viri certa fidelibus.
Permulsítque animos Fides,
Firmatúmque Dei fœdere gaudium.
Dicite Cœlicolûm cœleſtia gaudia linguæ,
Quantis alta Poli reboaverit aula triumphis,
Quantáque Seraphicæ celebrârint jubila mentes,
Quum trepidans plauſu convexi regia Cœli
Victori Regíque Hoſanna Hoſanna ſonaret.
Amplexúſque Patris ſemet Natúmque beantis,
Et ſecum à dextra ſublimi in ſede locantis.
Dicite Cœlicolæ, vobis hoc muneris eſto,
Spectaviſtis enim. Nobis heu ! carnis opàcæ
Fæcibus immerſis, & iniquo pondere preſſis,
Enarrare nefas feſti magnalia Cœli.
Nemo oculo fluxæ luſtravit carnis, honores
Delatos reduci Nato, æqualéſque Parenti.
Hoc Fidei ſatìs eſto, ſedere Hominémque Deúmque
Dilectum æterno, ſimilem, dextrúmque Tonanti.
Salvifici fontem meriti, quo pondere lanci
Judicis impoſito, vincit delicta ſuorum ;
Concilians homini Numen, precibúſque favorem
Ingenuis, tandémque beans pia pectora Cœlo.
Protege, Chriſte, tuo partam tibi ſanguine gentem.
Te Dominum Sion, Dominum te Mundus adoret,
Propitium juſtis, conculcantémque malignos.

HYMNUS

HYMNUS IX.

Indè venturus est ut judicet vivos & mortuos.

QUalis absentis cupiens mariti,
Heu procul longùm peregre morantis,
Nupta cui castum generosa pulsat
Flamma pudorem,
Phosphoro tardum veniente Sponsum,
Hespero Sponsum redeunte luget,
Et jacens Sponsum viduo requirit
Frigida lecto.
Tædium pigræ nequit illa noctis,
Et nimis longæ tolerare lucis;
Littora & fluctus nihil audientes
Questubus urgens,
Et notans longè numeránsque vela,
Conjugem si quæ referant morantem,
Singulas venti variantis aure
Excipit auras.
Talis ad æternum spirans Ecclesia Sponsum
Uda tenet patrio lumina fixa polo.
Nempe bis octonum superans absentia seclum,
Pectora sollicito mœsta dolore premit,
Téque fidémque tuam promissi, Christe, tenacem
Invocat à reditu pendula tota tuo.
Et quàm longùm, inquit, Cœlo te Sponse reversurum
Operior, vitæ Vita Salúsque meæ?
Operior certè, & vivo quòd vivere fas est
Viventi reditus spéque fidéque tui.
At quot fessa malis, quantísque erroribus acta!
Et peccati atrâ quàm labefacta lue!

Hinc

Hinc Mundi rabies, illinc pellacia carnis,
Et bellum Dæmon hoſtis utrinque movet.
Dúmque meus pro te ſociatum Dæmone Mundum,
Et carnem, & Memet vincere certat amor,
Sæpe tuâ, licèt amoti, virtute triumpho,
Sæpe meâ vincor debilitate cadens.
Non habilis ſine te, nec tecum vincere digna,
Experior varias, Conjugis orba, vices.
Parce precor, non orba queo nec ſola vocari,
Juncta tibi æterni fœdere conjugii :
Quanquam orbæ propior, dum Sponſi ab ſede remota,
Nec tua ſunt oculis ora videnda meis ;
Nec licet alternas audire & reddere voces,
Figere nec dextræ baſia fida tuæ.
Blanda nec optato circum dare brachia collo,
Nec mirari oculos ſidera fauſta meis.
O cùm ſumma tuo reditu mihi gloria ſurgat,
Nixáque pollicitis ſint mea vota tuis,
Rumpe moras, Sponſæque animam refove languentem,
Accendens reditûs lumina viva tui.
Devehitor rutilo denſa inter nubila curru,
Alipedes ventos ad tua fræna vocans.
Me puram, ſimilémque tui, dulciſſime rerum,
Aſpectu præſens effice, Sponſe, tuo.
Aut lateri vivam renovato corpore junge,
Aut tecum ut poſſim vivere, coge mori.
Dum loquor, obſcuras diſtinxit purpura nubes,
Et ſenſim aurato rutilârunt nubila limbo,
Ignibus ex furvâ paſſim erumpentibus æthra.
Nec mora, quà vaſti patet ardua regia Cœli,
Fulmineis latè radiis exarſit Olympus.
Cernimus ? an gratam ſperati limitis horam
Anticipat Chriſti in nimbis fulgentis imago ?
Ecce ſedet medio ſublimis in Iridis arcu,
Ducentis miros æterno à Sole colores,
Splendidus ignito nativi luminis auro,
Extinguens Solem radiis, Sol unicus Orbi :
Et ſolidum liquidis firmans ſibi nubibus axem,

Quadrijugis

Quadrijugis dat lora volans ſuper æthera ventis.
Mox currum mutans ſolio, ſacróque verendus
Ore, dat immotâ ſe Majeſtate videndum:
Scilicet attonito pœnas & præmia Mundo
Et tandem extremi ſolemnia jura ferentem
Judicii. Modò ſiderei ſubſellia Scribæ
Implent; codicibus cœleſtis Curia magnis
Inſtruitur, cœlóque frequens celebratur aperto.
Judicium ad magnum, ſummíque ad Judicis ora,
Fulmineæ clangore tubæ tonitrúque tremendus
Angelus ire jubet, Cœli quicunque ſub axe
Aut habitant Terras, aut æquora cærula verrunt,
Emiſsáſque animas, artúſque in Morte rigentes,
Conjungi jubet; & ſolio ſe ſiſtere Chriſti.
Audivit trepidans latéque exterritus Orbis;
Audivit Natura ſui mandata Monarchæ.
Producúntque animas ad mortua corpora retro,
Et Cœlum candens, & nigri regia Ditis.
Felices animæ, quibus
Carnis diſſociabili
Nondum carcere liberis,
Magnum flectere Judicem
Ipſius meritis datum,
Sincerâ applicitis fide,
Factis frugiferâ bonis;
Ipſiúſque ſequacibus
Sanctâ quâ præiit viâ.
Illis renidet Judicis Optimi
Fulgore miro vultus amabilis,
Fulgore quo terret malignos,
Flammivomo metuendus ore.
Hi nempe vultum Judicis expavent,
Non expiato crimine noxii,
Inobſequentes, infideles,
Queis ſua fraus fuit ipſa fraudi.
Illos verendâ Judicis ipſius
Circumvolutos Juſtitiæ togâ,
Ullas reformidare pœnas

Judice criminibus ſevero
    Et ipſe nolit: nec patitur ſuo
Dudum exſoluti ſanguine debiti
Dari ad tribunal actionem,
Crimine jam vacuis iniquam.
    Mox liberatis labe fidelibus
Carpenda reſtant præmia; nec pios
Virtutis imperfectioris
Muneribus vel honore privat.
At nos carne graves, maculoſi pectora culpâ,
Qui Fidei varias & Amoris duplice remo
Vix dum eluctamur Carnis Mundíque procellas;
Adventus optate tuos Judéxque Redemptórque,
Heu feſſi mediis in fluctibus expectamus,
Sperantes trepidíque ſimul; virtute vigentes
Auxilii, Rex Chriſte, tui, noſtráque jacentes,
Salvifico pavidum zelo relevante pudorem.
    O quum vindicibus venies, Rex Maxime, flammis
Ultima per ſontes glomerans incendia Terras;
Génſque inimica tibi, diræ ſibi conſcia fraudis,
Dia perhorreſcens flammantis lumina vultûs,
Emotos in ſe ſcopulos cautéſque rogabunt
Corruere, & gravibus tritos operire ruinis;
Tunc tua nos hilaret facies, noxáque ſolutæ
Longùm expectatam Sponſæ da, Chriſte, coronam,
Téque priùs; lateri te Conjugis indivulſo
Applicitum, & nullo removendum tempore Sponſum.

HYMNUS

Hymnus X.

Credo in Spiritum Sanctum.

ANgeli lucis genus æviternæ,
Seduli cunctis celebrare seclis
Oris arguti liquidâ verendum
Voce Tonantem.
Ista mens fervens, studio innocenter
Invidet vestro Superi. O canori
Ex Chori linguis mihi quis canenti
Commodat unam?
Spiritus castis animis amici,
Noster à vobis celebrare discat
Spiritum à cujus capit omnis ortum
Spiritus ore.
Vah! quid appello minùs audientes,
Qui solent rarò, Dominíque jussu,
Alloqui in terris animas opacâ
Carne gravatas?
At vitam & vivo prægnantem Numine mentem,
De te dicturum, Sanctissime Spiritus, à te
Non à quoquam alio sperare & poscere fas est.
Tu mihi quodcunque hoc Genii, numerósque modósque,
Suppeditas; sanctásque dabis in carmina vires.
Tu nostri populos secli, serósque nepotes,
Virtutem laudésque tuas me vate docebis.
Tu principio, tu fine carens,
Nullo vivis Genitore satus,
Patris & Nati, tecum unius
Numinis, æqua productio stas,
Communis eis, intra trinum
Numen residens, ambobus par,
Simul æternus; Natúmque Patrémque

Amor

Amor amplectens, ab utroque fluens,
Utrumque petens. O parce precor
Spiritus ingens, si nos humiles
De natura, Deus alme, tua,
Heu! minus aptis loquimur verbis:
Ut quum pingunt pueri nigro
Solis rutilum carbone jubar.
Heu! cur homines imbelle genus
Altum sapimus? cur inscia gens,
Magna ter uni secreta Deo
Cognita soli, deterit audax
Ore pusillo?
Esto satìs timidè pennâ tetigisse modestâ
Interiora Dei, nos exteriora sequamur.
Ut formæ incumbens informis materiai,
Vix tandem obscuris ex fæcibus emergentis,
SPIRITUS iste Deus grandes motaverit alas,
Claras, vivificas, quarum felice fugárit
Incubitu, lentâ torpens uligine frigus;
Ut modò confusa de mole erepserit ordo,
Lux vincens tenebras, mutans deformia forma.
Ut divo afflatu vitalis primitus aura
Duxerit insuetos per inertia corpora motus.
Utque idem Cœlos divini Spiritus oris
Finxerit, & tremulam longè vibrantia lucem
Sidera, morosam gemmis hilarantia noctem.
Aspice quà Cœli facies se cunque revolvit,
Terrai spatia ingentis, tractúsque liquentes;
Singula quæ Natura parens terrâque maríque
Educat, ætherium vitæ carpentia munus:
Quòd spirant, quòd læta vigent, quòd denique vivunt,
Omne tuæ debent, Dominator Spiritus, auræ.
Quid memorem sacram mortali in pectore mentem
Humanam, Mundi sub te moderamine lætam;
Quæ docilem doctæ Naturam accommodat arti:
Virtutes rerum arcanas, elementáque vera,
Intento penetrans oculo rimatur & igne;
Ingentem quocunque jacet sub sidere, certis

Metitur

Metitur ſpatiis & circumnavigat Orbem.
Non illam fugiunt, hui! quantùm immane remoti
Orbes ſiderei, & avis ſtellæ ignotæ,
Per miranda oculo noviter ſpecularia notæ.
At quot mens eadem Genii virtute ſagaci
Invenit, aut ſapiens inventas expolit artes?
Quas leges, quæ jura dedit? quâ provida curâ
Et parat imperium partúmque in pace gubernat?
Horum nil ſine te, Princeps Sapientia, cujus
Eſt quodcunque ſapit, noſtrum eſt quod deſipit omne.
Tua majus iſtis edidit Virtus opus,
Prono ſtupentes quod verentur vertice
Avidíſque ocellis contuentur Angeli.
Quum carne ſemet induit noſtrâ Deus,
A te paratâ. Virginis divæ in ſinu,
Serente nullo, te jubente, coaluit
Semen verendum: tumuit intactæ ferax
Uterus Parentis; puduit ipſa conſcia
Integritatis pariter & fœtûs ſibi,
Quæ nulla ſtare viderat ſimul dies,
Natura jungi poſſe non nôrat priús.
Certat modeſto cum pudore gaudium,
Cœleſte, mirum, ſe videntis fœminas
Lectam inter omnes, cujus alvus Meſſiæ
Carnem, atque Mundo Soſpitatorem daret.
Sic læta Terræ manè ſubridet pudens,
Aurora vernis purpurans roſis genas;
Solémque radiis advehit ſurgentibus,
Ut Virgo Chriſtum: melior iſta, quæ vehit
Aurora lucis æviternæ Principem.
Te plenus tenero pectore Meſſias,
Penè infans ſuperavit ſapientia
Doctores Phariſæos,
Mirandus ſenibus puer.
Quumque ætas Homini plena fuit Deo,
Tu ſancto capiti cœlitus inſides,
Sub candente columbæ
Formâ gemmeus aſpici.

Pendentem

Pendentem rigida de Cruce roboras,
Torpentem gelidâ morte resuscitas,
Et notam petis ædem,
Nati Spiritûs & Patris.
Te verum experta est Christo surgente renascens
Læta Patrem, tenerúmque Ecclesia nutritorem.
Læta tibi Christi vitis propago, beatos
Debet Apostolicis illapso mentibus ortus.
Hanc à te afflati vates per plurima retro
Secula venturam decantavêre Salutem.
Præconésque sacros hodie virtute magistrâ
Induis, & latum indutos emittis in Orbem.
Tu sontes miserans, verbi fera pectora malleo
Conteris; & fraudum sub iniqua mole gementes,
Lurida peccati quibus obversatur imago,
Ad rectam revocas mentem; mox spéque fidéque
Lætificas, oleóque intus perfundis amoris.
Maxime qui sacros inspiras vatibus ignes
Spiritus, & fidis mandas oracula servis,
Da verbo Deus alme tuo robúrque, aciémque
Sanctè vulnificam, quæ duræ pectora lamnæ
Intima transadigat, penetrétque infixa medullas.
Spirituum Genitor, quàm longùm Numinis altas
Effigies, orísque tui spiramina, mentes
Humanas, pateris nigrum pessùm ire sub Orcum,
Spiritui servas inimico hominúmque tuísque?
Pelle salutiferâ lethales luce tenebras;
Vivifico clamore vocans jam Mortis onustos
Ante diem laqueis, & noxæ compede ferrea.
Funesta excutiant redivivæ lintea mentes,
Lazarus ut quondam. Sævos compone tumultus
Queis intus miserè laniata Ecclesia languet.
Pax tua seminecis tot hiantia vulnera claudat,
Et Sponso admotam post bella exacta coronet.

HYMNUS XI.

Sanctam Ecclesiam Catholicam, Communionem Sanctorum.

COnjugio Nymphê Christi dignata superbo,
Te canimus summi Nata Nurúsque Dei.
Te Deus æterno sibimet sociavit amore,
Prævertítque tuos Sponsus amore dies.
Nam nondum fueras quum tu dilecta fuisti,
Sis licèt annoso penè coæva Crono.
Non faciem rugis tibi sulcat anilibus ætas,
Nec formæ officiunt secula longa tuæ.
Non secus ac Phœbi nullis sordescit ab annis
Aureus, & Phœbes gemmeus oris honos.
En Deus in pulchris defigit vultibus ora,
Deperiens formam quam dedit ipse tibi.
Nam sis fusca licèt, Solísque afflata vapore,
Non decori quidquam defluit indè tuo.
Nec minùs indè places, nec mundi firmior axe
Deperit hinc Sponsi, sed magè crescit amor.
Nam gratum & memorem quos sumas fida labores,
Quos patiaris amans, admonet iste color.
Quem quoties voluit de pulchro protinus ore
Eluit, & Solis purius orbe nites.
Quódque favens vatum commentis Græca vetustas
Delapsum è Cœlo finxit amore Deum,
Tu verum experta es; cujus deductus amore,
In terras supero venit ab axe Deus.
Te Deus humanâ vestitus carne, venustam
Ambivit, simili factus in ore procus.
Utque suum fuso firmaret sanguine fœdus,
Quem Deus haud poterat fundere, fudit Homo.

Ô quot vulneribus, quot telis cæsus, amorem
   Quærit amans magnus demeruisse tuum?
Quanta tulit, vicítque tuâ discrimina causâ?
   Quot vitas divi damna cruoris ope?
Téque genúsque tuum, dulcissima pignora, Mundi
   Et Satanæ diris illaqueata dolis,
Proh Deus! æternâ peritura in Morte redemit,
   Morte suâ Mortis victor & exitium.
Nec satis hoc; Mundi functæ certamine Sponsæ
   Dux præiens facilem sternit ad astra viam,
Seclorum secum sine limite regnaturæ,
   Aspectu lætæ conjugióque Dei.
En Domini Tellus portat sua munera Sponsæ,
   Et fundit varias prodiga ruris opes,
Frumento tibi canet ager, tibi parturit arbos,
   Inque tuos vergunt mitia poma sinus.
En tibi pallentes violæ, tibi lilia florent,
   Caltháque luteolâ stat redimita comâ.
Suave tibi spirant casiæ, vaccinia rident,
   Mistáque fragranti cana ligustra rosâ.
Gramine prata virent, sylvæ sunt fronde comantes,
   Pellucent rivi lenè fluentis aquæ.
Se tibi circumagunt replicatis flexibus Orbes
   Queis debent solitas nóxque diésque vices;
Et succum stirpes, munúsque animalia vitæ,
   Agricolæ lætos ubere frugis agros.
Quicquid habet tibi fert cornu Natura beato,
   Atque tuis nectit florea serta comis.
His certè fruitur, nimióque exuberat usu,
   Gens inimica tibi, gens aliena Deo.
Tolle Dei in Sponsam, quo Mundus perstat, amorem;
   Naturæ subitò destituentur ope.
Et quæcunque Parens curâ Natura tuetur,
   Protinus in priscum sunt ruitura Chaos.
Quid video? Furiis exercita turba cruentis
   En invadit opes, Regia Nympha, tuas.
Pelleris extorris, ter Magni magna Parentis
   Cura, Deo proles, uxor amata Deo.

Per sentes, per saxa fugis, per inhospita tesqua,
Nuda pedem, fusis mœsta per ora comis.
Vepretis lacero tellurem verris amictu,
Ipsa rubis teneram dilaniata cutem.
Expulsam insequitur sudibus gens impia, saxísque,
Ut solet aspectum rustica turba lupum.
Lugentes Nati Matrem pia turba sequuntur,
Queis dulce est sancta cum Genitrice pati.
Hui! scena ut versis discedit partibus ultro;
En sibimet bellum gens inimica gerit!
Iratíque cadunt per mutua vulnera fures,
ut serpentino dente creata seges.
Túque fugam sistens pacem discordibus oras,
Ad mentémque vocas impia corda piam.
Quinetiam contra luctantibus oscula figis,
Hi tua compensant oscula vulneribus.
Mox hostes simul, & socios in crimine, telis,
Téque magis, stulti mente furente petunt.
Quid facis, injiciens inimicis brachia collis,
Amplexúque fovens pectora sæva pio?
Hæc mea, respondes, si nescis, pignora nosco,
Hi mea suxerunt ubera semiferi.
Commiseror natos lymphatâ mente furentes,
Materni oblitos uberis, atque sui.
Hostibus immistos video nostrísque, Deíque,
Non paucos noscit quos Deus ipse suos.
Non me, sed quam me malus error suggerit esse,
Ægri animo telis opprobriísque petunt.
Hostilíque suum feriunt sub imagine corpus,
Transversos quoties noxius humor agit.
Parcite, si pudor est, dicturæ pauca Parenti,
O nondum proles inficiata mihi.
Non insueta fero sævas ex hostibus iras,
Nec mihi pro Sponso est dura subire novum.
Sæva priùs tulimus scelerosi jurgia Mundi,
Diluvii justis quàm premeretur aquis.
Me juga pressêrunt Pharii Syríque tyranni;
Multiplici tulimus sub Babylone jugum

Exilio

Exilio nostri constant & carcere Fasti,
Et pro Consulibus vulnera nostra notant.
Ista sub hoste pati Christum insectante beatum est;
Triste est ab Christi talia prole pati.
Triste Dei & Sponsæ, communia viscera Natos,
Sanguineâ semet dilacerare manu.
Hostibus hæc Christi contingant monstra nefandis,
Semper ab ipsius sint aliena grege.
At non horriferi numen Mahumedis adorans,
(Heu nimium concors in mea fata pecus!
Hos patitur Manes, non Guinea Numinis expers,
Altilibúsque Diis India nuda frequens.
Et Furiis nigri non tam malè convenit Orci,
Nec similis scindit Tartara dira furor.
At mihi mens placida, & sancti sibi conscia veri,
Ærumnam hanc isto mitigat alloquio;
Intima Sanctorum nostrum Communio vinclum,
Non semper prodit conspicienda foràs.
Nescia germani generis fera prælia miscent,
Et cæde alternâ pignora nostra madent.
Ast eadem, nostri partes, & mystica Christi
Membra sub augusto corpore conveniunt.
Nec se pugnantes resecant, te, Christe, precante,
O Pater errori parcito, parce tuis,
Parce ægris, qui se, qui Te, Matrémque cruentant,
Nec quid agant animo cæcutiente vident.
O quas, summe Pater, laudes tibi grata rependam,
Vincula quàm tecum sancta perenne ligant?
Vincula non avidis obnoxia dentibus ævi,
Vincula non lapsu dissoluenda Poli.
Magna creatarum solventur vincula rerum,
Dissilient solidi saxea vincla soli,
Quando crepans Tellus, igniti turbine venti,
Flammarum undantes volvet ad astra globos.
Cuncta licèt pereant, nunquam compago peribit
Quam sacer in Christi corpore fecit amor.
Hæc unum numerosa fide coëuntia corpus
Membra facit, quanquam dissociata locis.

Scilicet in Christo capite & radice coimus,
  Ille omnes unus Spiritus intus alit.
Ille triumphanti pugnantem colligat aulæ,
  Et jungens capiti non sinit esse duas.
Nempe duæ Christi Sponsâ coalemus in una,
  Heu! cur sorte duæ dividimúrque loco?
Cur dum pace fruens solidâ pars altera nostri
  Se beat in patria, luctor in exilio?
En ut Threicius vegrandi mole Tyrannus
  Bella movet nostris exitiosa sacris.
En ut agros turmis abscondit, & æquora classe,
  Et fundos ferro vastat & igne meos.
Nec minùs hinc nostro vulgus se nomine jactans
  Fratribus & Matri perstitit esse nocens.
Sed Christum exosis pariter Christúmque professis
  Amborum jaceo præda petenda manu.
O quando emeritam solves, Dux Magne; refigens
  Militiæ victor signa vetusta meæ?
Quem tandem, O quem das finem, bone Sponse, laborum?
  Quando dabis patriâ, pacéque, téque frui?
Quis mihi nunc fessum demissis cœlitus alis,
  Angelus Angelicâ vestiat arte latus?
Effugiam tristes pennis sublata procellas:
  Nec nemorum latebras antráque cœca petam:
Nubiferos pennâ penetrabimus alite tractus,
  Et celeri superans sidera celsa fugâ,
Tandem Cœlicolæ jungar pars reddita parti,
  Quæ Sponsum & requiem Sponsa beata tenet.
Intonuit lævum qui Terram & Sidera nutu
  Concutit, & læto diduxit fulgure Cœlum.
Protinus optatas, Cœlo demissus ab alto,
Lævibus aptavit costis sacer Angelus alas,
Grandes, sidereas, quales super ardua Cœli
Seraphicas mentes, Domini mandata ferentes,
Sustentant; queis ætherio fulgore corusci
Alternant varios plausu trepidante colores.
  Continuò mollis per brachia candida pluma
Pullulat; & divo jam tota volucris amore

Emicat

Emicat alta petens, suspensáque remige penna,
Despicit impositas excelsis montibus arces;
Turcarúmque acies Orbis terrore superbæ,
Eminus apparent nigra agmina formicarum.
Aëra jam vacuum pura in regione secantem,
Quem neque concutiunt venti, nec nubila spissant,
Despectare juvat circumvallantia Pontum
Littora, montanos Terram firmantia tractus
Cingula, septifluum totúmque ab origine Nilum.
Nutantem observat, Christi consorte fugatâ,
Pondere sub sceleris Mundum; perituráque regna,
Præcipiti miserè secum commissa ruinâ.
Celsior angustos fines, punctúmque requirit
Dira quod Ambitio ferro divisit & igne.
Altiùs evectæ Mundus procul evanescit,
Jámque sui similis celsæ nihil esse videtur.
At meliora implent oculos spectamina sanctos,
Admiranda quibus nitidum caput inserit astra;
Queis neque vel motus requiem, vel secla vigorem
Imminuunt, numeróve senex intercidit ordo.
Accedítve die splendor, vel nocte recedit.
Conspicit astriferos, non suspicit ampliùs orbes:
Nec spatio languens dubitantes lambit ocellos
Sideris ambiguus fugitanti lumine fulgor;
Sed propiùs stellis circùm radiata, tuetur
Sidereos oculis inconniventibus ignes.
Singula miratur, nec eam tamen ulla morantur;
Altiùs ad cœlum melioráque lumina tendit,
Séque minùs dignos stellarum præterit Orbes,
Subjectúmque premens pulsat pede firmamentum.
Hoc nisu, Scythico citiùs quàm missilis arcu
Torta sagitta volat, levibus volat ocyor Euris.
Et dicto citiùs superam pervenit ad aulam,
Militiæ finem longæ, metámque viarum.
Illìc magnifico veniens excepta triumpho,
Séque triumphanti tandem cum parte rejungens,
A Sponsi amplexu non divellenda pependit.

HYMNUS XII.

Remissionem peccatorum.

MEns rea culparum, sed Christo vindice pœnis
  Libera quas debent Tartara nigra reis;
Pange Redemptori meritas lætissima laudes,
  Et pariter culpæ tacta pudore tuæ.
Nam quæcunque tulit Sponsæ moriturus amore,
  Has illam pœnas commeruisse monent.
Ergò admiranti sua præmia, sæpe recursent
  Quæ mala commisit, quæ mala commeruit.
Nec pigeat coram delicta agnoscere, quanquam
  Commemorare piget quæ meminisse pudet.
Nunc agè, quàm felix humanæ gentis origo,
  Quàm misera amissâ stirps bonitate fuit
Dicamus, mox ut sancta ad primordia surgat;
  Et mihi principium qui modò finis erit.

Maxima conspicui solus miracula Mundi
Condiderat, semétque suâ virtute beârat
Omnipotens Opifex, & rerum providus Author.
Spectabat viridi Tellurem veste recentem
Ipsa recens, gemmis distincta micantibus æthra,
Terra puellares violis inspersa papillas,
Sole superba proco, radiis ambita novellis,
Se totam calido redamans præbebat amanti.
Floribus implexæ fruges, nucibúsque racemi,
Texebant capiti redimicula festa decoro;
Frondentésque comas Zephyri ludente susurro
Mulcebant, comptos veriti turbare capillos.
Limpida mobilibus crispabant æquora rugis,
Udáque florentes crystalla rigantia campos.
Securæ damæque canum, capreæque luporum,

Gramina

Gramina tondebant, & ovis ſociata leoni.
Hæc expers hominis quondam novus Orbis agebat
Otia, pacificum venturo principe regnum.
Obſequiúmque parans; Naturáque divite cornu
Ingenuas Telluris opes & gaudia fundens.
Ecce Deus ſextæ poſtremum & grande diei
Finxit opus, clarum fingentis imagine divâ
Proregem, ſanctámque ſui ſpiraminis auram.
Imperium impreſsit fronti, mentíque ſerenum
Juſtitiæ lumen, magníque Authoris amorem;
Et rerum, domináſmque ſui, rectámque voluntatem,
Æternùm lætæ ſpectantem præmia vitæ
Vix venerandam Patris effigiem
Mundo intulerat modò factus Homo,
Protinus almos Natura ſinus
Luxurianti fruge reſolvens,
Hominem ſtringit molli amplexu,
Propriúmque ſibi ſumit alumnum,
Lætâ blandùm fronte renidens.
Quicquid pedibus nova rura terit,
Quicquid pennis aëra tranat,
Homini ſubitò properat ſemet
Siſtere Regi, pronóque ſuum
Capite acclinans veneratur herum.
Intepet aër Sole ſereno,
Nullóque caput fervore coquit,
Cui ſola comæ tegmina præſtant:
Tenerámque cutem tantùm innocuo
Simplice tectam nondum penetrans
Frigus adurit. Præbent umbræ
Tecta virentes; præbent facilem
Gramina muſco commiſta thorum,
Fugientis aquæ lenia ſuadent
Murmura ſomnos.
Hæc Pax exteriùs, Pax intus major amici
Numinis, alternique inter mentémque Deúmque
Prompti aditus, hærénſque ſuo conformis imago
Archetypo; nec eam maculoſæ nubila culpæ

Et

Et malè conſcia mens à Numine disjungebant.
Nam nec opum maleſuada Fames, nec dira Libido,
Nec mortis damníve metus, nec triſtis Egeſtas,
Merſerat indignis Authoris imagine magnâ
Fæcibus intentam circùm cœleſtia mentem,
Nec ſanum maleſanus Amor ſpoliârat Amorem.
At O breviculam Regiæ Dei prolis
Felicitatem ! vix bene intulit primum
Pedem beati ſedibus ſacris regni ;
Ecce impotenti felle lividus Dæmon
Aggreſſus Hominem Tartari dolis, juſtum
Sed labilem, ſibíque vix adhuc notum,
Ex ſanctitatis arce dejicit magnâ.
Ex qua ſuâmet ipſe fraude depulſus,
Et devolutus axe cœlico nuper,
Deo Deíque imagini movet bellum,
Malum malignus imputans ſibi lucro.
Poſtquam ergò lævæ factus eſt Homo mentis,
Hoſti Parentis impio gerens morem,
Fidei Deí diffiſus, & ſuam rumpens ;
Superna ſi qua dona habebat ex pacto,
Suæque non congenita dona Naturæ,
Ex mente lævâ penitùs exulaverunt.
Nam deſtitutam luce cœlicâ mentem
Obnubilavit penè concolor Noctî
Tenebroſus Error, involutus, & centum
Et mille nimbos implicantibus nimbis
Denſus ; ſuperſunt nocte pauca ſubluſtri
Lumina, notántque ſanctitatis amiſſæ
Vias amore carnis exoleſcentes.
At Sanctitas & Vita cùm gemellæ ſint,
Primâ interemptâ vix ſoror ſupervixit.
Precariámque jam trahens Homo vitam,
Ægram improbo labore, víxque vitalem,
Præcepit horrens præmium ſceleris Mortem.
Circumſteterunt prodromi horridi Mortis,
Metus, Dolórque, Cura, multiplex Morbus
Memoríſque noxæ conſcius tremor mentis.

Ergò audientis Judicis sui vocem
Per quassa subiit membra frigidus sudor:
Novum pudorem sensit, & tamen serum;
Ficûs opacâ perperam comâ velans
Corpus, videnti pectora ima pellucens.
Mox ex fluente mille deliciIs horto,
Nè poma Vitæ carperet reus Mortis,
Rubente frameâ fortis Angeli pulsus
In contumaces, heu! miser fuit campos,
Qui sauciati sarculo darent ægrè
Sudore frugem anhelitúque conditam;
Versare jussus usque pulveris glebas,
Et esse pulvis pulverem, sui donec
Gremio Parentis pulveris revolvatur.
Attamen exilii durum præmissa laborem
Dulcibus alloquiis molliverat promissio,
Contriturum olim perjurum sinciput Anguis
Artificis scelerum semen verendum fœminæ;
Fundamentum ingens, & primula semina Mundo
Salvificæ Fidei, miserante perditum Deo.
Mox ubi surrexit, deductâ in sanguine culpâ,
Stirps numerosa virûm, nocens & hæres criminis,
In medio scelerum vigilavit turbine summi
Provida cura Patris, semen verendum protegens.
Hoc, cùm vindicibus periisset tota sub undis
Gens scelerata hominum, supernatavit æquori.
Hoc Furias, Ægypte, tuas evicit & undas,
Ora Erythræa tuas sicco penetravit pede.
Per trepidos casus, per mille pericula belli,
Servitii, exilii, senísque falcem Temporis,
Sustinuit sanctum, sternens obstantia, semen,
Deliquiis placidus, suíque fœderis memor,
Ille Author perfecti Hominis, lapsíque Redemptor,
Ægra salutifero sanare certus semine.
Tandem expectanti spe major prodiit Orbi
Virginis absque viro vir mirus ortus semine;
Magna Dei Soboles æterni æterna Parentis,
Regibus ex atavis à Matre ducens sanguinem.

Ille Dei vitam retinens, Hominísque verendi
Accipiens, veteris Draconis obtrivit caput;
Ipse lacer spinis, clavis suffixus adactis,
In cruce sanguineâ supremum agens anhelitum:
Nempe erat in fatis ut noxam Morte piaret,
Utque cruore rubens culpæ foret remissio.
Huc genus omne homines, O conscia pectora culpæ,
Seu mala blanditur, seu cæcâ cuspide pungit,
Vertite dejectos pudibundi crimine vultus.
Ecce reis Mortis Vitæ mirabilis arbos,
Unde Hominem gladio Genius flammante fugârat,
Nunc nullo prohibente patet; ipsóque vocante
Quíque pari pendit pœnas & crimina lance,
Dignáque qui meritis metitur præmia Judex:
Ille quidem, quam culpa negat mortalibus ægris,
Justitiam expectat Justus, scelerísque tremendus;
Nec sine Justitia Deus est placabilis ulli.
Ast idem dat Justitiam qui lege severâ
Exigit, & quam dent hic spontè carentibus offert.

En Cruci fixus manibus benignè
Porrrigit Christus meritum cruentis,
Vulneratarum manuum superbo
Murice tinctum.

En reos, quaqua patet Orbis, omnes
Hinc & hinc tensis avet implicare
Brachiis, quicunque suo gravantur
Crimine fessi.

Brachia ex dira Cruce mox refixa
Curvat amplexu miserans, fovétque
Pectori appressos sua deserentes
Crimina sontes.

Cernitis? ut placido meriti Pacísque vapore
Ante thronum fumet tersanctíque ora Parentis
Agnus, chara Deo nullíque obnoxia labi
Victima, pro lapso sola acceptissima Mundo.
Victima cui pretio gemmati gloria Cœli
Et cum cœlicolis totus non certet Olympus.
Hinc nobis meriti, nobis hinc flumen amoris

Fonte

Fonte fluit largo: nec tantùm hinc diditur illa
Sontibus exoptata remiſſio peccatorum,
Sed licèt indignis virtutum præmia digna,
Vitáque Juſtitiâ Chriſti reparata recurrit.
At hæc quibuſvis non datur reis Salus,
Sed pœnitentibus reis,
Credentibúſque. Nec repentè credere
Aut pœnitere dixerim,
Qui ſe reſignat, Chriſte, Juſtitiæ tuæ,
Pravúſque negligit ſuam.
Vitiíque lugens & ſimul fovens malum,
Feciſſe mœret & facit.
Quaſi lachrymarum rore peccatum riget,
Ut lætiùs repullulet.
Sed illa demum dicitur Fides mihi,
Vera illa Pœnitentia,
Quum nempe Credens per Fidem ſit obſequens,
Vitiúmque plangens deſerit.
Nec ſe redemptum, nè quidem per ſomnium,
Sine Sanctitate cogitat.
Nate Deo, domitor tenebroſi Principis Orci,
Me tua victorem faciat victoria tecum.
Ut victor virtute tuâ capita horrida cædam
Peccati, ſine te non exſuperabilis Hydræ.
Sed quia devictâ labes manet improba culpâ,
(Heu carni connata hæréntſque in ſanguine labes)
Parce reo, Clemens Judex, ignoſcito faſſo:
Quámque nego mihimet veniam concede pudenti.

HYMNUS

HYMNUS XIII.

Resurrectionem carnis & vitam æternam. Amen.

IN vallem fervente animo delatus eandem
Quam pius Ezekiel, exsuccis ossibus albam;
Prisca recognoscens lachrymosi signa duelli,
Spectator tacitus mortali in sorte legebam
Ipse meam, Mortique aut ore aut vulnere vitam
Reddendam; quàm non noceat caruisse sepulchro,
Nec Morti esse locum proprium minùs aëra terra.
Protinus humanâ major vox aëra totum
Implevit, sonitu quatiens loca sola tremendo;
Exuvias tristes animarum in morte silentûm
Cœlitus appellans; O lætis ossa medullis
Jamdudum vacua, & longis arentia seclis,
Vivite; Sic jussit vitai Maximus Author.
Territus obrigui, steterântque horrore capilli.
Ecce autem subitò (dictu mirabile monstrum)
Mortua terrifico latè concussa tremore,
Sponte suâ cumulis emota albentibus ossa;
Pulveris ut surgit, nullo cernente moventem,
Unguibus effossus talpæ scalpentis acervus,
Mox discreta suis accedunt singula passim
Corporibus, propriisque apponunt artubus artus.
Sicca priùs pingues ossa implevêre medullæ;
Et modò tendinibus nervísque astricta coivit
Carnea compages, cute mox vestita novellâ.
Cætera materiam vel perficientia formam,
Artificis magni verbo redière jubentis.
Nam simulac animæ jacuêre capacia priscæ
Corpora, quadruplici misit de cardine ventos,

Queis

Queis Sacer addiderat vitalem Spiritus auram.
His afflata virûm surgit rediviva propago.
Suspiciunt lucem insuetam, seméque, diémque
Mirantur fremitu denso, vocésque recentes
Confuso strepitu miscent exercitus ingens;
Ut fremit insolitas emissum examen in auras,
Et procul incussos imitatur murmure fluctus.
Non hæc vetusti perperam spectamina
Cecinêre vates. Hæc Deus præludia
Dedit supremæ, carnis & animæ simul,
Post seculorum plurium divortia,
Coitionis; hæc imago rem præit.
Aliquam dederunt anchoram tantæ Spei
Illi Prophetæ precibus aut Apostoli,
Hominísve jussu agentis in Terris Dei,
Ætheris ad auras evocati mortui.
Aliúdque certo certius pignus fuit
Reditionis mentis ad carnem ultimæ,
Quòd se approbavit Mortis & Vitæ arbitrum
Christus supremum quando agebat halitum,
Subitò sepulchris excitans ab intimis
Rediviva membra capitis augusti nece;
Vitæ recludens & sibi & suis fores.
Cætera mox vitam capitis pia signa sequentur,
Deteriore sui sub Morte jacentia parte;
Pars melior vivit, vigilat, regnátque beata,
Dum sequior facilem carpit sub pulvere somnum;
Quem facilè excutiet: limes nunc ultimus instat,
Quando novo totâ gaudebit in Orbe salute
Totus homo, & Christum cognatâ in carne videbit
Læta Caro, divo tandem assimilata Magistro.
Nec miti tamen hâc mali resurgent
Virtute, assimilante membra Christo
Divino capiti; at gravi citante
Ad magnum imperio reos tribunal;
Quum turpes animas satelles Orci,
Flammis sulphurei ignis ustulatas,
Jussus relliquiis suis reponet,

Peccati

Peccati sociis, brevíque pœnæ
Tristi conjugio simul futuris.
Surgite, surgite; jam pulvereis
Languida stratis membra levate,
Populi gelidâ morte soluti.
Vocat ecce bonos pariterque malos,
Solis ab Ortu ad latus Hesperium,
Diva tremendum buccina clangens.
Vocat ipse ambos, conspiciendus
Christus utrisque, Judex istis,
Vindex aliis. Reduces animæ,
Pridem positas carnis amicæ
Sumite vestes: en reparatæ,
Rursúmque novæ, propriæ vobis
Aptæque sedent. Quid cessatis?
Jam vos omnes rupisse moras,
Jam vos Domino in nube sedenti
Sistere oportuit: agite, accurrite,
Buccina clangit.
Non ego Seraphicæ si detur jungere menti
Angelicam linguam, supremæ immensa diei
Judicia, & justum formidandúmque tribunal,
Aut ausim aut digno possim describere versu;
Nec Deus humanas jubet hoc contendere vires.
Præstiterit magnam ante diem cum Rege pacisci,
Qui paribus referet pœnas & præmia factis.
Quámque fide nixis & quam servantibus æqui
Promisit, jam jam amplexu firmare Salutem,
Sanctè præproperos, prælibantésque repostum,
Post exacta piis Mundi certamina, nectar.
Suspicite intrepidi magnum, pia corda, tribunal;
Quàm bonus & felix, quàm lætâ fronte serenus,
Vitam pacifero vobis pronunciet ore,
Sedem augustam implens vester pro Judice Vindex.
Huc ait, O nostro dilecta propago Parenti
Scandite, Cœlorum vos Regia postulat ingens,
Nobíscum secli sine limite regnaturos.
Regia principio cui non contenderit ævi,

Aut illa inferior gemmis radiata coruscis,
Aut inconcusso stabilis fundamine Tellus.
Nam neque stabat adhuc Tellus, nec sidera stantem
Irrequieta citò circum ibant concita gyro,
Quum vobis hæc nata Salus, hæc parta corona,
Qui dapibus nostram esuriem relevastis, & ora
Sicca siti potu vires renovante rigâstis,
Membráque fovistis vestrâ frigentia lanâ.
Vos patriâ extorrem tecto excepistis amico.
Invalido vobis operam dare decumbenti
Cura fuit, vinclísque gravi, vel carcere clauso.
Hæc membris benefacta caput sibi reddita ducit,
Immemor offensæ, tantùm pia facta recordans;
Pro quibus æternæ reddit diadema Salutis,
Angustæque operæ largissima præmia pendit,
Præmia non ulli nisi danti debita Christo.

An sacro quisquam mihi candidato
Perpetis vitæ, superúmque regni,
Oggerat vitæ fragilis nocivum
Cœcus amorem?
Hinc procul si quis mihi fumivendus
Venditat Mundi vacuos honores,
Qui quidem adverso varios reflectunt
Sole colores,
Sed citò pallent fugiúntque, pictæ
Iridis ritu, simul aura glaucam
Dispulit nubem, fluido smaragdo &
Murice tinctam.
Nil opum luxum moror invidendum,
Queis bonus nemo fuit & beatus;
Prægrave in summóque hominis periclo inutile pondus.
Quod licèt pigrum celeri volatu
Deserit nos; papilionis instar,
Qui priùs vermis, subitò novellis
Evolat alis.
Me nec aggesto gravis Orbis auro,
Nec coronarum cumuli morentur,

Ingredi vitam cupidum beatâ
Morte perennem.
O térque quatérque, iterúmque quater
Me felicem, quando solutus
Carnis opacæ pondere terreo,
Linquam hospitium, repetámque domum,
Sublimè volans nuper sumptis
Arduus alis; Angelus animo,
Corpore pulvis.
Felicem iterum quando recoctos
Igne supremo repetens cineres,
Nec ut antè gravi compede pressus,
Mentis Christum carnísque oculis,
Uno intuitu totus cernam,
Paritérque Patrem Nati in facie.
Quando vitam morte carentem
Mihi spirabit Spiritus idem
Qui magnam animam tibi sub tumuli
Mole rigenti, Christe, reduxit:
Nec pòst aliam nisi, Christe, tuam,
Sine fine ullo mihi continget
Vivere vitam.
Quid Mortis moror ampliùs
Clavem salvificam, quæ referet mihi
Vitæ perpetis ostia?
Dum supra rigidas jámque mihi fores
Clausas lata patet via,
Quà pennâ ad patriam præpete subvehar,
Lentæ non patiens moræ?
Jam sese Angelicis cœtibus inserit
Mens alis volucris Spei;
Jam muros Solymæ conspicit aureos,
Fundamenta adamantina,
Bis senásque sacri jam stupet oppidi
Gemmis fulgere singulis
Portas; útque rosis dulce rubens dies
Noctis non patitur vices,
Intra urbis nitidæ lucida mœnia.

Jam

Jam feſtos agitans dies
 Queis Agni celebrant fœdera Cœlites
Cum Sponſâ genialia,
 Canto cum celebri Cœlicolûm choro
Lætum gratus Hymen; Deo
 Nexam conjugio non reſolubili
Humani generis decus,
 Nympham, cæde ſuâ quam procus ambiit;
Nympham cui ſpecioſiùs
 Formosâ facie candida mens nitet:
Quamvìs candidior nive,
 Quamvìs vere novo verna magìs micet
Florentis facies Nurus,
 Cui ſemet ſocerum conſtituit Deus,
Agni cuncta regens Pater.
 At ſplendet roſeâ Conjuge puriùs
Sponſus, quo radiante Sol
 Extinctus latet, ut Sole oriente amant
Evaneſcere ſidera.
 O quàm te memorem par ſoboles Patri!
Sponſæ magna Salus tuæ,
 Quam fuſo redimis ſanguine perditam,
Partâmque aſſocias tibi.
 Effer te thalamo, Sponſe, ſereniùs
Attollens placidum jubar,
 Quàm pulſis hilarat lucida nubilis
Fax Mundi croceum diem.
 Vultum pande tuis fauſtus amabilem;
Tanto concilians magìs
 Flagranti populos obſequio tibi,
Quòd belli facie minas
 Miſces pacificis magnanimus notis.
Conſpirant Amor & Metus
 Sceptro corda tui ſubjicere ImperI,
O cujus venerabilem
 Currum Juſtitiæ juncta trahit Salus!
Hoc lætus recinens Hymen
 Magnis Conjugibus, jam videor mihi

Succos ducere nectaris,
  Accumbens Epulis Regis Olympici,
Sponsali nitidus togâ,
  Prævertens animo proxima præmia.
O vos carnis & improbi
  Peccati maculis agmina libera,
Aulæ Cœlitis incolæ,
  Quorum sorte brevi & colloquio fruar;
Mecum laude sacrâ Patrem
  Magnum Conjugii tollite pronubum:
Cum Nato nece qui suâ
  Despondet miseros nos homines sibi.
Cum sancto quoque Spiritu,
  Qui turpes Domini sanguine nos lavat;
Æternis ut amoribus
  Cùm lotâ societ Conjuge Messiam.

POEMATUM

Libellus Secundus.

ECCLESIÆ GEMITUS,

Proximo poſt piaculare Regicidium menſe, *Londini* primum editi.

Huic Editioni acceſſerunt alia ejuſdem aut cognati argumenti.

Νίκη κακοῦργων δυστυχεῖ κἂν εὐτυχῇ.

CANTABRIGIÆ,

Proſtant venales apud *Johan. Creed* Bibliopolam. 1669.

MERICO CASAUBONO
Magni Parentis Magno Filio S.

Jamdudum, Vir Clarissime, in lucem denuò prodire jubes hoc opusculum, quod tanquam ἕωλον literatis iterum apponere non sustinebam. Sed cùm hæc quantumvìs exigua erudito tuo palato sapiant, & ea tibi placeat ab interitu vindicari qui ipsis ex exemplarium penuriâ imminet, non potuit mihi displicere quod tibi semel placuit: Neque verò illis displicere verebor qui scelerum suorum memoriam refricari indignantur, dum ipsi scelerosis incœptis

ſuis inſiſtere nunquam deſinunt, novos identidem motus cientes; & in publicæ rei trepidationibus, ad patriæ & mitiſsimi Regis exitium, cujus clementiæ debent quòd etiam vivunt, continenter arrecti. Sciant malè feriati homines qui parricidium & ſacrilegia ut heroicæ virtutis ἀνδραγαθήματα attonito Orbi oſtentabant, fortunâ dulci ebrii; non defuiſſe Deo ſuos teſtes, qui in florentiſsimo perduellium regno triumphans ſcelus condigno ſtigmate inurere auſi ſint, vitæ ſuæ ſecuri; & poſſe veritatem atque juſtitiam, etiam carmine propugnari. Equidem dum animo volvens tot ſcelerum monſtra pietatis colore fucata longas noctes inſomnis agerem, zelo Dei flagrans, & juſtiſsimâ irâ æſtuans; ſenſi

carminum venam incalescere & sponte eruptionem facere. Sivi ingenuum impetum excurrere, eò liberiùs & longiùs, quia fluente carmine dolor sensim detumescebat; Et omnino opus erat poëticum vigorem advocare qui legitimæ ultionis tela robustiùs intorqueret. Hîc igitur ardori meo pro domo Dei indignissimè proculcata, non Theatrico plausui litavi. Quem ut nè aucuper satìs erit meminisse, mihi contiguum habitare *Mericum Casaubonum*, multiplicis literaturæ penum, cui pro multis magnísque operibus eò plùs gloriæ hæret quò de gloria minùs est solicitus. Illa enim (scias esse umbram) prosequentem fugit, fugientem sequitur. Certè ex te vicino hoc gloriæ usucapio, quod nemo jam

jam negaverit me ab erudito non procul abesse. Fortè etiam ut quædam semina solum fœcundant, & adnascentes plantas vegetas & felices faciunt, mihi profuerit in eodem tecum solo esse consitum. Est mihi, sítque diu precor, vicinia tua solatio, virtus exemplo, & amicitia decori. Vale.

Lectori

Lectori meo S.

On abs re vereor, Mi Lector, nè concitatior horum carminum ſtylus tibi me alium exhibeat quàm mei mores ferunt, & tota vitæ meæ ratio. Fortè non videbuntur vehementes iſti ſpiritus hominem ſapere à turba intra ſemet recedentem, alienis vix unquam ſeſe implicantem, adverſum nemini. Nec deerunt qui diras quibus in parricidas animoſiùs detonui meæ de Pace animi Diatribæ plurimùm diſconvenire pronuncient. In qua tamen & ingenii & conſuetudinis meæ characterem agnoſcunt omnes qui me nôrunt. Ego certè à Magno Magiſtro noſtro quàm ſit mitis & humilis corde diſcere, & id alios tum verbo tum exemplo docere ſtudui & ſtudeo. Quinetiam & Philoſophiâ & Experientiâ magiſtrâ didici, cùm res humanæ omnes ſtultitiæ litent, & quædam ſint temporum quaſi vertigines quibus popularis ſtultitia in inſaniam & rabiem efferveſcit, ſapientis eſſe & ſuæ quieti conſulentis μὴ ἀντιπνέειν ἀνέμοισι, *& Epidemicæ*

demicæ maniæ morbidos impetus ex ſanæ mentis arce quaſi ex ſublimiori ſphærâ contemplari: Quibus qui nimis ſolicitè adverſatur eorum ipſe fit pars, vorticibus torrentium ſimilis, qui filo fluminis contraeuntes ipſo filo magìs exæſtuant, & mox magno fluento ſeſe tradunt. Didici etiam erranti viam leniter eſſe commonſtrandam; & fruſtrà quem priùs fuſtibus contuderis, à te poſtea ſalutaribus documentis inſtitui. Hæc inquam mihi minimè ſunt nova, ſed nullum horum me in hac causa Dei ſegniorem aut remiſſiorem facere debuit. Nam quod me attinet, qui qualem me Deo approbem quàm quid homines de me opinentur magìs laboro, mihimet probè ſum conſcius auream illam animi pacem, quam ſcriptis orno & vitâ tueor, iſtâ vehementiâ apud me neutiquam interturbatam eſſe. Illâ enim demum ſplendidiſſimè fruimur quando quod officii nobis incumbit præſtamus diligenter. Fateor quidem me zelo Dei ſuperatum, & ſacræ iræ imparem, publicam & Dei & Eccleſiæ injuriam acriùs ultum iviſſe, inſuper habitis Philoſophiæ præceptis, quæ ſapientem jubent quum publicè & ſine ſpe remedii deſipitur, ſibimet ſapere, & plebeiam amentiam commiſeratione & lento riſu excipere. Quam quidem regulam

regulam in publicis aliis paroxysmis egregiè observavi, mecum habitans dum alii populari æstu abripiebantur. Sed transversam egit plebis Anglicanæ colluviem ea phrenesis ad recta consilia obsurdescens ut cùm ægros inutile fuerit alloqui, sanis injustum fuerit silere; celsiore sapientiâ quam Philosophi non consuluerunt discipulos suos docente Deum toto pectore diligendum, & læsam ejus gloriam totis viribus esse vindicandam. Quæ flagitiorum prodigia longa illa in Anglia defectio pepererit, omnes audiverunt, nos spectavimus; Regem sanctissimum à subditis suis obtruncatum, Legitimum hæredem ad necem quæsitum, totámque adeò stirpem regiam exhæredatam & regno exactam, Regi fideles contrucidatos, aut patrimoniis exutos, Religionem violatam, Ecclesiam proculcatam, Leges refixas, jus datum sceleri, præmia criminibus, supplicia virtuti. Hos Manes viginti ferme annis passa est Anglia.

Objiciat aliquis, Stupet hæc qui jam post terga reliquit Sexaginta annos? *Nonne te rerum usus & aliqua rerum ante te gestarum cognitio minùs attonitum facere debuerint ad regnantis criminis impotentiam, & jurium divinorum atque humanorum interversionem; res tritas & in Mundi scenam sæpiùs productas?*

ductas? Reponere possim peculiarem furoris Genium defectionem illam exagitavisse nulli ante ætati spectatum. Sed duo sunt quæ vel sedatissimi pectoris homini (modò cordato & bono) persuaserint istius ævi & loci crimina non debuisse silentio excipi, aut sine acerrima indignatione oppugnari. Unum est quod scelerosa ista immanitas zelo domûs Dei tota se tuetur, & Deo, imò ipsi Deo sua scelera imputat: Enimvero teterrimum omnium post Christi cædem parricidium cum exquisitissimo precum & jejuniorum apparatu perpetratum fuit; & re confectâ splendidissimâ gratiarum adversùs Deum pompâ coronatum. Omnes parricidii authores, patroni, administri, meram crepabant sanctimoniam, & propheticos spiritus anhelabant; ipsi interibi rem gestam scriptis ad sidera tollentes, & omnibus populis ut pietatis & justitiæ sacrum exemplar exhibentes imitandam. Nullum unquam sacrificium cum severiore sanctitatis ceremoniâ & ostentatione celebratum fuit. Alterum est quòd hinc maxima toti Ecclesiæ Christianæ conflatur invidia; cùm malevoli homines nos eodem cum lymphaticis istis sicariis fasce compingant: Unde Christi Religio miserè traducitur, eámque profitentes in ultimum discrimen adducuntur; quippe Regibus

bus ſuis exhibiti ut Regiæ dignitatis inimici, Legum everſores, Regum mactatores, idem ubique quod in Anglia tentaturi quoties eos ad idem audendum facilitas invitaverit. Tum ſcelus heu! nimium diu felix, quod apud viles animas pro virtute habetur, non leve erat ejuſdem farinæ hominibus ad conſimile facinus authoramentum.

Duabus iſtis rationibus adductus Religionem & Eccleſiam mihi vindicandas eſſe duxi, quod ſolutâ potiſsimùm oratione pleniùs exequi conatus ſum Gallicâ Diatribâ juſti voluminis & libello cui titulus eſt Clamor Regii ſanguinis ad Cœlum, *in cujus calce* Oden *ad* Salmaſium, *&* Iambum *ad* Miltonum *appoſueram, quæ cum aliis ejuſdem argumenti verſibus hîc etiam exhibeo. Quòd ſtimulis non pepercerim, & omnem vehementiam nimis lenem exiſtimaverim quâ tam criminoſa & portentoſa veſania ſugillaretur, nemo opinor qui Dei gloriæ zelo accenditur, Religionémque ſartam tectam & Eccleſiam cupit incolumem, me inclementis & immoderati animi reum faciet. Quid nobis reliquum erat, rebus perduellium proſperè fluentibus, & parricidio triumphante, latámque portam ad Regum Majeſtatem violandam omnibus populis aperiente, quàm ut*

grandem

grandem invidiam Religioni creatam, & paucorum hypocritarum crimine bonorum omnium capitibus impendens periculum quàm maximâ averſatione & deteſtatione amoliremur.

Hoc ſi cum aliquo fructu à me tentatum eſt, eſt quòd Deo Optimo Maximo magnas habeam gratias, cui me totum debeo, & hanc operam ex animo conſecro.

ECCLESIÆ GEMITUS

Sub Fanatica tyrannide, in Anglia impotenter bacchante atque sæviente.

Metrum I.

Uàm triste Cœli pallet Occiduum latus!
Imóque sidens axe Justitiæ jubar,
Vix nube sacrum proferens piceâ caput,
Orbi tenebras sempirernas præparat,
Lucem peróso seculo lucem invidens.
En longa brevibus umbra de gurgustiis,
Et parva quæque magna mentitur pavor.
Ferale stridunt Noctis infernæ striges,
Lymphata stolidæ plebis Ignorantia,
Discordia ungue secta pectus livido,
Erroris œstro falsa Religio furens,
Dirísque raucæ devovent ululanbus
Solem cadentem; qui licèt nitidum jubar
Obsessus atris hinc & hinc vaporibus,
In margine imo purus & totus micat,

Radióſque in atrâ nube vibrat aureos.
Hunc Sponſa Chriſti quâ nihil venuſtius
Viget Orbe, pulchra, ſed peruſta ſolibus,
Intenta rectis totum ocellis excipit;
Qualis Tonantis Aquila Titanem ſolet
Fixa irretorto contueri lumine.
Hoc nempe cunctis reſtat exutæ bonis,
Cœleſte lumen; prædia, argentum, domos,
Ipsámque Terram perditæ, penè aërem,
Catharorum ademit barbara Reformatio,
Cœlum reliquit. Orbis obtineant opes;
Eccleſia merâ ſpe fidéque ſe beet.
Vivat ſupernæ nuda lucis pabulo.
Extorris, exul, improbæ tyrannidis
Opima nuper præda, mox ludibrium,
Decora largis ora fletibus rigans,
Cruore ſtillans, ictibúſque lurida,
Sciſſam vepretis in fugâ pallam trahens,
Laceróſque crines; per loca aſpera, ſqualłida,
Nullo pede errat, ſola, deſerto magìs
Deſerta Nympha. Feſſa tandem humi ſedet,
Ad veteris orni caudicem retorridum,
In quo vigorem ſera lux & languida
Refractione molliter recolligit.
Hîc calidum ab imo pectoris gemitum trahens,
Dilecto in Aſtro mœſta figens lumina,
Sic fatur. Itáne deſtitutæ ſuſtines
Latere, divi magna fax Evangeli?
O ſola virtus quâ movemur, quâ ſumus,
Hujúſque vitæ cauſa, & ejuſdem brevi
Finis futura! Sol ſacer longùm Vale,
Per quem valemus, quo cadente extinguimur.
Bene eſt, neci me dedet occaſus tuus,
Sed reddet idem quam mihi vitam rapit.
Nuſquam fugis; te viva te moriens ſequar,
Ubicunque fulges: quà præis ſequor impigra.
Jam jam reducto carnis ægro pondere,
Mobilibus hærent hinc & indè brachiis

Plumæ volucres; geſtit animus aliger
Noctis ſupremum limitem prætervehi,
Prævertere Euros, aſſequi elapſum diem
Pernice pennâ; tota jam emineo foras;
Agè Mors amica, jam reclude carceres,
Liceat volare: qualis arcu Serico
Excuſſa arundo properat, & ſtridens ſecat
Superátque nubes, in polum me torqueat
Robuſtus extremi impetus ſuſpirii.
Mox ter quaternis cincta gemmatum caput
Rutilabo ſtellis, Sole limpido, & meo,
Amicta, trabeáque involuta luminis;
Quid loquor, amicta? tota ſolida lux ero.
Calcabo victrix Lunam & Errorem vagum;
Pedibus premetur Nox & Inconſtantia.
Deliquia Phœbi non mihi dabunt metus,
Præſaga peſtis & duelli lugubris,
Phœbéſve facies varia ventorum arbitra;
Nec me furentes æſtibus reciprocis
Ultro citróque Fluctus aut Tempus ferent.
Pacem Deúmque ter beata poſſidens,
Secura degam quid ſub axe mobili
Turbetur infra, quæ tremendùm mugiant
Tonitrua dira, ſchiſmata, armorum fragor;
Totus procellis, me profectâ, turbidus
Horrebit æther, Orbis ingens ſanguine
Stagnabit atro; móxque non numerabiles
Oeſtro impotente factiones percitæ,
Iris frementes mutuis, Eccleſiæ
Inane nomen ferro & igne divident
Poſt rem remotam. Proh ſcelus, monſtrum, nefas,
Pietatis umbra colitur, ipſa vapulat!
Pietas quibuſdam tota prominet foris,
Micare digitis docta geſticulantibus,
Canora, nitida, comis, exteriùs placens,
Sed ſub doloſo pallæ honore ſplendidæ
Jejuna & ægra; ut viva ſolo cortice
Latè comantes alta ramos porrigit

Annosa fagus, intus exesa & cava.
Exilis aliis colitur in merum nihil
Pietas recocta, larva meteori levis,
Enervis, exsucca, absque corpore impotens
Animam tueri, non ferens oculos vapor,
Lychnóque flamma humore defecto evolans.
Pietatis hujus otiosæ, umbratilis,
Vexilla adorant improbè, & stipendia
Palàm merentur, impotens opum Fames,
Ambitio præceps, insolens Rapacitas,
Libido, cædes, omne fas versùm & nefas,
Genus omne Fraudes; nil inausum linquitur,
Animante fraudes hæresi fanatica
Ad prava, per quam cuique quod libet licet,
Et ipsa sceleri sanctitas prætenditur.
En perduelles, sacrilegi sicarii,
Veteres Prophetas sanctitate provocant.
Cædes parentum, justa queis lex culeum
Crucémque debet, perpetrantur sobriè;
Pietas vocantur, his ad astra tenditur.
Nil tam nefandum, nil ità est sævum aut atrox,
Quo non peracta sanguine Reformatio
Utatur, aut quod non probet; nil non placet
Zelo impudente sanctitatis oblitum.
Dum sic dolori Nympha fletibus litat,
Et verba gemitu tertiata vix fluunt,
Ecce è propinquo protinus luco advolans
Inopina bruto militum turba impetu
Mediam querelam rupit, & queri vetans
Queri coegit, questibus causam ferens.
Talis salutem proditor Jesu dedit,
Dandóque ademit: Talis illa militum
Judam secuta dira sæviit cohors;
Illa ausa Sponso afferre sacrilegas manus,
Hæc ausa Sponsæ: hoc differunt quòd unicum
Turba illa Judam habebat, ista plurimos.
Sed proh Deus! qui tandem, & unde? quod genus?
Circumforanea inertium erronum manus

Temere

Temere coacta, qui laboris tædio
Prædæque amore à malleis & follibus
Ad fabricandam convolant Ecclesiam.
Vates novelli ex plebe sellularia,
Docti in tabernâ subulæ sutoriæ
Ecclesiæ quæ solda segmenta assuant.
Heu quos tumultus, quas dedit tragœdias
Zeli dolosi candidus gypso Furor!
Oestróque fervens scilicet Prophetico
Desidia plebis, bilis atræ lurido
Incocta succo: temperamen improbum!
Ignita pulsans corda & emotum caput.
Ergò igne, ferro, cædibus promiscuis,
Parant nefandi Messiæ mitissimo
Immite regnum, prout sibi finxit Furor.
Ecclesiámque uti reforment, vah scelus!
Jugulant parentem, si modò hostium est parens.
Quales senile guttur hauserunt patris,
Mentem venenis efferatæ Colchicis,
Peliæ puellæ, fundere effœtum senis
Juvenémque aventes sanguinem refundere:
Hui dira Pietas habilis in solum nefas,
Adimere vitam prompta, reddere impotens!
Sacra & profana corruunt promiscuè;
Jus ense stricto dicitur, leges silent
Ubi jura dat vis, arma sola altùm sonant;
Quicquid timetur júsque servat, impii
Injurioso milites pede proruunt.
Nempe ut verendi sacra lex EvangelI
Armis latronum sola in Orbe sit potens,
Violatur ante; & militat scelus Deo.
Rex ergò quo nil sanctius & augustius
Indulsit Orbi Maximus rerum Parens,
Horresco referens! mille post ludibria,
Heu sacra diro colla cultro præbuit.
Hîc Musa vasto mersa luctûs gurgite
Paulùm resiste; non tenet numeros dolor.

Metrum II.

AT turba zelo percita stolido, effero,
Duces sequuntur altioris ingenI,
Tetricos Tyrannos, subdolum & sævum genus,
Adulterina sanctitatis infula
Obnubilatos artifex scelerum caput ;
Nullo putantes arbitro mortalia
Temere rotari , & utile Dominis Deum
A plebe credi, credere ipsis noxium,
Simulare prudens, ut sonus sine re Deus
Flectendo frænum sit popello simplici,
Quocumque avaræ placuerit tyrannidi.
O quot cachinnos clam Tyranni mussitant !
Quum jussa telis objicit stultum caput,
Animásque viles prodigit plebs obsequens,
Pietatis ergô ; dum student cuti, gulæ,
Lucro, popinis, & vagæ libidini,
Læti saginis de cruore publico,
Et Atheorum militat cupidini
Zelo tumentis bruta turbæ amentia.
En ut popelli colla sublimes premunt,
Risu superbi ; qualis ursi morio
Nare alligati simius dorso insidet,
Vanúmque vulgus ora distorquens trahit.
Sed ut Tyranni commodè rebus suis
Mobilibus animis inserant fanaticas
Regántque Erynnes, ad manum Tyrannidis
Habent ministros, leguleios rabulas,
Et demagogos ferreæ frontis viros,
Queis pulmo largus, clara vox, vacuum caput,
Et lata crudo felle turgent pectora ;
Diras crepantes ore fulmineo minas,
Cædes, ruinas, perduelles spiritus,
Meram Megæram, cujus afflatu igneo
Anhela flammis corda plebis æstuant ;

Similes

Similes juvencis igneis Jasonis,
Flagrante tacta concremantibus halitu ;
Nec habent magistri plus in arca pectoris,
Ignea gerentes ora, mentem bubulam.
Porrò Magistri moribus proprias suis
Piceas, olentes, squallidas faces ferunt,
Luminis avaras, prodigas fuliginis,
Nigrore cujus serus atratur dies,
Faciésque sordent improbæ gerentium,
Turbæque vilis ; nempe utì depingerent
Reorum in ore crimen atque infamiam,
Vultúmque menti concolorem redderent.
Ergò atra turba, ferro & ignibus horrida,
Sulphureum odorem Tartari latè ferens,
Nympham salutant, dona portant seduli,
Injuriásque tot ferunt quot munera.
Hui dira dona, quæ solum & cœlum horreant !
Largum cruore fervidum innocuo lacum,
Gladiúmque eodem purpuratum murice,
Etiam calentem ; tum coronæ divitis
Manibus scelestis dissolutæ flosculos,
Et comminuti mœsta sceptri fragmina,
Trabeæque clarum syrma, gestamen pii
Magnique Regis, & sacri si quid super
Habitus verendo nuper erepti Duci.
At munus aliud, saucias Proceres manus
Post terga vinctos, infimi mastigiæ
Trudunt trahúntque, stemmata & mitras rudi
Collecta fasce, grande furciferis onus,
Dorso gerentes. quo ferant furcam aptiús.
Hæc trita, quassa, jacta tandem humum gravi
Fragore pulsant, ad meros Nymphæ pedes :
Falsúsque vates splendidâ impudentiâ
Rectæque mentis cæteris odio prior,
Hæc munera instar omnium unus offerens,
Sic dura verbis ora solvit igneis.
Formosa Christi Sponsa, Cœlorum genus,
Princépsque Terræ, causa nostris unica

Finísque bellis, sume quas soboles tibi
Dudum probata consecrat manubias,
Piè cruenta, sanguinem, exuvias, duces
Mancipia factos; sume primitias leves,
Latè patentis donec Orbis unica
Victrix, superba ubique colla demetas
Regum tremendorum: obtere augusti notas
Fastûs, & omnes Principes letho dare
Assuesce in uno, sede quem dejecimus
Axis Britanni, dignitate noxium;
Ut sola celso conspicanda fulgeas
Regina solio: Jure sive injuriâ
Insuper habemus; jura sub nostris jacent
Protrita pedibus, nulla Majestas super,
Jurata stolidi cessat obsequii fides,
Tuæque, Mater, pulsa cedit gloriæ.
Hæc fusum abundè gloria cruorem eluit,
Quem medica venis elicit rabies tuis.
Malum omne laudes alma quod sequitur Salus.
Per prava nobis ad bonum teritur via,
Nil nos moratur sanguinis sacer pudor,
Nil fœderatis sacra jura, nil fori,
Legúmque justis insita reverentia,
Simpléxque honestum quando pugnat utili.
Aranearum stamina hæc solos queunt
Culices morari; fregimus nos impigri,
Et tota penitus rupimus subtemina.
Famam ergò Sancti futilem illam tempsimus
Virtutis umbram, corpus ipsum extinximus
Si quando nocuit, insitúmque mentibus
Æquum bonúmque, quando nobis obfuit;
Promittere leves, pejerare strenui,
Injuriásque seduli rependere,
Benefacta nunquam; splendidè & sanctè omnia,
Quia te reformant, commodísque serviunt
Nostris tuísque, Corda noscentem Deum
Testamur, ista candidè, sanctè & piè
Rectáque mente perpetrata crimina.

O mira Pietas! téne quis celebret satìs!
Quâ surgit ipso à crimine Reformatio,
Merámque spirat omne virtutem scelus.
Horrétne quisquam templa Marte diruta,
Et sacra Templis exulantia dirutis,
Mendica passim villicorum examina
Villis adustis, æqua terræ moenia,
Patrióſque campos ossibus canos suis,
Tria concremata regna, nostro spiritu
Præbente folles halitúsque flammeos,
Et sancta amarè devoventes prælia,
Confossa juvenum pectora amplexos patres.
Illa illa tandem sæva sed prudens via
Christo tibíque, Sponsa, regnum comparat:
Non tanta vacuis res venit sermonibus,
Queis rauca latè pulpita & scholæ strepunt;
Cædite, cremate, perdite, rapite, vertite,
Sic arma mancam sarciunt Ecclesiam,
Sibi sic habere res suas ceremoniæ
Citò jubentur; ista prævalet via,
Linguísque meliùs tela falsum dedocent.
Atqui docendo sæpe doctores boni
Pereunt, rapítque mors Theologos milites
Acerba; quid tum? illi occidunt, nos vivimus;
Hâc nempe sorte nascimur hominum genus,
Ut clade multorum unius constent opes:
Congesta celsos nos levant cadavera.
Quisquam ruinis horridam patriam objicit?
Bene est, ruina publica est nobis lucro;
Hinc larga sanctis metitur ensibus seges;
Nam Terra solis coelitus Sanctis datur,
Et totus Orbis fundus est Ecclesiæ.
Quod jure nostrum est jus sinit per vim capi.
Hinc hinc colonos exigamus improbos,
Opibus feroces servulos herilibus,
Amalechitas, crucibus & securibus
Devota capita, noxios prædæ datos.
Sit Terra clausa queis Olympus clauditur,

Agè

Agè nunc triumpha, nunc fruere victoriâ
Generosa Nympha, nunc sacris furoribus
Immitte habenas, hos pede impios preme
Sancte protervo, nobiles, fortes, suo
Ausos Monarchæ (cæde plectendum nefas)
Perstare fidos: Adde vim justissimo
Furore dextræ fulminantis ictibus:
Cæsíque Regis hunc rubentem sanguine
Ensem nocentum penitus abde pectori;
Committe capulum vulneri, manum impie
Imple cruore, cæde, trunca, confode,
Omnes coronæ perde rivales tuæ,
Et in Orbe toto regium si quid super:
Nec sit cruentis finis antè cædibus,
Quin fræna equorum proluat inundans cruor,
Malísque cæsis in vacua veniant boni.
Tunc tu impiorum (quod piis promittitur)
Victrix lavabis sanguine hostili pedes;
Tuámque Sponsi conferes victoriæ,
Cum nempe fuso sanguine ambo vicerint,
Tua turba fratrum sanguine, ille proprio.
At te per illa chara Sponsi vulnera
Matèr rogamus, O procul procul exulet
Hoc viperinum virus, hæc Siren tibi
Falsùm renidens, hydra, portentum, lues,
Erebóque Erinnys orta quam Pacem vocant.
Eheu tremendæ dira procedet comes
Justitia Paci, alumna, nutrix & soror.
Hæccine gubernet, & tuis rapti nihil
Natis relinquat? Hæcne cuique quod suum
Immisericordi sæva lance dividat?
Cædes, rapinas, acta quæ prophetico
Æstu calentes perpetravimus pii,
Severâ trutinâ pensitet politica?
Nec prosit hilum dicere, impetu entheo
Jubente, quodvis liberè admissum nefas
Pietatis ergô? nec mali causam Deum
Finémque crimini advocatum adducere?

An

An Marte parta, miles ex domino reus,
Lances tenenti Virgini cæcæ dabit?
Sparsósque flores in coronam denuò
Coalere cernent in suam Sancti necem?
Hem! dira nobis nomina, obsequium, fides,
Pax, Rex, vetusti sacra Majestas solI,
Quæ audita nobis cholica cient tormina,
Nostrásne pergent premere conscientias?
Amica potiùs arma semper imperent,
Gladiúsque victor, edito fulgens loco,
Latè tremendus suppleat sceptri vicem.
Quin patria rivis antè sanguineis fluat,
Et sola campis horreat ferri seges,
Quàm nostra prisco colla subdamus jugo;
Regémque, nomen semper electis grave,
Victoriarum miles immemor ferat.
Neque hæc Britannno littori coërcita
Domi quiescet inquieta regii
Sitis cruoris; Euge Sanctorum Furor,
Per Orbis omnes angulos victricia
Circumfer arma, per mare & terras feros
Persequere Reges; nec sit armorum modus,
Quin totam ab imis erutam radicibus
Stirpem superbam & nominis vestigia
Exterminârit Orbe victor Israël.
Sic cùm supremis purpuratus ignibus,
Nubis coruscæ flammeis vectus rotis,
Cœlo redibit Christus, Orbis unicus
Princeps futurus, hui! quibus se gaudiis
Mulcebit? istis conspicans Terras sibi
Armis subactas; facta, transacta omnia,
Nihilque sceptro conterendum ferreo.
Prædis onusti, laureis victricibus
Comam impediti, Regiique sanguinis
Ostro decori, Messiæ Regi obviàm
Ibimus ovantes; Dúxque magnus debitam
Gestis rependet bellicis adoream.

Metrum III.

SErmone diro, dum furori crimina
Intrita cæco, Tartari teterrimum
Miscent odorem, Nympha diriguit comas,
Labefacta subitus ossa concussit tremor,
Trepidúmque pectus, ictáque fero fulmine
Orationis, cecidit exanimis solo.
Ut quando pressus nube sulphureus vapor,
Tonitru tremendus humido erumpit specu,
Celeríque rapidam concipit flammam impete,
Simulac volucres Auster alas addidit,
Præceps corusco tramite secat aërem,
Obviáque sternens cuncta, pastorem solo
Affligit, ille pallidus, gelidus, stupens,
Vitæque sensu vacuus immotus jacet,
Non pulmo motus pressus alternat suos,
Non vena pulsus mutuos reciprocat.
Sic Nympha jacuit, donec illam idem dolor
Per quem stupebat excitavit, acriùs
Pungens jacentem. Signa vitæ primula
Lachrymæ venustis largiter riguæ genis;
Queis postquam acerbus affatim indulsit dolor,
Primúsque torrens nonnihil desæviit,
Locúmque voci fecit, hoc silentium
Sermone rupit. O mihi veneranda Crux!
Cunabula meæ prima quondam infantiæ,
Nutrix, corona, angusta cœlorum via,
Scholæ, Magistra, debeo virtutem tuæ;
Oppressa vireo, & calcibus tyrannicis
Calcata surgo; sed malorum hoc insolens
Immane pondus me profundo deprimit,

Quódque

Quódque ante nervos ſuſcitabat conterit.
O parce, nimis O jam nimis ſedes gravis.
Unci, leones, picea tunica, torminum
Sævitia quicquid cudit ingenioſior,
Docuêre feſſam fortiùs reſurgere,
Vegetíque laſſis Martyres tortoribus,
Semuſtulatis jubilabant faucibus,
Tædis ſacris amoris atque gloriæ
Flammæ calorem hoſtilis abſorbentibus;
Ut Sol minores luce vividus aureâ
Extinguit ignes. Creſcit adverſis Fides.
Sed ut odia artus extera iſtos roborant,
Interna frangunt. Quid animi mihi ſuper,
Quum parricidæ mente lymphatâ truces
Nati cruentant Matris intima viſcera?
Hoc morte pejus, detrahunt vivæ cutem,
Ægræ, trementis, carne totâ ſauciæ,
Mendacia unde pallia & larvas ſecant,
Quibus colorem præferant Eccleſiæ
Ipſa interempta: En iſta vix languens traho
Laniata ſævis membra factionibus,
Orbæque cæſâ prole, plùs tamen dolet
Furioſæ Erinnys veſte traduci Fidem:
Et quod patratur, non mihi quod infligitur,
Stimulis doloris urit acrius malum.
Tumidâ feroces mente, fortunâ ebrii
Nimis ſecundâ, crimina oſtentant palàm;
Nefanda Matri dona, natorum ferunt
Calidum cruorem, victimáſque Maximo
(Qui cuncta juſtis facta pendit lancibus)
Abominandas, filios mactant Patri:
Evangelique Pacis impoſitum ſibi
Multùm frementes rejiciunt collo jugum.
Chriſtum docentes ſcilicet, quàm non bene
Parùm virili preſſerit jugo ſuos,
Ignava ſtrictis colla cultris imperans
Præbere mites, & genas cædentibus;
Crucémque fortes ferre, non imponere.

Sublimio-

Sublimiorem moribus terunt viam
Habiles ſceleſti, Principum ſolio graves,
Regum Tyranni, regna ſanguine regio
Chriſto parantes, mentiúmque erroribus
Simplex ferentes pharmacum, errantûm necem.
At qui uniformem diligit normam Deus,
Oculis ab alto lucidis vigil notat,
Zelo priorum Chriſtianorum aureo
Immane quantum diſcrepet lymphaticus
Novitiorum parricidarum impetus.
Nec tantùm ab Ortu diſtat Heſperium latus,
Capreíſque tigres differunt, agnis lupi,
Quantùm vetuſto diſſidet zelo hic novus ;
Hoc nempe priſcis híſque convenit novis,
Quòd Martyribus & horridis lorariis ;
Iſtis necare ſtrenuis, illis mori.
Atqui coronam utrique comparant ſibi,
Spinam ex verenda Martyres Crucis arbore,
Aurúmque cæſo Principum capite alteri.
Acerba læti ſuſtinentes Martyres
Fregêre atrocis impetum Tyrannidis ;
Iræ, poteſtas, arma, Majeſtas, furor,
Scuto dederunt fortis Obſequii manus ;
Sic Chriſtianum ſe repens miratus eſt
Subactus Orbis, ImperIque Meſſias
Regnavit aulâ : ſed perit, perit, heu ! novâ
Rebellione quicquid obſequium vetus
Chriſto paravit ; quippe qui nondum tibi
Nomen dederunt, Chriſte, diris omnibus
Zelum latronum devovent ſicarium,
Dominis minacem, Principum & Regum luem,
Legémque Chriſti ferreum vocant jugum,
Lethale regnis ; criminíque vertitur
Chriſto mihíque quicquid iſti inſaniunt,
Hominúmque culpam ſacra plectitur Fides.
Vos teſtor omnes, degener genus, mihi
Nunc abdicandum, Mænadum potiùs genus ;
An me docente ſpiritus lymphaticos

Hauſiſtis ?

Haufiftis ? unde hæc difciplina cædium,
Rabido boatu ftrepera rumpens pulpita,
Patrium rubente Martis eluvie folum
Latè cruentans & ruinis obruens ?
An ille Chrifti Spiritus facer & meus
Leges refigit, dejicit folium loco,
Jus fáfque mente ? Promite Annales facros,
Confulite Faftos, fi qua veftræ forfitan
Patrocinentur improbæ dementiæ
Exempla Patrum : præferunt vobis facem
Donatus, Arius, & Simones efferi,
Galilæus alter, alter ortus Gazara.
His vos magiftris, nequiores difcipli,
Mihi didiciftis dare Thyefteas dapes,
Veftro necata fcelere chara pignora,
Capitíque corpus immolare Ecclefiæ.
O mihi liquefcat anxium lachrymis caput!
Quibus fleatur Phofphororum extinctio,
Quos clara nuper explicabat fidera
Britannus axis, pro quibus pofitas gemit
Tenebricofi fœtidas ignis faces,
Picei rotantes fqualidos fumi globos,
Lucere fegnes, fervidas incendere.
Audetis etiam cædibus tot nobiles,
Laniíque fratrum, me Parentem dicere ?
An me putatis copulâ execrabili
Veftro parenti conjugatam Dæmoni ?
Ille ille vobis ingerit lymphaticos
Animi tumultus ; ille vos fibi liberos
Similes adoptat, litis & cædis parens.
Sed mea quieto Pacis almæ Spiritu
Proles creatur, obfequens, mitis, placens,
Procul modeftâ fronte fupercilium & minæ,
Nulli nocere prona, prodeffe omnibus,
Et Chriftianâ mitigans infantiâ
Si quid feveri Rector impofuit jugi ;
Cedendo victrix, lenis & fortis pati,
Etiam datura Principi jugulum fuo.

Ditíque

Equidem furentes mente sedatâ queo
Hostes amare, at indè materno nihil
Perit vigori, iræve decedit sacræ,
Quibus abdicatos læsa Natos execror,
Ditíque prolem nunc adoptatam suo,
Quorum sceleribus diva sordent nomina
Religio, Zelus, sanctáque reformatio.
O Christiani generis ingens dedecus!
Zeli obtegentes parricidium togâ,
Perjura turba, torridæ belli faces,
Siticulosæ jámque plenæ hirudines
Nostri cruoris, Cerberi Corvi, Lupi,
Ecclesiæ ulcus, dira regnorum lues,
Ut hanc Averno consciam vesaniam
Superûm Inferúmque Conditor malè perduit,
Atrum furorem quotquot in vivis boni
Abominentur; ac velut visum procul
Rictu cruento ovile vastantem lupum
Clamore ruris insequuntur incolæ,
Urgent molossis, sudibus & saxis petunt,
Vos totus irâ prosequatur vindice
Orbis, nocivam gentis humanæ luem.
Et quæ mihi hæret macula per vestrum scelus
Vestram profundo frontem inurat stigmate,
Verósque Mundus vos nocentes horreat;
Nisi fortè Christi cœtibus pulsos, ferum
Mahumedis atri vos sibi societ pecus,
Paritate moris incitatum, quippe quòd
Legem propagat cædibus latè suam,
At hercle vobis Principi fidelius.
Hinc fugite tesqua in sola fœdi vultures,
Crudámque fallant carnis humanæ famem
Projecta equorum vel canum cadavera.
Repetite Furiæ Noctis infernæ Chaos;
Audetis etiam cernere aëra lucidum?
Infusa porcis legio dira Dæmonum,
Orci in barathro protinus malos malè
Datura pessum. Vósque Dæmonum hospites,

Febriculoso

Febriculoſo fœta zelo pectora,
Quibus à maligno liberam mentem jugo,
Sanúmque pectus, læſa quamlibet, precor;
Audite veſtris digna factis præmia.
Ut miſſa Cœlis fulmina indignantibus
In vos rubente certa vibret dexterâ
Qui celſa Olympi tecta tonitru concutit.
Sublatâ ut omni partium diſcordiâ,
Natura concors juret in veſtrum caput.
Si quid beato copia ſinu porrigit,
Stomachos voraces prægravet, non nutriat;
Sceleríſque veſtri Terra pondus non ferens,
Nefanda ſidens lubricet veſtigia.
Vobis procellas ſpiret & malum Jovem
Luémque flatus peſtilentis Africi;
Comeſque peſtis ignis exedat ſacer
Fervente toſta veſtra zelo viſcera,
Igníſque amicis ignis uſque ſit comes.
Quæ perduellis devorârunt Abiræ
Comites ſceleſtos flammeæ voragines
Veſtris tremendæ ſtent faces conviviis,
Vino ſepultos ebrióſque crimine
Invadat ignis; mox rotato incendio
Curia Tyrannis plena bis centum ruat,
Ambuſta lapſu proterens cadavera.
Pauci ruinæ publicæ ſuperſtites,
Poſt longa fracti bella, & exhauſti fame,
Per cuncta vecti maria, fruſtra vindices
Fugiatis iras æviterni Judicis,
Qui vos peroſo, naufragos, inopes, vagoſ,
Oſtendat Orbi, exempla parricidii
Inviſa Superis, execranda gentibus;
Nec ſit malignos qui lare & foco juvet.
Ergò refectis claſſis impia navibus,
Paſſura divinæ ultionis turbines,
In rabida pelagi tormina extrudamini.
Mox hinc & indè verberatas fluctibus
Illidat æſtus Syrtium brevibus rates,

Ratiúmque tabulis Afra pulſet littora :
Tum Maura ſævis ſævior gens fluctibus,
Manus malignas tendat enatantibus,
Factura ſervos remigéſque, & ruſtico
Robuſta membra deſtinans ergaſtulo :
Sed mox rebelles agnitos, Britanniæ
Orbíſque peſtem, rejiciat madidos truci
Statim hauriendos nè ſolum inficiant ſalo.
Tamen hæc ſceleſtis mors malorum terminus
Sit expetenda, ſi nocentûm ſpiritus
Efflatus ore fuſus in nebulas leves,
Sensúque vacuus, cedat in liquidum aëra ;
Quibus negatur eſſe nil reſtat pati.
Sed vivit eheu ! poſſit ut ſemper mori.
Mors dura, ſævi lictor Orci, perfidos
Impœnitentes rapit in obſcurum Chaos,
In quo rebelles magnus ille rebellium
Parens fatigat, dum ſui ſimiles nimis
Amplexus ulnis implicat pater igneis.
Genuina torrens, toſtus ipſe, pignora.
Imò ante lethum jura præcipiens ſua,
Uncis rebelles ſæpe prenſat unguibus,
Et ægra Stygio corda torquet verbere.
Scitis ſceleſti, gravia crimine pectora,
Quæ vos ſilente monſtra nocte territent,
Quis membra ſtratis ſubitus eripiat tremor,
Quoties quietos excitant innoxii
Gemitus cruoris, viſa ſub pedibus feris
Lacera ſupremum patria ducens halitum ;
Et CAROLUS ingens, cæſus, exanguis, jacens,
Tuens acerbùm, conſcia urit pectora,
Nocuóque ſacras injicit jugulo manus.
Sæpe & videtis debitam in ſomnis crucem,
Fulgura cadentum fulminum in nocens caput,
Cultros, ſecures, & per hiſcentis ſoli
Vaſt s hiatus Tartari caliginem.
Vigiles & iſta ſomniatis, hæc jecur
Pejus Promethei cura vulture lancinat ;

Laqueúmque,

Laqueúmque, Judæ pharmacum narcoticum,
Mox inquietis, perditis, inſomnibus,
Obtrudit horrens Ditis inferni manus,
Faciliqúe collo nectit, & collo induit.
Hui! vóſne cujus facta dira imitemini,
Funeſta ſtultos fata non horreſcere?
Agedum ſalutarem agite pœnitentiam,
Dum ceſſat etiam extrema deſperatio.
Lachrymarum amarâ victus undâ ſtrideat
Ardor ferox, ut ignis ære torrido
Humore merſo multa murmurans fugit.
Eſt pœnitentis crimen omne piabile.
Pietate nullum majus eſt Chriſti malum.
Qui nuda ſaxa melleo Mannæ Deus
Inſpergit imbre, corda dura ſæpius
Læti favoris rore perfundit ſacro;
Germana adhæret Pœnitentiæ Salus.
Quid hoc? tremendæ vocis icti verbere
Fremitis ſceleſti ad Pœnitentiæ ſonum!
Iræ impotentis conſcius pinxit rubor
Facies ahenas; ignis oculis emicat,
Frontémque firmat impudens ſeveritas,
Pravum induente mente robur perfidâ,
Quæ ſpernit Orcum, Pœnitentiam timet.
Hui! quæ efferata torvâ fronte lumina!
Pellens ruborem pallor, oris aſperi
Rugæ minaces, tum ferox gladii manus
Inſerta capulo quid paretis indicat.
Agite, fideles ſæva præmia conſilI
Mihi date cædem; ſanguinem ſitientia
Guttura rigate rabida veſtræ ſanguine
Quondam Parentis, pignorúmque funeri
Adjicite Matrem. Dire quid ceſſas Furor
Perficere Matris cæde natorum ſtruem?
En iſte lato fervidum ebullans lacu
Noſtris recenter prodiit venis cruor:
Hæc veſtra vobis, hæc refundo munera.
Sic fata totis Nympha viribus lacum

Humo levavit, & suum certâ manu
In ora misit perduellum sanguinem.
Et *noster in vos*, inquit, *& vestrum genus*
Sanguis recurrens fumet ultorem ad Deum,
Nocuæque genti semper incumbat gravis.
Jacti cruoris perperam nil excidit:
Vilísque turba sanguine icta missili,
Menti cruentæ congruos vultus tulit.

METRUM

Metrum IV.

Ut tensa quondam retrahentes vincula
Sparsus juvencos agitat in rabiem cruor,
Perfusa rore sanguinis lymphatica
Exarsit irâ dirâ latronum cohors.
Repentè strictis impetunt mucronibus
Christi maritam, & alia menti vulnera
Truces acutis duplicant conviciis.
Execrabilis Megæra quam Parentem perperam
Credidisse vel vocâsse seriò Sanctos piget,
Arma túne sacrosancta sæva nobis eripis?
Tún' pii stimulos furoris sustines retundere?
Nósne mancos, nósne claudos, reddis ex victoribus?
Tu maligna, tu noverca, perdere electos paras?
Sicne nervos exsecandos sancta præbeat suos
Imbecilla fortitudo victa pœnitentiâ?
Regium redire culmen, cadere nos & conteri?
Pœnitentia esto soli fœda peccato comes.
Non sinit peccare sanctos Christus in sanctis manens.
Attamen facti fideles unius nos pœnitet,
Quòd te honore prosequuti ter veneficam sumus,
Téque vitæ ducere auram tam diu permisimus.
Hæc moram pensabit hora, lamia trux peri, peri;
Vulnerúmque fer tuorum Tartaris tragœdiam.
Traxit minarum turbo grandinem ictuum;
Et diva mille Nympha telis saucia,
Vulnúsque tota pressit exanguis solum.
Repentè tetricus imbre sanguineo pluens
Cohorret æther: vidit, expavit nefas
Atráque Titan condidit caligine
Superfluum jam lumen absque Ecclesiâ.
Cardine refixo utrinque nutârunt Poli.

Fatiſcere Orbis læſa compagem ſacram
Natura ſtupuit: indè fatalis tremor
Luxata Terræ concutit fundamina,
Sceleris iniqua non ferente pondera
Baſi vetuſtâ. Sic ubi veteris domûs
Caſum moratur imminentem ſublica,
Illâ remotâ corruit premens onus,
Quaſsíſque tectis horrifer Cœlo it fragor.
Bombi tonitruum, ſibili ſerpentium,
Stridor ſtrigum, raucíque corvorum ſoni,
Vagæque circum compita infernæ canes,
Tenebroſa diro horrore complebant loca.
Strepunt cavernis orta ab imis murmura
Ditis profundi, & Dæmonum jubentium
(Cavo ſonore qualis ex adytis ſonat
Emota Phœbas) jam ſibi Terram dari;
Pereunte nempe deſtitutam Eccleſiâ
Factam repentè Tartari provinciam,
Sua regna Avernum jure nunc repoſcere.
Tænaria terris umbra noctis incubat;
Lux nulla, niſi quæ nubibus ruptis micant
Intorta fumo lurida ignis ſpicula.
Ruit ſonoris æthra tempeſtatibus,
Clauſúſque cœcis montium radicibus
Concepit ignes ventus, & ſurſum viam
Sternit; barathro rumpitur vaſto ſolum:
Convulſa ab imis Terra mater ſedibus
Et lacera retro properat in priſcum Chaos
Natura volvi. At illa rerum publica
Ferit ruina parricidas publicos.
Flagrante latè miſta grando fulmine
Impacta, cuneos perduellum diſcutit.
Vagos dehiſcens noctis æternæ in ſpecum
Sorbet vorago, montiúmve tuentium
Novos Gigantes gravia truncant fragmina;
Superſtitéſque diſſipant per avia
Fulgura, procellæ, grando, nox, ventus, furor,
Armata flammis ira vindicis Dei,

Pejórque letho consciæ mentis pavor.
Ac dum procella sævit, & Tellus tremit;
Nymphæ jacentis, non malis superabilis,
Pax dia Christi firmiter solidat solum,
Magísque mentem; quam Deo conjunxerat
Victrix doloris sancta amoris ecstasis.
Divæ cruorem Terra fusum combibens,
Fœcunda violas sponte fundit & rosas.
Circum teporis vernat Elysii tenor,
Aër procellis liber, & tenebris dies.
Nam Cœli ab alto lapsus axe Messias
Sponsæ benignus sospitator assidet,
Quatiénsque magna fræna ventorum manu,
Rapidi tumultus aëris verbo fugat.
Reliquum per Orbem impune tempestas furat,
At Christi amicæ sedeat æternùm comes
Pax læta Cœli, & ille cui somnos leves
Quum navigaret attulit jactatio
Fluctus protervi, turbine in simili suam
Suæ quietem nunc jugali commodet.
Sed nè jacentis fugiat anima vulnere,
Dextrâ medente lata claudit vulnera;
Venas cadentes fulcit, & natantia
In Mortis atro lumina excitat lacu;
Animæque fortis & vigentis indicem
Faciem serena temperat fiducia.
At candidati, sedula cohors, Angeli
Ægram benignis recreant odoribus,
Alísque lenes aureis Zephyros creant;
Tum cruda fuso vulnera ungunt balsamo,
Cui totus Orbis par habet pretio nihil;
Quod nempe Christus sanguine & lachrymis suis,
Largo salutis imbre fusis in Cruce,
Confecit ipse; vulneribus Ecclesiæ
Præsens medendis omnibus sat unicum.
Mors ergò gelidis abstinet complexibus,
Quæ sauciam ulnis comprimebat osseis;
In rigida sensim membra reptavit calor,

Et pura vivo tinxit ora murice :
Amor Fidésque utrinque, pulvilli vice,
Medicis recline sustinent manibus caput ;
Mollémque præbens Innocentia culcitram,
Placidam quietem, non adhuc somnum facit,
Cui nempe crassis aridum vaporibus
Nuper cerebrum liquerat fusus cruor ;
Idémque ademptâ fæce sublimaverat
Animam capacem ; quæ vigil, compos sui,
Admota Cœlo, magna, mira illustria,
Accepit oculis visa perspicacibus,
Hebente carnis non videnda lumine.

Obsessa nullis lucida nubilis
Lætis refulsit æthra coloribus,
Risúque diducti benigno
Sponte fores patuêre Cœli.

Repentè Cœlo prodiit Angelus,
Titana claro lumine provocans,
Cui syrma virgatum pyropo
Et rutilo radiabat auro.

Pingebat alas fulgida remiges
Intexta gemmis purpura cærulis,
Aurique distincti micabant
Igniculis virides smaragdi.

Sæpe in virorem purpura transiit ;
Ostrum fefellit cæruleus nitor :
Pelluntur alterni colores
Arbitrio trepidantis alæ.

Plausus volucris remigii frequens
Demulsit auris æthera mollibus,
Sparsítque cœlestes odores,
Et croceo pluit imbre Cœlum.

Vibrata vultus lumina flammei
Attemperabat dulce nitens decor,
Qui pectus & vultum jacentis
Vivifico recreavit igne.

Agnovit almum Nympha legatum alitem,
Qui nempe Sponso cœlicum alloquium dedit,

Prope quum minantem mente præcipiens Crucem,
Sudoris horrens rore ſanguineo foret,
Lachrymis remiſſo; nunc parem merſæ malis
Opem maritæ præſtiturus advolat,
Ille ergò ſacrâ fronde nexam porrigens
Cœlo coronam, dulce & auguſtum ſonans,
Sic ora ſolvit; ſubſtitit venerans Polus.
Nympha genus Cœli, ſummi Nurus alta Tonantis,
Hanc tibi quæ cingat victricia tempora laurum
Promeruit proprio perfuſa in ſanguine Chriſtus.
Hæc licèt ambabus cœleſtia præmia palmis
Spéque Fidéque ſimul teneas; non tempora circum,
Donec anhelantes extremo in pulvere ſolvas
Carnis equos victrix, toto certamine functa.
Sic Sponſo gradibus ſurrexit Gloria miris,
Dedecoris, ſævæque Crucis, mortíſque cruentæ.
Ergò horrens ſpinis, torvè ſudore decorus
Sanguineo, immensíſque laboribus exantlatis,
Arduus aſtriferum victor per.upit Olympum
Vertice, & æterno ſpinam diademate vertit.
Nec tamen auratis collucens Gloria pennis
Militiæ finem poſuit; commilitat ultro
Compatitúrque tibi. Sponſo quid juncta tremiſcis,
Militiæ conſors, olímque futura triumphi?
Euge! brevem obdura fortis tolerare laborem;
Jam te triſte jugum laſsâ cervice ferentem
Proxima Libertas niveis circumvolat alis;
Nempe labans Tellus labefactáque regia Cœli
Mox facient grandes quaſſo fundamine rimas.
Protinus erumpes è carcere libera fracto,
Obtritíque ferent laxâ compage ruentem
Sacrilegi propriis emotum fraudibus Orbem.
Non alios carnis ſervili compede vinctæ
Libertas aditus aperit; fruſtráque timorem
Spémve tuam exercet rigidæ falx aſpera Mortis.
Illa quidem certâ carpit tua pignora dextrâ,
In Matrem nil juris habet: deponat amico
Naufragio in portu magnæ tua membra Salutis,

Altera

Altera ſuccedent; mediáque in Morte ſuperſtes,
Membratim moreris, ſempérque renata perennas.
Cynthia dum vario fulgens argentea vultu
Legibus æquoreos certis moderabitur æſtus,
Lumina nocturni dum ſcintillantia Cœli
Subluſtres facient tremulo fulgore tenebras,
Alternáſque vices brumæ meſsíſque reducet
Qui duodena rotat volucrem per ſidera currum,
Fortia perpetuæ produces ſtamina vitæ,
Non nece, non ſenio, non expugnabilis hoſte.

Ille quidem effuſis furiatæ mentis habenis
Te flammâ ferróque ferox urítque ſecátque.
Sed modò vivaci prodis generata favillâ
Lætior, & fuſo de ſanguine cæla reſurgis,
Ut melior ſecto ſuccreſcit palmite vitis:
Et tecum toto pugnans Acheronte, nihil te
Debilius cernit nec ſentit fortius hoſtis.

Macte Dei Conjux, inimici terror Averni;
Et tua non ulli cedens tolerantia damno,
Exuperet priſcum Terræ durabilis axem,
Et menſurato libratos pondere montes,
Fixáque conſtantes volventia ſidera gyros.
En Natura tuo menſuram ducit ab ævo;
Nam ſimulac carnis perrumpes vincula, ſtabit
Tempus, & injiciet celeri ſufflamen Olympo,
Mundus & antiquo nihili ſubſidet abyſſo;
Scilicet à veteri removeberis axe columna,
Magnum Atlantæis ſuſtentans viribus Orbem.

Hunc modò ſenſiſti te deficiente fatiſcentem,
Horrifico ſubitam fremitu minitante ruinam:
Sed Deus ut pateant venturæ tempora proli,
Ecce tibi paucos trepidum firmavit in annos.

Vanus & ille timor quo te, Regina, fatigas,
Nè Sol Juſtitiæ, vitâ tibi charius aſtrum,
Occidat, & nigrâ faciem caligine condat.
Hoſtibus ille tuis, at non tibi, Nympha, latebit,
Et ferrugineâ merget radios Eclipſi.

Scilicet indignans rabies quod dira catervæ
Lucifugæ, excludens tecto duplicíque fenestrâ
Dulce jubar, fatuos privatim accenderit ignes.
Ilicet æternâ quam quærunt nocte fruantur
Gaudentes ululæ tenebris aut luce malignâ:
Eumenidúmque faces, nocturna incendia, torres,
Sole procul, præstent tenebrosæ lumina turbæ:
Sed tua salvifico radiabit lumine Goscen,
Dum mala Tænariis Ægyptus torpet in umbris.
Et prius effracto lucis temone quadrigæ
In diversa ruent, aurigáque pronus Olympo
Excidet in Terras, & cum Titane cadet lux,
Quàm vel Evangelicus nigrâ Sol nocte tegatur,
Vel quæras oculis cœlestia lumina cæcis:
Sed clara æternùm divinæ filia lucis
Stabis, & in medio figes tentoria Sole.
At quæ fœda jubar circumstant nubila sanctum,
Obscœno hostilis sceleris collecta vapore,
Fundet in authores immani rupta procellâ,
Invertens gravidos irarum grandinis utres,
Qui paribus pendit crudelia pectora pœnis.
Et tuus in sontes, ignito plurimus imbre,
Armatus Nemesi descendet vindice sanguis.
Ille petita diu victorum præmia portans,
Tempora non lauru, sed tortâ cannabe collum
Cinget, & eliso sub Tartara gutture mittet
Sacrilegos, paucis communi à sorte redemptis,
Auxilio, pia Nympha, tuo; quo sæva rependens
Vulnera, post Sponsum facies hæc mitia vota,
Clavis fossa manus, & acutis tempora spinis,
Parce Pater, meritáque feros nè perde ruinâ,
Qui nostrum effundunt ignarâ mente cruorem.
Pectora quorundam seri veríque doloris
Transadiget gladius, scelerosi conscia facti.
Paulum etiam factum de percussore videbis.
Qui creat ex duris Abrahamo pignora saxis,
Mortua vitali qui corpora suscitat aurâ,
Marmoreos quandoque sinus inimicáque corda

Molliet,

Molliet, & flamma divini finget Amoris.
Legitimus recto decurret tramite zelus;
Quíque priùs nocuit quondam tibi serviet ardor.

Sic tandem dubiis surget tibi Gloria rebus,
Bellum, incerta quies, intextáque tristia lætis,
Damna trahens lucrum, commista infamia laudi,
Cætera quæ cæcâ raptum vertigine Tempus
Multiplici temere perplexâ ambage volutat,
Omnia conficient magnam tibi, Nympha, salutem,
Jactatæque Deus faciet per devia callem;
Donec fulmineo latè tremefiat Olympus
Angelicæ clangore tubæ, Tellúsque labascens
Mugiat, atque imis reboet concussa cavernis,
Antrorúmque cavis eructet faucibus ignes;
Queis incensa crepet, comprensáque machina Mundi
Corruat, & rerum moles resoluta fatiscat,
In priscum revoluta Chaos: Túque alite curru
Ardua quadrijugis rapiaris in æthera ventis,
Occursura tuo clara inter nubila Sponso;
Quîcum siderium ducens Regina triumphum,
Angelicos inter plausus, Matrémque beantes
Felices natos, æterni ad limina Regis
Pervenias, qui te vitai fonte jubebit
Impleri, & toto divini fluminis alveo;
Emeritúmque caput justâ radiare coronâ.

Angelus id ægræ gratus alloquium dedit,
Penitúsque totam ademit ægritudinem.
Sed læta vocem clusit admiratio.
Radiósque lucis æviternæ vividos
Mortalia ultrà non ferentia lumina,
Demissa sensim roseus invasit sopor;
Qui blandiente dulce ludens somnio,
Abiturientem penna Amoris alite
Inseruit Astris & beavit spiritum,
Gemmea reducens ora mitis Angeli,
Sibíque divinum accubantem Conjugem,
Qui spe futuris jam fruentem præmiis,

Torámque

Totámque amoris colliquentem gaudio,
Lentis amicam continuit amplexibus.

CANT. iii. v.

Adjuro vos filiæ Jerusalem, per capreas cervósque camporum, nè suscitetis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.

MAGNI

MAGNI MANES
CAROLI PRIMI
Regis & Martyris.

FInierat lucis Nox intempesta labores,
Inspergens tacitis lethæa papavera terris.
Sed mihi blanda aliis invitamenta soporis
Nutribant vigiles nocturna silentia curas,
Lugenti Regísque necem, Templíque ruinam,
Et mœsto penitus de pectore singultanti.
Protinus ad Phœbes vitreis inserta fenestris
Lumina, visa fuit sancta & feralis imago
Ingentis CAROLI; non quo nunc sidera vultu
Sideriúmque Patrem divinâ luce coruscus
Aspicit, atque Dei ter Majestate verendus.
Sed quo sacrilegis interfectoribus ultor
Imminet, & fœdas hominésque Deúmque perosi
Angit Oliveri fauces, stratísque rebelles
Eripit, occulto torquens fera pectora flagro.
Pallor in ore sacro, macies, cava lumina, torvus
Aspectus, cervix cæsa & malè sarta, vacillans
Vix caput attollens, delabentémque coronam.
Jusserat impexos sanies concrescere crines,
Et crudo horrendùm stillabat sanguine barba.
Ille cavum, tumuli tanquam de fornice, murmur
Edidit. O nostros, inquit, miserate labores,
Quantum animi virésque dabant; quæ præmia Virtus
Nostra ferat cernis: hos nempe Senatus honores,
Promissos longùm, longùm oblatósque paratósque,

Ecce

Ecce mihi tota cum ſorte & fœnore ſolvit.
Nam mihi quam triplices non indulsêre coronæ,
(Denſiùs heu tribulis quàm gemma auróque rigentes)
Dira piam potuit requiem præbere ſecuris,
Æternúmque decus ; ſic dat leo roſcida mella,
Sic fert ſpina roſas, ſic fit medicina veneno.
Atque utinam Mors hæc, magnæ mihi janua Pacis,
Hanc pareret Terris, nec noſtris hoſtibus eſſet
Fauſta minùs quàm læta Mihi. Vox ſanguinis hujus
Æternùm per me ſileat, nec Principe cæſo
Cædibus alternis Regi tria regna parentent.
Vah! nil vota juvant: fumat tellure receptus
Nunquam arens frigénſve cruor; juſsúſque ſilere
Ejulat infandum, & gemitu cœlum omne remugit.
Eheu quàm tetricis denſatur in æthere nimbis
Regali de cæde vapor! quis ſulphuris atri
Turbo ruit, rutilæ contorta volumina flammæ
Agglomerans, aliam mox exuſtura Gomorram!
Tum Dæmon tumidos genio vertiginis utres
Fundit in inſanum pelagus fluitánſque popelli;
Unde ciet ſpumas ſeſe frangentibus undis,
Et quem vorticibus limum corraſit ab imo
Ad ſummum attollit, tum rurſus in ima reſorbet:
Littora mox ſuperans, disjectis undique legum
Molibus, horrificam nullo cohibente per agros
Diluviem volvit, medium facit omnia Pontum;
Oppida, villæ, arces, Regum monimenta vetuſtorum
Intereunt ſubitò, longis vix condita ſeclis.
Ecce jacet noſtro fundens de vulnere vitam
Regnum antiquum, ingens, in Principe detruncatum.
Et miſeranda comes confoſſa Eccleſia Regi
Incubat, atque ſuum Domini cum ſanguine miſcet.
Euge! animos ipſa de cæde Britannia carpit.
Non toti occidimus; diráque Tyrannide preſſa
Fortiùs erigitur confringi neſcia Virtus.
Ut quondam impoſiti ſaxis arctata Veſævi
Multa fremens alitur ſecreto fomite flamma,
Indè cavum latè montem comprendit, & omnis

Obicis

Obicis impatiens ſolidi penetralia ſaxi
Rumpit, & effractis ſurſum ruit alta caminis.
Æquora ſulphureâ fervent Tyrrhena procellâ,
Arváque candentes torrent Campana favillæ.
Terrifico motu, atque horriſono mugitu
Littora tota tremunt; trepido fugit agmine vulgus,
Ardentes pagos, & tecta ruentia vitans,
Palantum inſequitur piceus veſtigia torrens.
Non alios rapidè Mea gens erumpet in æſtus
Irritata malis, & iniquo pondere ſudans,
Diſplodétque graves diris ultricibus iras.
 Tum Mea progenies ubi nullum invenerit hoſtem
Obſequii memorem ſua quem Clementia ſervet
Viribus inſurgens divis, & jure paterno,
Herculeos ardens animos, animíſque lacertos
Tollet conſimiles, & formidata rubente
Fulmina torquebit dextrâ; quæ bruta Gigantum
Agmina, verſa ſuis mixtim cum montibus, alto
Culmine de ſolii cœnum in natale revolvet.
Titanéſque novi ſcalarum mole ſuarum
Obtriti, propriis ſic fraudibus urgebuntur,
Ut gravis Enceladi premit ignea pectora tellus
Trinacriæ, centúmque gemens incudibus Ætna.
 O nè fracta malis regalia corda fatiſcant!
Per mille arctarum perplexa volumina rerum,
Per trepidos belli caſus, modò gloria ſurget
Multa Deo ſobolíque meæ; requiémque Britannis,
Grande decus regno, ſua per contraria condit,
Mirandis vicibus, magno molimine Numen.
Sic vitam ex letho, lucémque accendit in umbris
Conſilii æterni non veſtigabile textum.
 Dixit, & extemplo majorem aſſumpſerat ingens
Humanâ ſpeciem, ſacer auguſtúſque videri.
Ore procul macies, & torvo lumine ſquallor;
Sed roſeo fulgore nitens, oculíſque ſerenis
Dulce jubar vibrans; mox Phœbo clarior ipſo,
Indutúſque homini non aſpectabile lumen,
Mortales oculos fugit, Cœlóſque reviſit.

Magno SALMASIO *pro Defensione Regia Ode* εὐχαριστική.

SIc Orbis omnes pervolitans plagas,
Linguísque centum Diva potens loqui,
Te Magne Salmasi celebret,
Te tabulis adamante factis
Inscribat, O quà verticibus Poli
Utrinque nautas oppositis regunt,
Supreme Musarum Sacerdos,
Innumeris spatiis secundum
Sub te relinquens ! hui dubium facis
Herósne major vel melior sies ;
Quem numen admovit benignum
Attonitis trepidísque rebus,
Orbis salutem juráque principum
Stylo tuentem regia Principe :
Quem frontis expertes, nefandi
Furciferi didicêre nuper
Quid Marte possis ; quo Genius tuus
Hastile juris fulmine torqueat :
Quantúsque propugnans Monarchas
In clypeum gladiúmque surgas.
Juvat valentis robore dexteræ
Videre quassis monstra molaribus,
Duróque sub cæstu cruentas
Terrigenûm crepitare malas :
Videre collo Tartareos canes

Frustrà catenas concutere arduo,
Te lucem ad invisam trahente
Viribus Herculeis molossos.
Videre coram Judice Maximo,
Pendente justis crimina lancibus,
Reos peractos perduelles,
Perniciem Furiásque secli.
Tandem ergò tali tempus erat tegi
Umbone Reges, quos furor impius
Exterminaturus per Orbem,
A CAROLI capite auspicatur;
Quo nulla dudum splendidior malo
Illuxit Orbi lampas, & in Polo
Non sidus ullum puriore
Lumine Cœlicolis renidet.
O te Parentem juris & ImperI
Læsi lacessat gloria numinis!
Exurge vindex, & rubente
Sacrilegos jaculare dextrâ;
Sacræ nocentes cædis alastoras,
Professioni dedecores suæ,
Qui februis nullis piandum
Hui facinus pietate fucant.
Huc arma, huc iras vertite Principes,
O qui Deorum fungimini vicem;
Vos perdere hanc decet Megæram,
Vos decet his vacuare monstris
Hui! sub stupendi pondere criminis
Mundum gementem: fundite, vertite
Piaculares parricidas,
Pus olidum scoriámque Terræ.
Vos docta magni pectora spiritus,
Servite pennis tela acuentibus,
In publicos donec latrones
Publicitus moveantur arma.
Nunc Musa diras, ignea nunc cedò
Hamata dura spicula cuspide,
Queis Cerberos Diti magistro

Devoveam,

Devoveam, puerósque Terræ al-
lidam Parenti, quos ego! sed satis
Frontes inussi stigmate noxias:
Has felleo strumas aceto
Perfricui, nitrisque salsis.
Stricti & soluti hanc trivimus aream.
Sed solus Hydræ perdomitæ potens
Tu Magne Salmasi triumpha;
Nos pedibus sequimur quadrigam.

In impurissimum Nebulonem Joannem Miltonum, *Parricidarum & Parricidii Advocatum.*

QUò quò citato ruitis injussi pede
Acres Iambi ? nempe properè calcibus
Tritum Gigantum ignobilem nepotulum,
Regum Patronum dente rodentem fero,
Ipsósque Reges. Ména virus hoc malum
Hoc carcinoma tangere ? Ah piget, pudet.
An quem nisi unco tangere haud lictor ferat,
Sed nare pressâ rapiat in Gemonias,
Calcibus honestem alastorem, me polluam ?
Fastidiosum sed licèt pedem abstinens,
Haud te, sceleste, patiar acceptam tuæ
Impunitatem ferre turpitudini.
Eho ! latronem pessimum Lorarii
Corripite jam jam ; quadrupedem constringite :
Debeo celebre Virgidemiæ sacrum.
Vos hunc futurum discipulum Cruci, prius
Stimulis forare, grande præsidium popli,
Columen Senati ; fuste perjurum caput
Commitigate ; bubulis pollincite
Coriis, Sabæi thuris & myrrhæ vicem ;
Lorísque totum facite sit tuber latus.
Cessatis etiam ? cædite, fodite, dum malam
Bilem cruentus quâ tumet stillaverit.
Pòst quum cutem flagella vermiculaverint,

Pexum

Pexum & fricatum vimine politicum ſophum
Jubete plorare ante Salmaſi pedes,
Majore qui te mactet infortunio
Impure ſcurra. Qualis inſontem vafræ
Lycum geronem peſtis, haud ut tu coquum,
Raptum valente torſit iratus manu
Oetæus Heros; ille diffracto procul
Latè cerebro ſaxa reſperſit cadens;
Patiêre ſimilis robur Herois miſer,
Corripere ni te fœtidum & totum luem
Abominetur: tum gravem forſan queas
Eludere manum inanitate nubilâ,
Quid faciat ingens te levi Salmaſius
Tenebrione, tam minuto, tam nihil,
Quem prenſat incaſsùm Ultio, non invenit.
Tén' ſterquilinium, tén' cucurbitæ caput
Auſum Monarchas rodere & Salmaſios!
Nunc buſo pardum, bubalum mus verberet,
Opicus leonis vellicet ſorex jubas,
Inſultet urſo eruca, milvio culex:
Scarabæi amicam concacent avem Jovi,
Ipſúmque merdis inquinent albis Jovem.
Quidni in nova (ſi Diis placet) Republica,
In qua ſceleribus ſumma rerum devenit
Ad diabolares ſervulos, fæcem meram,
Aut ſi quid imâ fæce fæculentius
Diráque Matre Nocte nocturnos magis.
Hi nempe faciunt, Regis immemores Dei,
Pedibus coronam ſuppedamentum ſuis;
Mimúmque honoris actitantes vernulæ,
Perpetua ſperant iſta Saturnalia.
Hi ſacra Regum capita ceu pilas habent;
Et interempto Rege per ſummum nefas,
Juſsére ſemet eſſe Principes ſibi;
Domóſque cæſi, purpuram, fundos, opes,
Inter ſodales dividunt ſicarios,
Cædis patratæ præmia, & quantum queunt
Tortoris animi ſcilicet lenimina.

 Porrò

Porrò ut profani crure sublato canes
Quidquid supra se est gestiunt commingere,
Si quid quam honestum, nobile aut probum est super,
Violare gaudent ultimi mastigiæ:
Virísque magnis imputatur crimini
Quòd sint fideles atque latifundii.
Hîc dicat aliquis rebus in nostris novus,
Cives, quid ad me Darius an Davus regat,
Plures vel unus? publica an privus morer,
Præbere doctus colla cujusvis jugo?
Paucis reponam. Nullius jugum abnuam,
Modò non fidele juris excutiam jugum,
Nefásque dirum calculo approbem meo.
Non si supremis prona dignitatibus
Præbere populos colla Paulus præcipit,
Ideo parari parricidis culeos,
Cruces, secures, entheus doctor vetat,
Si qui latrones culmen ad summum sibi
Fecere tetro parricidio gradum.
Nec dum nefando perduellûm crimine
Rex sacrosanctus stat foris, pulsus domo,
Fidem arbitrúmque fœderum appellans Deum,
Decet quibus jus & fides intus salit
Extorrem avito arcere patrimonio;
Nè nempe morem non gerant latronibus
In quos tyrannos miles est quivis homo.
At cuncta ferrem, plebis unus, ni in Deum
Imò in Deum ipsum cuderetur hæc faba.
Nam quod sceleribus omnibus magis scelus,
Vasto gementem pondere Orbem degravet,
Hæc sæva facta, fœda, dira, tyrannica,
Ipsúmque CAROLI immane parricidium,
Quo nil peractis vidit ante seculis,
Quo nil futuris Sol videbit atrocius;
Hæc dira facta, hæc scelera patrantur palàm,
Severioris sanctitatis gestibus,
Ipsi imputantur fini & Authori Deo,
Opima Princeps victima offertur Deo,

Scelere litatur, ſcelere libatur Deo:
Hic ſuccus atræ peſtifer lolliginis,
Eccleſiæ urens toxicum præcordia,
Orci triumphus geſtientis, & ſacræ
Profeſſionis horror & pudor ſimul,
Cœli ſolíque grandis execratio.
Tamen repertus (proh Deum) in terris homo,
Hominiſve ſpeciem præferens fœtus Stygis,
Qui luctuoſum ſeculi ultimi nefas,
Quod Mundus horret, quod bonos omnes coquit,
Solémque rugis improbantem contrahit,
Pudoris expers audeat defendere:
Tenebricoſus rabula, pus & fel merum,
Atróque cœnum maceratum ſanguine;
Innominandus balatro, qui quod non poteſt
Virtute apiſci nomen ambit crimine.
Conductus ergò litterator Tartaro,
Conſarcinavit mille ſycophantias,
Mendacia, dolos, mille commechnatus eſt,
Malum bonúmque neutiquam diſcriminans,
Ut ſorde quâvis lutulet auguſtum caput,
Sacrúmque ſcindat Martyrem immerito ſuo,
Salmaſióque rabidus oblatret canis.
Adeſdum alaſtor ignave, paucis te volo.
Tén' ergò in iſtam ſpem patrem pauperculum
Eduxe, genium ſæpe fraudantem ſuum,
Ut tu bonarum ſugeres lac artium?
Quàm præſtitiſſet te bubulcitarier,
Agitare plauſtrum, vel molas truſatiles
Verſare aſelli ſorte ſimpliciter rudem!
Saltem poteſſes, nil tuæ patriæ nocens,
Occluſio em habere ſtultiloquentiam,
Nec in malam rem compuliſſes literas,
Ut eſſet unus qui ſui Regis necem
Piacularem comprobaret, improbus
Grammaticaſter, igneo calamo ferox,
Nec parricidis advocatus deforet.
Námque inter iſtos belluis ipſiſſimis

Plus belluinos, & feris magìs feros
Enthusiastas, nullus (absque te foret)
Pro parricidis atque parricidio
Queat Latinas explicare copias.
Indè intumescis verbero ; Salmasium
Doces Latina verba, proletarius
Locutuleius literarum Principem,
Porcus Minervam, Nestora hesternus tyro.
Tantámne cuiquam inesse sincipitis cavi
Vacivitatem, sit licèt muco grave,
Ut se suámque perditum famam ruat,
Doctísque cunctis & bonæ mentis viris
Volens sciénsque debeat ludibrium ?
At te timore libero ludibrii :
Graviora pressant ; ira risum summovet.
Tot fœda sanctos in Dei vicarios
Convitia, probra, injuriæ, calumniæ,
Aggesta crimina altiùs , nè perpluant,
Horrore mentes efferant legentium ,
In pectore iram, in ore lachrymas cient,
Tibíque tantum furcifer, odium creant,
Ut non adæque spumeam rabiem canum,
Atrúmque virus oderint serpentium,
Non succubantem Dæmoni sagam Infero,
Tetram inferentem gregibus & satis luem.
O si timendus omnibus tantum fores
Quantum execrandus, nemo formidatior
Esset per Orbem ; mox & ejulantibus
Matres alumnis intonarent asperæ,
Miltonum adesse, formidandum dentibus
Ut cultra longis qui puellos esurit.
Bene est, quòd hostis publicus, minis ferox,
Sinone vafrior, sævior Busiride,
Quærente catulos tigride incitatior,
Idem es fugaci imbellior cuniculo,
Populo execranti simiâ contemptior,
Minor pediclo, turpior bufonibus,
Summænianis nuribus inquinatior ;

Nec

Nec quisquam inanes quos fremens bombos crepas,
Vertiginosi vaticinia spiritus,
Phaleras minaces, unius pili facit.
Hinc publica modò crescit indignatio ;
Quæ te nefandum, ni repens vertis solum,
Obruet, ut hostem generis humani lupum :
In quem agminatim plebs agrestis undique
Pagis relictis sudibus & saxis furit.
Mox ut bidental publicè vitaberis,
Cognominésque, si satis sapiunt, tui
Abjudicabunt nomen infaustum brevi,
Insontibus nè pœna sontis incubet,
Odiíque quondam publici sint victimæ.
O téne cæcorum omnium cæcissimum
Non cernere, œstro percitum lymphatico,
Mala quot creâris capiti & ætati tuæ,
Cædis magister dum venis prædonibus,
Tuúmque monstris omnium immanissimis,
Ruentibúsque in maximam malam crucem,
Vesanus offers succidaneum caput.
Humana quid non corda cogis aggredi
Lucri dolosi turpis esuritio ?
Hinc nempe, avare nebulo, carpis maximas
Opimitates, dum tui Reges regunt.
Agedum scelestè, commodum sere & mete ;
Nunc horrea imple donicum est serenitas :
Æqui boníque uberrimo dispendio
Rectæque mentis præstina multas opes ;
Et quo pudore pectus est vacivius,
Hoc esto nummis fartius marsupium,
Prudénsque vili conscientiam cave
Vendas. Sed heus tu quod facis citò face :
Sit venia dicto triste si verbum eloquor ;
Rex CAROLUS instat : Ecquid hem! mala merx tremis ?
Cum Rege Virgo vindicem gladium gerens
Justásque lances, horridas tyrannidi.
Agè latro, quicquid factitas, fac si facis ;
Quod mentiendo, fraude, sutelis potes,

Quod insolenti fortis impudentiâ,
Quod sanctitatis subdolis præstigiis,
Nugis canoris, molle pellitis strophis,
Si quid dolosi, si quid est in te viri,
Nunc duplicatis prodeat conatibus.
Jam jam figlinâ sis rotâ versutior,
Zonam secante fure confidentior,
Agyrtâ alente viperas vocalior
Mendaciórque, chiromante nequior,
Pejor Cromello, audentior Ravillaco,
His nebulo, mactus milita virtutibus,
His vos Tyranni, vósque Legati foris
Sicariorum (proh Dei atque hominum fidem !
Legationem obire parricidium
Audet per Orbem) capita conferte ocyùs,
Movete nervos, nil inausum linquite ;
Hoc agite celeres, est periculum in morâ ;
Hoc agite si quà proximam vobis crucem
Effugere detur, vestra quæ jam pectora
Pavore quassat, spiritus in faucibus
Angit nocentes, & cibo negat viam,
Diráque somnos sæpe rumpit imagine.
At fortè mentes nupera insulsas lacit
Spéique musto inebriat * victoria.
Pax ! fata notam mox sibi invenient viam.
Nec festinantes claudâ sontes deseret
Vindicta Cœli, pœna post equites sedet,
Et propria justæ jura constabunt cruci.
Produxe' jam vos ad crucem satis fiet,
Huic vos relinquo. Quod bonum sanctúmque sit,
Tibi resigno collocandos, Crux mala,
Hos candidatos, & tuos mando tibi.

* *Vigorniensis Anno 1651.*

In Zelotas rebelles.

Anno 1648.

O Qui lucifugas inimico lumine fraudes
Prodis, & ex antro nudas producis Averni,
Huc oculos adverte Deus, Satanæq; profunda
Fac pateant latè claustris arcana revulsis;
Quódq; vides videant alii: fas esto per Orbem
Nôsse incrustatos falsâ pietate rebelles.
Ecce tuum divi torquendo oracula Verbi
Impingunt tibi, Christe, scelus; tibi cæde tuorum
Sacrilegi dirum meditantur condere regnum;
Crudeles stultíne magis, qui sanguinis atro
Cæmento expectent Christi coalescere Templum?
Scilicet huc jejuna dies trigesima tendit,
Jejunæque preces, jejunus sermo minacis
Zelotæ furias populo spirantis & ignes;
Hoc veneranda volunt collegia vaticinantum
Textorum, è dolio qui ferre oracula sueti
Pulpita nunc implent, & vulgus mobile versant.
Huc spectant toties vano inclamata popello
Publica libertas, & summi jura Senatûs;
Nempe ut jus detur sceleri, legúmque refixis
Limitibus, jussâque foràs pietate vetustâ,
Sceptra gerat latè Pietas sine lege novellâ.
Qua liceat (sed post sacra conventicla precésque)
Exercere piis sacras impune rapinas,
Enthea stupra, pias cædes, incendia sancta,
Effractæ pateant puris nebulonibus arcæ,
Mactatísque piè rubeant concivibus agri.
At CAROLUM ingentem, quo nil præstantius Orbi
Cœlitus indultum, solio detrudere justo,
Pellere proscriptum, strictóque invadere ferro,

Hoc

Hoc Pietas & jura volunt, sic itur ad astra.
Stringite tela viri ; furiis accendite mentes,
Igne domos, sacram configite Majestatem :
Quotquot legitimo gladios intendere Regi
Abnuerint, ferro sontes tollantur & igne,
Sic Pietas Pharisæa jubet, sanctúsque Senatus.
Hæccine, Rex Superûm, per quem dant jura Monarchæ
Cernis, & ex alto penitùs scrutaris Olympo ?
Et pateris ? cur tela tibi, cur fulmina cessant ?
Euge ! tibi aspersam latronum crimine labem
Elue, juste Deus, tua si tibi gloria curæ.
Hem converte, secus Catharos everte rebelles
Funditus, ut validi quondam gravis impetus Austri
Stravit humi vulsas imis radicibus ornos.
Incute vim telis quæ ter justissima torquet
Numinis ille tui Majestatísque character
Proximus à Christo CAROLUS. Commilitet illi
Porta tonans Cœli, decertantíque ministret
Fulmina perjuros debellatura Gigantes.

EPICE-

EPICEDIUM

Illuſtriſsimi

HENRICI CLIFFORDI

CUMBRIÆ Comitis.

FInge pares numeros Heroi Muſa relato
Divorum in numerum ; da fortis metra cothurni,
Non molles Elegos. O magno nomine major,
Gloria quem niveis attollit lucida pennis,
Cui generis ſplendor Faſtos antiquior omnes
Exuperat, celátque cava ſub nube vetuſtas
Nobile principium, ceu Nilus originis expers.
Clara tuo pendent quæ circumpicta feretro
Stemmata non te æquant. Virtus tibi ſtemmata Virtus
Sanguine nobilior meliori finxerat auro.
Quæ tecum alternis arctè complexibus hærens
Se tibi jungebat comitem, propriámque dicabat.
Virtutúmque caput Pietas Regina ſedebat
Intus, & ingentes animi tractabat habenas.
Quàm bene conjugio Virtus ſociatur Honori !
Sic gemmam rutilis accendit bractea flammis,
Fulgorem adjiciens pretio ; ſic arte docetur
Aurificis fulvo radiare pyropus in auro.
Miremur memores in magna ſorte ferentem
Majores animos, ſed eundem mente benignâ
Æqualem imparibus, infra ſemétque minoréſque
Ut Jeſus humili ſe pectore demittentem.
Miremur placidam forti ſub pectore pacem

Magnanimi

Magnanimi Herois, nam qui victore lacerto
Torsit in adversos certissima tela Gigantes,
Antè diu sacram prætendens mitis olivam,
Pacis inire vias, Martémque avertere regno
Heu frustrà voluit, fato obsistente Britanno:
Conatúsque pios elusit fraude Pelasgâ
Prostratus, suppléxque priùs, modò perfidus hostis.
Ergò Deus bellum tribuit cupientibus, idem
Cliffordo ingenti pacem, quâ Rector Olympi
Se beat, & seipso ter constantissimus implet.
Illic pace fruens magnâ placidissimus Heros,
Jam sedet in portu, dum nos vertigine Mundi,
Bellorum eventu vario, brutóque tumultu,
Semineces rapimur, tumidi ludibria Ponti.
Heu miseri proprio violamus viscera ferro;
In primúmque Chaos metuit labefacta reverti
Anglica luxato nutans fundamine tellus.
O diris erepte malis! cur fletibus urnam
Prosequor elapsi, tempestivúmque recessum?
Sed lachrymis nutritur Amor, ea justa volentes
Solvimus, invitíque simul; longúmque Valeto
Dicimus, & lachrymis magno libamus amori.

Psal. II. 4. *Si fundamenta subruuntur quid faciet justus.*

SIcubi porticibus surgit laqueata superbis
Regia celsa vetus, illæsa falce temporis;
Territa si subitò concussò cardine Tellus
Térque quatérque tremens solum columnis subtrahit,
Protinus alta cadunt subductis tecta columnis,
Casus & ipse novo Terram tremore concutit.

Nostrarum

Noſtrarum hæc rerum facies, ruit ecce columna,
Déque domo patriæ ſaxum angulare demitur.
Heu quot præcipuas Martis tremefacta tumultu
Imperii miſeri Tellus columnas ſubruit!
O nè robuſtis Atlantibus orba fatiſcat
Regia celſa vetus, & cum columnis corruat!
Chriſte Salus Mundi, nullo tibicine fultæ
Auxiliare domo; jamjam labantem ſuſtine.

Poeta ad ſeipſum.

HUi cur carmina funditas inepte
Quæ nemo legat? occidit patronus
Muſarum & tuus, ille qui ſolebat
Noſtros eſſe aliquid putare verſus.
Quin cum Judice carminum tuorum
In crypta generi ſacra vetuſto
Exanguem jubeas jacere Muſam.
An ſperas tumulum ſuperbiorem?

Nobi-

1649. # Nobilissimo Puero.

INgenuus, natúsque sacro sub Principe liber,
Quid moror hîc? ubi Tartareis educta cavernis
Insidet ingenuis atrox cervicibus Hydra
Multorum capitum. Satìs est vidisse coronam
Plebeiis tritam pedibus, dirámque securim
Augusto impactam capiti. Non possumus ultra
Regali in solio bacchantem cernere vulgi
Colluviem fœdam. Vivant sub legibus istis
Quos rapto vixisse juvat, queis regia cædes
Et dulces præbet direpta Ecclesia prædas.
Hinc mecum Generose Puer; fuge littora mecum
Barbara, deformem semesis artubus aulam
Cyclopum, saniéque domos tabóque fluentes.
Quàm longùm hîc imæ populi ludibria fæcis
Servorum augemus numerum? dum libera contra
Gallia magnanimos regalibus excipit ulnis;
Gallia legitimo Imperio magnóque Monarchâ
Lætior, ambrosiis quàm fronte comante racemis;
Queis te, Chare Puer, toto cum divite cornu
Pomorum invitat; tibi brachia deprimit arbos,
Et cultâ hortorum blandè Pomona renidet
Luxurie. Tibi magnifica Lodoicus in aula
Nobilium fautor generosum pandit Asylum.
O utinam *CAROLI* germanâ mente misertus
Exilium, jam tela paret, jam fulmina mittat
Sanguine Terrigenûm nuper rubefacta, superbos
Fraterno è solio deturbatura Gigantes.

POEMATUM
Libellus Tertius,
SYLVA
VARIORUM.

Sunt certa piacula quæ te
Ter purè lecto poterunt recreare libello.

CANTABRIGIÆ,
Proſtant venales apud *Johan. Creed*
Bibliopolam. 1669.

A

Generoſo Viro, pietate eruditione & moribus antiquis inſigni THOMÆ FOTHERBIO.

QUòd in iſta ſenectute, & ſevero hoc vitæ inſtituto, ad carmina animum appulerim; non opus habeo, Vir amiciſſime, conſilium meum apud te tueri, qui compertum habes meæ vitæ modum. Quam operam ſacro meo muneri impendam; & quibus occaſionibus ad ea conſcribenda compulſus fuerim, quæ à carminum vena toto cælo diſtant, tu probè nôſti; & quæ me curæ identidem arietent ipſe experior. Durus fuerit qui labore feſſo & turbellis implicito innocua hæc delinimenta negaverit, quæ ingenium dum relaxant acuunt. Nulli tam ſunt graves, nulli tam occupati viri, qui in medio negotiorum æſtu non ſoleant interjungere, & ludo aliquo aut hortulo, aut deambulatione laſſum animum reficere. Hic verò eſt ludus meus, hic hortulus, hæc vireta, quò prodeambulare libet quando labore aut moleſtiâ contractus animus amænitate aliquâ poſtulat exporrigi. Neque ſunt ho-

rum poëmatum pleraque omnia ab Ecclesiastico meo munere aliena, utpote Dei Opt. Max. celebrationes, & virtutis adminicula, & pietatis alloquia, quibus memet erudire & ad Deum erigere studui. Quod officii si aliis etiam præstiterint non erit cur me hæc edidisse pœniteat. Sanè si quandoque verè ludere mihimet permisi, non commisi ut severissimorum Aristarchorum censoriam virgam jure possim reformidare. Non adeò mihi blandiuntur mea hæc oblectamenta ut sperem fore ut omnes iis perinde delectentur; Satis erit mihi si piis candidisque ingeniis placuerint, abundè si profuerint. Tu interim, Virorum candidissime, opusculum istud, quod eruditi & castigati judicii tui examen subiit, patere ad te recurrere, & quantùm tibi debeam, quàm te ex animo colam, palàm profiteri. Equidem nisi te præcipuè coluero, mihimet plurimùm defuero. Sive enim primariam tuam eruditionem admiror, sive pium candorem specto, sive tua in me merita recolo; Nullum novi ex quo inter homines versor, digniorem quîcum sacro amicitiæ fœdere constringi eligam, aveam, & seriò ambiam. Vale.

POEMA-

POEMATUM
Libellus Tertius,
SYLVA VARIORUM.

Psal. CXXXVII.
Super flumina Babylonis Paraphraſis liberior.

CAptiva Judæ turba, præda barbari
  Victoris & ludibrium,
Labore longæ deſatiſcentes viæ,
  Tandem aſſidentes flumini
Diræ Babelis alluenti mœnia,
  Mœſtam quietem carpſimus.
Illinc ſuperbâ mole ſurgentes feræ
  Turres notantes regiæ,
Dum victa Sion priſtinum oſtendit decus
  Celsâ ruinarum ſtrue,
Toti in ſolutos ejulatus fervidi
  Acri dolore erupimus,
Solymæque fletus imbre profuſiſſimo
  Funeſta juſta ſolvimus,
Patriæ jacentis perperam populus memor
  Suo ſepultæ pulvere.
Lyras verendi cantibus Templi ſacras,
  Tunc lugubri ſilentio

Sortis querentes dura captivæ mala,
Ramis salicti proximis
Laceris revinctas fidibus alligavimus,
Serviliter dependulas;
Cavísque ventus intonatus nabliis,
Spirante luctum sibilo,
Raucum sonorem consonum gementium
Admurmurabat planctibus.
At ecce victor insolens has instrui
Doctéque pulsari jubet.
Canite sacratos, inquit, illi quisquis est
Hymnos Abramidum Deo;
Quos ritè festis læta dum Noviluniis
Albata pangebat cohors,
Sublimis ædis aureis laquearibus
Reciprocabant fornices.
Tum nos silentes, ora defixi solo,
Sic mente mussitavimus,
Itáne tumentes rubra fletu lumina
Solvemus ora cantibus?
Itáne Babelis ebriæ lubentiæ
Judæ ministrabit dolor?
Inimica Terra, gens profana, nefaria
Hymnósne sanctos rideat!
Ingénsque Jovæ fastuosos hostium
Nomen triumphos augeat!
Sed ante nostrâ fraude quàm Solymæ malis
Accedat hoc dirum nefas,
Cæsæque natos Matris, heu! superstites,
Invadat hæc oblivio;
Oblivio sacræ longa nos teneat lyræ,
Artísque blandæ tædium:
Linguâ palato hærente, mutos deserat
Arente fauce cassa vox,
Dum dulcis ille totus in lachrymas abit
Nativus humor faucibus.
Te Solyma sancta, mente te revolvimus
Augusta Templi machina;

Promúsque

Promúſque lucis ingementes nos tibi,
Condus querentes aſpicit :
Nullúmque lachrymis ponimus finem aut modum,
Exordiúmve gaudiis,
Ni cauſa lachrymis ſtrata Sion, præbeat
Cauſam reſurgens gaudio.
At ut profundis præſtet aliquod in malis
Ægris levamen ultio,
O qui improborum crimina memor annotas,
Iráque plectis vindice,
Memori reconde mente quot dicteria,
Quàm ſæva, quàm procacia,
Ferox Idume perditis ingeſſerit,
Noſtris ruinis ſe beans ;
Quum rupta Solymæ barbaro ariete mœnia
Hoſti paterent impio.
Vertite, boabat, rapite, rumpite, perdite ;
Templum, domos, arces, fora
Effoſſa ab imo ſubruite fundamine.
Ignara Idume quas vices
Divina Nemeſis volvat ! O quanto brevi
Hoc crimen invidentiæ
Velis redemptum, quum tibi nocens caput
Ruina gravior obruet !
Et tu protervo proterens gentes pede,
Siticuloſa ſanguinis,
Sævas ſuperbi, victa propediem Babel,
Patiêre victoris vices.
O quis beatum ſemet ultorem ſacræ
Sionis everſæ feret,
Tuóque, ſcelerum dira Mater, ſanguine
Noſtro litabit ſanguini ?
Felix parentis qui malæ mala pignora,
Ut ova calcans aſpidum,
Arrepta pedibus, uſque & uſque cautibus
Incuſſa duris conteret :
Sparsóque ſobolis proluet cerebro ſinum
Et uda Matris lumina.

Christiana Felicitas.

BEatus ille quem Deus piamine
Cruoris aspergit sui;
Qui se perosus improbum, vilem, reum,
Genióque diffisus suo,
Iræ Parentis, Filii, supplex nocens
Opponit innocentiam.
Qui fraude puras tollit ad Cœlum manus,
Largásque tendit pauperi.
Cui pectus instar turris est aheneæ,
Æqui boníque conscium.
Qui non sibimet vivit, at totus bonis,
Aris, amicis, patriæ;
Cui facta dictis consonant, utrisque mens,
Prudens, serena, candida.
Qui non Lyæo, non litat Cupidini,
Sacræve nummorum fami;
Non inhiat ostro Principum, non publici
Auram favoris aucupat.
Sed irretorto spectat aurum lumine
Fasces, voluptatem, decus.
Non semet ultra nititur, sed limitem
Intra brevem se contrahit.
Quovísque dignus decore, Virtutis jubar
Securus umbræ possidet.
Non ille rebus insolescit commodis,
Nec efferatur arduis.
Paríque vultu utramque fortunam regit,
Compos suimet & Dei.
Non delicatâ mente portentum fovet
Informis ægrimoniæ;
Sed læta sensu Numinis tranquilla mens
Sanum sibi servat larem.

Hâc mente Mortis ſponte rictus oſſeos
Salutis ut portum appetens,
Æternitatis candidatus aureæ
Jam mente Cœlum præcipit ;
Et expetitum corporis repudium
Nunc inchoat faſtidio.

Arx mea Deus.

PRati virentis in novello gramine,
Quod verna pingit floſculis amœnitas,
Loquax fluente rivus argento ſecat,
Zephyris ſereni recreabar aëris,
Serenus ipſe, auráque temperatior.
Non puriores à Deo recens Homo,
Amœnitatem Edenis æmulans ſua,
Spirabat auras ; quando Pax infantiam
Mulcebat Orbis, Innocentiæ comes.
At ut ſecunda triſtibus cedunt, ubi
Subitò retrorſum circumegit ſe rota ;
Repentè nimbis Africíque ſibilo
Facies Olympi nigricans inhorruit ;
Tum mugientum murmur audiri procul
Nube è coruſca fulminum, & jam non procul ;
Tonitru tremendi concutit Terram fragor,
Inſequitur imber ingruens : Ego me in pedes ;
Ædémque vici proximi curſu peto,
Arcem ſalutis deligens domum Dei,
Diváque ſedeo tutus in cuſtodiâ ;
Dum tetrica flammis ardet erumpentibus
Rutilíſque turres æthra telis dejicit.
Jugis refuſi ſaxa torrentes rotant,
Suíſque miſtos volvit opilionibus
Greges aquæ vis turbulenta, concita.

Spes

Spes longa meſſis, & boum perit labos;
Et vorticoſo devoluta turbine
Impacta latè ſternit eluvies domos,
Ipsúmque quod me protegit Templum ferit.
Fruſtrà; impetitum firmat ingens incola,
Suíque fretas arce mentes præſidI.
Ac ſicut undis arietatur irritis
Circumfremente ſcopulus illæſus ſalo,
Contra procellas atque ſêcla pertinax;
Infracta Mundi aſſultibus domus Dei
Fruſtrà feritur, ſoſpitatis arx meæ,
Coæva Cœlo, cura Cœli maxima.
Hæc ergò ventis præbet immotum latus,
Ferocientes hoſtium minacias
Spumis refringi cogit indignantibus;
Supráque nimbos, infimæque turbidos
Auræ tumultus erigit placidum caput.
De tam benigno plurimi tutamine
Plurima celebrent, plura plurimis ego;
Qui tot perîclis, tot malis exercitus
Ab æſtuoſis enato torrentibus;
Deóque tutus Martiales tot lupos
Tuli irruentes, tot togatos vultures
Incolumis, uno nè quidem pilo minor.
Huc huc frequentes commeate, hîc figite
Sedem ſupernæ vos domeſtici domûs;
Quam dum procellæ verberant extrinſecùs,
Perennis intus Pax Dei tutam beat,
Vivóque fonte ſimpulóque argenteo
Cœleſtis hilarat intus ebullans Charis.
Hîc eſt manere nos bonum; hîc ridet Salus,
Divini amoris guſtu inenarrabili
Æternitati Gloriæque prævia.

Naturæ Fanum.

TE feſti Genium loci
    Auguſtum veneror, Te nemoris ſacri
    Magnum ſuſpicit incolam
    Mens hæc plena tui, Conditor unice.
O fontis vitrei latex,
    Argutis avium queſtibus obſtrepens;
Soli non penetrabiles
    Umbrarum latebræ, roſcida gramina,
In Cœlúmque minantium
    Scabrorum ſcopulorum horror amabilis:
Hîc ſylvæ ſpatium vagus
    Quærebam, & Zephyri flamina mollia;
Hui! Templum invenio, Deum
    Hîc reſpiro Deum mente calens novâ.
Hîc numen trepidantibus
    Fibris, haud temere credulus, haurio.
Papæ! ſi nemorum comis
    Tantum conſpicui Numinis inſidet,
Horrorémque pium, gravi
    Miſtum lætitiâ, mentibus incutit;
Quàm præſens ſolido Deus
    Implet ſideriam Numine regiam,
Lætùm lucidus aſpici?
    Quantus Cœlicolûm mentibus influit?
Quàm ſe vivificum meæ
    Infundet Superûm cœtibus additæ?

Eſt

Est Deus in nobis.

SPONSA.

PEr ſpiſſas nemorum ramis coeuntibus umbras,
Per muſcoſa in rupibus antra,
Per liquidos fontes, per prætexentia ripas,
Florida prata & glauca ſalicta,
Per juga ſubjectas circumſpectantia valles
Et ſpeculam præbentia celſam,
Acribus en oculis curſúque volucris anhelo
Dilectum errabunda requiro.
Quæro oriente die Dilectum, quæro cadente:
Quæque ejus veſtigia luſtro
Nullibi non video; & placito niſi ludor amore,
Trans virgulta trementia vento,
Et dubias Euris ramos agitantibus umbras,
Dilectum formâ ſpecioſum
His oculis vidi, vel me vidiſſe putavi:
Aſt ulnis aſtringere viſum,
Et magnum amplexu ſatiare ardentis amorem,
Non datur. Ah! quum prendere nitor,
Amplexu in medio fugit, heu! fugit amplexantem.
Paſtores qui rupe ſub iſta,
Saltibus in riguis vigiles, & pura ſecundùm
Flumina, Sponſi paſcitis agnos;
Dum latus umbroſa depono ſub ilice feſſum,
Si vos Chriſti tangit amicæ
Cura laborantis divino vulnere, veſtris
Semianimem fulcite lagenis.
Dicite quos lucos præſenti Numine Sponſus
Illuſtret, quas diligat umbras.

Dicite,

Dicite, nam nôstis, quâ Sponsum sedula curâ
Inveniam, inventúmque retentem.

PASTOR.

Nympha alias tantum formâ præstante relinquens
Quantum stellas Luna minores,
Quid formam insignem, divo quam Sponsus amore
Deperit, ipsâ morte redemptam,
Solibus infuscas rapidis, & pulvere currens
Collutulas sudoribus uda ?
Desine quærendo quæsitum amittere Sponsum.
Intus habes quem dispicis extra ;
Non tibi ruspando per culta, per avia fessæ
Venanti procul inveniendum.
Est Deus in nobis, est in penetralibus imi
Pectoris ; hoc purgare memento,
Intus enim vivit, sed velo carnis opacæ
Obductus non exerit omnes
Luminis & vitæ partes, sanctíque caloris.
Tum peccati noxia labes
Densum oculis glaucoma infert, capitíque stuporem;
Nec nisi per nebulam sinit ægram
Cernere, vel præsens Numen sentire Mariti.
Tu semel istas elue sordes,
Splendebit puro tibi cordis in æquore Christus,
Ut Sol munda fulget in unda,
Quum pelagi Rector tranquilla silentia ventis
Indixit, pontóque quietem.
Sanctus Amor diâ comprendens pectora flammâ,
Contemptus Mundíque suíque,
Verbo nixa Fides, patrii Spes incola Cœli,
Mens recti consulta tenáxque,
Juncta voluntati Patris inconcussa voluntas
Quidquid agat, quocumque vocârit,
His est, Nympha, tibi Sponsus quærendus in antris,
Hos lucos, has diligit umbras :
Hi liquidi fontes Sponso inspectante beati
Illustrantur imagine divâ ;

Hîc

Hîc tibi quæsitus Sponsus sese offeret ultro :
Mox etiam spectabilis extra ;
Sive sub Occasûs roseive coloribus Ortûs
Effulget, seu fragrat in hortis ;
Seu variæ lætùm Naturæ in fronte renidet :
Quin medio de fonte dolorum
Melle tibi fluet, è propriâ dulcedine præsens
In nectar mutabit acetum :
Ipse comes, dux ipse viæ, per dædala Mundi
Recto ducet tramite tutam.
Perpetuus lateri custos hærebit amico.
Consilium & vires trepidanti,
Afflictæ alloquium, vitámque in Morte perennem
Divinus præstabit amator.

SPONSA.

At te pro monitis, Vir Sancte, fidelibus ornet
Magna Salus vernante coronâ.
Hui ! Cœlo admoveor, Cœlúmque in pectore, Sponsúmque
Invenio sapióque beata,
O Sponse, O qui me quærentem quæris, & idem
Me trahis ! O mea Vita Salúsque !
Dum pectus, proprium solium tibi, sedula purgo,
Tu præsens virtute refinge.
Hîc regnato Fidem sublimis & inter Amorem.
Hîc Æqui rectíque Creator,
Virtutúmque sede docili stipante catervâ ;
Has tecum proprias mihi præsta.
Me tua flagranti succendat gloria zelo.
Istæ sint tibi semper apud me
Deliciæ ; hi mecum saltus, hæc culta vireta
Æternùm te Sponse retentent.

Schola

Schola Morbi.

INvicte morbi assultibus *Casaubone*,
Heroa Græci desinant Tyrinthium
Convexa supra templa Cœli tollere
Quod bajulavit; & catenatos novis
Actos labores, præliisque prælia,
Canenda Famæ centilingui tradere.
Minus est leones contudisse, & ardua
Fregisse Lernæ colla, rictúsque horridos,
Quàm tot dolorum monstra dira, renium
Penetrale & imi lancinantia pectoris,
Et quæ medullis intimis exæstuant,
Superâsse miti gnaviter patientiâ
Ferendo victorem. Hæc mihi victoria
Habetur ingens, si libenter induas
Quodcunque collo Rector imponit jugi;
Deóque concors quod jubet tibi imperes.
Jubeásque carnis consilere murmura.
Hanc ipse de se rettulit victoriam
Jesus, amarum de Parentis dextera
Sumens volenter hauriénsque poculum:
Hanc tu Magistri fortiter magni sequax,
Tua dum voluntas ad voluntatem Patris
Devota semet examussim comparat.
Est hac in arca delicati pectoris,
Et destituto viribus corpusculo,
Erecta pressu carnis ægræ sana mens,
Morbóque ab ipso colligens vires Fides,
Crescénsque damno: si tamen damnum vocas
Nocuum malarum fomitem cupidinum
Extingui, amicâ quum Deus mittit manu

Morbum

Morbum ſalubrem, reſidibus virtutibus
Diam palæſtram, labis & noxæ luem.
Et omnis intus ſuſcitamentum boni.
Hinc ut ciborum, ſic voluptatum ſubit
Et inanitatum ſeculi faſtidium.
Hinc mens docetur à bonis fugacibus,
Malo propinquis, ad perennes erigi
Beatitates; hujus à carnis luto,
Noxæque mœroríſque contubernio,
Ad Sanctitatis Gloriæque regiam,
Regémque ad ipſum. Grande id eſt ſolatium
Animæ revinctæ carnis ægræ vinculis,
Urgente morbo ſi caro ſit ægerrima;
Tunc nempe rimam ducit hoc ergaſtulum:
Opicus ruinam carcer extremam trahit;
Aliſque circum læta plaudit candidis
Cruore Chriſti parta Libertas piis.
Tum corruentis trans hiatus carceris
Palmam videre eſt ſummi in Arbitri manu,
Addentis animos, & levantis pondera,
Supremo agone quæ laborantes premunt.
Tum Pax ſerena, nobiliſque Gloria,
Patente Cœlo, deſuper luctantibus
Blandùm renident, & benigno lumine
Hilarant dolentes, ſpéque cœleſti beant.
Tibi hanc dolorum vellicato morſibus
Ipſi dolores cœlicam Spem ſuſcitant.
Et amore carni mortuus, vivus Deo,
Habere Mundum res ſuas jubes ſibi.
Bene eſt quòd iſtis unicè ſolatiis
Inſiſtis, ardens ſolvi, & eſſe cum Deo.
Sed id cavebis, nè ſitis cœleſtium
Quam roborare debeat patientiam
Infirmet, actis ſi Deus certamina
Agenda plura deſtinavit addere.
Si terminandi morte culmine ImperI
Nè non fruatur juſtus hæres, quolibet
Sumptu & periclis mille depaciſcitur;

An æviterni ſcriptus hæres ImperI,
Christi cohæres, arduum quidquam putet
Quo Cœli aditur permanens hæreditas ?
Chriſtíne miles præſtinantis perpetem
Cruce ac cruentis gloriam ſudoribus,
Eò vocantem ſubſequi nolit Deum,
Et inire eandem quam ſuis trivit viam ?
Vir Magne, cujus plurimis exercita
Morbi & laborum fortitudo præliis,
Suam approbavit Imperatori fidem ;
O perge quidquid eſt ſuper certaminis
Certare : perfer hoc tibi incumbens onus :
Precare, ſpera, fide, ſancte pertinax.
Perennitati prævium lætiſſimæ
Acerbitatis omne tempus eſt breve.

L *THYR-*

THYRSIS.

Palæmon.

THyrsi quid immeritas obtundis questibus ornos?
Méq; vagum tacitæ per amica silentia sylvæ ?
Id ~~Hoc~~ bene, stultitiam mutis quòd testibus istam
Effutire libet ; nimium crudeliter istud,
Quòd teneras cultro violas insontia fagos
Ligna, sacro si quæ tibi vulnere digna probantur,
Nugarum omne genus, figmentorúmque capaces
Arboreos libros Amaryllide conscribillans.
At fortè egregii monimentum vulneris omnis
Diligit, atque tuis accedit amoribus arbos.
Ipsi (quis dubitet ?) Zephyri miserantur amantem,
Et sua sponte tuis mœsti suspiria miscent.
Te solatur amans turtur, querulúmque gementi
Aggemit; & tremulâ fons hinc admurmurat undâ,
Indè ex rupe cavâ miserans, miserabilis ipsa,
Te juvat alternis resonans singultibus Echo.
Nec cessare volens aliis miserantibus una,
Illachrymat vernis Tithonia floribus uxor,
Prosequitúrque tuos lachrymoso rore dolores.

Thyrsis.

Tu mihi debueras ægro fomenta , Palæmon,
Non adhibere salis nigri & mordacis aceti
Rodens unguentum pejoráque pharmaca morbo.
Sic valeas, ut nulla Venus radiantis ocelli
Præpetibus jaculis juveni tibi pectora fixit ;
Nec tua dicturum tacituris tormina sylvis
Egit in umbrosæ nemorosa silentia vallis.

At nunc emeritus miles, glaciéque senectæ
Frigidus in Venerem, Veneris mysteria rides.

PALÆMON.

Id mihi vel primum est senii inter commoda, Thyrsi,
Quod sævi imperio pectus subducit Amoris.
Ast ego, si rectè memini, sic semper amavi,
Ut fruerer, non opprimerer malè sanus Amore,
Nec nemora & surdas pulsarem questibus aures.

THYRSIS.

Nimirum modicæ modicas in pectore flammas
Accendunt formæ; tibi proletaria, quale est
Uxorum vulgus placuit, primaria nobis:
Quâ non nobilior Paridis præcordia, totámque
Ilion incendit; sed casto armata pudore
Forma ciet rapidos tantò vehementiùs ignes,
Ipsa mari placido vernâque serenior aurâ.
O oculos clara astra meis! O frontis honorem
Ambrosium! O teretes ulnas! O candida colla!
O labii Charites ad quæ negat oscula nati!
O dulcè illicibus surgens sidénsque papillis
Horridulum pectus, durùm velut ipsa repellens!
Hei mihi, non nostro penetrabile pectus amore.

PALÆMON.

At mihi non aliud sonipes hinnire videtur
Indomitus, simul hausit equæ tremebundus odorem:
O caput argutum! O cervix erecta cománsque!
O latos habilésque armos, pectúsque torosum!
O teretis lateris Veneres, & clunis obesæ!
Una tibi & pecudi dominatur bruta libido;
Quámque cupit speciem turbatis sensibus offert.

THYRSIS.

Hoc vero sermone, senex odiose, videris
Non mihi sed Matri Naturæ indicere bellum;
Ipse Deus, Mundo Naturæ nomine notus,

Femellæ illecebras, maribúsque cupidinis æstum
Addidit, & volupe indulgens geniale Creator
Providus amborum nexui, prolectat amantes;
Ut dulcem sobolem, damnis ab Morte medelam
Orbi præstet Amor, quem Terra, & Pontus, & Aër,
Agnoscunt Mundi Genium, rerúmque Parentem.

PALÆMON.

Tu modò Naturæ sequitor documenta magistræ:
Illa cupidineos rectâ ratione furores
Comprimit, & placido facilem se præbet amanti.
Illa tuis multas advertet amoribus aures.
Quoque sitim Veneris sedes, flammæque repescant,
Nullibi non promptum est; potior nisi Fastus Amore
Importuna tulit stolidæ fastidia menti,
Nec placet ulla tibi nisi formosissima conjux.
At tibi non tripodis vates, non antra Sibyllæ,
Responsum dederint scito constantius isto,
Nulla voluptatem promittens mira supremam
Forma fidem servat; sed cæcum & amore furentem,
Magnum expectantem quiddam, parilésque decori
Delicias, longùm optato potientis in actu
Fallit; & illa quibus sitientem donat amantem
A toto pariter donantur præmia sexu.

THYRSIS.

Téne, Amarylli meum, vitâ mihi charior, ignem,
Non modò quòd sæva es, sed quòd formosa relinquam?
An mea diffingam quanquam non mutua vincla,
Et mutem pulchros ullo diademate casses?
Ante rosas glacie mutabit Flora Decembri;
Sólque celer spretâ lucis radiante quadrigâ
Tardigradis bubus volvet sarraca Bootæ.

PALÆMON.

Non mihi cum pulchrâ lis est Amaryllide, Thyrsi;
Est tecum: quia tu decus hoc muliebre, quod Author
Lætificare jubet, non imperitare, negato

Invitum

Invitum imperio dirâque tyrannide vestis.
Nempe tuam precibus sperâsti flectere Divam,
Dum libas lachrymis, & cor pro thure Sabæo
(Cor miserum) flammis adoles , hanc pronus ad aram. stolidum
Téne puellarum non noscere ventosarum
Ingenium ? faciunt suspiria nostra superbas :
Sævas tristis Amor reddit, festivus amicas,
Et promptos aditus aperit; risúque, jocóque,
Lætis simpliciter, nec adhuc ætate malignis,
Nectit Hymen cauto retinentia retia lusu ;
Atque foris lachrymosus amans plorare jubetur.

THYRSIS.

O morum consulte senex ! tua vera repulsus
Experior responsa procus ; qui nempe jocosam,
Serius, & magno liquefactus amore puellam
Aggressus, pavefeci amens, precibúsque fugavi,
Ante mihi facilem, risúque necante benignam.
Hinc magìs urit Amor, cui Desperatio folles
Subdit, & indignâ læsum irritante repulsâ,
Acrior in vetitum, nullâ quia pectus amatum
Arte ferire potest, in se sua tela retorquet.
Ergò exspes ægérque vagor, lucísque meíque
Pertæsus, proprio præbens alimenta dolori ;
Sollicitóque meas & motu ventilo flammas.
At tu cui pietate gravem, placidéque sagacem
Excoluit rerum longa experientia mentem,
Consilii miserere inopem; trepidæque celocis
Sume gubernator cauto moderamine clavum.
Et si qua poteris (& quid prudentia cana
Non poterit) portui jactatam appelle cupito.

PALÆMON.

O miserum, & nullâ pectus medicabile curâ,
Cujus ab alterius pendet sors anxia mente !
Thyrsi, tuam aggrediar lepidis Amaryllida dictis,
Et molles tentabo aditus, & fortè movebo ;
Nam neque marmorea est, neque tu non dignus amari.

At tu, ſive alios ſibi fœmina legit amores,
Sive tuos optat, temet plùs ſemper amato;
Nec natum ſervire viro, virtute minorem,
Fœmineum ſexum cervici impone virili.
Hoc habet adverſum Naturæ effræna cupido,
Seu Venerem, ſeu quæris opum ſitibundus acervos
Quod per eam ſeſe imperio ſpoliare jubetur
Præſes Homo Mundi, ſummíque Parentis imago.
Et ſibi ſubjectis ſemet ſubmittere rebus.
Is demum imperio rerum lætatur & uſu,
Qui compos dominúſque ſui, ratione magiſtrâ
Vota regit Venerémque domat, ſubponere ſpernens
Particulæ pecudis divinæ particulam auræ.

THYRSIS.

Hæc Sophiæ præclara tuæ documenta, PALÆMON,
In mea deſcendunt altè præcordia; ſed tu
Conceſſæ Veneri caſtóque procantis amori
Aſperior præter juſtúmque æquúmque videris.
Nam mea caſſa cadant & ſubventanea vota,
Si vitium labémque alieno offerre pudori
Atque meo, mea molitur maleſana cupido.
Et quiſquam licito litem intentabit Amori?

PALÆMON.

At tuus hìc licitos, ſi te ſcrutaris, amores
Reddidit illicitos furti ſibi conſcius ardor.
Quid magìs illicitum quàm quem ſibi Magnus amorem
Conditor aſſeruit Dominæ donare puellæ,
Quam ſibimet Numen finxit tua priva libido?
Huic totos animos: huic tota offerre precantem
Intima ſacrilegis fumantia pectora flammis?
Bella tibi quantùm ſatìs eſt Amaryllis ametur:
Quantùm te ſequior, quantùm virguncula, quantùm
Lecta tibi in thalami ſociam, fidámque jugalem;
At Deus immenſum quantum, ſine fine modóque,
Immenſum Bonus, immenſum Magnúſque Decorúſque;
Immenſa eſt etenim nobis hoc fine cupido

Indita,

Indita, vel toto non exsaturabilis Orbe,
Ut foret *Immenso* plena & satiabilis *Uno.*
Iste tuum (ac totum) sibi vindicat Unus amorem.
Huic summo te ritè decet Dominóque Deóque,
Libantem lachrymis, imi penetralia cordis
Sacrificare pium, puris ardentia flammis.
Huic tu fidus amans Immenso gratus amanti,
Ejus quicquid habes totum sacrare memento ;
Hanc spirantem ejus divo spiramine vitam,
Ereptam innumeris hoc assertore periclis ;
Hæc tot pasta bonis, & dantis idonea laudi
Ora ; insignitam Genitoris imagine summi
Istam cœlignam mentem, tandémque futuram
Cœlicolam ; nisi tu ad cœlum te, Thyrsi, vocanti
Surdus, ad indignum deflectis origine magnâ
Servitium ; Patris oblitus, patriæque, sacríque
Fœderis, ínque alios pravè translatus amores.

THYRSIS.

Siccine me vacuum reris pietate, PALÆMON,
Ut mutem æternum mortali Amaryllide Numen ?
Hoc verò avertat, mentem qui condidit istam,
Transfugium ; Tellúsque mihi priùs ima dehiscat.

PALÆMON.

Nempe amor iste tuus divino est æquus Amori ;
Résque suas Christum nondum sibi jussit habere,
Cultor & ipse Dei. Sed nil moror aurea dicta,
Queis adimunt malefacta fidem, corámque repugnant.
Conditor iste tuus, cui das bona verba merenti,
Vapulat, atque tui depulsus pectoris arce,
Exulat, hospitibus jussus sua regna novellis
Cedere, regna suum facilè ejurantia Regem.
Hoc tu, Thyrsi, memor menti committe fideli ;
Quicquid eo quisquam flagrans affectat amore
Qui sibi gaudia, spem, votum, trepidúmque timorem
Mancipat, hoc ipsi Deus est ; licèt ille sacellis
Consuetis Numen patrio de more salutet.

Nè tibimet, mi Thyrſi, volens impone ſciénſque.
In pectus deſcende tuum ; teméțque citatum,
Veráque faſſurum, coram te judice ſiſte.
Quæ tu ſumma levi fingis tibi gaudia mente ?
Quod ſummum tua vota bonum ſpe mulcet amœnâ?
Quæ tibi ſollicitos exercet cura tumultus,
Pectoris, heu ! miſerum, decumanis fluctibus æquor
Exagitans ? Ciet hos varios in pectore motus,
Seu vehit Occaſus Veſper ſeu Lucifer Ortus,
Una implens animum victricis imago puellæ ;
Una vorans fluidâ ſpecies in mente natantes,
Lucius ut piſces arctâ populator in undâ ;
Una facultates animi regina gubernans.
Et tu, Thyrſi, tibi dominans Amaryllida numen
Indigetare Deam ceſſas, cœlóque locare ?

THYRSIS.

Heu nimiùm veris (fateor pudeóque Palæmon)
Urgeor & vincor, mihíque eſt victoria vinci.
Hæc tua, ſancte ſenex, Sophiæ documenta ſerenæ
Me mihimet monſtrant, utinam quoque reddere poſſint.
Heu cupio metuóque ſimul mea vincla reſolvi :
Jam pultare fores Pietas excluſa laborat ;
Libertáſque mei trans rara foramina retis
Conſpicitur, noſtróque in pectore diluceſcit.
Jam mens hæc dominos faſtidit vincta minores ;
Adque Deum mens rurſus avet fugitiva redire :
At tu propitio ſuaſor mihi Numine miſſe,
Perge favente Deo, méque iſtis eripe vinclis.

PALÆMON.

Pergravis eſt, humana tamen, tua noxia, Thyrſi,
Eſt pronus juveni lapſus, cui pectus amore
Æſtuat, & blando contrà blanditur amori,
Subductam Chriſto Veneri tranſducere mentem.
At ſpes eſt ſic ingenuè delicta fatentem
Verſurum attritum ſtudia ad cœleſtia pectus.
Nec te deſtituent magno in certamine vires,

Auxilium illius sincero corde rogantem,
Qui summo affectu summè perfectus amari
Poscit, amatorem facturus amore beatum.
Id tibi nulla suo præstabit amore puella,
Sit licèt una sui ter præstantissima sexûs.
Advoco tot testes quot sunt in amore magistri,
Venati formas celebres, captísque potiti.
Si nec capta beat, num te capienda beabit?
Expertum toties tristes Amaryllidis iras,
Et malè fida tuæ promissa cupidinis. O quot
Non exauditas venti rapuêre querelas?
Quot lachrymæ periêre tibi? dum ducit in hortis
Læta choros paribus Amaryllis cincta puellis,
Aut cantat violísque sinum fragrantibus implet.
Quin & adire times, & ei quæ quercubus istis
Dicere, nè coram non sit tibi copia fandi,
Néve odium proritet amor, questúsque rigorem.
At quicunque animi Christum penetralibus imis
Diligit, à magno dulcè invitatus amante,
Non lachrymas, non incassum suspiria fundit.
Quippe Deus, summi quanquam regnator Olympi,
Nullibi non quæsitus adest, audítque gementis,
Optantísque etiam votis attentus amorem.
Utribus ille suis gemitus, lachrymásque lagenis,
Constanter redamans, fidorum condit amantum.
Indè procul charos absentia dira jugales
Dissocians; tecum ille domi, peregréque, fidelis
Usque comes lateri custósque hærebit amico.
Ipse tibi clypeus, tibi lux, tibi fluctibus acto
Anchora, consilium dubio, pressóque levamen,
Servato sapiens placidâ moderamen in undâ,
Libera pax animi, domitrix curæque tumultúsque.
Ille tuam somno facili, lætâque quiete,
Mulcebit vigilem studia ad cœlestia mentem.
Et dudum admotam Cœlo, sedésque supernas
Spirantem, Cœli tandem statione locabit.
Elige nunc malísne excors imbelle subire
Servitium, flammísque jecur captivus aduri;

Exigere

Exigere extorres animo Pacémque, Deúmque,
(Qui malè rivalis patiens, se sponte repulsus
Subducit, longúmque jubet plorare pusillum,
Quicunque æternis fluxos vesanus amores
Ante habuit) tibimétque exspes lachrymísque relinqui.
An sub Rege Deo rerum gaudere tuíque
Imperio liber, regnóque & Rege potiri;
Ante diem in Cœlum tolli sublimibus alis,
Quas Amor aptavit lateri, geminæque sorores,
Firma Fides, vitâque vigens Spes alma futurâ;
Subjectas pedibus longé spectare trementes
Idalii febres pueri; risúque puellæ,
Móxque supercilio, fluctus hinc indè volutos
Mancipiis Veneris, sibimet discordibus intus;
Spémque metúmque inter vario trepidantibus æstu:
Dum stabili in centro divi stas fixus Amoris,
Extra quod digressus Amor sine fine vacillat;
Jámque Dei te Pace beans, dum fidus amator
Assimilare tuum divino tendis amorem.
Hoc etenim summe Christus præstabit amatus,
Ut bonus, ut felix, ut pulcher, ut omnia fias,
Omnia possideas charo communia Christo.
Felix cui simili major, majórque gemello,
Cum magno Sponso est amor unicus, una voluntas,
Unáque desponsas compingens Gratia mentes.
Quos animos hæc dicta tibi, charissime Thyrsi,
Ingenerent, lachrymis quas gaudia dia pudori
Interfusa cient, cœlum penetrantis ocelli,
Testaris; totóque Deus tibi vivit in ore.
Ipse Deus, divo cujus succenderis igne,
Perficiat quod cœpit opus, factúmque coronet.
Sed densas nemorum densans magìs Hesperus umbras,
Nos abigit, nigrâque jubet decedere sylvâ.

LIVIA.

LIVIA.

LÆLIUS.

O Pertinaci functa luctu LIVIA,
Satìs supérque; justa quæ solvis tuo
Orbata Crispo, semet irritans dolor
Injusta fecit. Planctus iste forsitan
Patrocinari possit immodicus sibi;
Si rupta vitæ fila questibus queant
Conglutinari vel renodari tuis;
Semélque clausæ Mortis æratæ fores
Faciles recludi lessibus matrum sient.
 Equidem recenter orbitate sauciam
Materno amori plusculos sivi dies
Lachrymis litare; nam nec in fluxu volunt
Sisti catharros Æsculapi filii.
Sed ut tumore paululùm maturuit
Commotus humor, pharmacis vellentibus
Humoris audent officinas aggredi.

LIVIA.

Severe LÆLI, si parentem debitum
Lugere luctum destitutam non sinis,
Aut esse Nati me parentem non sine,
Aut redde Natum. LÆL. Quémne ineluctabilis
Lethi sepulchro condidit necessitas?

LIVIA.

Aut tolle Nati sub cruentâ imagine,
Oculis oberrans horridum spectrum meis.

Qualis

Qualis profundo colla fossus vulnere,
Tumultuoso Martis ex discrimine
Domum relatus, & meo impositus thoro,
Generosum in isto spiritum effudit sinu.
Videor videre sanguinis coagulo
Fatale circum vulnus applicitam comam,
Nuper fluentem colla circum candida;
Labii decentis versa pura corallia
Lurore diro, decoloratas genæ
Rosas rubentes pallido Mortis gelu;
Oculos sub imâ fronte cedentes retro,
Heu lumina modò clara, nunc cæcas faces!
Meam hoc ubique phasma præsens territat
Retinétque mentem, méque dum torquet trahit;
Et omnis oculos alia forma incursitans,
Ipsúmque lumen aureum invitis adest.
At quando fessæ degravat oculos sopor
Lachrymis tumentes. Natus intus unica
Imago regnat, cæsus hunc premens sinum.
Visúsque (referens horreo) nuperrimè
Dum nocte curas solveret hominum quies,
Meas gravaret, vocis exili & cavo
Sono vocâsse, Mater O Mater veni.
Subitò inquieto territa exilui thoro,
Et venio, dixi, Nate; non longùm traham
Hanc misera vitam, sola & ægra, per tuum
Jam cæsa vulnus; Nate, quò præis sequor:
Tuo in sepulchro suppetit Matri locus,
Tumulata Matris jam tegente viscera.

LÆLIUS.

Livia dolentes, non amantibus minùs,
Ipsi sibimet sponte fingunt somnia.
Ea nempe Nati cura sollicitat tui
Manes sepultos, ut genitricem vocet
Mutum cadaver: jugis has inanias
Et dormienti luctus & vigili creat.
At ille cuncta falce demetens senex,

Et pertinaces demetit luctus Cronus ;
Lachrymásque in urnam filii fusas tui
Siccabit ætas : Spes remitte flebiles ;
Sola lachrymarum fonte fluxit perpeti
Lachrymosa Biblis, proprium poëtico
Miraculum ævo. Nemo non facit sibi
Finem dolendi qui dolet quantùm potest.
Virtutis esto fructus, haud opus moræ,
Lachrymis dolorem quod fovere desines.
Remedium iners est, ultimæque imbelliæ,
Desinere flendi flere lassitudine.
Temporis amica ratio contrahat moram,
Rationis alma contrahat Pietas opus.
Animos jacentes erige, & finem dies
Quem præstitura est, Livia, hæc præstet dies.
Properet diei crastinæ prævertere
Hodierna munus. Quid moraris lucidam
Recipere mentem, dissipatâ turpium
Mœroris atri nubium caligine ?
Hanc dissipabit firmiter adhærens Deo
Amor Fidésque, qui quod optimum suis
Sapiens Bonúsque certus est semper dare.
Hinc ut fugatis Noctis umbris Sol micat,
Animo redibit nubilo serenitas.
Humana subeat omnibus sors didita
Mortalitatis, quam tuo ex utero tuus
Cum sanguine hausit Natus, & vitæ intulit.
Cur ergò iniquis Mater ejulatibus
Quæ traxit à te Filium quereris pati ?

LIVIA.

Num traxit à me quod cruentis ensibus
In flore verno cæsus ante diem cadit ?

LÆLIUS.

Traxit quod ullo tempore aut casu cadit,
Nam nec rubentem à matre, ceu Thetis suum,
Fugante vulnus tinxeras Natum lacu,

In illum adactus ut resultaret chalybs.
Sed fabulosi fabulosa non fuit
Damnata voti Mater ; haud ulla iliis
Non vulnerandos Mater Heroas tulit.
At tu tremore parce vano Livia,
Fauces cruentas & repandi vulneris
Feralem hiatum mente versans lugubri.
Hoc schema, mortis omnium lenissimæ
Est involucrum ; fata præbent exitus
Violenta mites. Omnium Cæsar sibi
Lethi viarum deligit promptissimam.
Martis furentis qui rapaci turbine
Exterminatur semet haud sentit mori.
Tu fortè febres aut aquas intercutes,
Ægrum minutis enecantes ictibus,
Magìs tremendas, horreas tamen minús.
At iste vitam morte pejorem trahens,
Moriénsque semper, mortuus nunquam, tuo
Nato invidebit, cui licet semel mori.
At sive ferro, sive febre, ergastulo
Mortalitatis exeundi sit via,
Pio perinde est qui Deum exiens adit.
Seu migrat ore spiritus, seu vulnere,
Quâcunque portâ emissus ad Cœlum volat.
Ergò cruenta quando succurret tibi
Imago Nati, tu cruentum cogita
Christum, redemptos qui suo sistit Patri,
Sui cruoris purpuratos unguine.
Istâ decorus purpurâ (nam nec minùs
A te educatus Matre cum primis piâ
Sperare potuit, ipse cum primis pius)
Tradux Olympi, flexuosum post iter
Redux eódem ; si quid indè cerneret
Quod in malorum tetricâ farragine
Turbatur infra, te querentem accerseret
Injuriarum, quæ beante gloriâ
Cœli coruscum, turbidis mortalium
Rebus solutum, perpetim desideras

Gemebunda,

Gemebunda, Nati non amatrix, ſed tui.
Dic tu (per ipſum te, Parens, Natum rogo)
Criſpus quid iſthinc exiens reliquerit
(Excipio Matrem filio merito ſacram)
Deſiderator cujus eſſe debeat,
Non deſpicator. LIVIA. Me quoque includas licet :
Anus vietæ fabulæ & larvæ ſumus.
At cenſus ingens, flos juventæ, regii
Zephyrus favoris, & bonæ formæ comes
Summos honores pollicens ſummum genus,
An ſunt apud te nullius numeri & loci ?
O muſtulentæ ſubdolam ſpei fidem !
Tibi parabam, Nate, conſortem thori,
Nulli ſecundam dote, formâ, ſtemmate ;
Jam ſpe nepotes in meo eductos ſinu
Deoſculabar, avia jam, nunc nec parens.
Proh caſſa vota ! nunc nurûs, nunc liberûm
Spes heu perivit. LÆL. Sed perivit & metus;
Nam nec jugalem dote vel natalibus
Ferocientem ducet infauſtâ alite,
Famulus maritus, quæ ſibi nimis placens
Aliis præoptet eſſe pulchra quàm viro ;
Creétque curas quæ levare debeat.
Non pignora thori conjugalis pro ſuis
Aliena tollet ; aut ſuum ſi maximè,
Informe & ore & mente degener genus,
Strumas parentis, atque carcinomata.
Quod ſæpe patribus optimis uſu venit.
At ille Criſpo Zephyrus obludens tuo
Regalis auræ, quot fefellit aulicos ?
Non perputantes dædalas aulæ vices,
Sorte intimorum veſtientis extimos,
Et ima ſummis geſtientis vertere,
Ex imperantum amore deſultorio.
Noſter ſecundo flamine uſus occupat
Portum, procellas triſtis Invidentiæ
Depræliatus ; ille præmia flagitî,
Et mollicella ſceleris irritamina,

Fugiendo

Fugiendo fortis, non egebit ampliùs
Piæ vigore mentis eluctarier:
Felix ademptus ultimùm certamini
Cum bla ndientis incitabulis mali,
Potuit placere cui nihil quàm quod Deo,
Pejúsque damno cui fuit semper nefas.
Sed finge nulli noxiæ superabilem,
Nullísque damnis; istiúsque munere
Vitæ fruentémque & valentem filium:
Túne involutam rebus humanis queas
Inanitatem turbidam revellere?
Ut fundus illum, gaza, conjux, liberi,
Faciant beatum? nempe quod majoribus
Nostris negârunt, nec dabunt minoribus.
An purioris quod metalli secula
Non præstiterunt, nostra præstent ferreis
Pejora secla? secla bello fervida,
Trahente veteres asseclas, famem, luem,
Miserósque luctus, & datum jus crimini.
Hîc post duelli pontici discrimina,
Passæ capillum matribus mistæ nurus,
Versant in alga filiorum & conjugum
Diffracta ratium tabulis cadavera,
Dubiósque vultus: unde confusis super
Notis peremptorum inter orbas flebilis
Viduásque lis est, planctibus communibus
Mox dirimenda, publicóque funere.
Quid dicam, ut urbem gentibus mirabilem
Et invidendam, maximum patriæ decus,
Actúque longo temporum structas opes,
Populator ignis, heu brevi quatriduo
Favillæ acervis propriæ tumulaverit?
O rerum egenos omnium, exutos lare,
Cives redactos ultimas ad incitas,
Pejore flammis adjuvantium manu;
Miserandum & ipsis hostibus spectaculum!
I nunc opésque delicatas cogita,
Tuo asserendas filio, ipsis filium,

Si

Si fata possis fletibus retexere.
Quin iste major avocet tuum dolor.
Lachrymarum inundet civicus torrens tuas.
Privúsque luctus sorbeatur publico.
Cùm provolutam sordidámque pulvere
Proculcet hostis impotens Ecclesiam,
Dorsóque pronæ Conjugis Christi impium
Infigat altè vomerem, & sulcos ferus
Ducat cruentos; pudeat in domestico
Lamenta casu perdere: huic reliquas decet
Te diritati, proh Deus! acerbissimæ,
Servare lachrymas, Livia, & pro filio
Lugere Matrem. Sed tamen quovis Deus
Exerceat nos summus Arbiter malo,
Sive populari, sive singulario,
Justum dolori quamlibet justo modum
Adhibere oportet, terminúmque figere.
Rebellionis alligat se crimine,
Deóque pugnat, immemor luctûs modi.
Quid enim? Deo sic collibet, secus tibi.
Dei sacra indè stat voluntas, hinc tua;
Utrùm sit æquum prævalere judica.

LIVIA.

At ille Cœli templa qui tonitru quatit,
Me diro ad imas adigat umbras fulmine,
Ejus voluntas ni mihi est potior mea.

LÆLIUS.

Nil dejerare est hìc opus, sed obsequi.
Tu, si Tonantis cedit arbitrio tuum,
Amátque quod vult velle, quid contrà gemis,
Et id quod ore prædicas, actu negas?
Fati trabales non refigi lessibus
Clavos, magistri te duo fidi docent,
Natura & Usus; te docent sequi Deum,
Meliúsque semper esse duci quàm trahi.
At celsiore discis in Christi scholâ,

Hos esse clavos à ter Optimo tibi
Rectore fixos, térque Sapientissimo;
Cui res tuæ sunt notiores quàm tibi,
Et chariores. Cedere huic est vincere.
Quòd te alligantes terreæ fibras spei
Clementer asprâ falce succîdit Deus,
Majoris utrùm amoris an sapientiæ
Sit æstimandum jure, Livia, ambigo.
Túque impotente vah nimis luctu probas
Secante falce quàm tibi sit adhuc opus;
Tua cùm profundis hæreat radicibus
Terræ tenaci mens amore pervico:
Quasi mentis hujus cœlitis beatitas
Glebæ lutosæ sic ab ubere pendeat,
Ut si quid indè quod placebat desuat,
Defecta liquidò & destituta concidat.
Superstitem ergò sis memor tuo Deum
Faventem adesse filio, & tibi adfore,
Decem tibi instar filiorum præstitem,
Mali levamen omnis, & fontem boni;
Si potes amorem filio ab demortuo
Vivum ad Parentem perpetémque vertere,
Amore amandum continenter unico,
Amore amantes qui suos unus beat.

LIVIA.

Læli, efficaci do manus scientiæ.
Adsum parata quò Deus vocat sequi,
Jam non trahenda. Verberet, cædat, secet;
Ego vel necantis osculor dominam manum.
Unum ille quod me colligabat vinculum
Mundo recîdit; hoc benignè & providè,
Quod solum amoris illicem, mihi & Deo
Interjacentem, solus ipse diligi
Dignus removit; nè quid interverteret
Tributum amoris debitum soli sibi.
Caduce Munde, res tuas habe tibi.
Opes solutæ nivis instar effluunt.

Surgunt

Surgunt honores ut ruant ex edito.
Fugit Juventas more prati, Sirius
Quod torret ardens, falx avara subsecat.
Terras relinquit spiritu exspirantium
Emissa Virtus; quæ putes firmissima
In Orbe fulcra (vah! perita usu loquor)
Subitò sub innitente corruunt manu.
Et quæ renident omnium dulcissimè
Sunt blandientis plena falsimoniæ.
Tibi ergò amorem, vota, spem, fiduciam,
Resigno soli, Christe, præsidium tuis
Non defetiscens, dentibúsve obnoxium
Edacis ævi. Summe fac rerum potens,
Ut ista Cœlis orta mens, Cœli Arbitro
Tibi obsecundet impigra, ut Cœlum solet,
Cœlíque cives; hoc beati quòd tui
Legem volentes exequuntur ImperI,
Volúntque quod vis, téque præter nil volunt
Curántve quidquam velle & expetissere.

SERENA.

SERENA fausti nominis præstans fidem;
Veneri dicato Phosphoro serenior,
Venustiórque; fluxit à fonte ingenI
Hoc innocenter illecebrosum decus,
Bonæque menti debet hanc formam bonam.
Cerussa faciem pura candidans tuam
Est candor animi, pacis & recti tenax;
Miniúmque quo te purpuras sanctus pudor:
Sua nempe pulchra pulchrior palatia
Omnibus adornat excolitque gratiis
Pia sceptra mentis obtinens intus Charis.
Talis beato læta temperamine
Adulta in ipsis mater incunabulis
Tellus vigebat, emicanti primulùm
Amata Soli, & ambienti blandulum
Proco renidens, qui novellæ nuperis
Sponsæ implicabat fruge nexis floribus
Comas virentes, ventilandas halitu
Infantis auræ, differente aromatum
A crine odores. Nympha non vultus tui
Planum atque fulgens perpolita marmora
Æquare possint; non tuæ mentis piam
Æquanimitatem cardo constantis Poli,
Anrrísque clausis Æoli placidum mare.
Tuâ, Serena, mente tranquillus minùs
Castis ab aris thureus sacer vapor
Sursum in quieto se rotabat æthere;
Placidéque votis vectus in cœlum piis
Quâvis amorem suaviorem adoreâ
Deo offerebat. Jugis hoc adoles placens

Summi

Summi Tonantis thymiama naribus,
Cordis quieti, mitis & puri ſacrâ
Fumans ab ara; dum nihil ſani movet
Deóque quicquam ſimile & acceptum vehit
Animi impotentis æſtuans ſatagentia,
Torquente ſpumas vorticoſior freto.
Nec enim procellis hiſpido & rapido mari
Phœbea lampas, mente nec præfervidâ,
Vitiis lutoſâ, turbulentâ affectibus,
Auguſta imago Numinis reflectitur,
Tuæ, Serena, mentis in cryſtallino
Speculo refulgens, pace quod pacis Deus
Solidavit almâ, & æviterno lumine
Radiavit idem luminum magnus Parens.
Hic verus, hic eſt unicæ fons unicus
Serenitatis, quam nec humorum probè
Amuſſitatum præſtat æquilibrium,
Nec ille mendax, arte multâ Stoicus
Nolente Naturâ elaboratus rigor;
Nec vota vincens floridæ ſortis tenor:
Sed cor adunans pacis & lucis Deo,
Patríque mentem mentis aſſimilans amor.
Cùm ſe æſtuoſo volvat ævum turbine,
Quîcum paciſci pro quiete non magìs
Quàm cum procellis ſtridulis vento queas;
Nullâ niſi intus in receſſu pectoris
Miſeri fruiſci pace mortales queunt;
Intúſque nullâ, ni Deus veniæ dator,
Satórque recti, pacifer, ſalutifer,
Sedem ſibi intus deligat, parvæ domûs
Regnator ingens, cordis affectus tenens
Sibi mancipatos ſervitute liberâ.
Qui poſſidere ſemet & domi aureum
Cupit ſerenum, ſubditos premat pedo
Rationis omnes impetus, ipſam Deo:
Penitúſque ab imis eruat radicibus,
Sibimet amicus, ſingula in numen Dei
Hoſtilitatis factioſa ſemina.

Facessat omnis dulce pellacis mali
Amara radix: diffidens animus Deo,
Quietis expers diffidebit & sibi.
Non territatum Judice scelerum Deo,
Tortoris animi vapulantem verbere,
Serenat auro sors & argento fluens,
Non Orpheorum dulce flexanimum melos,
Epulísve mensæ dapsiles genialibus.
Belsatsar acer in Deum, inter regii
Fercula paratûs, pectore & genibus tremit:
At Paulus asprâ crura tritus compede,
Flaminísque in ipsis Tres-viri psallunt Deo,
Cura metúque liberi, mox vinculis.
Sic efficaci melle amara condiunt
Amor Fidésque: quippe veræ nucleus
Est faustitatis cum Deo concordia,
Robur salúsque mentis; hæc ubi deest,
Opes, honores, vacua sunt putamina.
Tamen ista vulgus improba bulimia
Glubit, malámque contrahit glubens famem:
Podium caveáque vulgus æquè sunt mihi,
Pusillæ homulli mentis in quovis gradu;
Cucurbitarum capita vento turgida,
Inaniarúmque unicè famelica,
Quibus ut cupido semet infersit semel,
Jejuna remanet; si bis, est jejunior;
Esurit abundans, esurit regurgitans,
Nec totus istam Mundus exsaturat famem;
Sive ipsa rerum peperit hanc inanitas,
Hominúmve cæcæ brutitas cupidinis,
Pretiíque rerum pervica ignoratio,
Per quam caduca præferunt perennibus,
Vaciva soldis, turbidæ libidinis
Ægrum titillum gaudio mentis bonæ.
Hanc porrò vitii famulus ejurat libens,
Nec cum Deo ipso tesseram confringere
Dubitat, coruscæ quum sitis lamnæ lacit,
Famésque honorum molle suffodicat jecur

Lucri ut dolosi pinguefactus polline
Plumâ superbus subvehatur pensili.
Sunt certè honores, sunt opes donum Dei,
Fontis bonorum quæ mali faciunt mala.
Ac mihi benignam perputanti copiam
Quâ vestit homines largus in suum genus
Ingens Creator, id quod antiquo Sopho,
Cujus cerebrum nardi onyx demulserat,
Succurrit; in rem gurgites abeant malam,
Qui bellam abusu sustinent rem perdere.
Malè Naso clamat, O misellum homines genus,
Innato habentes fœta gaudia crimine!
Malè feriatis hæc querela convenit,
Qui res amœnas utilésque non valent
Prehendere ansâ, quam bonus præbet dator;
Sed ad fruendum rebus apprimè bonis
Malam maligni comminiscuntur viam:
Cum postulatis justa naturalibus
Terenda cunctis regia pateat via,
Et obsequentes legibus sacris queant
Frui puellis innocenter ut rosis.
Probis, modestis, quod sat est cupientibus,
Natura ridet; simplicíque industriæ
Præmia beato læta porrigit sinu.
Nec jura potuit sic Dei intervertere
Dæmon Tyrannus, quin siet consultius
Sequi bonorum præmiatorem Deum,
Dantem satori criminum messem mali.
Recti sibimet conscius, concors Deo,
Et angue pejus omne formidans nefas,
Penetrare amore cœlites audet plagas.
Nec si quid hujus Orbis ad manum jacet
Dulce aut opimum, perperam tristis fugit;
Sed per vireta pergulásque obambulans
Sortis benignæ, quam bonis actis facit
Benigniorem, puriore sobrius
Gustu minores has fruendo percipit
Amœnitates, quàm nepotes ebrii.

Non possidetur opibus, illas possidet,
Ut commodatas, & relinquendas modó.
Meliora spectans, dominus usurarius,
Adversa miti mente lenit, nubilis
Serenitatem commodans rebus suam :
Nec gravia curâ degravat stultâ volens,
Quod querula vulgi factitat servilitas ;
Sed trans perîcla, trans ruinas publicæ
Cladis suásque, firmat intrepidum gradum,
Placidus valénsque vindicis dextrâ Dei.
His tu, Serena, te beas virtutibus
Utriusque sortis, lacteo premens sinu
Animos viriles ; sive rugis asperat
Sors læva frontem, seu favens exporrigit ;
Tutaris omen nominis constans tui,
Decora, recta, semper æqualis tibi.

VOTUM PRO SERENA.

SIc læta tui ſtamina fati
Filo velleris aurei
Neat renidens candida Fauſtitas.
Faſtóſque componens tuos,
Totum feſtis impleat album,
Nihil diebus linquat infauſtis loci.
Invium favens tibi,
Edenis hortum janitrix recludat,
Vitæ conſpicuum perpetis arbore;
Sed angue nullo noxium,
Difficilémve dolis.
Nec te ullus flammante machærâ
Territet ad ſacros tollentem brachia ramos;
Quin ora dio tota proluas ſucco
Fœti beatitate pomi,
Deliciis ſuperante vota.
Quo tu cunque gradus Nympha decens flectis amabiles,
Flores ingenuos ſub pedibus fundat humus tibi.
Farta fruge ſeges, luxurient gramine paſcua,
Fœturâ pecudes, arboreis fœtibus hortuli;
Spirent læta crocum blandiculi flabra Favonii.
Illucens oculi dulce jubar tui
Riſus & Charites creet,
Et ſi quid placido Vere ſerenius;
Damnoſi facies mali
Et nimbos abigens Sole potentius.

Te

Te tangente, rosaria
Carpendas tenerâ manu
Examment stimulis rosas.
Umbellæque vicem serena nubes
Præstò sit tibi prodeambulanti,
A vultu niveo & sinu tenello
Arcens flammiferi Leonis æstum.
Quis ex beatis huc feret Insulis
Flores odoros, perpetuos, quibus
Texam perannantes Serenæ
Ambrosio capiti corollas ?
Ohe! jam satis est, Serena, lusus ;
Tandem seria vota nuncupemus.
Ut Pax Justitiæ comes sorori,
Mentis, Nympha, tuæ sedens in arce
Te (quod diceris) asserat Serenam ;
Et se téque simul, piæ gemellæ,
Amplexæ mediam, deosculentur.
Mater quietis, sit tuo Fides lecto
Sublime fulcrum, Spes Amórque cervical ;
Quâvisque plumâ mollior
Sit culcitræ tibi vicem
Cœlestis Innocentia.
Et quod quieti comparandæ maximè
Adminiculatur omnium,
Vinclo ligentur semper insolubili
Dei voluntas & tua.
Nam nec optando faciemus unquam,
Dum frequens annona viget malorum,
Quin tuum lappâ tribulísque quondam
Horreat arvum.
Candidis atras tenebras diebus
Vesper inducit ; faciem sereni
Lucidam tristi lachrymosus Auster
Contrahit imbre.
Sors trudit subitò severa mitem.
Istis motibus haud movetur unquam
Unita arbitrio Dei voluntas,

Cui

Cui rerum Dominum unicè ſequenti
Quod vult Optimus, optimum videtur.
His armis placidis necas, Serena,
Curas carnifices ſerenitatis;
Quâ nil aureolâ beatitate
Majus vel melius poteſt haberi.
Quis verò abſtineat quin voveat tibi
Pluſquam Pannonicis conditur horreis?
Cùm tu quotidie muneribus munera duplicans,
Multorum miſeram divitiis pauperiem leves;
Te ſpectantibus approbans
Divinæ docilem diſcipulam munificentiæ.
Ergò apprecamur ut tuæ pinguis vapor
Benignitatis, actibus amico bonis
Cœlo receptus, nube denſetur ſacrâ;
In téque largo preſſus imbre depluat,
Divi favoris divitíſque copiæ.
At tibi dante Deo téque accipiente parantur
Præmia digna magìs, quàm quicquid in aëre craſſo
Aut in limoſæ concreſcit viſcere Terræ.
Gloria cœleſti lucis radiata corona
Prævia cui roſeos ridens exporrigit ortus
Gratia, ceu Solis jungens Aurora jugales,
Te primis jubaris radiis naſcentis inaurat.
Ah nè te nimiùm properè ſibi Gloria totam
Afferat, & patriis jubeat conſidere regnis!
Nec te Cœligenam cœlo velit antè beare,
Quàm felice diu Terras virtute beâris!

Temporis

Temporis & vitæ flumen.

DEvectus amne lenium leniſſimo,
Hoc molle, purum, læve, pellucens vitrum
Violare tonſis remiges meos veto;
Nè minima planum ruga marmor aſperet,
Dum cœlum aquarum ſemet in ſpeculo videns,
Duplicéſque ripas, & ſalictorum comæ
Species in unda pronus oculis haurio.
Sed has natator iſte, mox lembus ſequens
Turbabit: en ut in ſinus longos aqua
Se pulſa cogit, arborúmque imagines
Surſum deorſum fluctus undatim quatit,
Paulâ reſident hæ quiete imagines;
Nocte exoleſcent. Sed manens, licèt fluens,
Ipſóque fluxu imago conſtans Temporis
Eſt fluvius ipſe; ſemper accedens ſibi,
Sempérque cedens, alius atque idem ſimul.
Unda fugatur undâ, tempus tempore,
Præſens futuro, terga præteriti premens
Oblivioſi, mox in ipſum defluens;
Mortalibúſque curta pars volubilis
Temporis ut amnis uſque præterlabitur,
Non poſſidetur: hanc ſibi ſapiens modò
Uſu capit dum præterit, non mancipat;
Cùm nec ſuperbi, quos tremens Orbis colit,
Rerum potentes, viribus regni queant
Unam ſibi horam mancipare temporis,
Aut ſiſtere arctâ lege momentum fluens.
Præſente fixo ſola Majeſtas Dei
Fruens, ab alto flumen ingens Temporis
Integrum ab ipſo fonte ſpectat ad oſtia,

Simul,

Simul, ſemel, perennis, aſpectu unico.
Quondamque longum fluere flumen deſinens,
Æternitatis gurgite abſorbebitur.
Nobis ut amnis vita dum durat fluit,
Hoc pejus amne, quod fluendo defluit;
Nobiſque ſimulac hora defluit fugax,
Peſſum it rapaci Mortis in voragine.
Id omne nobis mortuum eſt quod viximus,
Et vita quam nunc vivimus mors eſt fluens;
Cujus fluento limitem figet modo
Extrema vitæ gutta, & arens alveus.
At ubi renatis Numen in fibris ſalit,
Vitæ huic edacis falce demeſſæ Croni
Superſit alia illæsa dente Temporis.
Ut magna aquæ vi Sequanæ longè obviàm
Procurrit æſtus, flumini miſcens mare,
Animis amanter ad Deum tendentibus
Perennitatis æſtus ingens influit,
Suum receptus intimis præcordiis
Miſcens ſaporem: mox piæ mentes ſuo,
Suóque flumen ſe reſignabunt mari,
Diſcrimine iſto, quòd in amaro gurgite
It flumen almam perditum dulcedinem,
Simúlque ſemet: at futura permanens,
Fluentum amarum perpeti in dulcedine
Pia mens reponit; & fluens quicquid ſuper
Fluxúmque fixa ſorbet ultimùm quies.

Cant. 5. 2. # SPONSÆ lapsus & pœnitentia.

Ad blandientis in tenace lectulo
Sortis benignæ, languido in confinio
Vigiliæ inertis & soporis blanduli,
Meas ad aures semisomnes cœlitis
Vox dia Sponsi me vocantis appulit;
Sed sic veternum carnis & primus sopor
Oppessulârat mentis obsessas fores,
Ut extimorum sensuum ægrè lamberet,
Non pultitarit ostia allapsus sonus.
Geminata tandem vox sibi fecit viam
Obscuriorem. Chara, ait, sororcula,
Mea turturilla, melle amica dulcior,
Electro & auro purior, aperi mihi,
Mihi rorulentæ cui madent stillis comæ,
Crudæ pruinis hispido noctis gelu.
Ego tum soporis degravata fascino,
Nec magni Amantis, nec satìs memor mei,
Vestem reposui, quisquis es (dixi) & lavi;
Thoro levandum fessa deposui latus:
Somnum & quietem suadet intempesta nox.
Hem! quámne nuper exui stolam induam,
Recénsque lotos pulvere inquinem pedes?
Repulsus ille, mox levi pulsu ostium
Hiare cogens inserit divam manum,
Ad clara Lunæ conspicandam lumina;
Quam tandem apertis ut notavi palpebris,
Meúmque Sponsum & noxiam agnovi meam,
Pavitante subitò tota corde cohorrui;
Sponsíque sermo qui soporatæ priùs

Animæ

Animæ innatarat, intus haud subsederat,
Nunc excitatam, turbidam, iratam sibi,
Penitus profundis usque & usque aculeis
Figit foditque. Conscium exhorrens thorum,
Plumas nefandi sceleris irritamina
Refugio saltu, fugere si crimen queam.
At prima properè cura surrectæ fuit
Aperire Sponso; verùm id ægrè præstitit
Tremens & ægra palpitantis dextera,
In rigida seræ & pessuli manubria
Sudore manans frigido, ut myrrham sua
Exudat arbos, gummibus niveis fluens.
Patente portâ patuit & damnum meæ
Immane noxæ, Sponsus heu discesserat;
Ab amica amicus (proh pudor, monstrum, nefas!)
Pulsus, fugatus, nunc dolente perperam,
Animíque semet lancinante morsibus.
Adeò recurrens me misellam confodit
Exclusi amici blanda vox, procans, gemens,
Supplex, repulsa; sæva nunc vindex sui,
Penetránsque mentem nunc magìs postquam silet.
Ah! non videndum prosequor luctu ejulans
Non audienda. Væ mihi! nimis audiit
Mea dicta Sponsus, ejus haud satìs audii;
Ter digna ut ille, cui vocanti obsurdui,
Meis vicissim precibus aures obseret.
Sed clamitando & quæritando haud desinam
Quin à vidente comminus tandem audiar;
Manúsque, genibus advoluta, supplices,
Et corda amara fracta pœnitudine,
Oculósque fletu diffluentes offeram.
Mecum hæc volutans, urbis omnia compita
Aëra lacessens planctibus circumferor,
Laniata vestem, lacera diffusas comas,
Sponsúmque Sponsum voce clamans lugubri,
Atque ut malo uni prodit alterum comes,
Ecce in severos urbicæ custodiæ
Vigiles oberrans & quiritans incidi,

Noctivaga,

Noctivaga, sola, injuriis obnoxia.
Hi mœstam & ægram barbari indignis modis
Habuêre, duris contudêre fustibus,
Rapuêre plagis sauciæ velamina.
  Geminate (dixi placida me pulsantibus)
Et probra & ictus confitenti noxiæ.
Aliena non me facta lædunt, sed mea.
Dolet gementi sub malorum pondere
Quam perpetravi offensa, non quam passa sum.
Spernenda cunctis quæ colendum spreverim,
Nullísque non pulsanda contumeliis.
  At hæc procella non tuo sine Numine,
Divine Sponse, noxium hoc ferit caput.
Magnam verendi Judicis nosco manum,
Et verberantem dexteram deosculor;
Felix satis, Dilecte, si te invenero,
Vel sævientem : tu modò haud adeò velis
Sævire, Sponsæ Sponsus ut lateas tuæ,
Heu ! surditatis ad tuam vocem reæ,
Sed pœnitenti, & semet in mentem novam
Repastinanti; quæ tibi intus audiens,
Attenta, lychno semper accenso vigil
Te præstoletur, víxque carni indulgeat
Vigilem soporem; Tu modò, O qui me vides,
Da te videndum : discute nebulam, meæ
Iniquitatis sordidis vaporibus,
Tuæque fumo vindicis Rhamnusiæ
Mixtim coactam, tristiter Cœlo & mihi
Interjacentem; sed licèt densissimam
Facilem resolvi splendidis radiis tuæ
Benignitatis, Hanc mihi parariam
Tui ad tremendam, Sponse, Justitiam Patris,
Flexis requiro genibus, heu supplex nocens;
Summi Parentis attamen Nata & Nurus,
Tua æviterno Sponsa matrimonio.
Cui nec ipsa noxa, nec noxam premens
Vindicta justa scripserint divortium,
Dum pectora ista, trita pœnitentia,

Amor fovet, Spes erigit, fulcit Fides;
Ejúsque amorem qui mihi iratus latet
Intus loquuntur, intus obsignant, in hoc
Ab amante Sponso seminata agellulo:
Et quin sua ipsi ametur agricolatio,
Suíque amoris proles, an Sponsa ambigat?
Nunc ergò Sponsæ, vah! malè meritæ lates
Dilecte, ut olim pervicis infantibus
Matres amant latere quum quæri volunt.
Vis, Sponse, quæri; quódque spes nostras fovet,
Vis inveniri: te Fides certò invenit
Etiam latentem, plùs prehendens quàm videns.
O Sponse stabilis quære Sponsam erraticam;
Et si inveniri vis, priùs nos inveni.
At mox reperta si magìs plectenda sum,
Hem plecte, Sponse, plecte, sed manu tuâ.
Aut si tuis me vis feriri ab hostibus,
Et hoc feremus. Sed per illa vulnera
Queis me piàsti Sponse, te supplex rogo,
Procul facessat à tuis pomœriis
Immanis illud flagitI piaculum,
Ut sospitatis à suæ custodibus,
Christo sacratis, Sponsa Christi vapulet;
Quod vel ab Anubis vel Jovis cultoribus
Christi maritæ perpeti levius foret.
Tua membra amoris vinculo coeant, tui
Conglutinata sanguinis coagulo.
Ubicunque Verbi fulgor affulget tui,
Comitem sororem Veritas Pacem vehat.

Reditus ad Deum.

COelestis aura quam meo Deus luto
Infudit, altam quando originem tui
Repetes beata, quum suo lutum luto,
Cœlóque Cœli gnata reddetur suo?
Ad te, Creator Magne spirituum, mens
Avet reverti, vah nimis nimis diu
Peregrè vagatus, languidus contagio
Terrestris auræ deprimentis cœlitem.
Piget morari donec alis ardua
Anima Angelorum subvehatur aureis,
Carne expedita, patrii ad Cœli plagam.
Agè mens volucris, experire quid queant
Ætherea proles, alæ Amoris & Spei.
Hæ nempe missæ cœlitus cœli viam
Callent, meróque Gratiæ instinctu duce
Benigna ad ora Magni & amplexus Patris
Sistunt precantem; nec nisi his alis iter
Trans crassa carnis nubila adnixi priùs
Emoliamur limen ad celsum Dei,
Suas solutis carne & enitentibus
Superas ad oras commodabunt Angeli.
Longa licèt illuc sit via, est iter breve:
Fides id uno conficit suspirio.
Ac sicut uno Conditor mirus, sui
Icona mentem condidit spiramine;
Spiramine uno redit ad Authorem sui
Viva hæc imago: At hei mihi quàm segniter
Sursum movetur! quam deorsum ocyssimé!
Moveor frequenter sursum & admoveor Deo;
Sed immorari vix queo admotus Deo:

Tum

Tum quòd facultas res amatas lucidè
Imaginandi, nil nisi id quod objacet
Vel objacere sensibus potest capit;
Ansásque nullas sensibus præbet sui,
Ingens amoris & beatitudinis
Objectum, at uni cognitus sibi Deus.
Tum quòd gravata carne mens, & altero
Carni gemello pressa noxæ pondere,
Ad sanctitatis Spiritum celsissimæ
Vi magnâ Amoris vecta naturam supra,
Sine vi retrorsum sponte fessa volvitur.
O quem invenire nemo scit, ni sit prius
Inventus à te, nemo ni tractus sequi;
Debetur omnis ardor hic tui tibi,
Carnis veterno frontibus contrariis
Commissus, & se viribus tutans tuis.
Huic adde vires; fac licèt vinclis gravis
Et pressa mole graviter mens emicet,
Vincente pondus concita lubentia,
Ad Conditorem te sui, ad te ipsissimum;
Semélque juncta jugiter tibi hæreat.
Et ut adsit aptum schema cui mens hæreat
Vestita carne, sensibúsque obnoxia;
Incîde grandem, Christe, clavo uno Crucis
Crucis characterem intimis præcordiis.
Temétque fossum bis pedes bis brachia,
Lacerum cruentis sentibus sanctum caput,
Latus flagellis; os adorandum Angelis,
Deforme sputis, ictibúsque luridum;
Te mille pro me traditum ludibriis,
Datúmque Morti principem vitæ; tui
Opus stupendum amoris, & stimulum mei;

Alere Matrem Christi.

PRo criminosa stirpe Adami, criminum
Ingens piamen Christus, horrendam Crucis
Pœnam subibat: proxima adstabat Cruci,
Verenda largis ora fletibus rigans
Augusta Mater; stabat eximius simul
Jesu Johannes, pectus illud mutuo
Amore fidum. Chara Jesus contuens
Capita, Parenti, Natus hic esto tuus,
Infit; Johanni, Mater hæc esto tua.
Mox æviterni fundit in sinum Patris
Magno salutis opere functum Spiritum.
Repentè gratam gratus hospes hospitam
Novam Parentem Natus excipit novus.
O præferendus omnibus sceptris honos!
O invidende juvenis omnibus piis,
Quotquot fruuntur aut fruentur munere
Vitalis auræ! Nam quis in cujus salit
Fibris amoris ulla flamma cœlitis,
Non se, Johannes, concupiverit tuâ
Beare sorte? quisve Jesum diligens
Monarcha, Crœsis Attalisve ditior,
Non præstinârit omnibus gazis tuam
Felicitatem? Sed licèt cœlum incolat
Beata regno Mater & Nato fruens,
Omnes benignam queis Deus penum instruit,
Beare semet sunt potes sacram Dei
Alendo Matrem; nemo votis irritis
Annumeret istud ad manum votum jacens.
Semel rogatus Christus ut Matrem forìs
Stantem atque fratres conveniret, dextera

Mota

Mota audientes indicavit Disciplos;
Hæc Mater, inquit, hi mihi fratres cluent.
Meíque velle quisquis exequitur Patris,
Mihi est sororis fratris & matris loco.
Hanc ergò Christi cœlicam disquirere
Cognationem cura sit perpes piis.
Inopésque sanctos qui voluntatem Patris
Rerum potentis exequuntur seduli,
Quisquis piorum, pro suæ modo rei,
Recreare lætus ex suâ curat penu,
Is cum Johanne, Christe, alit Matrem tuam.

Deo Liberatori sacrum.

Hanc ego carceribus juvenis dilapsus Iberis,
Signo senex lucem candidiore notâ.
Hâc mihi natali semper potiore, perîcli
Effugiíque decet me meminisse mei.
Téque fidémque tuam celebrare ex hoste receptum,
O Deus, O vitæ fónsque salúsque meæ.
Sic quondam Herodis periturus carcere Petrus
Auxilio sospes prodiit Angelico.
Custodum medius recubabat nocte duorum;
Mulcebat placidus lumina mersa sopor.
Hanc requiem vinclísque gravi, cædíque propinquo,
Pace Dei, & forti conciliante Fide.
Angelus ecce Dei demissus sede, jacentem
Impulit, impulsi fugit ab ore sopor.
Carceris horrificas pepulit lux diva tenebras;
Vincula sponte sacras exoluëre manus.
Subligat extemplò pedibus sandalia jussus,
Componítque humeris pallia jussa suis.
Vinctáque compedibus nuper, nunc libera crura
Miratur, sanctum consequitúrque ducem.
Quòd stat, quòd graditur, sibimet non ipse videnti
Attonitus credit, veráque ficta putat.
Intima decipitur custodia, móxque secunda;
Cœlitus immissus Somnus utramque premit.
Tertia restabat, ferróque rigentia claustra,
Ferratæ subitò dissiluêre fores.
Paulùm progressi visum fugis Angele, solus
Petre manes, urbi redditus atque tibi.
Redditus agnoscis quem jam tibi cernere non est,
Divinámque satìs cernere ducis opem.

Elapsus carcere Dunkerkano, *Dec.* 22. 1624.

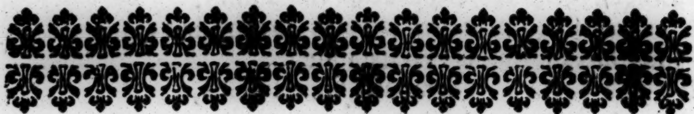
Hanc

Hanc ego conſimili liber virtute celebro,
 Hanc ego, cura Dei, laudo receptus opem.
Hæc mihi ſervato læta & ſpectabilis hæret;
 Hæc ſedet ad noſtrum pervigil uſque latus.
O mihi nè ſenſum minuat longæva ſenectus,
 Delapſi memorem cœlitus auxilii.
Idque quaterdenos quamvìs præceſſerit annos,
 Se præſens animo ſiſtat ubique meo.
Oceani ferme decumanis obrutus undis,
 Navigii laceri triſte vehebar onus.
Ecce velut damnis vulgò ſe damna propagant,
 Heſperiæ navis præda puſilla fùi.
Illa ſuæ metuens, rapti malè conſcia, noxæ,
 Pandebat celeri carbaſa tota Noto.
Quum ratis impulſu tetigit vada cæca ſonoro,
 Clamore & ſtrepitu nautica tranſtra fremunt.
At Rector pelagi capto & captoribus æquus,
 Arbiter ille bonis providus atque malis,
Aſtitit afflictis, glaucóque tridente levavit
 Implicitam ſaxis explicuítque ratem.
Littora nota petit brevibus deducta vadoſis
 Navis, & in tutâ ſe ſtatione locat.
Excipit appulſos ſtatio triſtiſſima captos
 Carcer; at hanc unâ non niſi nocte tuli:
Nam me præpoſiti claſsíque reíque marinæ
 Accitum hoſpitio detinuêre ſuo.
Quicquid erat quòd me ſecum voluêre morari,
 Præſtruxit nobis ad meliora viam.
Quid referam multas ut me tibi jungere vellem
 Præſes blanditias inſidioſe tuas?
Tot motura animas invitamenta ſuperbas,
 Et gravida auratis horrea polliciris?
Aſt ubi conſiliis aſper reſponſa moleſtis
 Fronte (fatebor enim) tetriciore dedi,
Intonuêre minæ, micuerunt lumina flammâ,
 Irata accendit fervidus ora rubor.
Addicor ſcelerum tormentorúmque magiſtris,
 Devotis gentem diſcruciare piam.

Quódque rapi subitâ non me mandaverit irâ,
  Mira fuit vigilis provida cura Dei.
Summoveor tantùm, summotus præstolor usque
  Jussus in invisa tristia jussa domo.
Quid fugiam certus, non quà; nam fallere quærens
  Hospitibus plenam militibúsque domum,
Ignotos pariter notósque, & singula mœstus
  Circum me vigilum lumina pertimeo.
At quam nemo potest precibus præcludere, certam
  Molior ad cœlum conficióque viam.
Indè meis rebus nova lux affulsit egenis,
  Indè mihi in dirâ perditione salus.
Nam (quod post multos tandem rescivimus annos)
  Præsidis assessor, vir pietate gravis,
Paulùm digressus, simili pietate fidelem
  Solers pandocheum sevocat hospitii:
Hunc properè juvenem prædonibus eripe nostris,
  Dixit, & effugium quâlibet arte juva.
Maturè egreditor; dum Curia nostra sedebit,
  Egressum nemo qui remoretur erit.
Pandocheus pia jussa facit, nactúsque quietas
  Et populo vacuas constitit ante fores:
Méque vocans, aliud similis mihi dixit agenti,
  En agè rumpe moras, hàc via monstrat iter.
Custodes intus vino invitante relaxant
  Ad lætum curas lassáque membra focum.
Ipse comes potu & vario sermone cavebo
  Ut mora longa tuo tuta sit effugio.
I comitante Deo, nobísque faventibus opta
  Ut velit assiduè divus adesse favor.
Dixit, & abcessit, nè grates nempe rependens
  Eriperem properæ tempora parva fugæ.
Felices animæ, Cœli nunc sede receptæ,
  Hæc accepta Deo vos benefacta beant.
Vos beat æternùm, memori sub Judice recti,
  Reddita pro nostra magna salute Salus.
Atque utinam, Jesus Præses tibi faverit, hostem
  Quem mihi non mala mens sed malesana dedit.

Egressus, portas inimicáque mœnia linquo,
Linquo etiam fugiens paucula chara mihi.
Parva quidem, sed nostra tamen; juvenilibus annis
Quæ fuerant studiis evigilata meis.
Hæc mea cum variis combusta fuêre libellis,
Sic malè barbaricâ lege jubente loci.
At vestes, & non multa & pretiosa supellex,
Commoda militibus præda fuêre malis.
Nil habui, nihil amisi, divésque salute
Mirificâ, mecum quæ mea cuncta fero.
O tutos! O magnificos! O sorte beatos!
Queis custos, queis res cessit opima Deus.
Respicio, lapidem progressus ab urbe secundum,
Tres procul admissis ponè sequuntur equis.
Mecum ego, si retrahor sævo fugitivus ab hoste,
Quàm si mansissem sors mihi pejor erit.
Sed cui crediderim novi; facilísque salutem
Bis poterit, potuit qui mihi ferre semel.
Mox equites pediti spatio breviore propinquant:
Tres video Gallos, è quibus unus ait;
Servitiúmne fugis, popularis noster, Iberum?
Nos tibi devotâ mente feremus opem.
Hujus equi firmas agilis conscendito clunes,
Tertia nos patriis finibus hora dabit.
Quid facerem? bonitas hominis si ficta fuisset,
Tres fugere haud poteram vel superare viros.
Clunibus insilio, popularem amplexus amicum,
Agresti geminus more creatus eques.
Hoc mihi subsidium soli, peditíque vagóque
Fecit in hostili cœlica cura solo.
Invisam quòd eques terram post terga reliqui,
Et tetigi spatio Gallica rura brevi.
Dum vocat elapsum Præses, seróque requirens,
Pandocheum probris exagitátque minis.
At tibi, Magne Parens, gratus soteria solvam,
Dum reget hos artus reddita vita mihi;
Vita adimenda mihi, vel pejor morte futurâ,
Ni tuus eversam restituisset amor.

Quid

Quid retribuam Domino?

QUâ laude gratæ mentis adorea,
Quâ voce, Vindex Optime Maxime,
Te vindicatus à tenebris
Carceris Hesperii celebrem!
Tu destitutum, tu malè perditum
Jam bis Creator restituis sibi.
Tu Mortis atris impeditum
Cassibus hoc caput expedîsti.
Circumstrepentum trans vigilum globos,
Me duxit ingenti incolumem manu,
Hic sospitator, qui rubentem
Isacidas penetrare pontum
Jussit; profundo sub pelago via
Calcanda sicco strata fuit pede,
Crystallinis utrinque muris
Instabiles riguêre fluctus.
Facessite hostes; nos adamantinis
Hinc indè muris cura tegit vigil
Robúrque Terrarum patentem
Imperio moderantis Orbem.
Tutum potentis viribus ImperI
Non me obsidentum fregerit impetus,
Utcunque crabrones strepentes
Et numero superent & irâ.
Non fabulosus Centimanus Gigas,
Si verus esset, fulmineos vomens
Ignes, licèt surgens prementem
Excuteret furibundus Ætnam.

Nihil

Nihil timendum te didici duce,
O Liberator non vice simplici;
Per quem maris terræque rectâ
Contueor facie perîcla.
Per te Tyrannos, Albionis luem
Latè tremendam, spernere perstiti;
Strumámque perduellionis
Incolumis pupugi imperantis.
Quot tela scuto fracta jacent tuo,
Quo protegebar tutus ab hostibus!
Haud immerenter perduellum
Invidiæ jaculis petitus,
Quos sæpe multo perfricui sale,
Fidelitatis crimine noxius,
Tyrannidis fœdæ rejectans
Ingenuo juga dira collo.
Fornace ut aurum clarior exii,
Ipsísque damnis ditior, horridum
Rodente cor, & viperinos
Invidiâ lacerante crines.
Quid exsolutus mille periculis,
Quid mille donis auctior offeram?
Nihil meum, nec memet ipsum
Esse scio, tuus usque totus.
Et istud ipsum quod tibi reddere
Amore memet percupio, tuum est.
At semet Authori rependens
Liber amor, tibi, Christe, donum est.
Sese ergò munus mens tibi fervida
Amore, fibris reddit ab intimis:
Minúsque quàm debet, sed omne
Quicquid habet sine fraude reddit.
Vah méne purum fraudis ut autumem!
Incogitanti quæ latet immeans,
Interlinens sinceriorum
Heu tacito pia facta fuco.
At tu Creator, tu penetralia
Hujus revolvens excoque pectoris,

Ut

Ut ſcoriis purgata puræ
Thura queant adolere laudis.
  Fac ut ſalutis multiplicis memor,
Dictíſque factíſque & fidibus lyræ,
Me totus in ſanctas reſolvam
Dum ſuperat mihi vita laudes.

Aula

Aulæ Somnium.

NOn nocte cœcâ si qua dormientium
Imago mentes ludit, id statim putes
Bonum ominari vel malum portendere;
Sed indè meliùs corporis vel ingenI
Habitum notari: ex somniis certissimè
Quid regnet intus quídve peccet æstimes.
Rarenter ipse somniis exercitus,
Hominúmque vitâ qui fruuntur, maximè
Incuriosus, morbidi nec corporis,
Videre memini me sopore languidum
Quæ me mihimet indicant imagines.
Illas honestas & metris idoneas
Hîc exhibemus. At Salus sic me beet,
Vigilantis ista non fuêre somnia,
Genio placentes quod poëtæ factitant.
Matrona formæ præferens sacrum decus,
Cultúque & oris dignitate regiam
Professa sortem, verba fecit hæc mihi.
Integritate vir verendâ prædite,
Fidéque canâ; Rex egóque Conjuges,
Titulum supremi júsque robúrque ImperI
Hujus rogamus ut tuæ facilis sinas
Fidei relinqui; te sacris insignibus
Augusti honoris indui, nos exui.
Mox Rex creatus, viribus regni potens,
Nostro coronam sponte tradas filio.
Morbi quid istas nos ad ambages agat
Dissimulo prudens: scire cuique sit satis
Si quid malè hæret, nutat, aut labat domi;
Tu modò quod in te jamdiu novi situm,

Probam hîc piámque sedulus præsta fidem:
Pro tam auspicata rebus in summis fide,
Meritus merenti Regis haud deerit favor.
Regina, nil te fallis, inquam, quòd mihi
Tutò coronam posse concredi putas,
Quam nec vel unam vertici horulam meo
Velim insidere, tum meæ sortis memor,
Tum quot corona sit procellarum seges.
At cùm nefas sit se tuis subducere
Regina jussis, & fidem tibi meam
Non approbare flagitanti sit pudor,
Agè, experire jussa quid possint tua.
Repentè pompâ diffluente regiâ
Excipimur aulâ; cognitum me comiter
Proceres salutant, & jubente protinus
Rege & Senatu tunc sedente, Principis
Sese abdicantis sede sublimi locor.
Sacer tiaras crinibus, sacrâ manu,
Cinctus corona imponitur solemniter.
Gentile honestat dexteram sceptrum meam.
Humerósque circum, more prorsus regio,
Multo refulgens ardet auro purpura,
Radiante pendens hinc & indè syrmate.
At massa splendens aureo toreumate,
Gladiúsque robur ImperI ad pedes jacent:
Et hinc talenta magna, robur alterum;
Et indè mundi gaza larga gemmei.
In nostra jurant verba tres Regni Ordines,
Et quicquid ex re jusserim regni, fore
Fixum ratúmque jure summo sanciunt.
Ego nil moratus, regnet ergò filius
Hæresque Regis; Ipse jam jam liberæ
Obscuritati reddar, & reddar mihi.
Hæc prima nobis esto lex & ultima.
Dixi, atque dicto promptiùs Regi libens
Diadema, sceptrum, purpurámque tradidi,
Brevì catenis exsolutus aureis:
Et comprecatus faustitatem plurimam

Regi atque regno, sede regni per gradus
Descendo placidus, nemo quod quivit priús.
Regina sed me prodeuntem retrahens,
Téne hinc abire, dixit, immunem sinam,
Integritate prædicandum nobili;
Cui regna minus est possidere quàm dare,
Satísque nullo præmiandum munere?
Hoc præmiator haud velit fidei Deus.
Has ergò gemmas, hanc tibi gazam merens
Monimenta magnæ parva virtutis cape.
Regina, dixi, sorte major regiâ,
Nullum putâris esse dignum præmio
Quod non bilinguis & nefarius fuit,
Nec alligavit fraude perjurum caput.
Non aucupetur dona solvens debitum:
Fidémque præstans debitum se solvere
Nôrit. Fides est præmii satìs sibi.
Fidem Supremo pendimus non vendimus,
Talenta nervos ImperI, Regi; tuo
Baccata collo linquimus monilia.
Hæc irretorto contuemur lumine.
Vitæ parùm isti sufficit, morti minús,
Fuerímque abundè sorte contentus meâ,
In æde Christi si mihi detur locus,
Laboriosi qui sit otii ferax,
In quo quietus servulus famuler Deo,
Mundi tumultu liber, & turbâ procul.
Isto repentè fugit in voto sopor.
Fugit corona, gaza, sceptrum, purpura,
Merúmque semper fugit aula somnium.

PSAL.

PSAL. XLIII.

Judica me Deus.

ASsere jus Deus alme meum, justámque tuere
Sublimi ex solio, Judex justissime, causam.
Me numero pressum, technísque hinc indè petitum,
Gentis inhumanæ crudelibus eripe malis.
O Deus, O solo cujus me robore tutor,
Cur miserum reicis? fusum quid ab hoste maligno
Me pateris luctûs demersum errare tenebris?
Luce tuâ tandem mea vera & justa coruscet
Causa; sacrum ad montem tuáque ad sacraria tutò
Me sistant tua lux tua pura & vivida Virtus.
Tunc alacer sanctis præsens altaribus, ad te,
Te solidam mihi lætitiam nitárque ferárque.
Te Deus, O sanctum, semper mihi Maxime, numen,
Carminibus fidibúsque lyræ celebrabo canoris.
Cur prostrata jaces? cur te malesana dolore
Dejicis, interno mens exagitata tumultu?
Expecta Dominum; parat ille ingentia laudis
Argumenta tibi, tempestivóque resolvet
Auxilio in lætas, hæc ora, hæc pectora, laudes.
Hæc bona præstabit nostræ Deus ille salutis.

Lucidum intervallum.

ECce jaces, qui me, furiis lymphatus Averni,
Triginta insanis vexâsti litibus annos;
Et stratus furis usque minis, & torva tueris.
Sic aper adverso totum qui pectore telum
Excepit, rabido prensat venabula morsu;
Et rictu spumante fremit, spirâtque minaces
Nequicquam extremis frendens grunnitibus iras.
Ah quoties victor nequicquam extrema putavi
Quæ vix ducebas suspiria mœsta supinus!
Mox reddente malum nunquam moriente vigorem
Nequitiâ, veteris renovâsti prælia rixæ.
Rex Superûm, qui me per iniqui tormina ponti,
Syrtésque, scopulósque, & difficiles anfractus,
Jactatum exerces, pérque ipsa pericula servas,
Aut semel horrentes verbo compesce procellas,
Aut tua jactato longísque erroribus acto
Gratia sufficiat: da mentis lene serenum,
Quo facilem Jesus in tempestate quietem
Carpsit, & ipsa mihi faciat jactatio somnum.
Euge, seni parvum restat maris æquor arandum,
Nec longè jam portus abest, securus, amicus,
Pace Dei, Pacísque Deo sine fine beatus.

In Deo tutus.

SIc Paſtor teneram fidelis agnam,
In qua jam lupus improbum cruentus
Dentem fixerat, eripit voranti,
Ereptam incolumem pedo tuetur;
Læto in gramine floridíſque ripis
Curâ languidulam fovet benignâ;
Ut me Maximus Optimus retraxit,
Quem rictu rabido impetens leæna
Jam ſpe gluberat, & ſiticuloſas
Ardens ſanguinis irrigare fauces,
Erecta exitio meo imminebat.
Sed ter Maximus ille Soſpitator
Me frendentis ab ore ſoſpitavit.
Nunc feſſi ínque ſua reclinis umbra
Membra aurâ reficit levi, mihi quam
Motis divus Amor creavit alis.
Hæc per tempora ludibunda, pérque
Diffuſas fluitans comas, amorem
Noſtris molliter auribus ſuſurrat.
Paſtor provide, quem pium Parentem
Appellem potiùs, tuam paternam
Curam multiplici ſalute doctus;
Quòd non Tænariis premor tenebris,
Quòd vivo & valeo, hoſte quòd vidente
Et ringente, maiis reſurgo major,
Totum id Sancte tuo Parens amori
Acceptum refero; tuúſque totus
A te pendeo, te ſequor vocantem,
Ad te te approperóque geſtióque,
Tanquam eſcæ cupiens avis tenella
Nitendo tremulúmque pipilando,

Tenſis

Tensis faucibus appetit parentem,
Impluméſque inhians coruſcat alas.
Tu paſtum tepidis fove ſub alis,
Qui me ſponte tibi reſigno totum.
Sic dum me tibi debitum reſigno,
Magnam conficio mihi ſalutem.

In Deo fortis.

SPectari dignum eſt, horroréque gratius ipſo
Quum ſubrigentem luridas ſetas aprum,
Scintillantem oculis & ſtricto dente minacem,
Venator acer excipit venabulo;
Pérque ferum pectus penetráſque viſcera, totum
Ad ima ductum tranſigit ferrum ilia.
Sed melius læto ſpectamen præbet Olympo,
Oculíſque Regis Cœlitum placens magìs,
Vir quem diva Fides clypeo, quem Spiritus enſe,
Deíque totum Chriſtus armis inſtruit;
Queis Luxum atq; Metum, & ſcelerum frendentia monſtra,
Et belluinas conficit cupidines.
His mactus trepidos animoſo pectore caſus,
Nullâ remiſſus excipit formidine.
Ferrea vincla, cruces, inſultantíſque Tyranni
Patiendo fortis deſpicit minacias.
At cùm larva mali pluſquam mala vera minetur,
Et multa vulgus perperam vocet mala,
Diripit intrepidus larvæ pallentis hiatum,
Et à minaci noxium diſterminat.
Hîc mihi ſuccurrunt immani mole Gigantes,
Quos in theatri ludicris vidi puer;
Æquales furno rictus, oculíque patellis,
Nigrans equinis horridus crinis jubis;

Penula fulgebat mentito ſcortea ferro,
  Nodoſa grandis clava dextram armaverat;
Monſtra horrenda, pavórque meis æqualibus ingens,
  Donec gerone cum ſuo cecidit Gigas,
Et tunicâ craſſæ fraudes patuêre reductâ;
  Pravè retortâ crate vix hærens ſibi
Heros vimineus, veteri cui ficta caniſtro
  Animoſa ſtabant ante caſum pectora.
Hinc pueris largus pulsâ formidine riſus,
  Ipsâque riſus largior formidine.
Non quicquid caperat frontem, vel torva tuetur,
  Intus tuenti incuſſerit formidinem.
Sæpe magìs metuunt homines ridenda timendis,
  Solùm intuentes id quod exterius patet.
Sed ſapiens fortíſque Deo, quíque intima rerum
  Momenta doctus lance pendit ſedulâ,
Deteriora videt blando ridentia vultu,
  Quàm quæ ſeverâ fronte rugas contrahunt.
Iſta fugant, à ſéque monent ut ab hoſte cavendum;
  At illa riſu ſæpe nos ipſo necant.
Naturâ fruitur, nec pravâ interpolat arte
  Quæ læta fauſto contigerunt Numine.
Non ea, non alios, non ſemet denique, ſorte
  Excors opima ſuſtinet corrumpere.
Ditat opes virtute ſuas, titulíſque decorus
  Decoriorem ſe facit modeſtiâ.
At ſi illum ſors parva gradus detrudit ad imos,
  Deo in Parente regium invenit genus.
Lætus in adverſis animus, majórque perìclis
  Serenitatem impertit adverſis ſuam.
Inſtructum vegetúmque fide non urget egeſtas,
  Cùm poſſidentem cuncta poſſideat Deum.

In Deo quies.

CUrarum vacuus, thoro recumbens,
Dum ſe circumagit ſilente paſſu
Noctis concubiæ nigella biga,
Quâ paſcam meditatione mentem,
Huic poſtquam cerebro quies amica
Blandi debita præſtitit ſoporis ?
Ad te principium meæ quietis
Ipſa hæc alma quies vocat quietum.
Te Somnus riguus jubente, lecto
Se noſtro inſinuat, benigniorum
Alludente cohorte ſomniorum.
Tu curas vigili fugas edaces.
Tu ſedas animi vagos tumultus.
Amplexúque tui fovens Amoris
In curæ gremio tuæ reclinem,
Præſtas incolumem & piè ſerenum.
Sic Matris teneris puellus ulnis,
Ceu cunis, agitatione molli,
Lento murmure, tinnulóque cantu,
Appreſſus ſinui piæ parentis,
Ad ſomni requiem ſilentiúmque
Blandè pellicitur, ſopore donec
Vagitum ſuperante conticeſcat.
O te magna animæ quies fidelis,
Sub cujus lateo quietus alâ,
Non pigram requiem otiúmque votis
Ignavum rogo, ſed negotioſum.
Quæ me, Chriſte, tuis ſacravit aris,
Præſtanti officium tuas ad aras
Donec Gratia ſtrenuam quietem.

Infractam assiduo labore mentem,
Et nulli superabilem dolori.
Hoc quæcunque petent latus sagittæ,
Ad scutum fidei obtegens petitum
Fractæ dissiliant: gubernet intus
Divinâ ratione passionem
Pax Regina, Dei verenda proles,
Virtutum genitrix, medela mentis;
Pax sancta anticipans fide beata
Puræ gaudia Cœlitum quietis.

Deus amoris in ira memor.

JAm nostra dudum fulminis æmulis
Circumsonârunt littora machinis,
Et alluens largo cruore
Mars rigidus rubefecit æquor.
Hæc extra, at intus dira furit lues,
Utrinque planctus, dum sine funere
Funesta festinanter indunt
Corpora vel pelago vel undæ.
At ista lætis tristia temperat,
Amoris, irarum in medio, memor,
Ecclesiæ magnus Redemptor,
Qui tenebras hilarare luce
Assuevit; illo libera præstite
Pax nostra tutò rura perambulat,
Nec fervidi circum duelli
Pellitur horrifico tumultu.
Frumenta securi agricolæ secant.
Carros vehentes copia degravat.
Lætísque cum clamore fausto
Invehitur bona messis horreis.

Rarò

Ratò oppidorum mœnia transilit
Acerba clauso pestis in aëre:
Nostrósque per colles apertos
(Sic voluit dator ille vitæ)
Maligna nondum toxica miscuit
Auræ salubri: ducimus hanc Deus
Grati, & pati quidvis parati,
Ultima quòd meritis rependi
Rerum jubebis Maximus Arbiter:
Virtute tu nos tu modò robora,
Seu pestis atræ sive belli
Nos fera diluvies inundet.
Ter sancte, peccati ingenitam luem
Ab his potenter mentibus elue;
Et quidquid hostiles focillat
In te animos penitus revelle.
Sic alma nos Pax, sic bona Faustitas
Brevì revisat; sic lacerantia
Se membra Christi ingens amoris
Spiritus ipse Deus rejungat.

Orate pro pace Jerusalem.

PAcis Christe dator sacræ,
En Ecclesia quam tuo
Emptam sanguine Conjugem
Patri concilias Nurum,
Illa, inquam, malè feriata Pacem,
A te, Sponse, tuæ neci propinquo
Postremis tabulis sibi relictam
Reicit, projicit, immemor Datoris,
Projectámque pede insolente calcat.
Militat adversis sibimet contraria membris;
Urgetur pede pes, dextra est commissa sinistræ,
Alteráque alterius malesano robore nervos
Exsecat, in propriam properans habilísque ruinam.
Sic miserè pereant per mutua vulnera fratres
Anguis Tartarei rabiosis dentibus orti.
At bona Pax, rectóque Salus soror intima Vero,
Unanimes Sanctos Cœli pia pignora servent.
Mundi procellis à suis cunabulis
Vexata fuit Ecclesia:
Propriis sed ipsa Ecclesia simultatibus
Facta est procellosum mare.
Exurge Christe; voce perculsi tuâ
Hi consilescant turbines.
Aut fac ab isto turbine ad portum sacrum
Ut Morte sospes enatem.

Summum

Summum nec metuas diem nec optes.

EN Mors repôsto nunc brevi manubrio
Falcis, sibimet deligit longissimæ
Rigidæque lignum perticæ; hanc ferro induit,
Latósque ducit hinc & indè sæviens
Gyros, ut una in civitate, uno die,
Bis mille cives convenásque demetat
Utriusque sexûs. Proh Deus! quantæ strues
Juvenum senúmque, cúmque matribus suis
Infantium lac & luem sugentium
Ab ubere uno! O vastitas, pestis, fames,
Urbis misellæ, destitutæ, languidæ,
Cui vix suorum quartus hæret incola,
Dum turba vitæ prospicit fugâ suæ;
Manénsque numerus multitudinem suam
Solâ fatetur funerum frequentiâ!
At fortè tutâ consulant fugâ sibi,
Si deserentes fœta peste mœnia
Se fugere possent; mente lævi, qui luem
Sinu foventes in fugâ circumferunt,
Et rura damnis urbis infelicitant.
Non ulla ab istis statio tuta, non mihi
Ruris colono, qui salubrem collium
Incola remotæ villulæ duco aërem.
Sed hîc & ipso Pestis in regno, Salus
Si quos tuendos tradidit Deus sibi,
Pennis focillat sospitatrix candidis,
Alísque motis noxii circum aëris
Difflat vapores: hæc jubente te, Deus,

A matris alvo ſoſpes hoc caput fovet.
At ſi lues nos, te jubente, demetat,
Magìs fovebit, te jubente, nos Salus.
Ruptíſque carnis improbæ repagulis
Quiete noſtram, ſanctitate, gloriâ,
Animam beabit. Sic premente ſpe metum,
Libérque vitæ tædio, & Mortis metu,
Intueor æquo ſortem utramque lumine,
Nihílque præter Optimum timeo Patrem,
Qui nil quod uſu non ſit optimum dabit.
Omnes amore qui Deum colimus pio,
Deum timere nos decet, non à Deo.

PSAL.

PSAL. XCVIII.

Cantate Domino Canticum.

v. 1. EIa novum cantate melos Dominóque Deóque,
Robore pollentis dextræ validíque lacerti
Magna per attonitas latè miracula Terras
Didenti, semétque suâ virtute tuenti.
Quem quocunque feros gressum fert acer in hostes,
Et tremor & rapidis anteit Victoria pennis.
2. Hoc oritur victore Salus, Astræáque gentes,
Sursum aspectantes Cœlo demissa revisit.
3. Nempe sui memorem populi, fidíque tenacem
Fœderis Isacidæ noscunt; magnamque Salutem
Gentibus auditam sub utroque jacentibus axe,
Ipsæ amplectentur, sub eodem vindice tutæ.
4. Ergò salutifero soteria debita Regi
Solvat ovans Tellus; laudum lætissima plausu
Tota sonet, resonet repetitis plausibus Echo.
5. Nunc lyra, nunc citharæ, citharæque animantia nervos
Carmina, cum nablii modulis, vocísque maritæ,
Et Domini laudes, & gaudia nostra celebrent.
6. Parte aliâ sacra cornicines præconia pangant,
Et magnum vacuo tuba grandis in aëre nomen
Buccinet, & festis reboet clangoribus æther.
7. Æquora littoribus fremitu collisa sonoro,
Coram Rege Deo plausus imitentur ovantum.
Quásque sinu refluo complectitur Amphitrite
Unanimes agitent sollemnia gaudia gentes.

8. Lætitia

8. Lætitiâ ſaliat nitidis illiſa lapillis
Garrula rivorum modulato murmure lympha.
Lætitiâ jactent nemorosa cacumina montes.
9. Quippe Pater rerum flammis radiata benignis
Ora ferens, hilarans propiori numine Terras,
Regnaturus adeſt; qui Maximus Arbiter Orbem
Liberet æternùm noxis & fraude malignâ;
Æternùm populos juſtus clemén ſque gubernet.

Terræ

Terræ Gemitus.

IMmenſo ſcelerum ſub pondere Terra fatiſcens,
Perpetuam vitii ſe dedignata miniſtram,
Jamdudum ignitis prodit ſingultibus iras.
Indè vomit flammas diris mugitibus Ætna,
Indè cavernoſum quatiens penetrale Veſævus
Ardentem eructat patulo cratere favillam.
At tandem cumulis injuſti ponderis impar,
Dum ſcelus aggeſtum ſceleri magìs uſque magíſque
Degravat oppreſſam, pulsátque cacumine Cœlum,
Succutiit latus impatiens ; quo ſaxea motu
Vincula luxavit, montanáque cingula Mundi ;
Antráque cæca fremens vaſto patefecit hiatu :
Ipſa ſibi tanquam properaret feſſa cavare,
Effœtæque ſimul Naturæ immane ſepulchrum.
Protinus os tetricum ſacris venerabile rugis,
Turrigeróque caput redimitum tempora peplo,
Magna anus exeruit ; connixáque pectore toto
Exſtare, & fœdum magno molimine pondus
Excutere, hoc ipſo gravior molimine, prona
Concidit, in proprias penitus revoluta cavernas.
Indè ſonore cavo, quantùm ſub pondere penè
Faucibus eliſis licuit ſe ſolvere queſtu,
Ejulat. O per quem nullis ſuffulta columnis
Undique librato ſapienter pondere firmor,
Cur me dira premunt alienæ pondera noxæ ?
Pondera quæ veteris violant libramina formæ,
Portendúntque Chaos. Vah ! cur mihi ſtulta ruinam
Extimui ? peream, nihilíque voragine cæcâ
Demergar ; ſic exonerer vel morte levata,
Atque hoc fraudis onus, me geſtatrice remota,

Præceps

Præceps Tartarei volvatur ad ima barathri.
Hoc melius, quàm me servis servire protervis;
Sustentare meâ pravos virtute rebelles,
Sanguine justorum, latronum crimine tingi.
Scilicet idcirco dorsum proscindor aratris,
Et laceror rastris durísque ligonibus artus,
Hostibus ut, Rex Summe, tuis frugésque merúmque,
Lurconúmque gulæ pretiosa obsonia fundam,
Vulneribus multis confossa, malóque coacta.
A famulis hæc, Christe, tuis & amantibus æqui
Multum erat ista pati, queis nempe innata veterni
Hæret adhuc labes. Notum est tibi, Conditor Ingens,
Quàm cupidè, quàm fronte hilari, quanto ubere fruges
Uncis vomeribus non sollicitata ferebam.
Quando recens proles, concórsque Parentis imago,
Sanctus Homo, diuum totus spirabat amorem.
Tunc ego, tunc gravidas pomis & flore nitentes,
Veris an Autumni ambiguas, locuplete colebam
Luxurie sylvas: croceísque per aëra venti,
Vernâque temperies æstivâ fruge benigna,
Mulcebant Hominem; cui nullæ pectora curæ
Pulsabant, nisi sola Deo pia cura placendi,
Naturæque tuo facies ridebat amico.
At Stygii simulac inimica ad signa Draconis
Transfuga defecit, Mater Natura novercam
Induit, & parcâ mensa est sua munera dextrâ.
Omnis ager tribulis, & inhorruit æthra procellis.
Nuda novo fontis tremuerunt frigore membra.
Mox pecudum exuvias pelles indutus, inópsque,
Vix silicum venis ignem, vix pulvere victum
Extudit, & multo tristis sudore paravit.
Sed mala progenies nimis ad sua commoda prompta,
Ad tua jussa socors, quæ vult mihi mille per artes
Nolenti extorquet: nec sat putat illa virentes
Expilare sinus almâ ubertate beatos;
Eruit ex imis nostræ penetralibus alvi,
Divitiis inhians, vicinum Manibus aurum.
Indè fores Erebi marrâ curvóque bidente

Pulſat, & exciri faciles pulſator avarus
Evocat Eumenidas: quæ mox non ſegniter auro
Mancipiiſque graves auri cultoribus hærent.
Nec Furiæ unius generis trepidos mortales
Exercent, miſeros dubium magis annè merentes.
Quot variæ Eumenidum facies! ſeu fœda libido,
Seu lucri ſitis, aut ardor maleſanus honorum
Tranſverſos rapit; aut eos exitiabilis iræ
Diva Superſtitio, quæ crudum cædis amorem
Religione tegens Furiarum maxima ſævit.
Quin Regum (tremebunda loquor) ſacra colla verendorum
Abſcindit, ſcelerique jubet jus eſſe nefando.
Quid memorem, quod dira tibi Blaſphemia bellum
Inferat? hiſtoriam faciens quæ fabula nuper,
Aggreſſos Cœlo horriferos certare Gigantes,
Atque ipſum ſolio Regem detrudere Cœli.
O longùm patiens Superûm Rex Maxime, quando
In linguas Cœlo obſtreperas, inimicáque corda,
Ignea fulmineo torquebis tela lacerto?
Ecce tuos ignes alius nunc provocat ignis,
Ignes queis nova ſit conflagratura Gomorrha,
Flagrans indomito fœdæ pruriginis æſtu.
O ſi urbes ipsúmque ſolum furioſa libido
Perdidit, accendens diris ultricibus iras;
Cur ego comprenſis non ardeo tota caminis,
Tota hominum vitiis olidum nunc facta lupanar,
Tota venenoſæ fraudis litiſque theatrum?
Eſt flammarum ingens intra mea viſcera fomes,
Jamdudum expectans felicem térque quatérque
Illam, Chriſte, diem, quum vectus nube coruſcâ
Elicies illinc ſupremos Arbiter ignes,
Queis tota hæc latè Mundi compago ſoluta
Abſiliat, mihimétque rogum mea flamma miniſtret.
His ego, ceu magnâ penitus fornace recocta,
Purior electro eveniam, pretioſior auro,
Terricolis Sanctis & Chriſto Rege ſuperba.
Terra Parens hîc conticuit, diductáque labra
Compreſſit, virides adducens chaſmatis oras.

Sponſa

Sponsa mittit ad Sponsum.

COnsciæ nostri Comites amoris,
Filiæ sanctæ Solymæ, puellæ ;
Si pias vestræ studiosa tangit
Cura sororis,
Ite, divinum properate Sponsum,
Puriùs Phœbi radiis micantem
Quærere, à cujus meus usque pendet
Spiritus aurâ.
Dicite invento recubare Sponsam,
Fœdere æterno sibi conjugatam,
Sauciam divi jaculis fidele
Pectus amoris.
Ardeo totis penitus medullis ;
Ardeo puris liquefacta flammis :
Hic tamen charâ est mihi sanitate
Charior ardor.
Nec mihi optârim superesse vitam,
Ni meus juxta superesset ardor,
Qui meam solus facit esse dignam
Vivere vitam.
Cúmque non Sponsi liceat potiri
Libero amplexu nisi morte carnis,
Quamdiu amplexus caro pigra nostros
Viva moraris ?
Quando ad amplexus nimiùm morantes,
Pessulo carnis faciet reducto,
Mutuum flagrans aditum flagranti
Sponsus amicæ ?
O veni tandem mea vita Christe,
Afferens vitæ melioris auram,

Morte quam felix adeam, tuâque
Morte paratam.
Dicite hæc Sponſo, comites amoris,
Dente livoris vacuæ Sorores.
Unus is plures bene ducit, at nos
Nubimus uni.

Sponſus mittit ad Sponſam.

FIliæ celſæ Solymæ puellæ,
Nuntiæ Sponſæ, comitéſque amoris,
Hæc laboranti mea juſſa veſtræ
Ferte ſorori.
Nè frui pleno mea Sponſa Sponſi
Speret amplexu, niſi nuptialis
Solverit ritus nocuæ gravatam
Compede carnis.
Nec morâ languens alios amantes,
Quos Caro & Mundus maleſuadus offert,
Immemor noſtri, & propriæ ſalutis
Deligat amens.
Es mihi abſenti (pia Sponſa) præſens,
Qui tuos ſancti gemitus amoris
Audio, quamvìs mihi nullus inter-
nuntius adſit.
Quòd meo ferves & amore plangis,
Auribus Sponſi melos eſt canorum,
Qui tuum multo ſibi præſtinavit
Sanguine amorem.
Teſtis ille imis ruber ex medullis
Membra perfundens labefacta ſudor,
Horrido flores viridantis horti
Rore cruentans.

Testis hic dextræ cruor, hic sinistræ,
Vulnus hoc duplex pedis utriusque,
Hoc caput spinis lacerum, hoc ferâ cor
Cuspide fixum.
Hos amans pro te subii labores,
Hos tuæ noxæ proprios dolores,
Fortis invictam patiente amore
Vincere Mortem.
Te, nigræ victor necis, ex avaris
Faucibus raptam sitientis Orci,
Et mihi assertam, statui ad perennis
Limina vitæ.
Pro meis in te meritis id unum
Flagito, ut Sponsum redames amantem,
Et mei serves tibi profutura
Jussa Parentis.
Perfer, obdura, breve post laboris
Tempus amplexu fruitura nostro.
Jam Salus ridet tibi, jam propinquis
Advolat alis.
Dicite hæc vestræ comites sorori,
Sauciæ nostri jaculis amoris;
Quæque ei mando referenda, vobis
Dicta putate.
Sedulæ accensis vigilate lychnis,
Hæc mea est demum sapiénsque virgo,
Cui Fides ardet pia, Charitatis
Pinguis olivo.

Beatus

Beatus Domine quem tibi admoves.

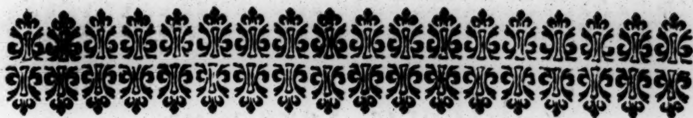
NOn pœnitenda corda pœnitentiâ,
Divóque amore ſaucius,
Genibus, Redemptor, pronus advolvor tuis,
Lachrymis tuos rigans pedes.
At tu benignâ provolutum dexterâ
Clementer inclinis levas.
Molli levatum lenis amplexu foves,
Ut prodigum pius pater.
O quanta amoris intus efficax creat
Amplexus iſte ſpicula !
Beatitatis permeans acerrimo
Senſu receſsus pectoris,
Oleóque læto dulce fibras proluens,
Mulcet medullas intimas.
O ſuavitates neutiquam ſermonibus
Ediſſerendas ! O ſacras
Opimitates gaudio effertiſſimas,
Diam inchoante gloriam !
Ingens Redemptor, qui reo & terrâ gravi
Cœlum benignus admoves,
Si ſic ſapit jam extra ſuum Cœlum locum,
Quid in ſuo ſapiet loco ?

Sursum corda.

TE cordis penetralibus,
Te desiderio non satiabili
Dilectum sitio Deus,
O lux, O animæ magna Salus meæ !
Te noctu vigil ambio;
Te cùm lenta sopor lumina degravat
In somnis video, meum
Sidus, trans vitreum carnis operculum
Attollens roseum jubar.
O quàm dulce nites mitis Homo-Deus !
Quondam victima perditis,
Mundi turpe nefas cæde pians tuâ :
At nunc principe Gloriâ
Nativis radias clarus honoribus,
Lucis torrida vividæ
Aspectu placido spicula temperans.
O quando mea fictili
Mens, Lethi officio, carcere libera,
Ad te principium sui
Lætam remigio se volucri feret;
Ardens plena frui Deo,
Nec sedare Dei perpetuam sitim !

Velle

Velle quod vult Deus.

NEmpe ad ſiniſtram ſors cadit, quam pendulus
Ad dexteram expectaveras.
At quis ſerenum, non procellis hiſpidum,
Cœlum tibi promittere
Te Marce juſſit? non potens rerum Deus,
Sed impotens amor tui,
Menti ſupremæ providæ rerum arbitræ
Subjicere neſcius ſuam.
Atqui Tonantis Filius compar Patri,
Non ut voluntati ſuæ
Feſtus litaret, ſed voluntati Patris,
Se carne juſſus induit;
Cœlicíſque, Summi traditi Patris manu,
Fæces amaras ebibens,
Non noſtra, dixit, quicquid imperas, Pater,
Fiat voluntas, ſed tua.
Magni ſequamur Imperatoris piam
Lætámque fortitudinem.
Ignavus ille miles eſt, nec miles eſt,
Qui ſequitur ejulans Ducem.
Cedet oneranti fortis & ſapiens Deo,
Puſillus obluctabitur;
Ferétque vinctus more jumenti jugum,
Quod ferre ſponte noluit.
Quod vult poteſt, cui velle quod poteſt ſat eſt,
Idémque velle quod Deus.

Mentis Serenum.

NOn ſi procellis horrificis frequens
Nubes opacas agglomerat Notus,
Imbréſque portendit nocivos
Frons tetrici caperata Cœli,
Noſtro ſerenum pectore diffugit.
Forſan procellas qui vehit, avehet
Turbo hic ; & inverſos aquarum
In pelagus vacuabit utres.
Quodcunque damni craſtina parturit,
Tua quieti, Chriſte, faventia
Carpemus hanc lucem : gravamen
Cuique ſuum ſatis eſt diei.
Non miſſa nimbis tela tonantibus
Nolente quemquam contigerint Deo ;
Volente, nil certam Tonantis
Profuerit fugitare dextram.
Frontem ſerenet vel caperet Polus ;
Plutus crumenæ defluat, affluat :
Te ſortis Authorem utriuſque
His alacres fidibus canemus.

Pacis cœlestis Anticipatio.

SEdens in axe cœlico cryſtallinæ
Serenitatis, dia quam colit Fides,
Quo non vapores terrei cupidinum
Metuúmve ſcandunt ; cerno ſub pedibus procul
Ex his coactas improbis vaporibus
Nubes creari, quæ ſubinde turbines
Irarum & atræ bilis eructant globos ;
Et obtenebrant mentium puram diem
Curarum opacâ triſtium caligine.
Parùm putârim Terram ab alto cernere,
Stellas ab æquo ; ni ſupervehi queam
Rotatione perpeti cœlum inquies,
Et à ſupremo petere Cœlo mobili
Immobile illud, Maximi rerum Arbitri,
Qui cuncta nutu motor immotus movet,
Sedem verendam, diva quam beat Quies.
Quò tendis anime ? Téne dum carnis ſcaphâ
Vectus laboras in procelloſo mari,
Penetrare Cœlos, & fores celſiſſimæ
Serenitatis pultitare fas putas ?
Quidni ? minùs nil ſuadet illa Cœlitum
Divæ Quietis quæ pias mentes manet
Cœlis vel ipſis firmior promiſſio.
Hanc nos quietem dulce feſtinâ Fide
Præoccupamus : Jam Fides celſum caput
Inſeruit Aſtris ; Jam coruſco vertice
Tranſcendit Aſtra : Jam bonæ Pacis Dei
Penetrale pandit clave Amoris aureâ.

Senectuti gratulatur.

SAlve mœsta aliis, nobis jucunda senectus,
Recta, serena, vigens, quam non nodosa podagra,
Non mala nephritis, non tussis anhela fatigat.
Non numero superans quot volvit fluctus arenas,
Quot nivium Boreas brumali turbine floccos,
Morborum omne genus; vel primæ sæpe senectæ
Triste satellitium: Nos absque satellite tuti,
Expertes morbi & medici, te, Christe salutis
Hujus & æternæ authorem veneramur ovantes.
Nil confido tamen seniive hyemísve sereno.
Nec mihi multa super promittunt tempora vitæ
Hæ capitis mentíque nives, hæc serior ætas,
Quæ modò bis senis mihi lustris addidit unum. Anno 1665.
Annorum fluvius se Mortis ad ostia raptat;
Arctáque dilapsi volvendis tempora linquunt.
Interea fruimur præsentibus atque paratis,
Securi & placidi. Mihi non sinceriùs unquam
Delicias faciles ridens Natura probavit.
Mulcemus lento vitaï incommoda risu.
Hic animus certis nescit spontanea damnis
Addere, cum nummis animi perdendo quietem.
Id quod adest amat eximiè; nec dissita longè
Quærit, ut in paucos spes longas inchoet annos.
Et breve cùm sit iter non multa viatica condit.
Ipsa ætas, comitem semet cui Gratia fecit,
Frigore brumali juvenes compescuit æstus.
Præcipites venti ponunt, animíque tumultus.
Pax intus, per quam si quid trepidaverit extra,
Aut componitur, aut minimum terrere jubetur.

Súntque

Súntque ſui brumæ fructus, eſt meſſis & herba ;
Et ſi non flores, ſunt florum imitamina quædam.
Concretis ut quum nivibus pomaria candent,
Longa pruinoſis ubi pendet ſtiria ramis,
Aut plana aut gemmis pulchrè glomerata coruſcis,
Quas Sol exoriens radio vibrante colorat,
Et mox ſapphiro modo tranſmutare pyropo
Gaudet, & in praſinos variare adamanta ſmaragdos.
Hanc veris ſpeciem nonnunquam incana ſenecta
Exhibet, & ſtudiis floret ludíſque juventæ.
Hoc habet eximium Chriſto devota ſenectus,
Quod pretium longi tangit finémque laboris ;
Et gravis excoctis divinæ frugis ariſtis
Meſſorem ſponte invitat : mox plena, volénſque,
Demetitur, matura Deo ; magnóque Salutis
Longùm expectato lætiſſima conditur horreo.

Pietas florida.

NOn auro tripodas graves
Aris, Chriſte, damus tuis ;
Sed quos noſter ager tuo
Felix imbre tulit, tua
Hujus ſpargimus ingenI
Circum altaria flores.
Ruris divitias Deo
Sacrabat Pietas vetus,
Fruges floribus implicans,
Et nectens apio roſas ;
Nos paucas dedimus tuo
Fruges, Chriſte, ſacrario :
Paucos nunc cape flores.
At paucos dare ſit pudor ;
Cùm ſancti pateant mihi

Parnaſſi

Parnaſſi viridaria.
Si quæ dulce rubet roſa,
Aut caltha aureolum micat,
Sertis implicitas meis
Has ritè offerimus, Deus,
Flexo ſuppliciter genu,
Aris impoſitas tuis.
Quicunque ingenuè nitent
Debentur tibi flores.
Quæ me biga volucrium
Curru ſubvehat arduo?
Ales mirificus petam
Hermonis rigui juga,
Sioníſque nemus ſacrum.
Per lucos Charitum vagus,
Si quis collis Arabicis
Lætus fragrat odoribus,
Quotquot Græcia floribus
Aut halat Latium ferax,
Viſam ſedulus, ut ſacros,
Aut dignos fieri ſacros
Decerpam tibi flores.
Hîc multam pueri roſam,
Hîc plenis calathis crocum,
Hic duplex date lilium,
Hoc aurum, id ſuperans nives;
Narciſſum, colocaſia,
Flectentémque calendulam
Ad Solis radios caput;
Et qui verſicoloribus
Diſtincti areolis patent,
Et qui murice luteum
Virgati variant decus;
Flores ſpargite ſeduli.
Aras cingite floribus.
Templi floribus area
Latè ſtrata renideat.
Plùs Templum decoret roſas

Quàm

Quàm Templum decorent rosæ.
Nulli vividiùs rubent,
Nulli candidiùs micant,
Quàm qui corde pio, Deus,
Sacrantur tibi flores.

Anima pia Thronus Dei.

REclude portas claviger cordis mei
Amor; en Olympi celsa qui Templa incolit,
Humiléſque mentes poſcit hîc additum ſibi,
Intra Hoſpes Ingens, Hoſpite indignam Deo,
Dignam futuram ſi modò incolas domum:
Intra, & domum fac Regiam ex gurguſtio,
Ex carne Cœlum, Numinis ſacram ſedem.
Quia mentis; una eſt quæ Creatoris ſui
Capax, Olympi quem nec ambitus capit,
Nec ſi ſe Olympus millies excederet.
At quæ capax eſt, tu tenacem fac tui;
Semélque lectam perpetim domum incole,
Hoſpes verende: fac eam propriam tibi,
Tibíque ſoli ſerviat Domino domus.
Hîc, Chriſte, regnum poſſide, hîc ſolium loca;
Minimúmque ſi quid fortè turbellæ cient
Laſcivientes improbíque ſervuli,
Subitò reſidat voce ſuppreſſum tuâ,
Omnéſque juſſi conſileſcant turbines.
Ut quando ventis impari vectus ſcaphâ,
Jámque decumanis peſſum eunte fluctibus,
Uno procellam diſpuliſti verbulo,
Tuóque Ponti concidit nutu fragor.
Animam gubernet Pax tua & ſervet meam,
Divini amoris & ſacræ lucis ferax;

Pax

Pax dia, magnum cordis & mentis bonum.
Intelligendo quam poteſt nemo aſſequi,
Sed ſentiendo: Tu mihi ſenſus dato
Queis bis creatâ mens tuam Pacem ſapit,
Charites ſorores, Charitatem, Spem, Fidem,
Queis mens novata, carnis (heu! vivos nimis)
Senſus retundat, turbulentæ, fervidæ,
Pacis Parenti diſſidentis & ſibi.
  Auſímne carne vix ſubactâ idem loqui
Quod ille ſummam raptus ad ſedem Dei,
Adhuc gravatus carnis, ut nos, compede?
Euge anime, fidens fare quod Paulus priùs,
Fidus magiſter; Vivo, non ego tamen
Sed Chriſtus in me, & iſta in iſto corpore
Quam vivo vitam, eſt vita Chriſti, non mea.
Unúmque ſpiro ſpiritum Chriſti fidem.
Victore lethi amore qui me diligit,
Pro méque ſemet & mihi volens dedit.

Pia tranquillitas Dei ſpeculum.

CErnitis ut mediis ardere videtur in undis
  Cœlorum ſpeculo Titan geminatus in udo;
  Et rutilis ipſas radiis incendere lymphas.
Scilicet aſtrictis venti Moderator habenis
Nè planam ſpirans faciem corruget aquarum,
Indulſit Soli hæc agitabilis otia Ponti,
Ut ſe per requiem placidâ miretur in undâ.
Hæc requies fontes, hæc illibata colebat
Æquora, ab Authoris pura atque recentia dextra;
Quando rudi flatus primos pulmone premebant
Infantes Zephyri, pudibundáque flabra timebant
Virginis undaï faciem libare verendam.

Tunc

Tunc ſacra mens hominis placidâ ſedatior undâ,
Lethiferæ fraudis minimâ non aſpera rugâ,
Perſpicua, illimis, lucíſque ſuíque Parentem
Tota reflectebat; planóque in marmore mentis
Vivida divinâ facie radiabat imago;
Non metuum Borea pravæque cupidinis Auſtro
Diſtorta, inſtabilis, ſceleris non turbida cœno,
Quod mox triſte nefas Stygiis invexit ab antris,
Et malus abraſit carnis de fæcibus æſtus,
Quâ ſanctam effigiem vah! turpiter obſcuravit.
O Sol Juſtitiæ, lucis fons magne perennis,
Intima qui radiis mentis penetralia luſtras;
Eſt luſtrare parùm, tu noſtram illuſtris amánſque
Illuſtra, ſpeculúmque tuâ tibi luce repurga.
Hinc turpans ſpeculum fæx carnis craſſa faceſſat,
Aut (quod mortali fas eſt ſperare) reſidat.
Flamina nata domi, motíque aliunde tumultus,
Abſtineant animi faciem caperare ſerenam,
Nec coram te auſint mutire aut hiſcere venti;
Ut claro & placido conſpectus in æquore vultus
Divinus, proprio mirandus lumine, totam
Impleat, & magnâ dilatet imagine mentem.
Spirituum Genitor, regnum tua ſemper apud me
Obtineat ſplendens & notâ major imago.

Quantum

Quantum est quod nescimus.

O Quoties oculis numerosa intentus in astra,
Quæ gemmis phrygiant nigræ velamina noctis,
Spectator tacitus miranti hæc mente revolvo;
Quot rutilos video stellatæ fornicis ignes,
Et quot non video! cùm nec centesima Cœli
Flammarum sit tota oculis pars obvia nostris.
En ut pauca vagas exercent sidera spiras;
Cætera composito labuntur fixa recursu,
Dimensi inter se spatii servantia legem:
Ista sibi innatam radiis vibrantia vivis,
Illa repercussam lentè spargentia lucem:
Hinc cadit, aut similis procurrit stella cadenti,
Fulgureo longè proscindens æthera tractu;
Illinc triste rubet, diráque ærugine furvam
Protendit barbam minitans extrema Cometes.
Sed minùs ista moror pauca adventitia Cœli
Phænomena, ingenuis totus defixus in astris.
Illa coæva suis fixa & constantia Cœlis
Sidera demiror, certâ quæ lege pererrant
Orbes quæque suos; cursúque imitante quietem,
Et placidè celeri se circumagentia gyro.
Nec levibus moles magna illa rotatibus obstat,
Cùm Cœli in spatio tot grandia corpora, nostræ
Immodicùm quantùm globulum superantia Terræ,
Sint apices parvi. Proh vasti immanis Olympi
Ambitus, ingenio non mensurabilis ulli!
Limitibus tamen ille suis clausúsque locatúsque,
Authore immenso spatiis minor infinitis.
Infinite Author Cœli, Terræque, meíque,
Cujus opus summum summâ virtute peractum

Attonitis

Attonitis aspecto oculis, ignarus & hærens;
Aut luce, aut veniâ, dubiæ succurrito menti.
Quos tua, quos oro Sapientia finxit in usus,
Fornicibúsque suis tot grandia corpora fixit?
An tantùm ut nobis (hui! quantùm immane remota)
Sint punctorum instar, quæ scintillantia longè
Sublustres faciant tremulo fulgore tenebras;
Aut mixtim albescant cano latitantia tractu?
An totidem Mundos totidem dispertiit Astris?
Anne iisdem, an variis diversos legibus Orbes
Communis rerum latè Natura gubernat?
Quæ sacra discretos connectit copula Mundos?
An veluti nostram Tellurem influxus Olympi
Afficit, influxum sentit Telluris Olympus?
Quò te cæca rapis Ratio? cur eminus audax,
Cominus imbellis Cœlos & sidera tentas,
Vinceris à Terrâ? nam nec tibi brassica nota est,
Non ovum, non vermiculus, non graminis herba;
Cùm tibi nec causas liceat cognoscere rerum
Quas pedibus calcas, quid longè dissita quæris?
Nil te scire scias hoc tandem discito, certo
Certiùs; & dum te nôsse & demittere discis,
Tu sine consuetos stellas servare meatus,
Si vacat, & Cœlis per te licet esse quietis.
Summe sator Mundi, tu solus Maximus idem
Cognitor es rerum qui Conditor: extima vasis
Lambimus indocti doctíque, sed intima soli
Sunt perspecta tibi: jus hoc tibi cedimus uni,
Omne sciens Author; parvum est quod novimus omne.
Sed tua caligans ad grandia facta, veterni
Carnis, & heu! mentis mihi conscius ignorantis,
Te Mundi atque Tui magnum celebrabo scientem,
Admiránsque tibi dabit Ignorantia laudem.

Specta-

Spectacula Cœli.

AUlica nocturnæ properas miracula pompæ
Visere, multifidis pendentia lumina lychnis,
Unde repercutiunt regali in veste pyropi
Purpuream ardentes lucem, viridémque smaragdi,
Albam adamas, fulvúmque jubar vibratur ab auro:
Illustres baccis Veneres, flammantis ocelli
Artifices radiis ornantes vincere baccas;
Utque leves celebrent choreas cum flore juventæ
Patritiæ, pariter gemmis auróque micante.
His oculos, si sic tibi stat sententia, Marce,
His oculos tu pasce tuos, quæ forsitan ægrum
Te luxu faciant, victúmque cupidine cæcâ.
Hîc mecum, tu Crispe, vide meliora daturum
Quæ nulli noceant festum spectamina Cœlum.
Hîc mecum premito vivo sedilia musco
Mollia, quæ prudens nobis natura paravit,
Unde suas liceat spectare sedentibus altas,
Ingenuas, nullis imitandas artibus artes.
Cernis ut extremo sudans in limite Titan,
Gnaviter emenso spatio lætúsque, triumphánsque,
Auricomâ sibimet fingit de nube coronam,
Claram, mirificam, quæ puris vivida flammis
Accendit varios Cœlo ridente colores,
Grande oris decus Occiduis, oculósque videntum
Præstringens minùs atque minùs, dum fuscus Horizon
Oscula Titanis rubicundo blanda pudore
Excipit & reddit, circumfusúsque cubantem
Hesperiâ sensim tegit & lodice focillat.
Ac velut Heroum post funus amabile nomen
Latiùs ac meliùs modò quàm viventibus ipsis

Spargitur,

Spargitur, atque novos à funere ducit amores,
Mersâ recens madido lampas Phœbea cubili,
Indè sibi plures longè latéque propagat,
Quàm spectanda priùs, gazæ cælestis honores.
Hui! qualis subitò scutulati gloria Cœli!
Quæ sibi suspendit splendentia canopea
Decumbens Titan! queis hinc atque indè superbit
Cortinis, longo phrygiatis ordine ludens
Tesserulis! ut dulce micant ostrum inter & aurum
Molliter ambiguæ! sive ostrum fimbriat auro,
Sive has igniculis interpungentibus ostrum
Vermiculat; dubio rubesiunt murice flammæ.
Parte aliâ spiris lux versicoloribus ambit
Cæruleo prasinam superatam emblemate nubem.
Segniùs extremos tractus defessa colorat;
Languidiúsque rubens hyacintho desinit ostrum.
Rex Mundi croceos Ortus roseósque diei
Occasus hilarans, hilarant te facta verenda,
Artificem tibimet nunquam satìs admirandum.
Delicias facis ipse tibi Deus, arte magistrâ
Illudens liquidis ditánsque coloribus æthram.
Nos fruimur læto tecum spectamine læti:
Et tua justa tui jubet admiratio nostram.

Dædala dum stupeo picti discrimina Cœli,
Intextásque auro miror in axe rosas;
His sensim inducit nigrum Nox invida velum,
Nec manet in pulchro qui fuit ore color.
Quando aliud Cœlum nullâ violabile nocte,
Quando alios oculos tu mihi Christe dabis,
Qui vegeti ciliis inconniventibus ausint
Cernere te æternum vivificúmque jubar?
His nec in Occasu nec Sol variabit in Ortu,
Ipse latens, dubio lilia mista croco.
Sed te uno æternùm lætis, unóque beatis,
Unica ridebit lux color ipse Dei.

Q Quis

Quis me liberabit?

UT alligatos accipiter pedes
Ligno tenaci compede loreâ
Alternat, iratóque roſtro
Vincla petit, volucréſque pandit
Alas, acutis luminibus micans,
Captivitatis non patiens ſuæ;
Surſúmque nitens, ſpe videtur
Jam vitreas Superare nubes;
Niſúſque tendens impete concito
Lorum retentans, ter quater emicat,
Et ter quater loro gravíque
Pondere retrahitur deorſum;
Sic impediti compede carneâ,
Terræque iniquis ponderibus graves,
Sufflamen injectum dolemus
Ætheriæ Pietatis alis.
Certè ſolutus mollibus imperIs,
Mundíque nexu & mancipio procul,
Commercium vitámque Cœli
Et ſitio & ſapio perennem.
At dum perennis proles homo Patris
Terra inquilinus degit in hoſpita,
Et mole carnis degravatur
Pars ſuperi pia mens Olympi,
Sæpe evagamur vah! nimis à Deo.
Pars illa noſtrî terrea non finit
Se ferre ſincero volatu
Partem aliam melioris auræ
Ad limen ingens & patrios lares,
Sedem verendam lucis, & Optimi

Lucis

Lucis Parentis, ſe ſuóſque
Luce ſui jubaris beantis.
Quin ipſa lucis filia mens pia,
Mundi tenebris merſa nigrantibus,
Scotomate interdum laborat,
Aut gelido premitur ſopore.
Mentíque fluxi corporis incolæ
Connata labes hæret originis,
Contage peccantum novata,
Ceu ſcabiem vitia affricantum.
Hinc intricatæ litis iniquitas,
Mendaciis illinc ſpes patrimonii,
Curæque mordaces revinctam
Multiplici quatiunt tumultu.
His præpeditæ retibus improbis,
Siticuloſæ ſanctæ animæ Dei,
Ad ſacra vix, ac nè quidem vix,
Difficilem trepidante pennâ
Emoliuntur languidulæ viam,
Circumvolutæ nube caput cavâ;
Tardéque ſurgentes, retrorſum
Mox celeres gravitate cedunt.
Tandem impeditas O Deus expedi;
Abrumpe nodos, porrice pondera,
Exterge nubes, & ſoporis
Diſcute lethiferi veternum.
Hæc noſtra divi murice ſanguinis
Decora, carnis compede libera,
Nullóque Terræ devoluta
Pondere, vel maculata ſorde,
Trans aſtra pennâ ſe rapidâ ferat:
Tantóque ſurſum promptiùs evolet,
Quò longiùs deſideravit
Vincta ſacros Pietas volatus.

Χρίσμα.

MUndi Christe salus, à Regum Rege create
Rex & Sacerdos permanens Ecclesiæ,
Mirifico lætum divæ virtutis olivo
Inuncte Princeps cœlitus sacrum caput :
Non quòd inops olim fueris virtutis honoræ
Es efficaci delibutus unguine,
Nate Deo, Deus ipse, Patris solidissima Virtus,
Nec inopiæ nec additamenti capax.
At modò factus homo recipis quod didere possis,
Totum supernæ Gratiæ myrothecium.
Ista tuo, mi Rex, effusa in vertice, circum
Fragrante latè membra rore proluit ;
Ut vernus placidè demissus collibus imber
Subjecta sicci rura lætificat soli.
O semper tua membra, sacra quæ protegit umbra
Infusus humeris crinis unguentis fluens,
Exhilaret spirans olei cœlestis odorem
A capite sancto depluens in nos Charis !
Exhilaréntque caput laudísque & amoris odore,
Tibi tuopte membra suavia balsamo !

Sacer

Sacer Anteros.

Huc specta Juvenis pie,
In Mundi mediis casibus ambulans;
Si patrantis ocelluli
Te flexu mala merx flexerit improbo,
Confestim tua primulo
Vesanæ Veneris vulnere saucia
Mens, Christum objiciat suis
Singultantem oculis in Cruce pendulum;
Harum scilicet anguium
Præsens antidotum morsibus igneis.
Cùm flammas rapiat tuum
Arridens placitis pectus amoribus,
Ut vivacia sulphura
Vel tactu minimo percipiunt faces;
Huc obvertere te decet
Affectûs aciem perpetuam tui,
Unde ad te superans amor
Tot noxas fluvio perpete defluit.
Hic lethum superans amor
Affixit placidum magnus amor tui
Cœlorum Dominum Cruci,
Et pro te immeritam dedidit ad necem.
Te fusus moveat cruor,
Et contracta tua vulnera noxia;
Fletus sanguine decolor,
Lictorum lacerum verberibus latus,
Confixique natantia
Divina in lachrymis lumina fervidis,
Ut Sol nube sub uvida.
At trans has lachrymas te bonus aspicit,
Mittens languidulis tibi
Hæc mandata oculis. Méne tot horrida

Cædis tormina perpeti,
  Hunc pro demeritis interitum tuis,
Ut pœnæ vacuus metu
  Hoc purgatam animam ſanguine polluas?
Hoc quiſquam pretio meus
  In me turpe nefas cogitet aggredi?
Pro quo cæſus amo mori,
  Illíne ullus amor ſit potior meo?

Surſum niti.

QUid me ſæviter implicas
  Importune tuis Munde negotiis?
  Quorum ſi quid amœnius
 Adblanditur, eò nequius heu! mihi
Memet ſurripit & Deo.
  Quare, O tota Patri debita mens Deo,
Hoc te gnaviùs addecet
  Multâ vi tibimet ſternere tranſitum,
Trans conferta prementium
  Curarum cuneis agmina pervicis,
Ad limen Superi Patris,
  Auguſtum generis principium tui.
Hinc curæ, illecebræ, metus,
  Æſtus, ſpes animi turbida penduli;
Hinc luctum generans amor:
  Omne hinc delicium triſtitiæ ferax:
Hinc interlita crimine
  Carnis molliculæ cedite gaudia.
Omnes comprimat impetus
  Rex in mente ſedens unus amor Dei.
Solius metuens Dei
  Nullis ſit metibus mens agitabilis.

Nullas

Nullas delicias petat
  Cujus ſtat ſolidum delicium Deus.
Spes æterna fideliter
  Uni fixa Deo, ſpes voret anxias,
Queis ſe fallere geſtiunt
  Qúotquot pollicitis Mundus inebriat,
Nexu & mancipio ſuos.
  At tu per ſcopulos, per vada lubrica,
Ad te, Chriſte, Salus mea,
  Nitenti validam porrige dexteram.
Ad te currere mens avet;
  Curram ſi tua me magna trahit manus.
Virtus ſi tua deſuat,
  Quó tu, Sanƈte, præis non habilem ſequi.
O cujus ſine lumine
  Torpet Tænariis in tenebris homo,
Fac te mens mea ſentiat
  Clarum vivificum Juſtitiæ jubar;
Cryſtallíque vicem globi,
  Æterni radiis Solis inardeat.
Atque ut veſpere primulo
  Effulget variis læta coloribus
Nubes, fœta cadentibus
  Titanis radiis; hic animus brevis
Sub vitæ ſtadii exitum,
  Affeƈtans alio fulgere ſub Polo,
Magnâ luce Dei micans,
  Seſe oſtro Fidei purpuret & Spei;
Divis totus amoribus
  Implentis cupidum Numinis, aureus,

Spes humanæ.

Bassus.

AN has remotas hortulanus quiſpiam
Studuit cylindro æquare planitudines,
Ut eſſet oculis mollior prolapſio,
Prati in ſmaragdo lubrico ludentibus ?
At quàm placenter, quàm decoris flexibus
Seſe virenti gemmeus prato latex
Inſinuat ! en ut inſulas varias creat
In ſe recurrens ; Utque ſtat blandiſſimo
Pulchrè comatum limes aſpectui nemus.
O rigua prata ! O lympha Mæandri æmula !
O nemus opacum ! Ruſe quid moramur hîc ?
Mens currere ardet conſpicatum comminus
Hæc grata Tempe. [Rufus] Parce quæſo curſui,
Voraginoſo crura nè ſolo induas,
Priuſquam apud te, Basse, perputaveris
Herbáſne poſſis terere ſuſpenſo pede
Aquæ innatantes, quod ſolent motaculæ.
Non iſta prata quæ putas nec plana ſunt ;
Sed limus ulvis obſitus paluſtribus,
Tumulis toroſus, quos mali junci tenent.
His unda ſtagnans hîc & hîc interjacet,
Halans mephitim quam nec anſeres ferunt,
Ultra paludem clivus erigitur brevis,
Horrens rubetis triſte, quæ nemus putas.
Hæc, Basse, Tempe ſic amœna ſunt tibi.

Bassus.

Errantis errat ſæpe mens oculi ſequax.
At me pigeret hujus erroris magis,

Niſi

Nisi nos doceret. RUFE imaginem vides
Spei dolosæ, res malas fuco boni
Sic oblinentis ut nocivæ maximè
Pellace vultu maximè renideant.
Quot spes inanes, RUFE, venati sumus,
Eminus amœnas, comminus spectantibus
Tristes futuras; mox ut exantlavimus
Cassum laborem, turpiter cœno hæsimus?
Permulta sæpe quò minùs sunt cognita
Magìs expetuntur; & malo cupidine
Anteambulone pervicæ & cæcæ Spei,
Rebus remotis, quæque quid sint non liquet,
Imago lucri vel decoris affingitur.
Sic obvoluto capite, per fas & nefas,
Sudore multo, stulta gens mortalium
Ruit in malam rem, capta fallaci bono.
Nec Spes eodem semper est vultu nocens;
Quandoque falsis decipit coloribus,
Quandoque veris, quando sunt notæ satis
Res concupitæ, sed minùs noti sibi
Sunt ambientes, nec suas vires priùs
Novisse satagunt quàm capessant, impares
Lævæque mentis, arduæ stadium Spei.
Quæ turba amantum stantis in trocho Deæ,
Cupiendo fervens, judicando plumbea,
Adblandientis currit in stadio Spei!
En ut laborant, útque trudunt mutuò,
In assequentes calce durâ sæviunt,
Cædunt prementes, æmulos prætervolant,
Agilésque cursu mox suâ fusi cadunt
Velocitate; calcat insequens cohors
Primos cadentes: sternitur latè solum
Cæsis, supinis, membra luxatis gravi
Lapsu, madente provolutis in luto.
Plures peremit quàm feri Martis furor
Falsum renidens dira Spes mortalibus;
Sed hos & ipsos quos ferus Mars perdidit
Spes interemit. O quot ærumnas, metus,

Pugnas,

Pugnas, repulſas ſordidas vitabimus,
Si ſpes nocivas, tot malorum ſemina,
Adnixi ab imis vellimus radicibus!
Nihil timebit, RUFE, qui ſperat nihil.

RUFUS.

Imò omnia timet, BASSE, qui ſperat nihil.
Spe non rigata vita non vitalis eſt.
Homo impetitus ſortis aſpræ fluctibus,
Niſi ſpe levetur, peſſum in infortunii
Sidit barathro, velut adempto cortice
Nandi imperitus; frangit ærumnis gravi
Vires animóſque gelida Deſperatio.
At fallit, inquis, vapida Spes hominum genus.
Fallit, ſed ipſa ſurrigit fallacia
Animos jacentes, deſetiſcentes malis:
Fallacibúſque ſæpe pollicitis Spei
Miſerrimorum læta debetur Salus.
Sic dum perîſſe perſpicax Rempublicam
Cernens, ſibimet attulit manus Cato,
Multi irritâ ſpe partium victoriæ
Vixêre fortes, quámque formidaverant
Sunt ſoſpitati Cæſaris victoriâ.
Sors iſta vitæ ſæpius ſcenam terit.
Nec is tamen ſum, BASSE, adulanti Spei
Qui contrà aduler, quémque decipi juvet.
Pendere qui vult pendeat laqueo Spei,
Semétque dignum judicet ſuſpendio.
Meliora nobis fata condixit Deus.
At ſi magiſtræ credis experientiæ,
Spes eſt in Orbe ſortis adverſæ bonum,
Malum ſecundæ; nam cadentes erigit,
Stantéſque frangit, dum facit præſentia
Faſtidientes, de futuris pendulos,
Tumidos, inertes, delicatos, anxios,
Fovétque morbum turbido cupidine
Febricitantum. [BASSUS] RUFE quod res eſt tenes.
At ſive triſtis ſive læta ſors regit,

Spes

Spes nulla rebus in caducis anchoram
Figens, beatos aut honeſtos præſtitit.
Utrumque præſtat imminens perennibus
Spes orta Cœlo, ſéque jam Cœlo inſerens.

Spes Cœleſtis.

SOrti ſiniſtræ cur facis convitium,
Puſille Sergi? dum laboras ſtrenuè
Tibimet tuopte ferre jumento malum.
Nam dic (per iſtam te rogo indulgentiam
Quâ te impotenti mancipas philautiæ)
An ſpe tenaci ſors fefellit te mala,
An ipſe temet; qui quod humanis Deus
Rebus negavit ſtultè ab ipſis exigis?
Nè magna opum vis ſidat ipſo pondere,
Nè livor umbra prodeat honori comes,
Ærumna noxæ, dedecus turpi lucro;
Ut ſemper agri certa ſit fides tui,
Tuæque lætum quicquid arridet Spei
Pollicita præſtet, nulla corruget tui
Faciem ſereni fœta nubes grandine:
Et tale ſi quid geſtiens cupidinis
Sibimet titillus pollicetur improbe.
Non eſt (tuæ ſi credis experientiæ)
Non eſt quietis ſtatio, nec conſtantiæ,
Quod incolendum contigit homini ſolum:
Ubi ſi laborem mulcet ulla interquies,
Mediam duarum ſe procellarum facit;
Nec quidquam eorum queis anhelus immines
Morſum fidelem præbet anchoræ Spei:
Non celſi honores, non amici, non opes,
Non ipſa Virtus; cùm nec hîc adoleſcere

In

In absolutum robur & firmum queat,
Nec solida fragilis indipisci præmia.
Sic ille voluit Arbiter rerum Deus,
Ut nostra Cœli mens genus, memor sui,
Cœlum sitiret, Cœlum, & udæ sperneret
Telluris Orbem nobili fastidio.
Equidem vocantem, quà præit, sequor impiger
Super astra Christum; celsus effœtum diem
Post terga linquo, Solis emensus vices.
Mihi candidato cœlitis Politiæ,
Quanquam gravato carnis immundæ jugo,
Cupido Cœli pura, sancte pervica,
Adolevit in Spem; Spes reclusit in Deo
Opes repôstas, quas nec auris audiit
Nec vidit oculus, proprias fidelibus
Carcere solutis, spéque libandas priùs
In antecessum: fundus hic firmus, Spei
Mordendus acri dente substat anchoræ.
Portum salutis nactus, anchoram sacram
Hîc jacio fidens, nec Deo quidquam minùs
Amplector hærens; non movendus perperam
Minísve Boreæ turbulentis aut Noti.
Zephyríve blandi subdolâ pellaciâ,
Quæ mox procellis asperetur Africi.
Licétque jacter fictili vectus scaphâ,
Mundíque ventis debeam ludibrium,
Immota perstat fixa cœlis anchora;
Et quando sævis pulsa longùm fluctibus,
Senióque tandem quassa dissiliet celox,
Se vector animus naufragæ damno ratis
Laribus paternis redditum mirabitur.

Fiat

Fiat voluntas tua.

PErenne vobis impero ſilentium,
Spei doloſæ pendulæ cupidines,
Dubiæque ſortis anxiæ formidines.
Quietis hoſtes turbulentæ quid, (malum !)
Obmurmuratis, déque rebus perperam
Tumultuatis quæ Deī in genibus jacent ?
In te recumbam totus, Optime Maxime,
Lætúſque, gnarâ mente cui confiderim :
Cui quàm mihimet charior ſemper ſiem,
Qui filiorum perpes invigiles bono,
Potiúſque des quod expedit quàm quod placet.
Una ergò cura, Genitor, incumbat mihi,
Ut recta, firma, juncta conſtanter tuæ
Mea ſtet Voluntas, quicquid aut agere aut pati
Sapiens Bonúſque me Gubernatot velis.
Túque ut libebit, ceu lutum figulus ſolet,
Hoc finge pectus atque fortunas meas,
O qui nihil quod non ſit optimum facis.
Sim, ſumme Rector, in tua quidvis manu,
Modò vas honori ſerviam proprium tuo.
Seu me decorum luce veſtis aureâ,
Pro luce meritas lucidus grates agam.
Seu me tenebris condis obſcurum caput,
Tibi pro tenebris gratias latens agam.
Seu me deorſum trudis, aut ſurſum levas ;
Seu fruge largâ, ſive demenſo inſtruis
Breviore menſam ; ſive das vitam aut necem,
Non eſſe felix non queo, dum ſum tuus.

EPIGRAM-

EPIGRAMMATA.

I.

SIccine, Sancte, meo vestitus crimine pœnam
Quam merui proprio corpore, Christe, luis?
Ast indutus ego meritorum veste tuorum,
Accipio tantæ præmia justitiæ.
Desine conscia mens peccati horrere tribunal
Æternum, & justi Judicis ora Dei.
Spiritus hic mutans Christo cum vindice vestem,
Personam Christi sustinet, ille meam.

II.

Scilicet à sæva datur ista tyrannide nobis
Optio, non ullis effugienda modis;
Aut pravè violanda fides Regíque Deóque,
Aut inopes fundo pellimur atque domo.
Nec Mundum atque Deum simul est retinere potestas,
Perdere continuò cogimur alterutrum.
Quid dixi alterutrum, cùm sit perdendus uterque,
Si Mundi Dominum sperno tenere Deum?
Quid dubitem Mundum Mundi postponere Regi,
Vel solâ officium commoditate probans?
Nam neque te, Deus alme, fruens te Munde carebo:
An Domini rerum compos egere potest?
Munde vale: sed non procul hinc dimissus abibis,
Dum mihi servo Deum, te quoque servo mihi.

III. Quum

III.

Quum precor ut liber vivam curísque solutus,
Non ego divitias te, Pater alme, rogo.
An se posse putet, cui mens sit sana, levari,
Adjiciens oneri pondera plura suo?
Gratia multa mihi, non multa pecunia crescat;
Hæc hominum mentes degravat, illa levat.

IV.

Stent alii illustres, & honoris torque decori,
Non mihi surgat honos, ne mihi crescat onus.

V.

Das mihi quod satìs est largâ, Pater Optime, dextrâ;
Quódque nihil merito plùs satìs esse rear.
At per te locuples, nisi te sentítque sapítque,
Nescio quid curtæ sentit abesse rei.
Seu res arcta mihi seu sors obtingit opima,
Tecum dulcia sunt omnia, nil sine te.
Nil sine te Pater alme dato; secus omnia tolle:
At mihi tu solum te dato, dives ero.

VI.

Merces ære gravi leves parâsti,
Emptor Tite sagax minutiarum;
Vulsas Occiduo sub axe plumas,
Quassas exuvias Libys colubræ,
Lectas littore cochleas in Indo,
Arentem crocodilum hiante rictu,
Fartos stramine Sumatræ lacertos,
Falcatâque Chamæleonta caudâ,
Mentiti articulum pedis Gigantis,
Tritonum vario colore squamas,
Et lectum filicis malâ arte semen,

Gryphis

Gryphis cornua, simiæque caudam.
  Hoc natis patrimonium reponis.
Hinc natæ numerabitur tuæ dos:
Pro nummis gener auferet trecentas
Conchas littoris Indici striatas;
Addetúrque virum unde nupta pascat
Mulgendus crocodilus, atque crudum
Quæ nunquam stomachum gravent, modò illas
Intactas jubeat jacere, gerræ,
Tricæ, quisquiliæque, quas nec assis
Contrà ærugine pignerare curti
In summa queat esuritione.
  Hoc te, Tite, velim semel rogatum,
Ut rerum pretium æstimes ab usu;
Utque urigine pruriens emendi,
Hoc arctè teneas Catonianum,
Quicquid non opus est & asse carum est.

VII.

Viro Clarissimo Collegæ meo suavissimo D^ri^ PETRO GUNNINGO, *Professori Regio, & Collegii* D. Joannis *Cantab. Magistro.*

Quòd clarum horrificis micuisti lumen in umbris,
  Inque procellosis fluctibus alta Pharos:
Quòd tuus armatas acies vultúmque Tyranni
  Contempsit sanctæ Relligionis amor;
Monstra quòd hæreseon, capitúmque frementia centum
  Schismata, devictas dant tibi Petre manus:
Quòd studia & mores, prudens, mitísque, severúsque
  Arbiter, ingenuâ cum gravitate regis;

Hæc

Hæc laudent alii: tua te bene gesta celebrent,
Virtutíque tuæ laus sit ubique comes;
At mihi, qui nobis quod dulce, quod utile quærens,
Antefero laudi commoda nostra tuæ,
Hoc unum laudare libet, quòd habésque colísque
Sinceræ mecum fœdus amicitiæ.
Nempe tibi tali quòd nos & nostra probantur,
Petre, tuo nostrum surgit honore decus:
Dúmque decus tantum notum omnibus esse laboro,
Non tibi sed famæ consulo, Petre, meæ.

VIII.

Gulielmo Barkerio *meo.*

O Salve mihi facte Vir ad unguem;
Quem miror modò publicè disertum,
Privatim modò candidè facetum.
Cui fons ingenii politioris
Puro luxuriat perennis amne;
Fundens ingenuas, domíque natas,
Non extra genitas amœnitates:
Illis dissimilis quibus repôstus
Est constans numerus domi jocorum,
Scurrilis soboles olens popinæ,
Quos ultra subito aridi fatiscunt;
Ut vilis solet absque fonte rivus,
Sordens colluvies nivis solutæ.
Barkeri pater elegantiarum,
Vivo fonte tibi scaturientum;
Has quæ sponte tibi excidêre gemmas
Circumquaque legi & geri videbis,
Cornicésque tuis nitere plumis.
Surrepti salis est ubique multum,
Perpauci proprias habent salinas.
Et dum mellificant apes Hymetti,

Fuci rapta ferunt in ore mella.
Sic nunc vivitur, arte se tuetur
Ordo quisque suâ; suâ quoque arte
Cur non se tueatur ordo furum?

THOMÆ FOTHERBIO meo.

IX.

HUi! quæ, FOTHERBI chare, nobis obtigit
Inanitatis scena, quam vitam vocant!
In quâ inquietus vanitatis improbæ
Trochus rotatur, quámque rebus seriis
Nemo æstimator æquus annumeraverit,
Qui nil in ipsa præter ipsam quæritat.
Est nempe vita perforatis utribus
Dapem ingerendi & egerendi circulus;
Catena rerum dissidentium sibi,
Amor, odium, peccata, pœnitentia,
Peccata rursum, gaudio intextus dolor;
Invidia ditem, pauperem Fastus premit:
Hinc Spes renidet, indè Spem necat Metus.
Ærumna mentem, conficit corpus Labos.
Veniúntque flendi & efferendi liberi,
Flendi & ferendi liberi superstites.
Mendax agellus, furta, turbo publicus,
Et iniqua lis res atterunt domesticas.
At si viget res maximè & floret decus,
Utrumque venis ingruens febricula
Vitæque munus ilicet raptum venit.
Tanti, FOTHERBI, non erat nos vivere.

X. *Eidem.*

X. Eidem.

VItæ, FOTHERBI, candidate cœlitis,
Tunc vita vitæ est digna demum nomine,
Huic quando vitæ vita nobilior præest,
Mentíque mentem Christus ingenerat suam.
Tunc turbulentâ sorte quæ volvi putes,
Et ruere fraudis improbæ ludibria,
Videas latente providentiâ regi,
Bonis creante rebus ex malis bonas,
Lucem in tenebris, tutam in inviis viam;
Vertiginosis dum parat turbonibus
Crucem malignæ præmium vertiginis.
At sospitante fortis est justus Deo,
Anníque Consul est sibi non unius.
Infractus animus asperis & mollibus,
Inter salebras, & dolosæ lubricas
Noxæ illecebras ambulans cauto pede,
Utriusque sortis effugit pericula.
Cœli creatus civis, & Cœlo imminens,
Nihil moratur macriúsne an unctiùs
Obsonet isto carnis in gurgustio.
Non quid, sed à quo sit datum spectans, Dei
Quod dextra porgit corde læto vescitur.
Dei in secundis, faustam in adversis Dei
Dextram Parentis mente gratâ suspicit.
Suis utrinque qui salutem conficit.
Quid plura? cùm nos educet sibi Deus
Per varia vitæ providus discrimina,
Cœlíque cum sit Terra vestibulum pio,
Est hæc, FOTHERBI, vita vitalis bonis.

XI.

Vivere si lætam cupis & sine crimine vitam,
Bonæque morti præviam;
Nil quidquam facias dum spiritus hos reget artus,
Moriens quod infectum velis.

XII.

Pio & erudito NICOLAO BRETTO.

Brette mihi quam das ad te laus sponte recurrit,
Et dum me celebras in celebrante manet.
Grata tamen laus est à digno laude profecta:
Gratum est cordatis me placuisse viris.
Gratum etiam quòd nostra tibi quæ scripta probantur
Lecta malè edoctis displicuêre viris.
Nec mihimet saperem saperent si nostra palatis
Queis sapiunt Stygii sola venena lacûs.
At cum vera tuens falsis petar undique telis,
Et lacerer nigræ dentibus Invidiæ;
Quòd certanti animos addis clamore secundo,
Id quod te dignum est, candide BRETTE facis.
Parce tamen laudi; quam nec nos BRETTE meremur,
Nec cupimus. Soli est debita tota Deo.
Quò magìs ex hominum captantur præmia laude,
Hoc minùs à Domino præmia vera fluunt.

XIII.

Doctissimo Thomæ Watsono, S. Th. Bacc. Coll. D. Johan. Socio.

QUòd me nomine vix tibi
  Notum résque meas propitius foves,
Ingentes habeo tibi
  Quas impar nequeo reddere gratias.
At te quod bene cœperis
  Id præstare tuus nunc amor obligat:
Et quod tu mihi non potes,
  Id debere tamen te tibi sis memor.

XIV.

MUltum pollicitus, nihílque præstans
Spem nostram Linus haud fefellit unquam;
Nec fallet, nisi quando mente lævâ
Ipsius Fidei meam alligâro;
Aut quum fallere Spes amans, docebit
Desperantem etiam potesse falli.

XV.

NOn satìs esto tibi quòd nullo crimine vitam
    Volens sciénsque polluis;
Non fecisse bonum, neque justa ad facta volentem
    Mentem appulisse, crimen est.
Nam quando ad lævam magnus Quæsitor iniquos
    Seponet, ad dextràm bonos,
Non mala disquiret quæ tu non feceris unquam,
    Sed quòd bonum non feceris.

XVI.

SOrtitus agri glebulam nec ingrati
Nec invidendi, ſuavitate amicorum
Famam ſecundam, ſimplicémque convictum ;
In his beatam non ab his ago vitam.
Nil quod forìs ſtat intus hoc beat pectus :
Humilem ſed ingens hoſpes incolens mentem,
In quo quieſco, quo caleſco nonnunquam,
Deus nihil non efficit mihi gratum,
Amore dantis influente conditum.
Intúſque ridet gratiæ ſalutaris
Radius benignus, gloriæque ſtrictura ;
Hæc intus orta gaudia intus hærebunt :
Exibit omne gaudium quod intravit.

XVII.

REgis in exilio, Regi Regémque ſecutis
Nævole te nullus ſævior hoſtis erat.
Nunc ſolium implentis Philanax acerrimus, hoſtes
Principis ad Stygios deprimis uſque lacus.
Papæ ! quæ rediens edit miracula Princeps !
Nunc prodis Paulus qui modò Saulus eras.

XVIII.

OPes, honores, ſervitutes ſplendidæ ;
Cupiditatis jam diu ſtomachum tuæ
Gravant nec implent Quinte ; nos id quod levat
Implétque mentes unicè quæſivimus
Invenimúſque, perpetem pacem Dei,
Deúmque pacis : pectus hoc ſubſtantiam
Felicitatis eſurit, non bracteas.

XIX. Ergò

XIX.

ERgò amitam tandem lachrymoſo funere condis,
Quò tibi larga ſeges, Quinte, metenda venit.
At quibus incuſes infidum queſtibus Orcum,
Sarcophagus vivam ſi tibi reddat anum?
Macte animo, ſera & tibi non nocitura redibit.
Securus tabulis quæ tibi liquit habe.
Sed quia funus amat lachrymas, age! pingitor idem
Luctus in hoc abitu qui foret in reditu.

XX.

TOtus Alexandri voto non ſufficit Orbis,
Nec magis optatis ſufficit ille meis:
Et voti immenſi veneror genus infinitum,
Agnoſcóque notas effigiémque Dei.
Infinite Pater, ſolum te noſtra cupido
Infinita ſibi comperit eſſe ſatis.

XXI.

QUi modò ſideream miranti lampada Mundo
Præbuit, incertum doctior an melior,
Occidit heu! noſtri Sol aureus occidit ævi,
Jámque latens metam purpurat Occiduam.
Cernis ut illuſtrem texant ſibi poſthuma limbum
Lumina, & elapſi ſplendeat ignis honos,
Ceu rutilis Titan ſua tecta coloribus ornat,
Heſperio faciem conditus Oceano.
Sed modo digreſſo vaneſcunt Sole colores;
Perpetuum noſtri fulget in Orbe decus.

XXII.

Qui ſub iſto Marmore quieſcit
olim fuit

PETRUS MOLINÆUS.

Hoc ſat viator; reliqua nôſti, quiſquis es
Qui nomen inclytum legis.
Laudes, Beati gloria haud deſiderat,
Aut ſuſtinet modeſtia.

Obiit Sedani *AD VI. NON. MART.*
MDCLVIII.
ÆTAT. ANNO XC.

Clifforda Nobilitas.

Qualis cacumen nubibus abdita,
Nullísque ramos cæsa bipennibus,
Sacrum decus servat comarum,
Et solidum inviolata robur
Ilex, vetusti diluvii memor,
Sub qua parentes compositi luto
Fregêre glandem, quando frugum
Aurea gens metuebat usum.
Hîc immolârunt fraga Patri Deo,
Templis carentes innocuum genus
Majorum, & augustam nepotes
Indigenæ venerantur umbram.
Illam verentur tangere fulmina,
Truncúsque nulli mobilis Africo
Radicibus Terræ coævis
Jugera tota profundus urget.
Talis per annos innumeros domûs
Latè decorus fulget apex tuæ
HENRICE, fortunâ tenaci,
Et memores superante Fastos.
Quam non tumultus contudit impotens,
Non celsa Regum dextra minantium,
Ipsúmque sub limen cruento
Tota cohors Procerum duello.
Quippe hanc benigni fausta Dei manus,
Virtúsque fato cedere nescia,
Contra recurrentes ruinas
Asserit, & Pietatis ægis,
Injuriosi Temporis aleam,
Iras Tyrannorum exitiabiles,

Stragésque,

Stragésque, & armatas Erinnes
Numinis auspiciis retundens.
Pulchrè cadentes quid memorem Duces,
Invicta Morti pectora, queis domus
Clifforda, ceu vitis, per ipsum
Duxit opes animúmque vulnus?
Æterna vivet secla GEORGIUS,
Torvè minacis terror Iberiæ;
Præclarus occupâsse *Ditem*
Hesperia lachrymante *Portum*.
Nunc magna magni sanguinis indoles,
Quovísque fundo fundus opimior
Virtus, in HENRICUM merentem
Cum patriis titulis recumbit.
Hâc quàm paterno stemmate notior,
Felíxque lætis umbra clientibus,
Latè potestatem benignam
Per populos agitat volentes.
Robusta morum simplicitas viro;
Frons alma, celsi conscia spiritûs:
Mens docta reginas per artes,
Pace magìs dubiúmne bello.
Te sera Olympi regia flagitet,
Quum duplicatis functus honoribus
Latè propagatos probaris
Nominis & Genii nepotes.

Hono-

Honoratissimo Domino CAROLO *Baroni* CLIFFORDO, *Discipulo quondam meo dilectissimo.*

SAlve progenies boni
Et magni, Superûm cœtibus additi
HENRICI; veteri novum,
Virtute ingenuâ, magnanimâ, piâ,
Addentis generi decus.
O qui lætus avi fulgis honoribus,
Virtutis radiis quoque
Effulgere voles, justus, amabilis:
Solísque impiger æmulus;
Dum fulges, etiam vivificus, fovens,
Multis utilis, omnium
Ditabis placitis temet amoribus.
Et cùm per medias tibi
Sit secli scorias cursus; & horridùm
Blasphemantibus Atheis,
Et tentaminibus flagitii, tuæ
Aures undique personent;
Incedes vitii per laqueos pius,
Castus, sobrius, integer:
Culto suppliciter Numine viribus
Adjutante suis tuas.
Sic Allobrogici trans latices lacus
Purus stantis aquæ fugit,
Immixtúmque celer se Rhodanus rapit.
Atque ut clariùs emicat
Nigris & gelidis flammâ prementibus
Circumsessa vaporibus,
Vivo discutiens nubila fulgure;

Vires

Vires acta retro novas
  Ex ipsis vitiorum obsidionibus
Virtus vivida duplicet:
  Et flammam opposito frigore contrahat
Ille in mente pius calor,
  Quem charum ab teneris unguiculis foves.
Sic felicibus auspicIs,
  Fortunate bonis orte parentibus,
Sis longùm soboli bonæ
  Exemplo præiens, ipse parens bonus.
Sic semper bona Faustitas,
  Et longis Pietas aurea seculis,
Certo fœdere se sacras
  Custodes generi constituant tuo.

M. S.

M. S.

NObilissimus RICARDUS BOYLE, Honoratissimi RICARDI Burlingtoniæ & Corcagiæ Comitis filius; Honoratissimi HENRICI Cumbriæ Comitis, ex Honoratissima ELIZABETHA unica filia & hærede nepos.

Bonus bonis prognatus,
Excelsæ indolis juvenis,

Ingenio, industriâ, morúmque candore & suavitate commendatissimus,

Pacis & belli artium feliciter studiosus,
Virtutem & honorem totus spirans,

Ad difficillimum bellum, Regis sui fratrem, Heroicum Principem, sequutus; in acerrimo navali prælio proximus ejus lateri dimicans, heu! fatali machinæ globo interemptus, sanguine suo Principem, ejus amantissimum, cadens conspersit; quasi suum pro spe & columine Angliæ caput traderet, quod antè (ut Regi patriæque debitum) promptus alacérque devoverat.

Ille sanè eâ virtute mactus, diutissimè & vivere & florere meruit, mori gloriosiùs non potuit, nec patriæ utiliùs, quàm vibratum in sacrum Principem funestum telum corpore suo excipere.

Cum vero corpore per prælii tumultum in mare devoluto; mœstis parentibus defuerit lachrymosum funeris solatium: Cúmque liquidò marmori quo contegitur supremas valedicentium amicorum alloquutiones insculpi nequeant: Hîc ejus virtutis & nostri amoris.

Illustri Discipulo,
Charissimo capiti,
Monimentum stato:

Et quandiu post obitum vivam, huic operi coævum permaneto.

Patriæ & suis ereptus fuit *Jun.* 3. 1666.
Annos natus xxiv.

Matris

Eidem.

MAtris amor, pia cura Patris, mea magna voluptas,
Heu letho ante diem tradite! rapte tuis!
En ad quam trepidi te ſpem eduxêre Parentes!
Cede dolor; Donat ſpe meliora Deus.
Dona dat in Cœlis animæ condigna fideli.
Dat vitam hoc letho perpetuare ſuam.

Annæ Bariæ Encomium

QUòd te, bellula, pectus eruditum
Laudo lacteolo ſinu tegentem,
Ah nè virgineus pudor tuarum
Inſpergat violâ nivem genarum.
Hos canos vide: mitte ſuſpicari
Cui jam luſtra decem peregit ætas,
Qui nomen Sophiæ dedit ſeveræ.
Iſtos ſideribus pares gemellis
Germanorum Helenæ tuos ocellos,
Ardore ingenuo colat Juventus,
Si quæ digna regi igne tam ſereno.
Nos formæ roſeum tuæ decorem,
Quo non verna magìs, tepente Maio,
Aurora in croceis micat quadrigis,
Quo puros oculo decet, videmus;
Jamdudum emeriti, diúque docti

Istos frigiduli gradi per ignes:
Qui nempe ex mediis solemus hortis,
Visis floribus aut odore solo
Læti simpliciter, redire inanes;
Et nacti similem rosam tuimet,
Enatam modò, primulúmque hiulcam,
Quam ros ambrosio colit monili,
Intactâ fruimur, satìs beati
Servâsse ingenuum rosis honorem.
Ast à flore tuæ, puella, mentis,
Non sic abstineo manum modestam,
Divinæ procus eruditionis.
Nempe hic virgineo magìs tuus flos,
Ipsi dissimilis, perit relictus,
Decerptus manet, & novos ab ipsa
Ducit messe animos novúmque honorem.
Jámque edico, tibi caveto porrò,
Nam si quid levius tibi timendum
A me, diripiam malus, ruámque
Velum virginei pudoris istud,
Quo tantas animi, modesta, dotes
Perstas omnibus invidere doctis.
Hui! téne ut patiar tibi & Camœnis
Occultam canere, & tibi sepulchrum
Vivæ condere? tén' avara, solam
Defossis opibus sinam incubare?
Huc quotquot superestis eruditi
Huic cladi exitióque litterarum,
Huc conferte manum, & simul puellæ
Eluctate superfluum pudorem.
Velum detrahite. En pudente pugnâ
Contra nititur, & tegi laborat:
Vos vi rem gerite; ocyùs puellam
Expugnate viri. Hem, sat est, reductum
Velum est. Nunc oculos beate vestros.
Papæ, quot Charites! quid hìc repôsti
Thesauri patet! En chorus leporum,
Gallíque ingenii eloquentiæque,

En puræ Genius Latinitatis
Graiarum penus elegantiarum,
En quæ carmina mustulenta fundit
Quovis nectare dulciùs Camœna.
Accedit pietate mens subacta,
Incoctúmque animo tenax honestum,
Prudens simplicitas, pudórque lætus,
Recti conscia mens quieta, frónsque
Index candidulæ serena mentis.
Nec constat bene virginísne mores
Sancti sint magìs an magìs venusti.
Mitto cætera queis beata pollet
Hæc docti patris erudita proles,
Et virtutibus instituta matris.
Quondam *Annæ* æmula τῆς πάνυ *Mariæ*,
Quum per consimiles licebit annos.
Si non ista procis petita forma
Doctrinæ officit, & Venus Minervæ;
Immittens rapidos Amoris æstus,
Queis totum ingenii asperetur æquor,
Planum nunc placidúmque mentis æquor,
Ceu quondam Alcyoni favente Ponto
Cœli se speculo vident in udo.
At tu firma tuis amica Musis,
Hanc, ANNA, ingenii tuere spartam,
Claram (proh Deus!) atque fructuosam.
Ast hìc fortè aliquis procus reclamet,
Ergóne ut Veneres Cupidinésque
A tam bellâ animâ exules facessant?
Ah! saltem Venerum Cupidinúmque
Quædam flamina molliter susurrent,
Ut quando Zephyri aura ludibundi
Rugosam levis osculatur undam.
Nam lux puriùs ingenI micabit
Trans fluctus trepidos Amoris, ut Sol
In mota varius refulget unda.
His certè, tibi si magìs probantur,
Victas ecce manus damus libenter:

Certè

Certè nè quis amor tibi ANNA amorem
Sacræ detrahat eruditionis,
Sed rectricem animæ serenæ habenam
Doctrina & Pietas perenne tractent,
Hoc verò magìs ac magìs rogamus.

Doctissimo Jano Flitio.

FLiti noster amor, politioris
Doctrinæ penus elegantiæque;
Nam morosa tua & severa jura
Haud pili facio, & negotiosam
Rerum congeriem politicarum,
Quæ te surripiunt tibi tuísque.
Hæc ingrata tuæ involucra mentis
Tantisper removeto; Flitiúmque
Da purum mihi da videre putum,
Totum delicium & meros lepores.
Te si diva Themis suum fatetur,
Quæ debes, age, redde jura, redde
Promissos mihi debitósque versus:
Quos debes, age, redde Jane versus.
Sic sanè valeas, ut hocce nomen
Si non expedias sinam te inultum
Decoxisse mihi; Eia redde versus.
Queis si materiem requiris æquam,
Annam concelebra mihi *Bariam*.
Ipsam scilicet ἔμψυχον Camœnam;
Fac hic flosculus eruditionis,
Ad famæ decus efficace pennâ
Pennâ, Jane, tuâ cluat per Orbem.
Sic qui creditor imminet tibi nunc
Præstabis tibi, Jane, debitorem.

JOHANNI CASTILIONI meo. Regis Sacellano.

CAstilio amari dignior quàm diligi,
Quòd tecum eidem Regio famulatui
Adſcriptus, aulæ limine abſtineo volens,
Domíque privam ruſticus vitam colo,
In Principum aulis non merus prorſus tyro,
Cauſam rogatus inſtituti edam mei.
Ea eſt quod aulam utcunque jam novi diu,
Magíſque memet, nunc minùs firmum ſenem,
Cui ſit theatro digredi conſultius
Tumultuoſam quàm ſemel ſcenam ingredi,
Ex qua pedem referre non ſit integrum.
Qui colla, victor hactenus, ſpernit dare
Emerita luctæ triſtis Invidentiæ.
Satíſque gnarus quàm ſit exilis ſibi
Intus ſupellex, quam ſit aliis auctior,
Semet tueri cogitat, non tollere.
Non tollere iſtum ſatago, non egeo gradum:
Doctus talentis, ſi mihi ad manum forent,
Unam quietis unciam præponere.
Modus iſte nobis perplacet, paulùm ab luto
Submotus, infra celſa ſubſidens juga
Quæ nunc ab Euro nunc ab Auſtro vapulant.
Nec video quàm ſe plurimùm beaverint
Me digniores, qui ferente Favonio
Ad ſacrum honoris ſubvolaverunt decus,
Cui nempe debet nemo non aſſurgere,
Nemo invidere; ſtat viris multo id decus,
Qui ſorte primæ magnitudinis ſolent

Æquare

Æquare ſtellas, poſſidentes fulgidum
In Orbe celſo gemmeæ lucis jubar,
Nullam quietem. Perge Vir quo dignus es;
Tuæque certet dotibus mentis favor,
Virtuti adæquans præmia meritus gradus;
Brevíque dubitem melior an major ſies.
Ego in reducta valle lætus hâc fruar
Auditione, dum ſenex inglorius
Memet quiete non inerte mulceo.
Et poſt ſolutum quem meæ provinciæ
Debeo laborem, ſub rubentem veſperam
Purum meorum collium ſpiro aërem;
Nemoris ad oram ſæpe ſuſpenſo gradu
Silénſque, vincto conſimilis, aëdonis
Flexus canoros aure capto pendulâ;
Aut in tapete quem tetendit Heſperus
Phœbo occubanti fixus oculis hæreo,
Qui diſcolorem fecit auro purpuram,
Aurum ſmaragdo, quíque teſſellis ſinus
Variat ſtriatos fulgidarum nubium.
Hinc Conditoris laude divâ me beans,
Lætus revertor ad lares pares mihi;
Rigórque lenis rore Somni, quod ſat eſt
Lucis ſequentis ſuſtinendo munia.
Hunc ſi tenorem proprium facit mihi
Summi Parentis mitis indulgentia,
Non ampliori ſorte permutem meam,
Proceribus, ipsíſque invidendus Regibus.

EPICEDIUM
Reverendissimi GULIELMI JUXONI *Archiepiscopi* Cantuariensis, *Totius Angliæ Primatis & Metropolitani.*

MAgne Heros, Musâ dudum mihi dicte pedestri,
Heroâ dicende mihi mœstâque Camœnâ;
Accipe justa tuo quæ felix munere solvo,
Infelix obitu, per opacas saltibus umbras,
Seu Vesper pepulit, seu Solem Aurora reduxit
Quæ per te teneo latè loca questibus urgens,
Adstringens numeris gemitus, meritíque Patroni
Alternis laudes singultibus intertexens.
Occidis heu! patriæ lumen columénque gementis,
Jamdudum ambiguæ quis plùs tibi debeat uni,
CAROLUS an populus, regimen civile sacrúmne,
Celsíne an tenues, an oves oviúmne magistri.
Scilicet his humeris geminata Ecclesia cura
Cum fisco incubuit, nec mole & pondere magnum
Fregit onus vires nervosâ mente ferentis.
Talis Atlas nisu curvæ cervicis Olympum
Bajulat, intendens artus, sursúmque lacertis
Hinc atque hinc vastum circumplectentibus Orbem.
O quàm te memorem magni commilito Regis
Martyris, infandæ præbentis colla securi!
Commissurus enim cum diro prælia letho,

Raptorúsque

Rapturúsque ipsum sancte violentus Olympum,
Te sibi supremi socium certaminis unum
Armigerúmque vocat, fidúmque adjungit Achatem.
Túque laboranti comes indivulsus adhærens,
Fulmineum Verbi gladium, galeámque Salutis
Poscenti tradis; tu fortia pectora circum
Justitiæ loricam aptas, clypeíque ministras
Magnum orbem Fidei rigidum septemplice ferro,
Quo tela igniferi mala Vejovis extinguantur.
Ille ergò heroâ fortis pietate, tuísque
Audens consiliis, Christi vestigia servat
In Cruce calcantis Satanam, moriénsque reportat
Vitai æternum victa de morte triumphum.
At simul excîdit divum turba impia Regem,
Te comitem violenta rapit; qui nempe fidelis
(Hoc crimen fuit) augusto delectus amico
Conscius, & jussus morituri arcana tenebas;
Tentatura minis & cæco carcere, si qua
Erueret tibi quæ excedens mandata dedisset,
Sed Solem rutilo citiùs divellere curru
Quàm reticenda queat fido de pectore jussa.
Ergò ubi te partes frustrà versavit in omnes,
Nec quicquam invenit robusta in mente dehiscens,
Victa manum abstinuit, libertatíque remisit
Virtutem incolumem: fueras in carcere liber.
Hos eluctatus scopulos, Vir Magne, reductam
Produxti, tacitus meliora in tempora vitam;
Ultima laturus divi mandata Parentis
Regnanti Nato; & coram est data copia fandi.
Hunc patrio celsum solio, vegetúmque tuísque
Donatum precibus, emergentémque ruinarum
Ex cumulo charam Christi cùm videris ædem,
Te juvit vixisse diu, licèt æger, anhelo
Cœlestem ad patriam conamine suspirares.
Attamen attritæ confecto in corpore vires
Te primum meritis non subduxêre verendo
Detrectantem oneri quod primo appendet honori.
Quin prudens pietas, & mens cultissima summis

 Artibus

Artibus, & nullâ Virtus effœta senectâ,
Pontificem sacris te præfecêre supremum.
Heu quòd tam seri!, quòd tam propè distat honoris
Ortus ab Occasu! quòd amico Sole foveri
Post longas hyemes Ecclesia nostra renascens
Vix tandem potuit, paucísque, obitérque, diebus!
O mentem retinens inter tormenta serenam,
Sancte senex, cujus, dira in fornace dolorum,
Fulsit viva Fides, obryzo clarior auro!
O sacer in cœlis memoríque in mente tuorum
Æternùm victure vale! propriâque potitor,
Post Christum Mosémque hominum mitissime, pace.
Sed tristem occasum lætissimus excipit Ortus;
Surgentísque Astri radiis splendescit Horizon.

In Magni BOCHARTI *historiam animalium.*

EDit Io Princeps munus regale BOCHARTUS,
Magnifico celsus podio. Subsellia prima
Patritii obtineant docti, sanctúsque Senatus,
Doctorúmque alter de Nobilitate secundâ
Pulvinis sedeat spectans in equestribus ordo:
Nos populus summâ in causâ; Tamen indè videntes
Quanta stupescenti donet spectacula Mundo.
Non tot ab extremis advecta animalia terris
Romana exhibuit variis speciebus arena
Luxurians, quum Roma potens, molimine vasto
Per glaciale solum, per adustum Sole propinquo,
Quà Sol æquoreis prodit, quà mergitur undis,
Intima sævarum spoliabat lustra ferarum,
Spectandi cupidos oblectatura Quirites.

Quantula

Quantula pars labor ille tui, Vir Magne, laboris?
Qui per inexpertas Romanis artibus artes,
Ignotas nostro Orbe feras dudúmque latentes,
Effodis è cæcis longâ caligine lustris.
Tu tibi per variæ commercia plurima linguæ
Concilias linguæ divisas limite Gentes,
Concordésque tui famulas facis Amphitheatri.
Cum Pœno tibi servit Arabs, tibi Maurus uterque,
Euphrates, Tigrísque, & Rhenus, & Ister, & Albis,
Et tibi jam notâ celebratus origine Nilus.
Et tandem Solymæ concors Samaritica tellus,
A te docta tuo fasces submittere Judæ.
Venantur tibi Parthus atrox, & Seres, & Indus,
Aurea Taprobane, Persis pharetrata, genúsque
Decolor Æthiopum calidi fervore Leonis.
Quin Roma occultos latè populata recessus,
Jam tibi fessa favet, sacrum mirata laborem,
Atque suam venerans aperítque & cedit arenam.
Túque tuam, numerosa tibi cùm copia surgat,
Cædibus haud violas aut sanguine tingis arenam;
Nullis condis apris, nullis venabula pardis,
Nec sontes Scythico lacerandos objicis urso.
Sed dociles, Sophiæque feras documenta daturas,
Mandata accipiens Adami genus omne animantum,
Munificos corvos, promos condósque Prophetæ,
Et fœtum Hebræo producis melle leonem.
Quid quòd magnificos affundis rebus honores
Exiguis? quòd verna canis, quòd porcus arator,
Venator felis, fossórque cuniculus agri,
Et gallus vigil, & si quid depressius istis,
Nescio quid per te celsum & mirabile spirant.
Munere perfecto, doctorum tota (sed eheu
Quàm non densa cohors) authorem muneris invitum
Eia triumphali sublimem attollite curru.
Et radiante caput meritum redimite coronâ.
Turba favens, picti regiones præferat Orbis,
Oceano cinctas atque amnibus intersectas.
Navigiis spument & turpibus æquora phocis.

 Stagna

Stagna colant anates, ludant in littore mergi,
Mæander cygnis, crocodilis Nilus abundet,
Afra feris tellus, elephantis India nigris;
Cætera per proprias errent animalia terras.
Diversâ in tabulâ ſpectetur cana Vetuſtas,
Horrida, dimidium rarâ caput abdita nube;
Huic comes ex puteo tenebrarum emergat opaco
Filia nuda Croni, Genitorem amplexa trahentem;
Et nubem ex alto divus diſcriminet ignis.
Auguſtæ propior ſtudioſa juventa quadrigæ
Feſta Palæſtinis præcingens tempora palmis
Saltet ovans, & cantet Io jucunda triumphe.

Hiſpano-

Hispanorum Peruanæ victoriæ.

AUrea ducebant Peruanæ secula Terræ.
Aurea, quòd servum nullus se traderet auro.
Juris amor populis, facilis robustáque morum
Simplicitas, artísque comes mens sobria rebus.
Census nullus eis privatus, at omnibus ingens
Publicus, & vasti communia commoda regni.
Lenia tranquillas mulcebant otia gentes:
Quippe quibus nec avara fames, nec cura futuri.
Aurum ceu lapides ipsis commune; sed iisdem
Pluris erant auro lapides, omne utile pompa.
Ecce genus simplex hominum, qui ferrea nondum
Arma nec ignivomi cognôrant fulmina teli,
Protinus incautum rabies invadit Ibera:
Scilicet infantes populos, residésque, coruscis
Insignes plumis, sudibus saxísque minaces,
Egregiam laudem! cataphracta Hispania vincit.
Hinc effusa novum Furiis immanibus Orbem
Vexat, & Occiduas exhaurit cædibus oras.
Non Regi augustæ reverentia Majestatis,
Non senibus puerísve ætas, sexúsque puellis
Præsidio fuit, aut crudelia pectora flexit.
Una solet rapidum satiare juvenca leonem.
Unguem vultur atrox agno defigit in uno:
At nullâ Hispani satiantur cæde furores.
Aggressi (horrendum!) Naturæ indicere Matri
Exitium, penitúsque humanam exscindere gentem.
Indè ubi fusca graves America vertice Soles
Excipit, ad gelidos Australis limitis axes,
Per spatium immensi non enarrabile tractûs,
Omnia quà licuit ferro sublata, labore
Exhausta immodico, aut canibus laniata cruentis.

Terra

Terra inculta suis luget viduata colonis:
Passim vastities; quo tandem fine vel usu?
Proh Deùs! ut rapto recubet securus in auro
Hispanus. Satìs est. stagnet jam sanguine Terra,
Stirps hominum pereat: rectè Natura peribit,
Servet ut Hispanus flavam, sua numina, lamnam.

De Tabaco.

TErribili liceat tutò me credere turbæ,
Armanti tubulis ignita micantibus ora;
Ex quibus accensos ducens referénsque vapores,
Evomit horrificæ glomerata volumina nubis.
Talis sulphuream volvebat cœca mephitim
Viribus Herculeis Caci diffracta caverna,
Ructantis piceo nigrantem turbine fumum,
Et fumo intortos sinuosis flexibus ignes.
Non is sum, Socii, vestri qui commoda pæri
Imminuam, madido forsan fomenta cerebro,
Fortè etiam curis delenimenta molestis.
Adde quòd inter vos quum controvertitur, ille
Qui causâ cadit & curtâ ratione laborat,
Fas putat occluso tubulum pressare labello,
Ore ciere ignes admotâ ad fictile prunâ.
Ter quater adductum toties efflare Tabacum,
Et sinuare gravi pungentia nubila naso,
Responsi ad partum dum tu Lucina vocaris.
His quanquam auxiliis non rarò infirmus hebésque
Indigeo, fugio morbo medicamina fœta.
Notum est fumivomæ quæ damna tyronibus artis
Inferat, ut stomachum vomitu, vertigine frontem,
Alvum torminibus, tetri suffiminis haustus
Anxiet, & gelidis quatiat sudoribus artus.
Ut geminatæ ædes oculis torpedine lippis
Subsiliant tremulum, spirisque undantibus errent.

Scilicet ista rudes agitant incommoda solos.
Ast ego sim rudior; illibatæque per ævum
Sint mihi radices hujus virtutis amaræ;
Non nostri fodicet cerebri penetralia fumus
Mollia, sana tamen, nec multo interlita muco.
An nimis obscuri ingenii, sed lucis amici,
Obscurem angustam crassâ fuligine sedem!
Nempe Dei speculum mentem purgare laborans,
Si studeam cerebrum scopis everrere pæti,
Quid nisi fæce novâ veteres detergere tentem?

Nobilissimo Puerulo jam Poetæ.

O Mihi chara tui! O spirans Genitoris imago!
Sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat,
Sic fortes animos, magnóque fidelia Regi
Pectora; sic fatis & Musis natus amicis,
Vix puer Aonio fingebat carmina lusu,
Infanti faciles demulcens pollice chordas.
Quàm bene proludit firmæ tener iste Camœnæ
Impetus! ut sensim fortes adolescit in æstus!
Igniculis patrios jam scintillantibus ignes;
Promittítque Patrem, toto cui concita Phœbo
Pectora, congenitum stimulabant carmine Martem.
Sic Linus assuerat, Phœbi dulcissima proles,
Cyrrhæis jaculis Clarióque alludere plectro,
Fatidicam laurum mordere audaculus infans,
Et tremulo cytharam lusu pulsare paternam.
Euge puer, propriâ generi virtute patrissa.
Exiguósque pedes in magnis fige Parentis
Gressibus, hæc passus modò te grandire docebunt,

Et ſanctos pietate viros, & pectore forti
Heroas, ſummóſque metris æquare poëtas.
Gloria ſic factis ſurget tibi digna. Sed heus tu !
Noſter amor, totum ſi vis renovare Parentem,
Ut nos ſemper ames, foveas, tueare memento.

In Abrahami Aurelii Jobum Poetica Metaphraſi explicatum.

CIvis Idumeæ quondam telluris Iobe ;
Quàm bene patritium Romanâ veſte Quiritem
Te facis, & lato velas tua vulnera clavo !
Mincius indigenæ ceſſet meminiſſe Maronis ;
Major adeſt Genius, cui non veſanus Achilles
Dicitur, aut Tityri pecudes, Æneiáque arma :
Sed Deus, ipſe ſanctâ gravitate tremendum
Intonat, & vocis percellit fulmine mentes.
Hoc verſu imperium effatur, numeróſque modóſque
Ipſe dat, & ſacri fovet inſtrumenta furoris.
Talibus ora modis fracta de nube coruſcus
Solvit, & obſcurâ veſtit caligine flammas,
Terribilis quoties magnum per inane tonantes
Urget equos, volucrémque rotat ſuper æthera currum.
Quum fremit ad tonitru fumúmque pavore volutat
Bruta licèt, nutátque ſuo ſub pondere Tellus,
Ignibus æthra micat, properant vaga flumina retro,
Pigráque ſubſiliunt & Tartara conſternantur.
Nec minor eſt quando pennis levioribus ales
Scindit iter medium, & ſenſim delapſus ab alto,
Fit Cœlo & Terræ ambiguus; celsúſque, humilíſque,
Nunc plectri gravioris amans cytharam increpat acer,

Nunc

Nunc blando faciles demulcet pollice chordas ;
Accipitri similis, qui nunc sublimis ad æthram
Scandit, finitima plumam modò librat in aura,
Et liquido molles designat in aëre gyros.
Usque idem similísque sui, non ultima primis
Carmina, non mediis currunt diversa, sed inter
Millia tot parili procedunt singula passu.
Ac veluti largos volvit per secula fluctus
Ingens Pactolus, flavísque superbit arenis ;
Non secus Herous lætâ fluit aureus undâ,
Et facili longum decurrit flumine carmen.
An melior paris variare coloribus Eo ?
Quum croceo surgens flores demittit ab axe.
Scilicet æetherio saturatas nectare guttas
Diffundit lachrymis, gemmísque liquentibus agros
Lætificat, summas circum pendentibus herbas,
Cœlum aperit, pluit argento , terrísque renidens
Aurea purpureo prætexit nubila limbo.
An cùm fingit equum ? collo ferus ille minaci
Arduus indomitos animosi pectoris ignes
Naribus exspirat, fremitúque oculísque fatetur.
Excipit aure tubas, & ad arma superbus ad arma
Emicat, in medios ultro ruit impiger hostes,
Et furit, ingenuúmque viro stimulante furorem,
Ungula præcipitem subito rapit impete cursum.
An melior quando flentem miseratus Iobum
Solatur lachrymis lachrymas, querulúsque gementi
Aggemit, Æolio ducens suspiria versu,
Et reddit planctus, & fletibus ulcera mulcet,
Aonióque viri perfundit melle dolorem.
Salvete O docti gemitus, queis omnia cedunt,
Gaudia, vesanas œstro pungentia mentes.
Hinc procul O molles, Græcorum crimina, nugæ,
Cæcus Amor, meretríxque Venus, Satyríque, Cyclopésque,
Et nunc ille Deus Ponti nunc bellua Proteus.
Jejunæ procul hinc veterum deliria Musæ ;
Cedite, divinos sapiunt hæc metra furores,
Atque merum vati spirant præcordia Numen.

Cedite pernicies hodierni magna Papyri,
Progenies, eheu nimiùm numeroſa, Poëtæ:
Frangite, ſi pudor eſt, calamos, ſuccidite chordas,
Et lucubratos Vulcano adolete labores.
Hîc equidem appendo citharam, dulcémque furorem,
Hîc plectrum & modulos & ſpem depono coronæ.

Rubellioni ad Canonicas preces aßiduo.

SAcris amice cantibus Rubellio,
Noſtríque ſuccentor Chori,
Cui pura noſtris concolores infulis
Plumas honeſtat purpura.
Tu dum rotatæ proruit cumulos nivis
Boreæ protervus impetus,
Vernante cantu noſtra demulces ſacra,
Hiemémque Templo ſubmoves.
Quâ te celebrem laude purpuratule?
Tuáne ſub ſpecie latet
Alatus ut tu, cantor ut tu laudium
Summi Tonantis Angelus?
Qui dum organorum concavi pulſu tonant
Ædis ſuperbæ fornices,
Adeſt benignus, & favet pſallentibus,
Et æmulos miſcet ſonos,
Alis coruſcans alacre geſtientibus,
Dei beatus laudibus.
Si verò avis tu & verus es rubellio;
Veſtram fidem Fanatici!
Avíſne ut hymnis ex fera fiat cicur,
Vos fecerint hymni feros?
Ipsáſque Templo dulce concilians aves
Vos laus Dei Templo fuget?

Salveto

Salveto noſtri fida pars Collegii,
Totius exemplum Chori,
Cui non ſevero fixit ullam codice
Abſentis aut tardi notam
Præcentor acer. Sive Sol ſanctas preces
Oriens reducit aut cadens,
Medióve celſus axe, tu nunquam dees,
In æde ſubſultim ambulans.
Mox organorum pegma ſublimis petis,
Cantúque vincis organa,
Gracili & ſonorâ voce, cornicinum vicem,
Acuens gravem ſymphoniam.
At his, rubelle, pro tuis meritis pius
Spargit tibi micas puer;
Quas tu per aream, huc & illuc ſaltitans,
Sacro peracto colligas.
Tún' dum canentum certa ſtant ſtipendia,
Immunis unicus canas?

Mitiſſa.

Mitiſſa celſa nobile ab Cypro genus,
Cypríque blandâ blandior felis Deâ;
Cui venera nigro illuſa pellis limite,
Ambagioſo tortili volumine,
Jaſpide nitet imbricata puriús:
Plumâ columbæ turturíſve mollior,
Ténero puellæ flore delicatior,
Pellaciórque, nequior vulpeculâ,
Qua nec pitheci geſtuoſi ſunt magìs,
Qua vel ſciuri ludibundi ſunt minús.
Mihi prodeunti prodeambulas comes;
Ego geſtienti geſtiens colludere,
Cyclos ſinúſque virgulam circummovens

Deſigno

Designo, túque virgulam prehendere
Avida, in volucrem prosilis volucrior,
Citata cursu, præpes ungue, oculis micans,
Lumbo huc & illuc flexilis versatili,
Æquásque gyros & sinus cum virgula.
  Domum revertor, túque mecum; vix bene
Lecturus aut scripturus assedi, statim
(Musis ministra scilicet) mensæ insilis;
Tenuíque roncho blanda te mihi affricas,
Et usque & usque, téque mulceri jubes,
Surrecta caudam rigidulam, dorso ardua,
Mox assides, notásque quid rei geram,
Tentare lusu certa quicquid movero,
Versare chartam, morsicare pennulam.
Recénsque scriptam lineam, procacula,
Tagace frictu litteram latam facis.
Talitro repressa, mœsta retrahis pedem;
Breviórque collo, pavida connives nocens
Oculos pudentes; dein remotior sedens,
Amans inaudax, cui reæ fiduciam
Adimens, amorem non tamen minuit metus,
Modesta supplex figis in me lumina.
At jure Mitissa, ambigas mihi an tibi
Sit cura major integrandæ gratiæ.
  Sed exi, & icta si quid irarum premis,
Mitissa, quicquid est apud me soricum
Offensioni dedo mactandum tuæ.
Hi luridi hostes, & mei & tui, meam
Iram suâ cæde expient, satient tuam.

Epistolam

Epiſtolam quam Iambo in MILTONUM *Author ſubjunxerat, per operarum noſtrarum feſtinantiam prætermiſſam, hîc exhibemus; ad paginam 36 Libelli ſecundi referendam.*

IN quod periculum me conjecerit prima hujus carminis cum *Clamore Regii ſanguinis* editio, publicâ notitiâ dignum haud exiſtimarem, niſi divini præſidii miraculum quo ſervatus ſum incolumis, communi bonorum admiratione & ſummi Liberatoris laude digniſſimum eſſet. Schedas meas ad Magnum *Salmaſium* miſeram qui eas eruditiſſimi Viri *Alexandri Mori* curæ commendavit; *Morus* Typographo tradidit, eiſque Epiſtolam ad Regem ſub Typographi nomine præfixit, oppidò eloquentiſſimam & bonæ frugis pleniſſimam. Iſtud *Mori* circa operas Typographicas ſtudium, cùm *Miltono* per Regicidarum in *Hollandia* coryceos innotuiſſet, pro comperto habuit *Miltonus Clamoris* authorem eſſe *Morum*: Unde ille *Miltoni* (ſub titulo *Defenſionis ſecundæ pro populo Anglicano*) virulentiſſimus in *Morum* libellus, cui inſuper inimicos in *Hollandia* creavit; Erant enim tunc temporis Anglicani Tyranni extra ſua pomœria maximè formidati. Spectabam interea tacitus, nec ſine lento riſu, fœtum meum ad alienas fores expoſitum; & cœcum atque furioſum *Miltonum* Andabatarum more pugnantem & ἀερομαχόμενον, à quo feriretur & quem contra feriret ignarum. At *Morus*, tantæ invidiæ impar, in Regia cauſa frigere cœpit, & *Clamoris* Authorem *Miltono* indicavit. Enimvero in ſua ad *Miltoni* maledicta reſponſione, duos adhibuit teſtes, præcipuæ apud perduelles fidei, qui Authorem probè nôſſent, & rogati poſſent revelare. Unde ſanè mihi & capiti meo certiſſimum impendebat exitium. At magnus ille juſtitiæ vindex, cui & hanc operam & hoc caput libens de-

voveram, per *Miltoni* superbiam salutem meam asseruit; ut ejus sapientiæ solemne est ex malis bona, ex tenebris lucem elicere. *Miltonus* enim qui plenis caninæ eloquentiæ velis in *Morum* invectus fuerat, quique id ferme unicum *Defensionis secundæ* suæ fecerat argumentum, ut *Mori* vitam atque famam laceraret; adduci nunquam potuit ut se tam crassè hallucinatum esse fateretur. Scilicet metuens nè cæcitati ejus populus illuderet, eúmque compararent Grammaticorum pueri Catulo illi cæco apud *Juvenalem* qui piscem *Domitiano* donatum laudaturus

plurima dixit
In lævum conversus, at illi dextra jacebat
Bellua.

Perseverante igitur *Miltono* totum illud periculosi in Regem amoris crimen *Moro* impingere, non poterant cæteri perduelles sine magna boni patroni sui injuria alium à *Moro* tanti criminis reum peragere. Cúmque *Miltonus* me salvum esse mallet quàm se ridiculum, hoc operæ meæ præmium tuli, ut *Miltonum* quem inclementiùs acceperam haberem patronum, & capitis mei sedulum ὑπερασπιστὴν. Parce risu, Lector; & Deo Liberatori, Optimo, Maximo, & Sapientissimo, summas mecum gratias age.

Schola

Schola Naturæ.

Quàm ægrè à vobis avellor dulces agri, mitissimum cœlum, hospitales umbræ, herbosi colles, rivi purissimi! Apud vos diem innocuam condidi, aërem vernum spiravi, & oculis in suavissima varietate oberrantibus, penè mei oblitus, in vestris hæsi deliciis. Sic sanè hæream vobiscum ut vos sequar, & eum ad quem ducitis assequar. O Naturæ Author atque finis, fac nobis istas salutares delicias. Hui! quid sibi vult hæc luxuriantis Naturæ pellacia, ista Terræ Matris in hac senectute juvenilitas ad puellarum morem comptæ, nitidæ & sertis redimitæ? An ut stultorum animos pascat nihil nisi oculis videntium?

Juvenilis ista prosa oratio inter Poëmata locum teneto.

Imò librum, O homo, tibi aperit Natura. In eo quot flosculi, quot graminum fila, quot roris gemmulæ, totidem literæ: Rerum creatarum inter se nexu literæ in dictiones coeunt, tempestatum vicibus in periodos. Quin & in singulis literis sensus est integer. Non vides quàm perfecta sint singula, & sibi sufficiant? Et tibi quoque, modò ad eas purgatum animum adhibeas. Aspicis instructissimam Naturæ supellectilem? Tota tua est. Tu cujus? Ex eo quod accipis disce quid debeas. Nimirum tu tanti es cui Cœli in perpetuum gyrum se cogant, Sidera suos influxus immittant, Plantæ & animalia suo famulentur interitu? An idcirco magnus ille aureæ lucis & caloris vivifici promus, dierum & noctium, æstatum & hiemum statas vicissitudines attemperat, & vaporum subinde ascendentium & descendentium dispensat alternationes, ut tibi uni ministret, & approbatione tuâ sese beet? Heus tu, non tu es rerum finis sed medium, per quod ad Deum à quo fluxerunt recurrant; & (quod in solemnibus divitum epulis usu venit) non te Deus magnificentiæ suæ arbitrum sed testem advocat; nec ad convivarum saginam,

ſed patrisfamiliâs laudem, ſuam menſam tot ferculis inſtruit. Non habes Naturæ dominium, ſed uſum. At quem uſum? Ut Naturâ duce ad Deum iter ingrediaris, Naturæ Parentem agnoſcas etiam tuum, ejus liberalitatem laudes, ſapientiam mireris, amorem ampleƈtaris. Neque verò te per longas ambages ad Deum Natura ducit; Gramini Sol & pluviæ ſerviunt, Gramen pecori, Iſtud tibi, Tu ſi Deo, tunc in catena aurea quâ Cœlum Terræ copulatur primum annulum facis. Tunc in ſummis divinæ ſcalæ gradibus ſtas ubi te decet, Numini proximus: Tunc Orator es Univerſi; Et quia rerum creatarum ſolus loqueris & intelligis, omnia creata ore tuo Creatori laudis tributum pendunt, omnia mente tuâ Authori ſuo religantur.

At ſi æthram nunquam oculis notas niſi ut pluvias & ſerenum augureris, Si ſtellis terminatur tua in Cœlum ſuſpeƈtio, & vaporum inſtar nunquam ſurſum niteris niſi ut craſſior deſcendas, habes in ſtatione tua quod te deprimat; Enimvero ſi Dei amorem & meditationem tollis, non eſt cur ſupra belluas, concives tuas, temet attollas; Illis ut tibi Sol oritur & ſtillant nebulæ: Illis Terra viret, floret, & bonam copiam toto cornu profundit, ídque nullo ſudore rigata, nullis vomeribus violata. Illis præſtò eſt Naturæ major indulgentia, vires magìs ingenuæ, ſalubrius corpus, ſecurior quies, veſtis nativa & nunquam detrita, quam tu egenus ipſis diripis ut earum veſtiaris exuviis. Hoc uno bruta ſuperas quòd Deum amas & meditaris, cætera infimis magìs infimus. Tu igitur amore, tu contemplatione ſurſum nitere; Iſtud potes etiam dum deorſum ſpeƈtas; Videre eſt humi cœleſtem ſapientiam, & ad cujus radians jubar caligant ſuſpicientium oculi, imaginem in inferioribus ſpeculis, inconniventibus palpebris contuemur.

Id verò à te poſtulat Deus, ſive æquum eſt rogat. Id clamant ejus opera. Vult in illis aſpici, ſed veris oculis, Dei ſapientiam, magnitudinem, bonitatem, etiam extra commoda noſtra metientibus. Si in erucas incidis aut limaces viridaria tua corrodentes, non eſt cur in damnum tuum magìs oculos intendas quàm in Naturæ induſtriam in ultimorum animalium tergoribus vermiculato opere ludentis. Etiam

quod

quod proculcas licet admirari, & eum rerum ordinem laudare in quo id etiam ornat quod nocet.

Quum pecudes tuas recenses, non fecisti satis huic meditationis debito, si tantùm perputas quantum tibi lanæ hoc Junio, quot agni horni, quàm pulli trimi adoleverint ferocu li, quàm opimi juvenci, & quanti proximis nundinis futuri. Nec agros tuos ità circumspicere sufficit ut jugera cum modiis metiaris. Istud te dignius sic tecum reputare; Mihi hæc omnia virgulâ divinâ suppeditantur affatim, mihi præstant quod mihi non debent, egóne Deo negem quod debeo? & Dei operum cum Deo vinculum in me abrumpi sinam? Egóne qui pro omnibus Deo sum obæratus Deo reddam nihil? Quid verò reddam Deo? ad eum officia mea non perveniunt, nec ei potest quidquam rependi qui omnia possidet. At si non potes dare, potes rectè accipere, accepta referre, datis gratus & lætus frui, esse divinorum beneficiorum discipulus beneficus.

Noli putare hæc Tempe mera esse ambulacra. Scholam vides, imò Templum. Delectaris istâ simpuli garrulitate inter discolores lapillos trepidantis? Non ideo datur ut ejus murmur tibi in ripâ temere jacenti somnum conciliet. Præstat majus delectamento documentum. Perennis iste cursus qui per cataractas, ambages & perplexos errores viam tandem sibi facit ad Oceanum. Iste inquam te docet ut non ante quiescas in tuæ pietatis contentione quàm ad ingens illud Divinitatis pelagus pervenias, & ab eo absorbearis ultimùm; Nec viam tibi intercludant aut multiplices vitæ mæandri, aut negotiorum moles, aut calamitatum præcipitia.

Et quemadmodum cœli facies cærulea nonnisi in limpida & placida aqua spectatur, sic tranquilla duntaxat ingenia cœlestem colorem referunt, non turbida cupidinibus & vitiis lutulenta.

Si diluculo expergisceris & foràs prodis præstò est diligentiæ tuæ præmium, primum omnium spectaculum; Sol oriens inter mille colorum discrimina, & primulis radiorum stricturis inter roris globulos renidens quibus summa herbularum folia acuminantur. Dum miraris supra illusatum nu-

bium emblemata, infra variè micantes gemmulas versicolorum nebularum æmulas, Ecquid subit tibi pomparum regiarum contemptus, & sumptuosæ Venerum nostrarum vanitatis, Seras & Indos margaritis exspoliantium? Quàm nihil sunt illa ascititia & longè petita ad spontaneam istam & subitaneam gloriam! Hui! quantillum est quod in rebus humanis miramur, dum veram admirationis materiam insuper habemus!

Quid singula persequar? Per omnia Dei & tui admonetor. Si lucum ingrederis, ejus venerabilis horror tibi præsentiam Numinis incutiat. Si prati luxuriem calcas, cogita quàm multa ambulans teras quorum naturam mente non potes assequi. Canoras avicularum minuritiones totidem Hymnos puta quos Deo Creatori pangunt Sacerdotes minutuli. Si in nidum incidis, admirare pudibundus in ave naturalem industriam, quam nos, omnium scilicet *artium Magistri*, nec arte æquamus, nec cogitatione indipiscimur. Lilia tam splendidè amicta, quæ neque nent neque texunt; Feræ victum nunquam providentes, semper invenientes, tuam condemnent avaritiam, animum de futuro anxium, de Dei amore semper vigili, heu! nimium sæpe dubitantem.

Denique sic cogita, Agrestes hæ deliciæ, hi floridi tapetes, viridis iste nitor intra paucos menses hiemis rigore intercident. Sic hæc vita, hoc robur, hæc aura fortunæ, ærumnis, senectute, morte, seriùs ocyùs contabescent. Quare dum per tempestatem licet bonam frugem in nostra horrea maturemus congerere, & ante hiemem serere quod postmodum beati metamus, quando ipsi Dei messis erimus, in cœlestibus granariis reponenda.

Villa

Villa Cambrica.

Iste est juvenilis lusus, & prosa carmine magis poëtica.

IN agrestissimis *Cambriæ* montosæ recessibus mea fortuna se condidit, ibique loca mihi delegit adeò senta situ, adeò horrida, adeò squallida, ut eò nè Fortunam quidem quisquam ad societatem natus aut dignetur sequi aut ausit. Solum tenue, steriles arenæ, quanquam sub cœlo continuis imbribus fœdo semper aridæ: Montes adeò macri ut nudata ossa passim exerant; Quæ quidem terreâ cute olim vestita fuisse mihi sit verisimile, sed juges pluviæ dilutam ad ima secum devolverunt. Rupes præruptæ per sinuosam graduum seriem fastigiatim attolluntur. Inter hos gradus capellas & equos capellis aliquanto majores dubium errare dixeris an pendere. Unde pascantur vix concipio, & ipsi vix inveniunt: Sanè ubi lapis per rimas dehiscit succrescunt rubi, tribuli, & raræ herbulæ, quæ jejuni pecoris famem protrahant non satient. In præruptissima rupium crepidine erumpunt breviculæ arbores semipendulæ, deorsum semper ruituris similes; Ipsæ ex soli ingenio infelices, curvæ, retorridæ, colono nihil offerentes nisi suspendium. Infra vallis angusta, & ipsa montosa, intèr cujus tumulos vix alveum sibi fecit torrens qui per silices mutuo attritu lævigatos multa cum spuma & fragore sese præcipitat. Torrenti imminet clivus brevis, & clivo imposita eminet ædes rusticana quam rivus plenior & placidior alluit, & impetui suo, quasi ad Religionis reverentiam, quietem & silentium videtur imperare. Unum aut alterum stadium inde progressus à voragine absorbetur, & ad quartum lapidem rursus prodit, sed largior, nè frustrà sese condidisse videatur.

Contra ædem in adversa ripa aperit se vasto hiatu caverna ingens, popularibus fabulis nobilis cujus intima spatia nullus ad hanc diem penetravit; Tum quia viator in inhospitali iti-

nere nullum invenit operæ ſuæ pretium, Tum quia craſſus & fæculentus aër convenientem reſpirantibus animam non præbet. Præterea inutilem viam intercludunt flumina, & ingentes lacus inundant, & ſubitæ voragines abrumpunt. Modicùm in interiora progreſſis ſpecus in innumeras vias finditur, quarum perplexis ambagibus non tutum eſt ſine *Ariadnes* filo ſeſe committere. At pauló penitiùs introgreſſis pavor curioſitatem excutit, adeò quidquid tetigeris ſordidum, quidquid calcaveris ſcabrum, quidquid audiveris ſtupendum, quicquid ad lucernam videris horridum eſt. Spatia perpetuo lapide camerantur. Humorem ſumma caverna exſudat, ut & latera quæ prætentantium manus lentâ & viſcosâ uligine inficiunt. Solum ſub pedibus confragoſum, in cujus ſalebris nemo abſque ſcipione rectus poteſt conſiſtere, niſi cacodæmonis inſtar pedes habeat multifidos. At omnium maximè formidabilis eſt fragor magno agmine decurrentium fluviorum, & quibuſdam in locis quaſi jam ſub pedibus ebullantium. Meatus anguſti in ampla ſpatia ſubitò laxantur, in quibus Senatum habere putantur mali Dæmones, in aliis etiam forum & nundinas. Sed quidquid fabulentur indigenæ, equidem certus ſum Horrorem, Noctem, Inopiam, & Ovidianam Famem, malos ſi quiquam Dæmones ibi ſtabulari: Qui nè indè unquam ad ſuperos migrent, mihi conſilium eſt os cavernæ obturare, & ſic viciniæ conſulere, cujus pecudes quando illuc ſe ab imbre recipiunt nonnunquam deſiderantur, cauſantibus abactoribus terrenorum Lemurum inſidias, & Diaboli criminantibus innocentiam. Sed jam inferos relinquo, & agros meos circumſpiciens, vix quidquam graminis hoc anni conſpicor, adeò ver tardum in has partes devenit. Enimvero ver nobis non poteſt ante *Junium* intepeſcere, quibus Aurora pauló ante Meridiem exoritur. Eam enim montium coronam circum me habeo quam Sol in noſtro Tropico vixdum ſuperat, inter rupium flexuoſas anguſtias quaſi ſuffuratos radios obiter inſinuans, nec multò poſt occidit. Hui! hoccine frigus, hæ cautes, hæ tenebræ mihi potiundæ obtigerunt? O poëticam felicitatem! & quiſquam voluerit in hæc inhoſpita teſqua Fortunam ſequi? At ego Fortunam illuc ideo ſequor ut indè aveham. Hæc ſanè

loca

loca tam misera, tam sola, tam horrida, huic corpusculo quod satìs est ministrant; Hinc mihi abundè suppetit unde in strenuo otio philosopher, & in cultissima civitate solitudines meas tantùm describam.

Commentatio in hæc verba C. Taciti ANNAL. VI.

POPPÆUS SABINUS *principum amicitiâ Consulatum ac triumphale decus adeptus, maximisque provinciis per quatuor & viginti annos impositus, nullam ob eximiam artem, sed quòd par negotiis, neque suprà erat.*

IN uno exemplo habemus quid in Aulâ soleat, & quid expediat.

Solent magnis provinciis imponi non magna & excelsa ingenia, sed negotiis solùm & ægrè paria. Si enim Princeps versutus sit & magnus artifex, qualis *Augustus* aut *Tiberius*, procul habet magnarum artium homines, quia vult sua sibi habere consilia; & omnes oculos sedulò amovet qui in ejus animum possint descendere. Cúmque omnia solus administrare velit, & posse putet, sufficiunt ei ministri qui tantum nôrint quantum exequantur, non ultra; quia non facilè intra

tra angusti obsequii metas cohibentur spiritus suâ magnitudine inquieti & agendi avidi.

Si verò Princeps est meticulosus & pusilli ingenii, non patitur circa se eximiarum artium viros, quia impar; & quos suspicit etiam suspectat, quidquid supra se est existimans plenum periculi.

Sed quocunque tandem fine Principes sibi deligant ingenia modica, equidem commodè in commune sic consultum existimo. Si enim in Principis amicitiam admittatur ingenium magni nominis, aut Dominum pro libito regit, aut à populo regiis amicitiis semper infenso regere creditur, quâ opinione nihil æquè rem & existimationem Principis lædit, & seditionibus latiorem portam aperit.

Minùs tamen à tali homine est periculi si Regis amicitiâ contentus otium eligat, Magìs si ullam partem Reip. attigerit: Sunt enim ut plurimùm magna ingenia famæ atque potentiæ famelica, & in rebus gerendis id magìs contendunt ut ostendant quid ingenio & gratiâ possint quàm quid maximè conducat. Non primarii Ministri magno animo, sed prudente consilio & sedulo obsequio pax regni constat: Nec qui mala jussi faciunt adeò sunt noxii, quàm qui bona nimis bene, & Principis atque Senatûs consilia multiplici sapientiâ itâ interpolant ut faciant sua.

Quid quod officium sibi attributum nunquam strenuè præstabit qui negotia habet sibi imparia, eáque tanquam se indigna & infra se posita despectat. Cujus rei triste experimentum dedit *Verulamius*, cujus mirata est *Anglia* in summa sapientia & eruditione summam rerum gerendarum supinitatem, quam suæ rapacitati prætendebant nequissimi famuli. Nempe vir ingeniorum suo ævo Princeps, qui universam rerum scientiam vasto animo circumplectebatur, sese nunquam mancipare potuit negotiis, quanquam magnæ fortunæ, minimis tamen, & mole non pondere difficillimis.

Perperam magna vocamus negotia quæ molem regni sustinent. Sunt quidem magni momenti & laboris, fortè etiam splendoris & emolumenti; Sed nulla occupatio verè magna est cujus est humilis theoria: Nec plurima munera, quibus salus regni constat, sublimem, sed fidam & patientem animam postulant.

poſtulant. Quemadmodum enim iidem affectus agitant gigantem & nanum, ſic publica & privata negotia iiſdem artibus geruntur, nec quæſtura fiſci aut ærarii aliter ſupputatur quàm domeſticæ mercatorum rationes.

Sanè ſi excipis ſummæ rerum regimen, quod animos primæ capacitatis poſtulat, qui quaſi Atlantes robuſtiſſimi Imperii Orbem ſuſtentent; vix ullum in Aula munus excelſum poſcit ingenium. Aulicus peritus eſto in Principis ſtudiis, & Aulæ moribus. Noverit quibus viribus polleat regnum, quibus morbis laboret; Quid velint, quid poſſint vicini: Quo pacto ſpartam quæ ſibi obtigit & tueatur & ornet; Eſto tædii & laboris patiens, in convictu facilis, in negotiis non acutus ſed induſtrius, Et cauto temperamento æmulationem aut devitet alienam aut occultet ſuam.

Has artes quivis attigerit uſu, niſi planè aſperis moribus & lævo ingenio, & in Aula educatum aut diutius verſatum ſequentur non accerſitæ.

Et profectò reputanti mihi quàm tenue & levidenſe illud eſt quod aulicam virtutem conſtituit, non modò Principem laudare libet qui à magnis ingeniis abſtinet, ſed & generoſas & eruditas mentes increpare ſi eas unquam aulici muneris cupido inceſſerit; Maximè ſi ejus ſortis fuerint cui minùs neceſſe ſit ad ambitioſa aſpirare. Quantumvis enim magni muneris ſplendor perſtringat oculos, certum eſt magni ingenii felicitatem in rerum optimarum & excelſiſſimarum contemplatione ſitam eſſe, quam prorſus ejurare cogitur qui vitam aulicam vivit.

O nè nimiùm inclareſcant ingentes animæ! Nè Proceribus plùs ſatìs notæ ſervili magnitudine violare jubeantur beatam contemplationem, divinum otium, & Cœlo admotam mentem, & ſemet ad indigna ſuâ celſitudine negotia detrudere! Bene eſt quod à noſtris Aulicis nihil iſtiuſmodi periculi imminet eximiis animabus; & per eos magnis viris licet vivere obſcuris & beatis.

Elenchus Poematum.

Liber Primus qui est Hymnorum in Symbolum Apostolorum.

Liber II.

Ecclesiæ Gemitus.

In

Elenchus Poematum.

Liber III.

Sylva Variorum.

Velle

Elenchus Poematum.

FINIS.